ACHMAT DANGOR

Fructul amar

Era inevitabil, într-o zi Silas avea să dea peste cineva din trecut, cineva care fusese într-o poziţie de putere şi care profitase de asta. Cineva care îi influenţase viaţa nu într-un mod vag, aşa cum fusese influenţată viaţa tuturor, cum se spunea, pentru că puterea îi corupe chiar şi pe cei mai buni, ci direct şi brutal. Oameni cumsecade făcuseră tot felul de lucruri pe care nu avuseseră cum să nu le facă, pentru că fuseseră corupţi de toată puterea pe care ceva sau cineva le-o dăduse.

„Rahat, gândi SilaS. Întotdeauna altcineva sau altceva e responsabil pentru „un context mai larg” care îi scuteşte pe oameni de responsabilitatea pentru lucrurile pe care le fac.”

Silas îl privi. Omul avea părul rar, în şuviţe pieptănate pe spate pentru a-i ascunde chelia, gulerul hainei îi era plin de mătreaţă, avea un început de burtă, pantofi Pick’n Pay şi ciorapi asortaţi. Se întinse ca să împingă ceva pe tejghea şi se întoarse spre locul unde stătea Silas, cu o conservă de tomate în mână, nemişcat. Da, era Du Boise. Fran9ois du Boise. Aceeaşi vivacitate în ochii albaştri. Totuşi, un pic mai lent, gândi Silas, când Du Boise întoarse capul dintr-o parte în alta, urmărind-o pe casieriţă cum introducea preţurile mărfurilor pe care le cumpărase în casa de marcat.

Silas se apropie, dând din greşeală peste o femeie care stătea la coadă în spatele lui Du Boise, îl privi cum împingea marfa, deşi casieriţa ar fi putut s-o facă punând banda în mişcare. Cumpărături tipice de pensionar. Conserve de fasole, ton, lapte cu termen lung de valabilitate, pâine albă feliată, cafea instant, ceai de rooibos1, cremă adezivă pentru proteza dentară. Toate fără nume de firmă.

Deci nenorocitul nu mai avea dinţi.

Silas îşi imaginã faţa furioasă a Lydiei dacă s-ar fi întors acasă fără cumpărături. Azi e duminică şi magazinele sunt deschise doar până la unu. Ar presupune cu voce tare că ar trebui să le facă ea a doua zi, pentru că slujba lui era prea importantă ca să-şi permită să-şi ia liber. Totuşi, îşi lăsă căruciorul şi îl urmă pe Du Boise afară din magazin. La jumătatea mall-ului, pe lângă vitrinele la care Du Boise se oprea să se uite din când în când cu un gest familiar, Silas începu să se întrebe de ce naiba urmărea un poliţist pensionar în supermarket. Du Bois făcuse acele lucruri cu mult timp înainte. Nouăsprezece ani. Iar Silas se obişnuise să trăiască cu ceea ce făcuse Du Boise, absorbise oroarea acelui moment în şuvoiul vieţii sale, o amintire ştearsă care doar rareori apărea la suprafaţa conştiinţei. De ce era important, acum când situaţia se inversase, iar Silas ar putea să folosească puterea poziţiei sale actuale pentru a-i face viaţa nenorocitului un iad?

Avea în nări mirosul omului, un iz de metabolism în dezintegrare, ca şi cum ar fi fost un vânător care dădea deodată peste vânatul rănit. Du Boise se opri la o cafenea şi-şi trase un scaun, pregătindu-se să se aşeze. Silas îl ajunse, se aşeză în faţa lui, dar avu un moment de îndoială. Drace, omul părea mult mai în vârstă decât Du Boise pe care şi-1 amintea. Apoi se uită în ochii la fel de uimiţi ai omului.

— Du Boise? Locotenent Du Boise?

— Da, spuse el şi-1 măsură pe Silas din cap până-n picioare, uimirea schimbându-i-se în enervare. Se aşeză, oftând

1 Plantă aromată pentru ceai care creşte în Africa de Sud. 10 obosit, încercând să atragă atenţia celor din jur. Iată un tânăr care necăjea un bătrânel, un pensionar.

— Îţi aduci aminte de mine? întrebă Silas.

Du Bois se lăsă pe spătarul scaunului, iar aerul său de vulnerabilitate, expresia lui care spunea cineva-se-leagă-de-mine îl făcu pe un agent de pază să se apropie.

— Ar trebui să-mi amintesc? întrebă el încet. Prinse privirea agentului de pază, se ridică de pe scaun şi-şi împinse căruciorul către ieşire.

Silas se uită cum dispărea în lumina soarelui, se uită la agentul care îl observa şi apoi se întoarse. Furia pe care o simţea se localizase în stomac, o aciditate care îl făcu să tragă un vânt cu putere, fără să-i pese de oamenii care se adunaseră ca martori la o posibilă scenă. Agentul vorbi la staţie, proprietarul cafenelei trase ostentativ scaunul la locul lui, sub masă. Silas simţi furia în inimă de astă dată.

Conduse până acasă şi, fără să-i spună nimic Lydiei, luă un pachet de şase beri din frigider şi o luă pe Tudhope Avenue în sus, spre parc. Găsi o insuliţă de verdeaţă în iarba ţepoasă. Un grup de vagabonzi, care zâmbeau generos, se strânseră să-i facă loc. Zâmbi şi el, dar ignoră subînţelesul. Puse între picioare pachetul mare cu şase beri, încă nedesfăcut, şi se întinse sprijinit în coate. Silas îşi aduse aminte cum se uitase Lydia la el, cum pusese foile deoparte pentru a-1 privi cum lua berile din frigider şi cum pleca. Ochii ei îl urmăriseră cum trecea prin faţa ferestrei la care stătea, iar când s-a întors să închidă poarta, îi văzuse oboseala de pe faţă. Probabil se întreba ce traumă care nu putea fi povestită adusese acasă. Se simţi vinovat pentru un moment, apoi deschise o cutie şi bău cu înghiţituri mari, lungi. Se opri, râgâi, îl auzi pe unul dintre vagabonzi spunând că „anumiţi oameni o duc bine în Africa de Sud”. Silas se întoarse şi se uită la ei sfidător, apoi continuă să bea, încet, potolindu-şi setea, până când ochii începură să-i lăcrimeze, faţa i se înroşi şi simţi o căldura în obraji. Vagabonzii se ridicară şi plecară, dezgustaţi.

Mai liniştit acum, îşi întinse picioarele şi le zâmbi trecătorilor. Parcul, chiar dacă avea peluzele cam ponosite şi gardul prăbuşit, oferea adăpost de zgomotul şi agitaţia străzii. Aşezat la o intersecţie aglomerată, îi aducea aminte de acele oaze de

verdeaţă care îţi apăreau pe neaşteptate în cale şi unde puteai intra fără prea multă pregătire. Nu avea nimic din acea ceremonie „hai să mergem în parc” pe care o adoptaseră cei care se mutaseră în suburbii. Era o oază mică, unde începeai prin a intra singur, mânat de un imbold de a căuta singurătatea, iar liniştea în care stăteai şi savurai o bere atrăgea un întreg grup care ţi se alătura, fiecare cu muniţia proprie. Curând, se forma un grup care stătea în cerc şi vorbea despre femei, un şir curgător de observaţii şi contra-observaţii dure, niciunul din subiecte nefiind destul de serios sau de bine gândit ca să îndepărteze plăcerea petrecerii unei după-amieze plăcute, departe de realitate.

Nimeni nu-ţi cerea răspunsuri imediate sau confidenţe, curând uitai care fusese problema care te adusese acolo, pe tine şi pe sticla ta de bere, erai doar unul dintre cei care-şi merită dreptul la intimitate. Până când o soţie sau o mamă, sau un duet teribil format din ambele, venea să-ţi spună că nu aşa se rezolvau problemele, bând pe stradă ca un puşti, sau mai rău, ca un tsotsi1 care se apucase de găinării pentru că îl copleşise viaţa. Iar băutul pe stradă era un delict, fie el mare sau mic.

Era mai rău când veneau poliţiştii, cu ochi reci şi ameninţători, când îşi ambalau motoarele dubei până când prietenii se împrăştiau încet, ca o turmă de animale tâmpite, nemulţumite, mânate contra voinţei lor departe de sursa de apă preferată.

1 Film dramatic a cărui acţiune se petrece în Africa de Sud, lângă Johannesburg, câştigător al Premiului Oscar pentru cel mai bun film străin în 2005, al cărui personaj principal, Tsotsi, este un mic mafiot.

Silas deschise cea de-a treia bere şi se întinse pe iarbă sprijinindu-şi capul pe celelalte trei. Soarele îl obliga să închidă ochii, şi în curând simţi cum îl cuprinde o moleşeală fierbinte. Probabil aşa se bucurau de soare orbii: ridicân-du-şi feţele către soare, către Ra, zeul orbilor. Toţi avem nevoie de lumină adevărată, nu numai de lumina artificială, gândită, a imaginaţiei.

— Doamne, cât de insensibil eşti! ar fi spus Lydia, dacă i-ar fi împărtăşit gândul.

Un gând inofensiv, uşor, născut într-un moment de reală relaxare. L-ar fi pedepsit pentru el. Lydia avea o minte care nu ierta. Ce era oare în sufletul ei acum? Ei bine, o să afle cât de curând. O să-i spună despre Du Boise. Nu se pricepea la secrete..., mda, aproape deloc, îl şoca faptul că vorbeau puţin în ultima vreme, mai ales despre lucruri practice: maşina trebuie dusă la reparat, robinetele curg, iarba e prea mare în spatele casei. Şi despre Mikey. Când vorbea despre Mikey, Lydia ieşea oarecum din carapace.

Nu spunea tot ce avea pe suflet, doar frânturi, îngrijorarea reuşind să producă fisuri în calmul exterior pe care-1 afişa, îl ruga mereu pe Silas să „intervină", să arate interes pentru fiul său. Nu-şi dădea seama ce mult se schimbase Mikey, cum nu mai era copilul vesel de altădată?

— Toţi creştem, Lyd, şi deodată totul nu mai e atât de simplu.

I-ar fi plăcut să poată să spună asta, dar nu îndrăznea.

— Încearcă să vorbeşti cu el, Silas, încearcă să vezi ce probleme are, ştii tu, fete, droguri, tinerii au tot soiul de probleme din astea.

— Adică vrei să spui că nu vorbeşte cu tine?

Cineva se aşeza în faţa lui Silas şi-i luă soarele. Aşa-i trebuia dacă adormise într-un parc public în centrul cartierului Berea. Oamenii spuneau că te puteai trezi fără pantofi.

— Tată!

Deschise ochii şi se ridică. Mikey îi zâmbea în acel mod condescendent pe care-1 păstra pentru momentele în care Silas era beat.

— Tată, trebuie să mergem la Jackson şi la Mam Agnes la trei.

Era mâna Lydiei. Ea îl trimisese pe Mikey să-1 găsească, să-1 umilească în public, să-1 ducă acasă ţinându-1 de umăr. Asta nu se mai întâmplase de multă vreme. Silas şi-o imagina pe Lydia spunându-i lui Mikey că bunica era îngrijorată. Mam Agnes se baza pe faptul că Mikey o s-o ducă la nuntă în Lenasia, pentru că Jackson nu voia să meargă. Bunicul lui Mikey era un tip ciudat, aşa cum sunt bărbaţii. Nu-i plăceau prietenii lui Mam Agnes nu pentru că erau indieni, ci pentru că bârfeau. Şi cu siguranţă pentru că nu beau. Iar Jackson avea peste nouăzeci de ani.

Toate astea i le spunea pe un ton matern, plin de o intimitate cicălitoare. Probabil Mikey citea, sau asculta muzică, sau pur şi simplu stătea şi se uita în gol. Se uita la mama lui, nu rugător, ci doar încercând să-i transmită faptul că-1 plictisea, apoi se ridica şi pleca să-1 caute pe Silas.

Se uită la mine într-un fel anume, spunea Lydia. Ca şi cum el ar fi adultul şi eu copilul.

Mikey întinse o mână şi-1 ajută pe Silas să se ridice. Era un gest camaraderesc – Silas ştia – un avertisment că trebuia să se aştepte la dispreţ atunci când va ajunge acasă. Trase un vânt puternic în timp ce se ridica.

— Doamne, tată! spuse Mikey şi se îndepărtă.

Pe Silas nu-1 interesa mânia lui. Ii aducea înţelegerea de care avea nevoie şi pe care ştia că Lydia nu i-o va oferi, o recunoaştere a micimii sale, a capacităţii sale de a fi slab, îl elibera de furie şi îl umplea de un sentiment de împlinire care era oarecum uşor, deşi era însoţit de o râgâială groaznică şi de o emisie de vânturi mirositoare. 14

Lucruri simple care-i ajută pe oameni să meargă înainte. Lydia 1-a rugat pe Mikey să conducă, ca şi cum ar fi demonstrat nevoia de a avea „un bărbat în casă”. De obicei, ea ţinea să şofeze chiar şi atunci când Silas era treaz. Femeile se pricep mai bine la lucruri de-astea, noi n-avem asemenea orgolii. Mikey, care-şi luase carnetul de curând, era cel care conducea acum, repede şi sigur pe autostradă, încet şi cu grijă când o luau pe drumul spre

Soweto. Soarele de după-amiază era acoperit de pâclă. Când ajunseră în faţa casei lui Jackson şi a lui Mam Agnes, Silas spuse că aşteaptă în maşină. Nu era bine să lase vehiculul nesupravegheat, şi, în orice caz, „Eşti în tura de noapte şi nu putem sta mult” îi spuse el Lydiei, pe când aceasta se îndepărta. Jackson, cu faţa stacojie din cauză că băuse în soare toată după-amiaza şi cu pantalonii scurţi fluturându-i pe picioarele slabe, se clătină ieşind pe poartă.

— Sielas, Sielas, o să te fure cu tot cu nenorocita de maşină, spuse Jackson, delectându-se cu tonul muzical pe care-1 folosea pentru a-i accentua numele. De ce nu vii înăuntru să bem ceva?

Silas intră să bea o bere cu tata socru. Mam Agnes le aruncă priviri de reproş, în timp ce faţa Lydiei deveni dură ca piatra. Mam Agnes, îmbrăcată ca „regina albinelor deghizată”, după părerea lui Silas, făcu o remarcă la adresa bărbaţilor care nu făceau decât să bea bere toată ziua, apoi îi dădu lui Mikey cheile de la maşina lui Jackson (un Rover vechi, dar rezistent, care trebuia să fie condus încet, după spusele proprietarului). Singurul lucru pe care-1 dorea pentru nepotul ei era să nu devină niciodată un nătâng băutor de bere.

Mikey şi Mam Agnes plecară sub privirile atente ale lui Jackson, în timp ce Lydia se îndrepta spre maşina lor. Silas dădu berea pe gât şi se duse după ea. Merseră înapoi în oraş. Lydia nu avu nici o reacţie la râgâielile lui continue. Se concentra asupra volanului, uitându-se la ceas din când în când.

— L-am văzut pe Du Boise azi.

— Pe cine?

— Pe Du Boise, locotenentul Du Boise.

Lydia nu făcu nici un comentariu. Mâinile i se încleştară pe volan.

— Unde?

— La mall.

— Din cauza asta n-ai făcut cumpărăturile?

Se uită pe fereastră. Ieşiseră din pâclă. Cerul era acoperit de nori negri. Deschise fereastra şi un val de aer proaspăt, umed, pătrunse în maşină.

— L-am recunoscut imediat. Bătrân şi decrepit, dar era el. Erau ochii lui. Şi vocea lui arogantă.

Lydia îl privi, apoi îşi întoarse atenţia asupra traficului. El încercă să-i prindă privirea din nou, dar ea se uita drept înainte.

— Ai vorbit cu el? întrebă ea după un timp, ca din întâmplare.

— Da.

Se uită din nou la eA. Întorcea maşina şi ieşea de pe autostradă spre Doorfontein, aplecându-se la curbă.

— N-am vrut. L-am urmărit afară din magazin şi, deodată, am dat peste el. Era aşezat, ca şi cum m-ar fi aşteptat.

Lydia se întinse şi se uită în oglinda laterală pe când încetinea ca să intre în traficul din oraş.

— Dumnezeule, Lydia, s-a întâmplat dintr-o dată, am dat pur şi simplu peste el. Un accident idiot.

Opri maşina la jumătatea aleii, scoase cheia din contact şi ieşi. Silas rămase nemişcat câteva momente, apoi o urmă. Când ajunse în casă’ ea era deja în dormitor şi-şi schimba hainele.

— Lydia…

— O să întârzii, Silas, sunt de serviciu în seara asta. 16

Se aşeză pe pat şi începu să se uite la ea cum se îmbrăca. Halatul alb de asistentă îi dădea un aer nou de prospeţime, îşi înjură neîndemânarea când ciorapii i se prinseră în fermoarul

fustei, îşi ridică fusta, reuşi să scoată marginea ciorapilor dintre dinţii fermoarului şi îi trase pe pulpe şi pe fese. Picioarele îi deveniră deodată mai senzuale, îşi trase fusta în jos, îşi puse ecusonul auriu gravat cu numele ei, ecuson de care mama ei fusese foarte mândră odinioară, înşfacă poşeta şi cheile maşinii. Spuse un „Pa” grăbit şi-1 lăsă pe Silas stând pe pat. Auzi uşa închizându-se cu obişnuitul clic abia perceptibil al yalei. Era întotdeauna foarte puţin zgomotoasă, precisă în tot ce făcea. Auzi maşina pornind, mai întâi motorul turat şi apoi torcând liniştit.

Se duse la bucătărie şi deschise o bere, o turnă într-un pahar înalt pe care îl înclină spre sticlă până când aproape se umplu. Ţinu paharul drept, continuând să toarne, încet, până se formă un strat de spumă delicată, fără să dea pe dinafară. Dar în curând îi dispăru plăcerea pe care o simţise în timp ce turna berea.

Balonat deodată, lăsă paharul de bere şi sticla goală pe masa lungă şi austeră din bucătărie şi se aşeză pe scaunul vechi şi confortabil pe care-1 recuperase din casa mamei lui din Doornfontein, când locul fusese declarat „alb” şi familia fusese evacuată. Aceea fusese ultima oprire nomadă a mamei lui în drumul ei de la o suburbie la alta, urmărită, credea ea, de oamenii în costume gri care făcuseră legile apartheidului, în ochii lui, a lua scaunul din ruinele casei şi a vieţii maniei sale era singurul lucru sentimental pe care-1 făcuse în viaţă. Acum, acesta scârţâia sub greutatea lui, făcând liniştea din casă şi mai profundă.

Căldura zilei şi toată berea pe care o băuse îl făcură să se simtă moleşit, îşi ridică privirea către soarele care cobora în spatele clădirilor înalte de la marginea cartierului Berea, îşi aduse aminte de soarele care intra prin fereastra mare, pătrată, din prima casă a lui şi a Lydiei din Noordgesig, un oraş lângă Soweto, îşi aminti liniştea zilei care murea în căsuţa aceea, şi zgomotele străzii. Erau multe astfel de duminici liniştite când Lydia refuza să facă dragoste cu el, iar el adormea şi se trezea când soarele din fereastra pătrată făcea loc razelor reci de lună,

iar ea îi spunea că e vremea cinei. Şi apoi, mai târziu, luna se vedea în cadrul unei ferestre care părea cunoscută şi totuşi era atât de diferită, mai îndepărtată chiar decât acea fereastră din Noordgesig pe care arhitecţii o puseseră acolo ca şi cum s-ar fi răzgândit, după ce terminaseră planul casei. Auzi vocea Lydiei, şi ea diferită, răguşită şi plină, vibrând ca vocea unei cântăreţe, prea joasă ca să fie amplificată prin megafoane stricate. „Naai her, naai her good!" spuse o altă voce, în timp ce altcineva râdea pe fundalul zgomotului unui motor, şi apoi vocea Lydiei deveni ascuţită şi urcă într-un ţipăt înainte de a cădea într-un geamăt atât de îndepărtat încât părea să vină din visele sale.

Silas se trezi din somnul provocat de bere şi, se afundă în scaunul confortabil. Gura îi era uscată. Afară se lăsase întunericul. Auzi motorul maşinii mergând, se uită pe fereastră şi văzu scaunul gol şi uşa deschisă. Se duse afară împiedicându-se, simţi cum îi bătea ploaia în faţă, opri motorul, se uită în jur şi o văzu pe Lydia stând pe scaunul de răchită în colţul întunecat al verandei. Probabil trecuse pe lângă eA. Închise uşa maşinii şi o încuie.

— Lyd, te simţi bine?

— Nu, Silas, nu mă simt bine.

Se apropie de ea cu un sentiment care nu prevestea nimic bun. Era în starea aceea când nimic n-o putea consola. Ca în ziua când fusese ucis Steve Biko şi când îl jelise cu amărăciune, deşi avea doar şaptesprezece ani şi nu ştia ce însemna Biko.

— Silas, mă gândesc că ar putea să omoare oameni… uite-aşa, spusese ea, pocnind din degete la fel cum făceau 18 băieţii isteţi, şi apoi devenise atât de tăcută încât el ştia că o supărase.

Apoi veni ziua când fusese descoperită infidelitatea lui Silas – singura pe care o făptuise, insista el. Se culcase cu o femeie, o tovarăşă din „mişcare". Lydia se enervase nu numai din cauză că el trădase încrederea pe care o aveau unul în celălalt, care era singurul lucru adevărat în mariajul lor atunci, ci şi pentru că aşa aflase că era implicat în mişcarea clandestină. Trebuise să-i

spună asta pentru ca ea să înţeleagă „contextul”, pentru ca furia ei să nu fie „direcţională greşit”. Mai târziu, aflase că femeia era măritată şi că soţul ei era în închisoare la data aventurii.

Îl întrebase pe Silas cum putuse să facă asta şi se enervase şi mai tare când el încercase să se justifice. Cei implicaţi în mişcare erau în pericol permanent, spunea el, şi asta crea un anumit sentiment de intimitate, era foarte greu să eviţi asemenea lucruri. Ea îi spusese să nu mai folosească lupta ca pe o scuză pentru faptul că o înşelase, mai erau şi alţi oameni decenţi care erau „implicaţi” dar nu profitau de asta pentru a se călări precum câinii în călduri. Apoi enervarea se transformase într-o crustă invizibilă, impenetrabilă, care o făcea inabordabilă, insensibilă la orice rugăminte din partea lui.

Îşi puse mâna în jurul ei acum şi simţi aceeaşi răceală implacabilă.

— Dumnezeule, Lydia, ţi-e frig, hai înăuntru.

Îşi ridică picioarele pe scaun şi-şi aduse genunchii la piept.

— Silas, uitasem…

— Îmi pare rău, am dat peste el din întâmplare.

— Ai ales să-ţi aduci aminte, ai ales să vii acasă şi să-mi spui.

— Ştii că nu-ţi pot ascunde nimic.

Îşi retrase braţul şi se duse să se aşeze pe zidul verandei.

— Nu e un lucru pe care să-1 uiţi aşa uşor, pe care să-1 uiţi vreodată.

— Toţi aceşti ani nu am vorbit nimic despre asta.

— Nu era nevoie.

Se uită la el cu ochi dispreţuitori.

— Nu era nevoie? Ce vrei să spui?

— Era o vreme când trebuia să ne obişnuim să trăim cu acele lucruri.

— Cu ce să ne obişnuim, Silas? Pe mine m-a violat, nu pe tine.

— M-a rănit şi pe mine.

— Asta e. Suferinţa ta. Ţi-ai adus aminte suferinţa ta.

— Drace, Lydia, nu am vrut să spun asta. Eram acolo, neajutorat, legat într-o maşină a poliţiei, urlând ca un nebun.

— Deci nu m-ai auzit strigând?

— Bineînţeles că am auzit, altfel de unde era să ştiu?

— Ştiai că nu era un strigăt de plăcere.

— La naiba, Lydia, ştiu care e diferenţa, ştiu să deosebesc durerea de plăcere.

Lydia se ridică, reacţia ei de furie fiind încetinită de răceala pe care o simţea.

— Nu ştii nimic despre durere. E o amintire pentru tine, o rană a egoului tău, o teorie.

Îşi apropie faţa de a lui.

— Nu poţi nici măcar să începi să-ţi imaginezi durerea. Statură unul în faţa celuilalt pentru un moment, apoi el se lăsă în scaunul de răchită.

— Da, cred să mi-am imaginat că durerea nu e un lucru real. Dar am trăit cu ea atât de mult că a devenit reală. Aproape douăzeci de ani. Durerea ţipetelor tale, râsul lui, ochii lui reci când te-a adus înapoi la maşină.

— Ce altceva îţi aduci aminte?

— Faţa acelui sergent Seun, fratele nostru negru, ruşinea neagră, brutală.

— Nu-ţi aduci aminte faţa mea, lacrimile mele…

El închise ochii aproape în acelaşi timp cu ea. Când îi deschise din nou, ea era în casă şi forma un număr de telefon. O urmă.

— Unde suni?

— La spital, să le spun că nu pot veni în seara asta. E târziu oricum, dar cred să aşa e politicos.

Îi luă telefonul şi întrebă de asistenta de serviciu, îi spuse că Lydia e bolnavă, că va suna a doua zi ca să le spună cum se simţea.

— Nu ştiu, are febră, spuse el şi puse telefonul în furcă încet.

Lydia stătea în faţa chiuvetei de la bucătărie şi bea un pahar de apă. Intră şi se sprijini de frigider.

— Lydia, trebuie să facem faţă.

— Să facem faţă la ce?

— La lucrurile prin care am trecut amândoi, îi văzu zâmbetul sarcastic.

— Dar, la dracu’, ştii că şi eu am trecut prin aceleaşi momente.

— Nu ţipa la mine, ştii că nu-mi place.

— Îmi pare rău.

Se duse în camera din faţă. El voi să o urmeze, dar îşi aduse aminte că nu-i plăcea să vină după ea când se certau, deşi trecerea din cameră în cameră era un semn de disperare, o disperare peste care trebuia să fie ajutată să treacă. Dar el nu făcea decât să înrăutăţească lucrurile dacă o urmărea şi încerca să o consoleze cu un gest sau o vorbă. Se sprijini de frigider,

simţindu-1 cum vibrează, şi alunecă în jos până se aşează pe vinE. Îşi aduse aminte cum îi pusese poliţia să facă „tauza”, pe vine, cu picioarele larg desfăcute şi sărind ca broasca, în aşa fel încât să le cadă orice ar fi ascuns în anus sau să-i doară atât încât să-i facă să ţipE. Închise ochii şi zâmbi.

— Te amuzi.

Lydia se întorsese în bucătărie. Se ridică.

— Mi-am aminte cum ne puseseră să facem chestia aia.

— Care?

— Tauza, când eram în închisoare. Ei strigau „Tauza!” iar tu trebuia să sari ca o broască astfel ca ei să poată să vadă dacă ai ascuns ceva în anus.

— Şi aveai?

— Rahat, ce puteai să ascunzi în anus?

— Un penis.

— Drace, Lydia.

— Ei bine, trebuie să ascundem mereu penisuri între buci, amintirea lor fiind mereu acolo. Chiar şi pe cele pe care nu le-am invitat înăuntru.

— Cristoase, Lydia.

— Cristoase, ce?

— Trebuie să luăm măsuri.

— Ce anume, să vorbim cu cei din Comisia Adevărului?

— De ce nu?

— Crezi că arhiepiscopul Tutu a fost vreodată regulat în fund împotriva voinţei sale?

— Care-i diferenţa?

— Diferenţa e că nu va înţelege niciodată cum e să fii violat, cum e să-şi bată cineva joc de tine în timp ce te violează, să simţi înăuntru cuţitul fierbinte – acea bucată de carne inutilă numită penis – transformându-se într-un instrument de tortură.

— Nu toţi bărbaţii sunt insensibili, Lydia. Se aşează aproape de el.

— Vrei să ştii ce e sensibilitatea?

Îşi ridică fusta, îşi trase ciorapii în jos şi-i lăsă să cadă.

— Uite aici, pune mâna.

Îi luă mâna şi i-o puse în vagin.

— Nu, nu. 22

— Hai, pune mâna înăuntru, tot pumnul, pipăie membrana delicată, acele buze ca de copil pe care le are vaginul unei femei, asta e sensibilitate!

Îi luă degetul şi i-1 introduse în vagin şi tresări atunci când degetele lui atinseră ceva moale, îşi trase mâna, ieşi pe verandă, se lăsă pe spate şi îşi ţinu faţa în ploaie până când simţi apa în gură. Când reveni, ea era lângă el, desculţă, sorbind din berea pe care el o lăsase.

— La naiba, Lyd, berea aia s-a trezit.

— Vreau să fie ca un bărbat. Acră.

— Dacă vrei să bei bere, îţi torn una proaspătă.

— Vreau să fie trezită. Ca respiraţia unui bărbat. Bău şi se strâmbă, dezgustată.

— L-ai omorî pentru mine?

— Pe cine?

— Pe Du Boise.

— Lydia…

— Dacă ai fi bărbat adevărat, 1-ai fi omorât pe loc, chiar acolo, la mall, i-ai fi împrăştiat creierii, ai fi făcut să-i ţâşnească sângele.

— Glumeşti.

— Glumesc? Ţi-a luat femeia, ţi-a regulat nevasta, te-a pus să asculţi cum o făcea. Am devenit proprietatea lui, până şi ţipetele mele erau instrumentul lui. Eşti bărbat, crezi în onoare şi în toate rahaturile astea…

— Lydia, opreşte-te.

— Ştii cum mi-a spus în timp ce mă regula?

— Pentru numele lui Dumnezeu, Lydia.

— Mi-a spus lucruri obscene.

Silas o apucă pe Lydia şi începu s-o scuture. Paharul de bere îi scăpă din mânĂ. Îl sărută pe gură, îl strânse în braţe şi îi supse limba aşa cum făcea doar când era într-ade-văr pasionată. Avea gust de hamei, de fructe amare. Trase aer în piept, apoi se sprijini de el, cu capul pe pieptul lui, plângând, făcând mişcări de dans cu picioarele. El o legănă, mirat cât de înalt părea pe lângă ea. Se uită în jos la ea, la spatele ei suplu şi văzu băltoaca de sânge întinzându-se încet pe podea, îşi văzu pantofii cufundaţi în lichidul întunecat şi strălucitor, îi văzu picioarele dansând cu paşi mici şi delicaţi pe marginile ascuţite ale cioburilor paharului de bere.

La sfârşitul zilei, care i se păruse a fi cea mai lungă din viaţa lui, o duse pe Lydia la spital.

Pe verandă, se agăţase de el, plângând încet, ignorându-i rugăminţile de a nu mai dansa; se rănea atât de tare încât avea să piardă prea mult sânge şi era în pericol să moară, în cele din

urmă, trebui să o ia în braţe, ca şi cum ar fi fost încă fata subţirică, uşoară pe care o dusese în pat odinioară, pe când nu erau căsătoriţi încă, un gest romantic care o făcuse să chicotească, stricându-le prima scenă de dragoste, în camera din casa mamei lui (din toate celelalte lucruri, îşi amintea cum făcuse repede întuneric în cameră, trăgând draperiile, ca şi cum ar fi încolţit un animal). Se împletici până la canapea, unde o întinse pe Lydia, extenuat de greutatea de mort a trupului ei care şchiopăta. O ascultă cum plângea încet şi văzu cum sângele picura pe cuvertura albă, aleasă de el, şi pe care ea o considerase foarte nepractică.

Silas trebuia să acţioneze, să scape de amintirea dragostei miraculoase din tinereţe, îşi şterse gura cu dosul palmei, simţi gustul dulce pe care-1 avea pielea Lydiei în tinereţe, apoi realiză că de fapt avea sânge pe mâini şi pe haine. Chemă ambulanţa, îi spuse telefonistei că era urgent, soţia lui se tăiase, fusese un accident, era grav şi sângera puternic.

Vocea femeii trăda îndoială. Voia să ştie cum se întâmplase accidentul, dacă avea şi alte răni, dacă mai era şi altcineva în casă, copii, servitori, vecini poate?

— Vă rog, doamnă, avem nevoie de o ambulanţă! strigă, fără să-şi dea seama cum de pronunţase cuvântul „doamnă”.

Îl intriga faptul că nu-1 credea, că bănuia că e vorba despre un alt caz de violenţă casnică şi că încerca să-şi dea seama cât de grav era. Era probabil un soţ vinovat, care o bătuse şi acum avea remuşcări. O imploră să trimită ambulanţa şi apoi n-avea decât să-1 interogheze cât poftea.

Puse telefonul în furcă, ascultă cum plânsetul Lydiei avea alt tempo, suspinele deveniseră mai rare, mai dure, văzu strălucirea din ochii ei şi îi fu teamă că intra în şoc. Plecă să caute ceva care ar fi putut să oprească hemoragia, cearşafuri pe care ar fi putut să le înfăşoare în jurul rănilor, prosoape, una dintre cămăşile lui albastre apretatE. Îşi dădu seama că nu era decât o soluţie de compromis, găsită la repezeală, inspirată de ceea ce văzuse la televizor sau în filme. De fapt, avea nevoie de

ajutor medical urgent. Uimit de faptul că nu intrase decât atât de rar în debaraua cu lenjerie, o reminiscenţă a intenţiei iniţiale de lux pe care o avusese casa, luă două prosoape curate de pe un raft şi îi bandajă picioarele.

Văzu cum prosoapele se închid la culoare, cum devin stacojii, şi-1 cuprinse o panică pe care socoti că nu trebuia s-o arate, în orice caz nu faţă de ea. Nu putea să plângă şi să se văicărească iarăşi mai tare ca ea, aşa cum făcuse cu aproape douăzeci de ani în urmă, când izbucnirea de furie şi groază inutilă îi adusese o lovitură în cap din partea unuia dintre poliţişti. Dar încă o dată auzi acele gemete profunde ale Lydiei în agonie, Lydia care voia să moară, iar el nu avea de gând s-o lase să moară acolo, în casa lor, în faţa lui. Se aşeză pe canapea, îi luă picioarele în poală şi-1 sună pe Alee de pe mobil. Alee cel tăcut, cumnatul şi prietenul lui, care nu părea să se agite vreodată, dar rezolva lucrurile atât de repede. 26

— Lydia a avut un accident, trebuie să o ducem la spital, ambulanţa întârzie!

În mintea lui, felul în care se rănise nu era important. Rănile nu şi le făcuse singură, nu erau provocate de obsesia lui de a-şi aduce aminte trecutul, fusese un accident ciudat, se întâmplase pentru că voise să bea bere şi nu-i plăcuse gustul, iar el o criticase pentru că bea bere răsuflată. Da, un lucru de nimic, paharul zburase, căzuse, cine ştie? Ştii cum e ea, cum sunt toate femeile din familia Oliphant, când se enervează, încep uşurel, dar apoi nu le mai poţi opri. Ştii ce înseamnă temperamentul familiei Oliphant!

I se adresa lui Alee mental, nu pentru a repeta o scuză, ci pentru a-şi explica toată situaţia. Sosirea lui Alee şi a lui Gracie îl scutise de inventarea unei minciuni. Ajunseseră dintr-un oraş care era la vest de Johanesburg la casa lui Silas, care era în celălalt capăt al oraşului, în doar cincisprezece minute.

— Am condus ca nebunul! spuse Alee, explicându-i miracolul.

Jackson şi Mam Agnes erau şi ei pe druM. Îi aducea Mikey, spunea Gracie, surprinsă cumva că Mikey ştia să conducă şi că Jackson îngăduia şi altcuiva să conducă „drăguţa lui”, acel monstru de maşină.

Doamne, întotdeauna fac asta, mobilizează toată familia la primul telefon, gândi Silas. Intrară în casă repede, dar Gracie era încă politicoasă, calmă; la urma urmei, ce putea să o doboare pe o femeie din familia Oliphant?

În sufragerie văzu că Silas era plin de sânge, văzu dâra de pe covor, o văzu pe Lydia cu picioarele pe perne şi sângele care pătase canapeaua. Se uită împrejur, căutând o explicaţie, oricât de sinistră, alta decât „Silas a făcut asta”.

Starea de zăpăceală a lui Gracie îi făcu pe toţi să înlemnească, până când tot ea se dezmetici şi le strigă să se mişte.

Alee şi Silas o duseră la maşină, vechiul Mercedes al lui Alee pe care nu voia să-1 vândă, o întinseră pe bancheta din spate, cu o pernă pe care să se poate sprijini de portieră, în timp ce Silas îi ţinea în poală picioarele înfăşurate în prosoape.

— Nu la clinica unde lucrează, spuse Silas, dovedind prezenţă de spirit. Ar fi prea multe întrebări, prea mult timp pierdut.

— Hai în Park Lane, spuse Gracie. Ştia oraşul, în ciuda faptului că nu se născuse acolo, ştia unde erau clinicile particulare unde se ofereau servicii de urgenţă contra cost.

— Acum cât timp ai chemat ambulanţa? întrebă Gracie.

— Acum vreo douăzeci, douăzeci şi cinci de minute, răspunse.

— Nenorociţii, ia-o la stânga aici, spuse ea.

În timp ce-i dădea indicaţii lui Alee, înjura oraşul şi indiferenţa lui, înjura ambulanţele care nu soseau niciodată, poliţia care nu era unde trebuia când trebuia, ţara care se ducea de râpă, guvernul căruia nu-i păsa, neuitându-1 pe Silas, care îi ajutase să ajungă la putere şi care lucra acum pentru ei. Auzi cum

plânsul Lydiei se transformă într-un geamăt animalic, o văzu pe sora ei cum închidea ochii cu o durere pe care o resimţea şi ea, fără să ştie că această durere fizică era de fapt un mod de a ascunde o durere sufletească mult mai adâncă.

Alee opri în faţa intrării în clinică după şapte minute.

— Exact şapte minute, avea să spună el mai târziu.

Lydia urma să rămână în spital două săptămâni, în primele zile, îi puseseră picioarele în ghips şi le ridicaseră pentru a evita formarea cheagurilor. Felul în care arăta, cu picioarele suspendate, o făcea să pară grav bolnavă. Doctorul spuse că avusese noroc; nu-şi tăiase nici o arteră, dar îşi secţionase unul dintre tendoane şi avea nevoie de îngrijiri suplimentare. Din fericire, nu pierduse prea mult sânge, 28 având în vedere gravitatea tăieturilor. Era bine că fusese adusă atât de repede.

— Dar a avut nevoie de câteva copci, peste o sută, vreţi să le număraţi? întrebă doctorul în glumă, adresându-i-se lui Mikey, pe care îl simţea mai aproape.

În acest cerc de adulţi întunecaţi, tânărul era singurul care ar fi putut să-i aducă femeii zâmbetul pe buze.

Mikey se temea ca încercarea doctorului de a o înveseli să nu aibă un efect invers, trăgându-i pe toţi în acea stare de sentimentalism în care căzuseră mai ales Mam Agnes şi mătuşa Gracie. Căutau întotdeauna ocazii pentru a „da drumul robinetului de lacrimi”, cum îl auzise odată pe Jackson. Daţi-le o tragedie şi veţi avea lacrimi.

— Asta-i treaba tatei, spuse Mikey, ca răspuns la întrebarea doctorului, în orice caz, nu ştiu când s-a spălat mama ultima dată pe picioare.

Lydia protestă, în ciuda durerii. Silas zâmbi. Amândoi îşi dădură seama că gluma deplasată a lui Mikey era menită să prevină o scenă emoţională. Lui Mikey nu-i plăceau îmbrăţişările şi pupăturile, nici atunci când era copil. Făcuse ce trebuia atunci

când sosise cu Jackson şi Mam Agnes, o îmbrăţişase pe mama sa şi-1 atinsese pe Silas pe umăr. Acum, stătea lângă perete, vizibil separat de ceilalţi.

Mam Agnes, uimită de răceala lui Mikey, încercă să-1 atragă în corul plângăcioşiloR. Îşi şterse o lacrimă, şi spuse „Hai, Mikey!" în apărarea fiicei sale. Gracie îşi suflă nasul, în timp ce Alee rânji într-un mod voit efeminat, lucru pe care Gracie îl observă şi pentru care avea să plătească mai târziu.

— Ai dreptate, tinere, spuse doctorul, lasă detaliile în seama adulţilor, tu bucură-te de mama ta câtă vreme e captivă aici. E o femeie tare, se va face bine.

Apoi întorcându-se către Silas, adăugă:

— Ştiţi ceva, domnule Aii? Soţia dumneavoastră are nişte picioare aşa de frumoase încât ar trebui să o duceţi la un chirurg plastician, după ce trece inflamaţia şi sunt scoase copcile. Ar fi păcat să-i rămână cicatrice.

Lydia roşi, închizând ochii ca să-şi ascundă stinghereala şi durerea, care se manifesta ca nişte spasme acum, în ciuda analgezicelor puternice.

— Ce mai tip băgăcios, spuse Gracie printre dinţi, după ce ieşi doctorul.

Mam Agnes îi îndreptă perna Lydiei, în timp ce Gracie se ocupa de florile de la capătul patului, încercând să potrivească în vaza pe care o găsise în magazinul de la parter buchetul enorm pe care-1 cumpărase Alee, împotriva sfatului ei.

În fiecare seară, familia se aduna în jurul ei, Silas, Mikey, Jackson, Mam Agnes, Gracie şi Alee, toţi încercând să păstreze tonul vesel pe care-1 impusese doctorul în prima seară. Mikey o săruta pe obraz şi apoi îşi ocupa poziţia de santinelă, lângă perete, într-o seară, Gracie îl îndemnă să se aşeze pe pat lângă ea.

— Pentru ce sunt copiii, dacă nu pentru a-i sprijini pe părinţi?

El se aşeză lângă Lydia, care-1 trase aproape de ea. Păru că cedează, relaxându-se şi lăsându-şi capul pe pieptul ei cu o tandreţe care nu se potrivea cu statura şi cu felul lui repezit de a fi. Cum Lydia stătea tot cu picioarele ridicate, păreau un cuplu ciudat de cast, care încerca să se apropie cu stângăcie.

Silas se simţea prost, exclus din relaţia dintre mamă şi fiu. In cele din urmă, stânjeneala puse stăpânire şi pe ceilalţi. Ca să nu tacă, Gracie repeta ce spusese doctorul, că Lydia fusese norocoasă. Alee dădea din cap aprobând miracolul.

— S-a tăiat în cioburile unuia dintre paharele pe care vi le-am adus noi de Crăciun? întrebă el.

Silas încuviinţă.

— Drace, alea erau din sticlă swazi, atât de groasă încât, sparte, pot fi folosite drept arme, spuse Alee.

Gracie se temea că soţul ei se va lansa într-o explicaţie lungă şi tehnică despre modul de preparare a sticlei swazi şi-1 întrerupse cu o privire scurtă. El rânji şi tăcu, înăbuşindu-şi dorinţa de a spune: „O privire tăioasă exact ca a familiei Oliphant. Pun pariu că Lydia te crestează cu privirea, aşa-i?" Dar spusese asta de atâtea ori înainte încât toţi ştiau ce voia să spună rânjetul lui. Femeile Oliphant, Mam Agnes, Lydia, Gracie, chiar şi Martha, care se căsătorise cu un canadian şi locuia în frigurosul Toronto, aveau ochii atât de ageri încât privirea lor putea să te taie. Nimeni nu părea să îşi mai aducă aminte de Mireille, sora cea mai mică. Se lăsase liniştea peste numele ei de când plecase să locuiască împreună cu Martha, şi până şi Alee cel nevinovat ştia că dispariţia ei din lumea acestei familii Oliphant era un subiect tabu.

Ca şi cum 1-ar fi îndemnat curiozitatea nemărturisită a lui Alee despre accident – „Ce s-a întâmplat cu adevărat? De ce nu ne spui?" implora atitudinea lui – Silas spuse că fusese un accident ciudat. Lydia, eliberându-se din îmbrăţişarea lui Mikey pentru un

moment, dădu din cap. Amândoi aveau o atitudine evazivă, ca şi cum şi-ar fi repetat replicile. Evitau ceva, încercau să nege – chiar şi faţă de ei înşişi – că se întâmplase ceva groaznic, ceva care să poată declanşa un asemenea accident. Mikey îşi lăsă capul în jos, la pieptul mamei sale, ca să nu i se vadă zâmbetul dispreţuitor.

— Hai, hai, spuse Mam Agnes, hotărâtă să schimbe subiectul.

Dacă Silas şi Lydia voiau să discute despre accident, n-aveau decât. Spuse:

— Ce-i asta, de ce te porţi ca un copil? Ai optsprezece ani, aproape nouăsprezece, de fapt, şi tot mai vrei ţâţă?

Mikey fusese întotdeauna prietenos şi respectuos faţă de bunicii lui, făcând tot felul de corvezi şi comisioane, însă niciodată nu schimbase asemenea glume cu Mam Agnes.

Dar simţea că trebuia să schimbe subiectul şi voia să-1 salveze pe Silas de liniştea care se lăsase.

— Dar nu vreau de la tine, Ouma, nu-mi place laptele cu termen de garanţie lung, răspunse el.

Umorul fragil al vizitelor lor de seară fusese restabilit. Răspunsul lui obraznic îi făcu pe toţi să izbucnească în râs. Numai Gracie le aruncă lui Silas şi Lydiei priviri scrutătoare, ştergând zâmbetul involuntar de pe faţa lui Silas şi facându-1 să se întunece din nou. Apoi Jackson spuse că e timpul să plece şi-şi sărută fiica pe obraji. Acesta fu semnalul de plecare şi pentru ceilalţi. Mikey alunecă de pe pat în maniera lui stângace, stânjenit că părinţii lui doreau un moment de intimitate.

Poate credea că erau prea bătrâni ca să schimbe drăgălăşenii sau se temea că era ceva sinistru în apropierea lor, o evitare a intimităţii mai degrabă decât o căutare a ei. O simţea după poziţia mamei lui în pat, evitându-1 pe tatăl său, chiar dacă erau îmbrăţişaţi, în casa tăcută, simţea acelaşi lucru şi la tatăl său, fervoarea cu care făcea treburile gospodăreşti pe care absenţa

Lydiei i le lăsase pe cap: gătea şi făcea curăţenie până la epuizare. Şi apoi stătea treaz până târziu, ca şi cum ar fi evitat să se ducă la culcare. Părea că lui Silas nu-i plăcea să fie singur în dormitorul Lydiei sau în patul ei.

Mikey ieşi din secţie împreună cu ceilalţi membri ai familiei, îi ascultă cum repetau ce noroc avusese Lydia că primise ajutor medical şi că-şi putuseră permite o secţie privată într-o clinică privată. Fusese scutită de oroarea dintr-un spital de stat de care avusese parte Helen Jackson. Jackson şi Mam Agnes povestiră ce probleme avuseseră într-un spital şi mai rău, vechiul Coronation Hospital, unde intrai pe jumătate viu şi ieşeai pe jumătate mort. Acum, de când fusese abolit apartheidul, negrii şi albii sufereau la fel.

Mikey zâmbi ca şi cum ar fi trăit şi ar fi înţeles dreptatea care se făcuse, cum suferinţele într-un spital de stat îi 32 apropiau pe albi şi pe negri. Bunicul Jackson îi spusese odată că zâmbea prea mult. Când apăru tatăl său de după paravanul de sticlă, Mikey ştiu că acel lucru care îi separa pe părinţii lui – o umbră, un cuvânt, un nume – era încă acolo şi că avea să rămână acolo şi în seara următoare când vor veni în vizită, şi că, mai devreme sau mai târziu, nu vor mai putea s-o ascundă de ceilalţi.

E dimineaţă. Mikey stă în pat şi observă soarele, încă palid, slab, pe rândurile întunecate de cărţi care se aliniază pe rafturile din camera lui.

— Şi eşti încă atât de tânăr! spusese Vinu când îi văzuse cărţile.

Îşi aduce aminte cum îşi rotise ochii, bătându-şi joc, declarându-se „castă” pe veci, salvată de „concubinaj” pentru că Lord Vishnu era prea ocupat să-şi citească volumele în loc să-i aprecieze „cu adevărat” frumuseţea. Nu venise pentru sex, venise să caute adăpost de măcelul mariajului destrămat al părinţilor ei. Limbajul ei era un mod de a scăpa, iar sugestivitatea lui era pur retorică. Spusese că mirosea a istorie în casa lui, prea multă istorie, şi apoi adormi imediat.

Mikey se gândeşte la dezbaterea pe care o avuseseră în clasă în urmă cu câteva zile.

— Odiseea lui Homer este baza romanului modern, spusese domnişoara Anderson, uitându-se la studenţi şi aşteptând. Ei, bine, aşa cred, adăugă ea, când văzu indiferenţa de pe feţele lor.

Se pare că predarea literaturii e o profesie tristă, o meserie pentru scriitorii rataţi.

Domnişoara Anderson încercase şi ea şi renunţase, plictisită de cartea cu care „trăise" timp de zece ani. A început să 34 scrie din nou, în secret, şi se spune că nu mai discută despre roman cu nimeni. Acum îi confruntă pe studenţi cu fantomele care o bântuiseră cu o noapte înainte, pe când scria, îşi iroseşte talentul cu aceşti studenţi alintaţi, hedonişti, aparţinând generaţiei post-apartheid. Recurge la intensitatea disperată a unui scriitor care încă se luptă pentru cuvântul potrivit. Se vorbeşte că a avut o tragică poveste de dragoste cu cineva important. Se spune că el, un ministru al cabinetului, s-a debarasat de domnişoara Anderson, evitând-o pe măsură ce avansa pe scara socială. Renaşterea ei creativă se datorează faptului că a fost părăsită; dragostea abandonată pentru putere.

Face cercetări printre studenţi de gen masculin şi e mulţumită. Mikey nu înţelege ce văd la ea. Slabă, cu faţa trasă, cu părul grizonat, până la umeri. Poate că le inspiră promisiunea pasiunii dezlănţuite, poate că străluceşte în ea urma fragedă a dragostei care nu a fost consumată.

Nu-i displace în mod deosebit Julia Anderson, decide Mikey; poate doar atunci când îşi arogă rolul de profet literar şi începe să vorbească în fraze bine ticluite. O face să pară mai urâtă decât este, cu trăsăturile emaciate adunate într-o încruntătură fioroasă. Cine ar putea să sărute nişte buze aşa de subţiri? Şi întotdeauna se ia de el, îl foloseşte drept cameră de rezonanţă pentru răspunsurile pe care speră să le obţină de la ceilalţi. Timiditatea lui, evidenta lui plictiseală, o provoacă.

— Ei, domnule Aii, ce credeţi despre Odiseea lui Homer?

— E toată un clişeu, răspunde Mikey.

Aplică tratamentul feţei impasibile; asta o face uneori să-şi direcţioneze veninul în altă parte.

— Chiar aşa?

— Da.

— De exemplu?

— Degetele roz ale zorilor”. E posibil ca soarele să răsară aşa?

— Era o metaforă pe vremea aceea.

— Clişeu, insistă el.

— Nu, mai rău, este eurocentrică, spune Karabo Nkosi.

— Pentru numele lui Dumnezeu! Acţiunea are loc în Europa. E despre Europa!

— Dar grecii sunt negri ca noi, spune Vinu.

— Toată e un clişeu, spune Mikey.

— Gândiţi-vă, domnişoară Anderson: degetele roz ale zorilor peste Sandton! spune Karabo.

— Acolo locuieşti? întreabă domnişoara Anderson, uitându-se la Mikey.

— Cine, eu? Nu, locuiesc în Berea.

— În suburbii, acolo locuieşte Mikey.

— Şi totuşi, Homer este eurocentric şi plin de clişee?

— Zorile ar trebui să fie o femeie albă, cu degete roz, nu-i asta eurocentrism? întreabă Karabo trimfător.

Crede că a dovedit-o pe dommşoara Anderson.

— Aveţi degete roz, domnişoară Anderson? Putem să vă vedem degetele? întreabă Vinu, cu falsă fervoare.

Cu siguranţă, domnişoara Anderson vede bătaia de joc din toate aceste replici.

Vinu a câştigat dezbaterea, fără îndoială. Dărâmăm falşii zei/Toţi zeii/Până la unul…Un vers din vremuri războinice. Anonim. Mikey se întoarce pe burtă, ascultă cum tatăl său se spală pe dinţi şi-şi suflă nasul la baie. Oare şi eu o să scot zgomotul ăsta când o să am vârsta lui?

Se gândeşte la mama lui, cu picioarele ridicate pe dispozitivul medical, care pare un animal prins într-o cursă. Niciodată n-o considerase pe mama lui drăguţă înainte. Nu-i nimic ciudat în asta. Când creşti trebuie să fii în stare să începi să recunoşti anumite lucruri, cum ar fi drăgălăşenia oamenilor. Familia ei spune că el poate recunoaşte drăgălăşenia oamenilor. Dar distanţa pe care o păstrează mama lui îl îngrijorează, sentimentul că e detaşată de tot ce o înconjoară, 36 că se refugiază în durere ca să se simtă bine. Chiar şi el îşi dă seama că această observaţie a lui e glumeaţă, ca acea tendinţă a adulţilor de a refula gândurile care nu le plac. Sindromul Julia Anderson.

Dar n-o mai cunoaşte pe propria lui mamă.

— N-o mai cunosc pe mama, spune cu voce tare.

În baie se face linişte. Oare ascultă tatăl lui, trage cu urechea Odiseu, bănuind că Telemah gândeşte cu voce tare despre Penelopa? Porcărie intelectuală. Cât de senil e un bărbat de aproape cincizeci de ani, cât de sentimental, cât de incoerent şi de moale?

Iar mama, la ce se gândeşte, oare gândeşte?

Bineînţeles că da. A văzut-o stând la „birou”, aşa cum îl numeşte ea, în alcovul dintre dormitorul ei şi uşa balconului, un colţişor creat de calculele greşite ale arhitectului, scriind în jurnal. Aplecată peste foi, concentrată ore în şir. Ce? Un roman? O relatare istorică a vieţilor pe care le-au trăit? Ea şi soţul ei, actori mărunţi în filmul de succes Eliberarea*. Guzgani uimiţi, care tremură de emoţie, cu zorile cu degete roz ale istoriei în faţa lor.

Nu, nu un roman, nu are aerul unei scriitoare, nu i se citeşte plăcerea pe faţă, nu zâmbeşte la o turnură reuşită a frazei, nu, e ceva mult mai puţin suculent, detaliile luptei lor, poveşti de eroism mic. Ori e ceva mai adânc, o introspecţie?

Liniştea din baie se prelungeşte, devenind absenţă. Tatăl e jos, făcându-şi de lucru cu ceasul din bucătărie, care întotdeauna rămâne în urmă; o greşeală genetică. Ceasurile sunt ca oamenii, au defecte de construcţie. Silas aşteaptă să vadă dacă s-a trezit Mikey. Nu are de ce să se trezească atât de devreme, e vacanţă, domnişoara Anderson e pe undeva pe o plajă, masturbându-se în ritmul hexametrilor homerici.

Uşa din faţă se trânteşte, maşina porneşte cu un foşnet de roţi pe alee. Deci plouă. Silas vrea ca Mikey să ştie că timpul trece, un mod indirect de a-1 certa pe fiul lui pentru indolenţa lui. Tatăl meu, stoicul, nu poate să-ţi spună nimic în faţă. Şi totuşi, iată-1 ocupându-se de problemele ţării, încercând să reconcilieze ireconciliabilul.

Mikey se scoală, aşează fragmentul strălucitor de piatră Kaaba1 aparţinând lui Oupapa Aii pe care-1 foloseşte pentru a ilumina singurătatea nopţilor din oraş înapoi la locul lui moale în lenjeria intimă curată şi porneşte cu paşi uşori către baie. Urinează, se uită la jetul care face spumă cu oarecare satisfacţie şi se înfiorează de plăcere. Ce plăcut e cel mai simplu dintre actele noastre. Dar e prea frig şi nu poate defila gol prin casĂ. Întotdeauna natura se pune de-a curmezişul. Se întoarce în cameră, îşi pune un tricou şi o pereche de blugi, îşi imaginează mirosul de cafea din bucătărie. Singura plăcere pe care a observat-o la tatăl său.

Soarele apare pe cerul înnorat – e un oraş al furtunilor îngrozitoare, rapide şi trecătoare, care nu e obişnuit cu vremea închisă – şi luminează alcovul Lydiei. Mikey se opreşte la biroul ei. Câteva facturi nedesfăcute (oare datorează bani de care Silas nu ştie?), o scrisoare cu timbru canadian. Probabil de la mătuşa Martha. Vrea să ştie ce face Mireille? încearcă sertarele, conştient de postura lui de trădător, de modul în care trage de fiecare mâner. Sunt încuiate. E din ce în ce mai curios.

Mikey caută printre unelte – o îngrămădeală de lucruri nefolosite: şurubelniţe, ciocane, menghine ruginite şi tocite de vreme, mărturie a vieţii diferite pe care o ducea acum Silas – şi găseşte o legătură de chei. Cândva trebuie că fuseseră duplicate, dar cu timpul Silas le adăugase chei găsite pe stradă, sau abandonate de prieteni şi colegi când se mutau. Mikey îşi aduce aminte că luase cheia de la un dulap de la un magazin de mobilă second-hand şi o pusese în buzunar iar faţa i se luminase de plăcerea secretului furtului. Acum, legătura zăngănitoare seamănă cu legătura de

1 Altar musulman în Mecca, la care vin să se roage credincioşii. 38 chei pe care trebuie să o fi avut un gardian al unei închisori medievale. Un obicei teribil de practic, care scotea la iveală o altă latură obsesivă a caracterului placid al lui Silas. Mikey găseşte imediat cheia potrivită pentru sertare. Le în-cuiase fără îndoială ca un semn al dorinţei de intimitate mai degrabă decât cu speranţa că aşa va ţine la distanţă orice intrus. Găseşte urme mărunte ale unei vieţi normale: bilete de intrare la grădina zoologică din Johannesburg (marcate „Ziua ne-albă”), o invitaţie la nunta lui Gracie şi Alee, cecuri anulate, facturi pentru bunuri cumpărate. O garoafă uscată, păstrată împreună cu un bileţel pe care scrie „Dragoste” într-o pungă de plastic sigilată din cele care se folosesc la bucătărie, avea un aer romantic. Dar a cui dragoste, a cui dragoste aventuroasă e comemorată? Cu siguranţă nu cea a lui Silas. Stilul lui cere gesturi mari, buchete uriaşe a căror frumuseţe e trecătoare şi superficială. Oare cum e atunci când e pasionat, se întreabă Mikey. Apoi alungă imaginea ochilor bulbucaţi şi a membrelor încolăcite stângaci. Ştie că Silas

are picioare lungi şi că Lydia are păr la subraţ, pe care se luptă să-1 îndepărteze.

Jurnalul Lydiei e ascuns, singura încercare adevărată de a ascunde ceva, sub un teanc de documente vechi: poliţe de asigurare, certificate de naştere, acte expirate de înregistrare a maşinii, contractul de vânzare al unei case, lucruri pe care de obicei le păstrează bărbaţii. Acum începe să înţeleagă Mikey cât de mult e implicată Lydia în rezolvarea problemelor familiei. Totuşi, să aduni lucruri vechi în grămezi ordonate fără nici o ordine sau scop este obsesia oamenilor cărora le este permanent teamă de sărăcie. Oare bogaţii au atâta grijă să-şi păstreze trecutul?

Cu jurnalul Lydiei pe tava cu micul dejun, lângă cafeaua reîncălzită pe care o făcuse Silas şi lângă cerealele cu suc de portocale (nu poate suporta gustul laptelui aşa de dimineaţă), Mikey se aşează în grădina udă de ploaie din spatele casei. Nu e mai mult de un petec de iarbă mărginit de brazde de flori veştejite – nu trebuie să plantezi plante exotice, nu înainte de iarnă, o auzise pe Lydia spunându-i lui Silas într-unul dintre rarele momente domestice (chiar dacă era numai ca să nu fie de acord). Mikey se aşteaptă să treacă repede peste traumele minore ale unei vieţi trăite cât de bine s-a putut. Dată fiind ereditatea Lydiei, părinţii şi soţul, ce altceva ar mai fi putut consemna mama lui în jurnal în afară de momentele obişnuite ale vieţii, naşteri, morţi, cruzimi neînsemnate, speranţe deşarte? Nimic important, îşi spuse, încercând să alunge sentimentul de vinovăţie care sporea atunci când îi trecea prin minte cât de uşor îi fusese să-i invadeze viaţa intimă.

Totuşi, nu poate citi primele rânduri nu pentru că îl împiedică un sentiment de decenţă, pentru că „orice minte vie are dreptul să cunoască până şi lucrurile interzise”, gândeşte el, ci dintr-o oarecare presimţire neaşteptată. Acest jurnal are legătură cu accidentul Lydiei, cu spitalizarea ei, cu numele Du Boise pe care îl auzise la părinţii săi atunci când vorbeau în şoaptă, încordaţi, în camera de spital.

O fantomă din trecut, o fantomă mitică săpată în „memoria istorică” a celor care au luat parte la evenimente. Memorie istorică. E un termen care i se pare ilogic şi contradictoriu; la urma urmelor, istoria este memorie. Totuşi, istoria pare inevitabilă, solemnă şi puternică, mai ales atunci când vorbeşte despre ea Silas şi tovarăşii lui. Explică totul, violenţa care apare periodic şi face ravagii, rata criminalităţii, chiar şi creşterea neaşteptată a brutalităţii împotriva femeilor. E ca şi cum istoria ar avea o memorie proprie, una care dă naştere monştrilor ei imaginari. Acum, părinţii lui fuseseră vizitaţi de o umbră din trecutul întunecat, o amintire teribilă care fusese adusă la viaţă.

Dar reţinerea lui vine şi dintr-o teamă personală: mai mult ca sigur Lydia a scris despre momentul când 1-a prins 40

Jucându-se de-a Ghandi” cu Mireille în camera lui şi a descris relaţia ca „nepotrivită”. Sau poate că nu acesta e cuvântul pe care 1-a folosit, poate că a folosit un limbaj mult mai îngrozit rememorând momentul când a deschis uşa şi i-a văzut pe el şi pe sora ei, Mireille, întinşi unul lângă celălalt, goi, atingându-şi mâinile într-un gest oarecum cast, ca într-un ritual, urmarea unui sălbatic... aici ar ezita, n-ar spune „sex” în sinea ei, nu ar recunoaşte carnalitatea gândului incomplet, ci ar curunda-o într-o mare de noţiuni lipsite de formă.

Mikey îşi aduse aminte că-şi auzise părinţii vorbind după ce Silas o întrebase pe Lydia despre discuţiile grave, înlăcrimate, pe care le avusese cu familia, Gracie, Mam Agnes şi Jackson. La început, răspunsul Lydiei fusese neobişnuit de vulgar; apoi, ca şi cum i s-ar fi adus aminte că nu e cazul să-şi piardă demnitatea (cine îi spusese oare asta, Gracie, Mam Agnes, Jackson?), logica ei devenise mai ponderată:

— E clar că Mireille s-a culcat cu Mikey.

— Cum ţi-ai dat seama?

— Se vede în ochii ei.

— Şi el?

— Dumnezeule, Silas, ea e mai mare, e femeie, ar trebui să-şi dea seama ce face.

Jurnalul Lydiei e în poala lui Mikey, uitat pentru moment, îşi aminteşte ziua când i-au întrebat pe toţi „cei tineri” ce voiau să se facă atunci când vor fi mari. Aşa a început jocul cu Mireille. Era Crăciunul, în casa lui Mam Agnes şi a lui Jackson din Soweto. Când? Să vedem, acum cinci ani? Decembrie 1993. „Ultimul Crăciun nedemocratic”, spusese Silas şi toţi au zâmbit, chiar dacă nu ştiau despre ce naiba vorbea. Suna atât de inteligent, spusese Alee după aceea, bârfind cu Gracie.

În jurul mesei din sufragerie se servea curcanul, iar Mikey se lupta cu budinca în care adulţii îşi vârâseră furculiţele, căutând magicul răvaş ascuns în porţia cuiva, un semn de noroc pentru cel care-1 găsea. Adulţii sau erau plictisiţi, sau băuseră prea mult, sau perspectiva unei vieţi sub noua democraţie pe care le-o anunţase Silas îi făcuse deodată gânditori. Oricum, se hotărâseră dintr-o dată să vorbească despre viitor.

— Ia spune, ce vrei să te faci când o să creşti? a între-bat-o Mam Jackson pe fiica ei Mireille, fără să-şi dea seama, ca toate mamele, că fiica ei crescuse deja, că avea o anume strălucire în ochi, că misterul vieţii începuse să i se arate deja, o floare făcută nu doar să o priveşti, ci să o devorezi.

Mireille era „copilaşul” lui Mam Agnes şi al lui Jackson, sora mai mică a Lydiei, mătuşa lui Mikey, adorată pur şi simplu pentru că era cea mai mică şi frumoasă pur şi simplu pentru că era adorată.

— Avocat, ca Silas şi Alee, spuse Mireille.

Mikey ştia că râde de ei, dar ei nu părură să-şi dea seama şi zâmbiră somnoroşi, cu feţe fericite şi satisfăcute; la urma urmei, era Crăciunul, un moment când puteai să te îmbeţi şi să uiţi.

Urmau gemenii lui Gracie şi ai lui Alee, Gregory şi Devin. Nu aveau mai mult de treisprezece ani.

— Bancheri, răspunseră, fără ezitări, rară îndoieli.

O vanitate învăţată de la tatăl lor. Aşa cum aveau să înveţe să-şi reguleze nevestele fără să-şi dea osteneala să-şi scoată şosetele. Mătuşa Gracie, în culmea fericirii că plozii ei răspunseseră atât de bine, continuă:

— Dar tu, Mikey?

— Scriitor, răspunsese Mikey, o să mă fac scriitor.

Un răspuns simplu, adevărat, la care nu trebuise să se gândească nici măcar o secundă.

Îşi aminti liniştea, zâmbetul mamei sale, norul care trecuse pe faţa tatălui său, felul în care răsese Alee, şi cum Jackson spusese că era mai bine să devii „pirat legal” ca Silas şi Alee. 42

Mireille, un pic ameţită de la vin şi de la căldură adulţii şi indulgenţa lor în momente nepotrivite: „Lasă-i să bea şi ei un pahar de vin” – îl înţelesese greşit pe Mikey. Chicoti şi spuse că dacă el se făcea scriitor, ea avea să-şi schimbe meseria. Voia să fie actriţă, începu să râdă tare, fals, ca atunci când îşi bătea joc de cei care se luau prea în serios. După aceea, când adulţii se retrăseseră să joace cărţi în grădină sau să moţăie, Mireille a fost lăsată singură cu Mikey, ursuz şi jignit de modul cum fusese tratat.

— Să mergem la mine în cameră, şopti ea.

Mergeau adesea acolo pentru a scăpa de adulţi şi de copiii mai mici.

— Ce-i cu tine? îl întrebă Mireille, când Mikey se întinse pe pat, încă prost dispus şi nefericit.

— Nimic, spuse el. Se aşeză lângă el.

— E din cauză că ai spus că vrei să fii scriitor, nu-i aşa?

— Da, recunoscu el.

— Îmi pare rău, suntem aşa sensibili, spuse ea, repetând pentru momentul când avea să fie cu adevărat mare.

Începu să se dezbrace, să-şi scoată rochia groasă de satin cu panglici pe care o purtase la biserică şi în timpul mesei festive. Nu era nimic nou pentru el. Crescuseră împreună, îşi cunoşteau corpul şi mirosurile. Putea să-i distingă mirosul vânturilor de mirosul vulvei. Intimitatea lor era nevinovată.

Apoi începu să-i povestească despre acea carte pe care o citise despre viaţa lui Mahatma Ghandi. Poate pentru a se da mare, pentru a demonstra că nu mai era copil, deşi avea doar paisprezece ani, sau pentru a scăpa de gândul că ea era în chiloţi, din cauza căldurii din cameră sau din cauza mirosului transpiraţiei ei. Oricum, în această carte, îi spuse el, autorul descrie cum însuşi Ghandi s-a testat culcându-se alături de fete fragede, goale (ca tine, Mireille, probabil voise să spună, dar acum nu-şi aducea aminte).

— Crezi că se testa sau era pur şi simplu pervers? întrebase Mireille, de dragul conversaţiei.

— Era un ascet, şi pentru asceţi nu există triumf mai mare decât să rezişti lucrurilor cărora e greu să le rezişti, spusese Mikey.

Ăsta a fost momentul în care Mireille i-a aruncat o privire ciudată, cum stătea în faţa lui în chiloţi, zâmbind cu zâmbetul ei de zeiţă.

— Nu vrei să ne jucăm de-a Ghandi? întrebă ea.

Nu mai ştia dacă spusese da din priviri, sau dacă dăduse din cap, sau dacă se holbase la ea, mirat ca un copil.

— Ei, hai, dezbracă-te, spuse ea pe un ton poruncitor şi îşi dădu chiloţii jos.

Se întinse lângă el şi-1 luă de mână.

— Aşa făcea Ghandi?

Mikey nu mai era sigur dacă Ghandi le ceruse tinerelor să se dezbrace sau dacă le atingea, fie şi doar cu mâinile. Dar el voia să-şi testeze latura ascetică. Respiră parfumul lui Mireille, transpiraţia, îşi imagină cu ochii închişi pulsaţia vaginului ei, acolo unde fata îşi ţinea cealaltă mână. Ea chicoti, se strădui să-şi reţină râsul. Nu voia să râdă de felul în care stătea el, înţepenit, cu mâna cealaltă încleştată, încercând să-şi ignore penisul în erecţie, cu venele proeminente. Râdea în sinea ei, el îi simţea tremurul plăcerii, simţea că nu-şi bătea joc de eroismul său demn de Ghandi. Trebuia să se detaşeze de bestia care-i pulsa între picioare, îşi sărbătorea lupta.

Numai Dumnezeu ştie că îi trebuise toată puterea, toată tirania adunată a minţii asupra trupului să nu se ridice şi să se năpustească asupra lui Mireille, să-i bage limba în gura frumoasă şi penisul în locul pe care îl expusese între picioarele larg desfăcute. Ştia acum că ea n-ar fi opus rezistenţă, că şi-ar fi putut satisface repede o dorinţă nerostită. Şi apoi, ruşinaţi de „incestul” lor, realizând păcatul acestui cuvânt 44 indus de familie, de Biserică, de educaţie, totul s-ar fi terminat. N-ar mai fi făcut-o din nou, n-ar mai fi vorbit despre asta şi nici nu s-ar mai fi gândit vreodată.

Dar ei rezistaseră. Poate de aceea continuaseră să se joace de-a Ghandi de multe ori după acea zi. La început, Mireille era iritată de „masturbarea mentală” pe care i-o cerea el.

— Ori o facem, ori nu, dar hai să terminăm odată!

Dar el o convinsese că „regulatul” ar fi distrus frumuseţea relaţiei lor, că era mai bine să stea unul lângă celălalt, goi, scăldaţi în sudoare, umezi, concentrându-se asupra sentimentului (da, începuse să folosească astfel de expresii, învăţate din cărţi, din discuţiile cu acea voce singuratică din capul său despre care credea că era a lui Dumnezeu – da, era şi vina lui!). După un timp, Mireille începu să participe şi ea, pentru că, după cum spunea ea, acest „sex mental” făcea partidele de sex cu prietenul ei incredibile. Apoi merse mai departe, începu să prefere acele după-amieze incendiare – mai ales la ea, pentru că nu era nimeni acasă aproape niciodată – sexului cu prietenul

ei. Acest „nimic” minunat, spunea ea, îi dădea o senzaţie de satisfacţie mai mare decât orice penis. Regulatul, spunea ea, era ca atunci când iei o masă bogată, te face să te simţi balonat şi somnolent. Adesea adormeau alături, cu feţele curate, cu minţile senine.

Într-o zi, când s-a trezit, a simţit că îi privea cineva. O pereche de ochi – de adult – îi observa de câteva minute, transformând o scenă frumoasă într-un lucru ruşinos şi vulgar.

Pedeapsa a venit repede. Mireille a fost trimisă departe, în Canada. Când a auzit-o pe mătuşa Gracie pronunţând acest cuvânt, încet, dureros, Ca-na-da, a ştiut că e foarte frig acolo, ca într-un loc de exil.

A fost foarte trist. O pierduse pe Mireille şi se înstrăinase de mama lui. Îi arunca priviri înspăimântate, oprindu-şi cu greu lacrimile. Curând, totuşi, şuşoteala s-a sfârşit, o tensiune nouă, irezistibilă, luându-i locul, o forţă din afara vieţilor lor personale, un moment scurt când istoria a devenit foarte importantă, de neocolit, puternică. Nelson Mandela a devenit preşedinte, iar cuvântul „libertate” a căpătat un înţeles aproape copilăresc, magic din punct de vedere al efectului produs. Mikey a auzit-o pe Mam Agnes spunând: „Suntem liberi”, când Mandela s-a ridicat să depună jurământul, cu vocea răguşită, plină de dragoste. Apoi, dându-şi seama că Mikey era de faţă, imediat a revenit la atitudinea ei obişnuită, arătând aceeaşi răceală şi lipsă de încredere de totdeauna, oprimându-şi bucuria ca pe o floare ofilită între nişte buze lipsite de zâmbet.

Totuşi, Mikey nu putea să înţeleagă euforia care îi cuprinsese familia, pe rezervatul unchi Alee şi pe tăcutul bunic Jackson, pe Gracie cea glacială şi pe Lydia cea reţinută, obişnuita lor neîncredere în bunele intenţii ale vieţii fiind aruncată deoparte ca o haină demodată, uzată. A trecut acel aprilie minunat, a venit toamna şi apoi iarna, şi singurul care mai ţinea capul sus cu un nou sentiment de mândrie era Silas.

Asta 1-a ajutat şi pe Mikey. A uitat de Mireille, a scăpat de ea, ca de toate obsesiile adolescentine, pe când mirosul transpiraţiei ei

(ce deosebită i se părea odinioară – ca tămâia) dispărea în multitudinea de mirosuri sexuale pe care le întâlnea. Acea primăvară fragilă, acea lună crudă de libertate înfloritoare, i-a dat mamei lui răgazul să-i ierte ceea ce ea vedea drept o încălcare a regulilor, inocentă, ce-i drept, şi indusă de altcineva, dar tot o încălcare a regulilor.

Mikey îşi întinde picioarele, se trezeşte, uimit de strălucirea soarelui. Adormise, iar jurnalul îi picase din poală. Se apleacă, îl ridică şi-1 scutură de praf. Are un praf alb, lipicios pe copertă. Se uită în sus. Soarele a pătruns printre frunzişul des al singurului copac din grădină. Este un smochin, întunecat şi noduros, probabil pe moarte din cauza vârstei. L-a văzut îmbobocit, plin de frunze verzi primăvara, dar 46 sterp, cu toate acestea. Nu făcuse niciodată fructe de când se mutaseră acolo, până acum. E uimit de abundenţa de smochine, mari şi cărnoase, care apleacă ramurile copacului până la pământ. Majoritatea sunt mult prea coapte şi s-au crăpat, lăsând să curgă un suc alb, care era un adevărat festin pentru furnici şi unde-şi găseau moartea musculi-ţele beţive îmbuibate.

Se caţără pe masa de piatră şi ia o smochină mare pe care o muşcă şi apoi o desface cu degetele. Se gândeşte la sexul unei femei, antic şi etern, nici o tânără nu are o asemenea dulceaţă. Nu cumva acesta fusese fructul care i-a făcut pe Adam şi pe Eva să fie alungaţi din Eden? Cine ar vrea să renunţe la nemurire pentru un măr lipsit de gust?

Intră în răcoarea casei, contemplă umbrele care săpau urme întunecate în pardoseala de lemn, îi vin în minte scene din trecut. Cupluri dansând într-un stil demodat, cu piruete rapide, înainte şi înapoi. Bărbatul conduce, cu o mână autoritară pe talia partenerei, cu cealaltă ţinându-i mâna în aer. Semnale subtile ale degetelor indică mişcările, înainte, înapoi, lateral, piruetă.

Zgomotul paşilor pe podelele lăcuite, foşnetul materialului, mătase pe coapse subţiri. Mireille dansând cu tatăl ei, cu unchiul Alee, cu Silas, cu un coleg de-al lui Silas, fusese femeia cel mai des invitată de la petrecere. Era unul dintre evenimentele organizate de Silas, cu lista de invitaţi completată rapid. Mireille

îşi înclină capul în timpul dansului, cu gâtul arcuit, cu goliciunea evidentă, dar această poziţie a lebedei era dictată de muzică, nu de partenerul ei de dans, pentru că avea un simţ înnăscut al ritmului care o făcea să preia încet-încet conducerea.

Muzica se opreşte, începe o altă bucată, mai lentă, o ocazie pentru o apropiere a trupurilor. Zâmbind, Mireille se îndreaptă spre Mikey, îl conduce spre ringul de dans şi îl ia cu ea, învârtindu-se, într-o lume de adulţi. El se supune ritmului ei din instinct, până când mişcările lor devin plutire. Adulţii se cufundă în scaune, sorb din pahare, observă modul în care se îmbrăţişează tinerele cupluri şi devin deodată conştienţi de propria lor stângăcie ca dansatori, îi privesc pe Mikey şi pe Mireille, nepot şi mătuşă, prieteni, aproape rude, cum îşi admiră inocenţa strălucitoare a senzualităţii lor.

Mikey ştie că această apropiere îi îndepărtează, nu îndrăzneşte să-i atingă gâtul, să-i simtă pulsul, ştie că trebuie să se limiteze la acest joc secret, Ghandi fiind pus din nou la încercare. Oare Ghandi a dansat vreodată, a inhalat vreodată mirosul cald al femeii, a dorit-o doar pentru simpla ei mişcare feminină?

Impulsiv, decide să o sune pe Mireille, deşi calculează pe degete că acum e aproape şase dimineaţa la Toronto. E încă întuneric şi s-ar putea să o deranjeze pe mătuşa Martha. Dar Mireille are telefon în camera ei, i-a văzut numărul în agenda de telefon a Lydiei, un număr diferit de al Marthei. E vorba de obsesia americană a intimităţii, ori Martha e mai în vârstă şi mai înţeleaptă decât Lydia şi nu vrea să ştie cu cine vorbeşte Mireille?

Se întreabă cum sună vocea lui Mireille după tot acest timp, încă somnoroasă, secretoasă şi misterioasă, poate cu cineva dormind lângă ea? Nu, generozitatea Marthei nu mergea până acolo, deşi Mireille trebuie să aibă aproape douăzeci şi unu de ani. E din cauza genei puritane moştenite de la Mam Agnes. Oupa Jackson are o anume strălucire în ochi. Gata s-o ia razna la prima ocazie, gândeşte Mikey.

Se uită fix la tavan, se gândeşte la toate defectele pe care le-a identificat le părinţi. A dat drumul la CD player şi îi testează capacitatea de a încărca o jumătate de duzină de discuri odată. Trece de la unul la celălalt, înainte şi înapoi, umplând camera de un adevărat babei al muzicii. Sonate 48 de Segovia, muzică kwaito1 plină de o duritate hipnotică, muzică de Samuel Barber cu sunete triste de sirenă, toate împletite împreună, în cele din urmă, lasă deoparte telecomanda, lăsând muzica să-şi urmeze cursul.

Febril, scrie mental o analiză sarcastică a traducerii Odieseei lui Homer pe care domnişoara Anderson le-o dăduse ca „lectură obligatorie”, îşi vizualizează cuvintele, structura lor de gheaţă şi tonul batjocoritor. Mai târziu o va scrie, cuvânt cu cuvânt, copiind din minte, încă nu-i trecuse mânia după ce vorbise cu Mireille la telefon. La început, vocea ei fusese exact aşa cum anticipase: nevinovată; răspunsese la al treilea apel, ca şi cum ar fi răspuns la un semnal aranjat.

— Mikey, tu eşti? Apoi întrebase:

— Cât e ceasul?

Şi-şi răspunsese singură: „Doamne, e şase fără zece”, pe un ton mai dur, uitându-se cât era ora, probabil pe ceasul de lângă pat.

Răspunsul iniţial, somnoros, îi adusese aminte cât de copilăroasă şi drăguţă era când se trezea, şi el ar fi vrut să ştie ce era în jurul ei, să-şi stabilească locul lui exact în întreaga imagine, să se închipuie în aceeaşi cameră cu ea, stând la căpătâiul ei, să-i simtă căldura.

— Descrie-mi camera ta, Mireille, spune-mi ce ai înjur…

— Nu e nici şase, doarme toată lumea.

Liniştea lui surprinsă, modul cum se juca cu telefonul, prevestea un răspuns dur, şoptit.

— Mikey, te sun eu mai târziu.

— Bine.

— Nu, aşteaptă.

Decisese că era cel mai potrivit să-i spună acum ce gândea.

1 Gen de muzică apărut în Johannesburg, Africa de Sud la începutul anilor ‘90, bazat pe ritmurile muzicii house.

— Poate ar trebui să nu ne mai sunăm, sau să ne scriem, sau să ne trimitem mesaje. Aş vrea să nu mă mai suni, da? Mikey, mai eşti acolo?

— De ce?

— De ce? Poate pentru că ceea ce am făcut e rău, eram atât de tineri şi nu ştiam ce facem…

— A fost ceva nevinovat.

— Mama ta nu crede la fel… mi-au făcut viaţa un iad. Nu mai vreau să trec prin asta… Mikey?

Pusese receptorul jos încet şi se aşezase pe pat, simţind un fel de oboseală în tot corpul.

Trădarea lui Mireille, replica ei „Ce am făcut e rău” e atât de uşor de explicat; a crescut, a căpătat acel sentiment de ruşine specific adulţilor, nevoia de a se confesa, chiar dacă într-un mod fals, pentru a obţine iertarea. Oare memoria ei s-a transformat, din dorinţa de a se adapta la o nouă realitate, din nevoia de a merge înainte, uitând nedreptatea de a fi trimisă în exil de propria familie, fără să ceară vreo compensare? Poate că este în viaţa ei un alt bărbat, cineva pe care-1 iubeşte, un canadian onorabil, care nu trebuie să ştie „ruşinea” ei reală sau pretinsă. Intrase într-un pact al tăcerii cu Martha şi cu Lydia, uitase trecutul.

Oare şi el o să îmbătrânească aşa? O să înainteze în vârstă creându-şi amintiri care or să dispară în uitare, ca fotografiile vechi, înceţoşate de timp? Recunoaşte că acest proces a început

cu multă vreme în urmă. Are deja un inventar de lucruri pe care le păstrează în minte, o listă de lucruri importante pe care trebuie să şi le aducă aminte.

Acum poate să spună cât e ceasul după modul în care se trântesc uşile, după sunetul radioului deschis şi după vocile prezentatorilor care răsună în toată casa. Silas s-a întors acasă, umplându-şi sufletul de incantaţia părerilor, a opiniilor, a frumuseţii plictisitoare a ştirilor.

Mikey i-a spus tatălui său că nu se simţea bine – îl durea capul şi avea stomacul deranjat – aşa că nu putea să meargă la spital, spera să nu se supere şi să-i explice mamei. Spusese asta dintr-o suflare, pe când urca scara spre dormitor, nelăsându-i tatălui său nici măcar o şansă de a-i pune întrebări, de a vedea dacă are temperatură – ce poţi afla dacă pui mâna pe fruntea cuiva? – de a-i da medicamente sau pur şi simplu de a încerca să caute semnele bolii pe faţa lui, de a-1 întreba ce are. Lucrurile ridicole pe care taţii le aşteaptă de la copiii lor, mai mult decât mamele, care se presupune că sunt clarvăzătoare atunci când e vorba despre odraslele lor.

Silas rămase la baza scărilor, conştient că va purta povara absenţei lui Mikey atunci când va merge la Lydia, că orice încercare de a justifica faptul că nu se afla acolo – nu se simţea bine, se mai întâmplă, toţi ne simţim rău uneori avea să fie transformată în ceva misterios, chiar sinistru.

— Mikey nu face aşa ceva, ce s-a întâmplat de fapt! aveau să întrebe ochii ei.

Constrâns de prezenţa familiei ei – tot timpul prin preajmă, ca o haită de animale care devin atente când un semen de-al lor e în suferinţă – Silas nu va putea să vorbească liber cu Lydia. Nu va putea să-i spună că de fapt nu ştie ce se întâmpla cu Mikey, nu-i va spune decât că Mikey nu venişe nu pentru că n-o iubea destul, ci pentru că o iubea prea mult. Silas nu putea să vorbească din ochi, prin limbajul trupului sau al gesturilor. Lumea sa avea nevoie de cuvinte, trebuia să rostească lucrurile pentru a le da înţeles.

Sună cineva, iar el se duse să deschidă, iritat; nu putea face faţă vreunui cerşetor cu vocea rugătoare sau vreunui vânzător de mături, nu era responsabil pentru toată sărăcia sau nefericirea omenirii, să se ducă naibii toţi, pentru Dumnezeu, el trecea prin disperarea de a nu şti nimic despre fiul lui şi de a nu-şi putea consola soţia.

Prin geamul ornamentat al uşii, care reprezenta o floare cu rădăcini negre – cum de supravieţuise atât de mult, când fusese trântită de atâtea ori în timpul celor cincizeci de ani de războaie civile ale celor câteva familii care se perindaseră prin casă? – îi văzu pe Kate Jessup şi pe Julian Solomon. Fericit şi uşurat, îi îmbrăţişa, mergând dincolo de atingerea scurtă şi de rutină importată din oraşele din străinătate, care acum fusese adoptată de toţi tovarăşii lui, la fel de fără sens ca şi întrebarea „Ce mai faceţi?” Nu, meritau o primire caldă, aproape pasională. Erau prietenii lui, în special Kate, şi el avea nevoie de ajutor. Nu numai pentru că Lydia era în spital, ci fiindcă se baza pe înţelegerea lor când vor afla despre natura accidentului. Şi pentru că era preocupat de purtarea lui Mikey.

Fiul lui, de obicei atât de calm şi plăcut, se transformase într-un străin închis în sine şi mofturos. Ca atunci, în urmă cu patru ani, când familia Lydiei începuse să şuşotească şi apoi o trimiseseră pe fiica cea mică, Mireille, la Martha, în Canada. Asta îl înfuriase pe Mikey, iar Silas văzuse şi-i înţelesese furia mută, pentru că şi el reacţiona la fel la purtările de neînţeles ale altora, cu o furie care îl macină pe dinăuntru.

— Ce se întâmplă? o întrebase pe Lydia atunci. 52

— Doamne, Silas, unde-ţi sunt ochii, în fund? răspunsese ea, disperată atât de vulgaritatea ei, cât şi de faptul că Silas părea a fi preocupat numai munca lui.

— O, pentru numele lui Dumnezeu, voi, femeile din familia Oliphant, sunteţi imposibile! spusese Silas, când înţelesese că Lydia şi familia ei credeau că e ceva între Mikey şi Mireille.

Mireille se născuse când Mam Agnes avea patruzeci de ani, era ceea ce africanii numesc laatlammetje, „un miel întârziat”, şi era cu doar doi ani mai mare ca Mikey. Cei doi crescuseră împreună, ca fraţii, apropiaţi şi conspirând împotriva lumii indiferente a adulţilor, în sinea lui, Silas fusese intrigat de ideea că făcuseră experimente sexuale, cum fac toţi tinerii, chiar dacă părintele din el se revolta împotriva posibilităţii ca Mikey să aibă o relaţie incestuoasă cu sora mamei lui.

Obişnuia să stea treaz noaptea gândindu-se că Mikey şi Mireille aveau în ei mai multă viaţă şi umor decât toată familia Oliphant luată împreună. Ei credeau că toţi copiii trebuiau să aibă o inocenţă puritană. Ce orb fusese să nu observe schimbul de priviri întunecate, discuţiile şoptite, momentele triste de linişte care îi învăluiau, pe Lydia cea deşteaptă şi pe Gracie cea directă, pe Jackson şi pe Mam Agnes cea voioasă (descrierea i se potrivea matroanei Oliphant nu numai pentru că era plinuţă, ci şi pentru că era mai curând veselă în momente grele), când au descoperit reala sau imaginara relaţie sexuală dintre Mireille şi Mikey.

Dar plecarea lui Mireille avusese un efect teribil asupra lui Mikey. Se înstrăinase de familie, avea dureri de cap şi febră şi părea să fie lovit de o lehamite copleşitoare, în seara asta, Silas văzuse aceleaşi simptome, doar că Mikey nu mai trăda o mirare copilărească, ci acea răceală care vine din cunoaşterea unor lucruri teribile.

Sosirea lui Kate şi a lui Iulian era un mare noroc; oricum voia s-o sune pe Kate, le spuse el. Trebuia să se ducă la spital, la Lydia, dar nu voia să-1 lase singur pe Mikey. Băiatul nu se simţea bine. Kate se oferi imediat să stea cu el, iar Julian spuse că o să-i ţină companie.

— N-ai de ales! îi amintise ea.

— O, Doamne, regina lesbiană nu are maşina cu ea! răspunse Julian. Ce imposibil de exigentă poate să fie!

Silas îi îmbrăţişa pe amândoi încă o dată, recunoscător pentru tonul lor glumeţ.

— Eşti sigur că poţi să stai? îl întrebă pe Julian.

Julian trecea printr-o perioadă dificilă în căsnicie. Soţiei sale, Val, nu-i plăcea că familia ei încă mai trebuia să facă sacrificii politice, acum că lupta se terminase. Specialist în boli tropicale, Julian avea un salariu mizer de funcţionar public pentru că guvernul avea nevoie de abilităţile sale şi nu-şi permitea să-1 plătească atât cât ar fi câştigat în sistemul privat. Oricum, era o onoare să lucrezi pentru Nelson Mandela, spunea Julian. Iar ea avea un post foarte bun la o bancă şi câştiga destul pentru amândoi. Dar pe fiul lor, un băiat sensibil şi bolnăvicios, spunea Val, credea că poate să-1 sacrifice pentru a-şi satisface simţul datoriei?

Repetând cuvânt cu cuvânt conversaţii pe care le avusese cu soţia lui, Julian le descria prietenilor apropiaţi cum stăteau lucrurile acasă la el. Silas răspundea întodeauna cu înţelegere, spunându-şi în minte că înţelegea întrucât şi el trăia cu o persoană „al cărei simţ al viitorului era alcătuit dintr-un şir de anxietăţi”, dar nu îndrăznea niciodată să vorbească tare despre relaţia sa cu Lydia. Cei doi bărbaţi sfârşiră prin a da din cap, cu o solidaritate tăcută, fără să mai fie nevoie să-şi povestească suferinţele. Kate era mai directă. Se zvonea că Julian e homosexual, iar Kate spuse că şi ea simţise astA. Îl întrebase. Trebuia să recunoască adevărul şi să-1 „spună”, îl îndemnă ea, de dragul lui şi al lui Val. 54

Silas, obligat de Kate să spună adevărul într-un fel nemilos, ştia cât de dificil era să trăieşti normal după ce ai spus un adevăr „enorm”. Dar Kate nu dusese niciodată o viaţă normală, gândi el. Ar fi fost o catolică deosebită: comiterea unui păcat şi spovedirea i-ar fi produs la fel de multă plăcere.

— Faptul că vii acasă târziu noaptea nu te ajută prea mult în căsnicie, oricât ar fi de nobilă cauza pentru care o faci, spuse Silas cu tonul ostentativ pe care îl adopta uneori, mai ales atunci

când nu era sigur pe argumentele sale, şi-1 îmbrăţişa iar pe Julian, un gest de apreciere cam exagerat. Kate zâmbi indulgent

— Cum rămâne cu mine şi cu problemele mele? întrebă ea, prefăcându-se indignată.

— Doamne, un triunghi amoros de lesbiene, nu pot să suport asta, spuse Silas.

Subiectul Marguerite îi trezea întotdeauna lui Silas un umor caustic, de tip orăşenesc. Marguerite era fosta iubită a lui Kate care venise pe neaşteptate din Europa, după aproape zece ani, cerând aceeaşi ospitalitate pe care odinioară ea i-o oferise lui Kate. O cerere complicată, având în vedere că acum Katie trăia cu Janine. Kate era fugară atunci când o cunoscuse pe Marguerite. Era chiar înainte de admiterea mişcărilor liberale, şi ea plecase în Belgia, unde o întâlnise pe Marguerite. Marguerite avea un corp slab şi musculos şi o faţă ca de şoim. N-o puteai iubi, spuse Silas, decât dacă „as jy daarvan hou kraaie te naai" – dacă îţi plăcea să faci sex cu o cioară.

Kate nu înţelegea afrikaans, dar înţelese ce voia să spună Silas din modul în care vorbea, din zâmbetul lui şi din râsul lui Julian. Acest comentariu avea succes mai ales printre negri. Ce lipsiţi de amabilitate suntem noi, sud-afri-canii, atunci când suntem pe teren propriu şi nu avem nevoie de confort şi linişte, îşi spuse Kate. Totuşi, era plăcut să ai un motiv să te întorci târziu acasă unde te aşteptau Marguerite şi Janine, fosta şi actuala iubită, fiecare retrasă în sanctuarul camerei sale. Deodată, îşi dădu seama că vorbea cu ea însăşi, că Julian tăcuse brusc şi probabil se gândea, în timp ce Silas închidea ferestrele şi trăgea perdelele, ca şi cum ar fi amânat un gest neplăcut.

— Gata, hai, spuse Kate, alungându-1 spre uşă în acelaşi fel în care trimiţi un copil îndărătnic să facă ceva de care nu are nici un chef.

— Unde e Mikey? întrebă Lydia.

— Nu se simte bine, răspunse Silas. Se plângea că îl doare capul, că îi e greaţă, probabil de la ceva ce a mâncat. S-adus la culcare...

— E singur? întrebă ea, din ce în ce mai alarmată.

— Nu, e cu Julian şi Kate, care ne-au făcut o vizită pe drumul spre casă. O să aştepte până mă întorc.

— Cine sunt Julian şi Kate? întrebă Gracie.

— Sunt colegii lui Silas, răspunse Alee în numele lui. Gracie observă schimbul de priviri între Silas şi Lydia, îi văzu ochii rugători: nu acum, nu aici, nu avem intimitate, sunt lucruri despre care avem nevoie să discutăm în particular, nu doar pentru câteva minute, în timp ce ceilalţi aşteaptă afară, această familie a ta cu darul lor de a înţelege lucruri nespuse.

Dar Lydia nu putu înţelege ruga tăcută a soţului ei, sau alese s-o ignore. Nu-1 adusese pe fiul ei, spunea ea, era ultimul lucru la care se aştepta din partea lui, şi lacrimile începură să-i curgă pe obraji. Absenţa lui Mikey adusese la suprafaţă toată furia şi nefericirea pe care amândoi o ascunseseră, o amânaseră din seara în care Lydia dansase pe sticla spartă şi simţise o durere fizică momentană mai copleşitoare decât durerea din mintea şi din sufletul ei. Acum, în acel salon de spital, acea agonie, fizică şi metafizică, se topea într-un amestec de furie şi supărare. Plânse 56 încet, fără să-i tremure buzele sau să clipească. Jackson îşi imagină cum arăta faţa de piatră a Fecioarei de la Patima plângând (deşi refuzase de două ori să meargă în Portugalia cu Mam Agnes pentru a vedea miracolul).

Tot Jackson văzu o durere la fel de mare pe faţa lui Silas, îi văzu fălcile încleştate şi ochii fără expresie. Era lângă Silas când începu să se clatine, ca şi cum 1-ar fi lăsat brusc picioarele, îl ajută să se aşeze pe un scaun şi-1 trimise pe Alee după ajutor.

Mam Agnes se întreba ce făcea soţul ei când, după ce-i slăbi cravata lui Silas, luă un creion din buzunarul bietului om care

tremura şi i-1 puse între dinţi. Mai târziu avea să-1 întrebe cum de îşi dăduse seama că făcuse o criză.

— E un lucru pe care îl simţi, răspunse el.

La început, Gracie se gândi că Silas se prefăcea. Dar apoi văzu cât de dărâmat arăta, cum îşi dăduse ochii peste cap, ca şi cum ar fi fost în agonie.

— Dumnezeule! strigă ea. Alee, unde eşti?

Ieşi din cameră şi ea şi începu să alerge pe coridor, nefiind sigură că soţul ei va găsi un medic la timp. Nici nu-şi putea imagina ruşinea de a trebui să le spună oamenilor că Silas murise în spital, în faţa soţiei sale bolnave, şi că ei nu putuseră face nimic!

Lydia, după ce îşi depăşise propriul sentiment de neputinţă, era îngrozită de cât de repede intraseră în panică Alee şi Gracie şi cum îi transmiseseră asta şi lui Mam Agnes. Stătea deasupra lui Jackson, şuierând indicaţii, spunându-i să aştepte să vină doctorii. El încerca să-i spună că ar fi fost mai bine pentru Silas să stea întins, chiar şi pe podea. Faptul că stătea pe scaun nu-i făcea bine.

Când în cele din urmă Gracie şi Alee s-au întors cu un doctor, era evident că se certaseră, insultându-se, fiecare spunând despre celălalt că era „retardat”. Lydia nu se putu abţine să râdă. Vorbeau aşa pentru a micşora tensiunea. Ea părea incredibil de calmă, chiar rânjea, avea să spună Alee mai târziu, în acea situaţie nefericită. Şi-a amintit să-i spună doctorului că, după câte ştia, Silas mai făcuse o criză o dată, cu aproape douăzeci de ani în urmă.

— Da, confirmă ea, când doctorul întrebă dacă şi atunci Silas fusese într-o situaţie la fel de stresantă.

Silas a fost internat ca să fie ţinut sub observaţie. Era înţelept să-1 ţină peste noapte, spuneau ei, chiar dacă era doar o problemă legată de faptul că soţia lui avusese un accident şi era

în spital. Lydia, realizând că Mikey avea să fie singur, îşi pierdu cumpătul. Voia să meargă acasă ca să aibă grijă de fiul ei. Nici un copil n-ar trebui să fie singur. Dar Mam Agnes, cu o voce surprinzător de puternică, spuse că era cel mai important ca amândoi să-şi rezolve problema, oricare ar fi fost asta, ca să înceteze nebunia asta care se petrecea între ei. Ea şi Jackson puteau să meargă să stea în Berea.

Pentru prima dată cineva menţionase „problema”. Gracie, Alee şi Jackson se uitară într-o parte, în timp ce Lydia stătea întinsă, cu ochii închişi. Acceptă injecţia calmantă pe care i-o făcu asistenta şi după puţin timp adormi, în capul oaselor, ca un cadavru viu. Plecară toţi, uitându-se înapoi, trişti că asta trebuia să i se întâmple unei persoane ca Lydia, care fusese întotdeauna cea mai tare din familie. Panica le dispăruse şi acum erau încrezători din nou şi cu chef de ceartă.

Trebuiau să meargă întâi acasă ca să îşi ia câteva lucruri, spuse Mam Agnes, înainte de a merge în Berea. Asta însemna că trebuiau să meargă până în Soweto.

— Asta e pentru că v-aţi mutat în suburbie, spuse ea, ca şi cum ar fi exprimat un gând care o macină de mai multă vreme, oraşul nu vă mai place. Vreau să spun că în trecut eraţi toţi acolo, lângă noi. Pe vremuri, puteam să ne ducem până la Mikey pe jos.

— De ce ţi-ai oferit ajutorul dacă acum te plângi? spuse Jackson.

— Ascultaţi aici, îi întrerupse Gracie, să nu începeţi să vă certaţi!

Mergeau pe coridor şuşotind şi oamenii se dădeau la o parte din faţa lor. Alee îşi imagina că oamenii se uitau la ei, spunându-şi că orele de vizită se terminaseră, că acolo se plătea pentru linişte, nu era unul dintre spitalele de stat în care poţi să faci cât zgomot vrei. Gracie îl trase de mânecă, împiedicându-1 să facă o scenă.

În timp ce mergeau, luă telefonul şi-1 sună pe Mikey.

— Bună, Kate la telefon.

Gracie, obligată să vorbească încet pentru că se afla în spital şi disperată să nu-şi piardă siguranţa de sine, rezistă tentaţiei de a-i vorbi de sus, tare.

— Cum se simte Mikey? întrebă ea pe un ton glacial. Mikey dormea, îi spuse Kate, iar Julian plecase. Gracie îi explică ce i se întâmplase lui Silas.

— Mam Agnes şi Jackson o să vină să stea cu el, încheie ea.

— Aş putea să rămân peste noapte, spuse Kate.

— Nu, nu putem să te rugăm să faci asta, protestă Gracie. Apoi, conştientă că ridicase vocea, începu din nou să vorbească în şoaptă, îi văzu zâmbetul lui Alee şi-i aruncă una dintre acele priviri severe.

— Nu e nici o problemă, spuse Kate, am periuţa de dinţi în geantă.

— Dar Julian n-o să se supere? întrebă Gracie.

— Julian? O, nu, nu suntem împreună, e doar un coleg, amândoi lucrăm cu Silas.

— Eşti sigur?

— Da, nu e nici o problemă.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Alee când Gracie închise telefonul.

Erau toţi în curte acum. Bătea un vânticel rece. Gracie trase adânc aer în piept, căutând oxigenul care îi lipsise pe coridoarele spitalului.

— Kate, colega lui Silas, o să stea cu Mikey. Are periuţa de dinţi în geantă.

Gracie îl luă pe Alee de braţ şi o luă înaintea celorlalţi.

— Silas se culcă cu ea? întrebă ea, când crezu că nu pot să-i audă Jackson şi Mam Agnes.

— Cine, Silas şi Kate? Nu, ea e lesbiană.

Dar Jackson, la câţiva paşi în urmă, auzi conversaţia. Obişnuit să prindă bârfele, făcea întotdeauna glume. Era de ajuns să trăieşti cu Mam Agnes timp de patruzeci de ani.

— Ce e? întrebă el.

— O lesbiană, spuse Gracie.

— De unde îţi dai seama? întrebă Mam Agnes.

Şi ea ţinuse pasul cu Gracie şi Alee, bănuind că se întâmpla ceva ce Gracie credea că nu trebuie să ştie. Gracie îi aruncă lui Alee încă una dintre privirile ei tăioase.

— Da, de unde ştii? întrebă Gracie. Alee ridică din umeri.

— Lucrez cu cei de la guvern, şi se ştie. Oamenii vorbesc.

— Eşti prea încrezător, spuse Gracie. Cuvintele ei sunau ca o admonestare.

Au limba ascuţită cum au şi privirile. Da, spuse Alee pentru sine şi pentru Silas care se afla undeva, sedat, pe un pat de spital, ne-am căsătorit cu nişte femei dure. Apoi spuse cu voce tare, cu vocea sa glumeaţă:

— Nu ţi-ar strica un pic mai multă blândeţe, Gracie.

Nu, Silas şi Kate nu se culcaseră împreună niciodată, un mod al oamenilor de a vorbi despre o aventură, deşi mulţi credeau cu tărie că probabil o făcuseră o dată, ca experiment. La urma urmei, el era negru şi ea albă, şi când fuseseră implicaţi în mişcare, rupând barierele rasiale, era ca şi cum ar fi doborât recordul la viteză sau ar fi tras cu un AK-47 pentru prima dată. Aceeaşi emoţie era trezită de ideea că cineva se culca cu o persoană de altă culoare.

Alee îi spusese lui Silas o dată că i se părea incredibil că el nu gustase niciodată „o bucăţică albă”, iar Kate ar fi fost numai bună, pentru că avea o „dublă orientare” şi asta ar fi făcut totul mult mai interesant. Răspunsul furios al lui Silas nu făcuse decât să-i întărească bănuiala că era nefiresc de sfios.

— Rahat, toată lumea ştie că femeile albe vor bărbaţi negri pentru că bărbaţii albi nu ştiu să le satisfacă.

De fapt, Kate şi Silas aveau un motiv mai puternic decât moralitatea ca să nu facă sex. Fuseseră în aceeaşi unitate de contra-informaţii MK1, iar treaba lor era să identifice trădătorii şi informatorii, o treabă foarte dificilă, dacă voiau să fie obiectivi şi să-şi păstreze integritatea. Trebuiau să aibă capul limpede pentru că altfel ar fi lăsat să se infiltreze duşmanii sau ar fi permis condamnarea unor persoane nevinovate.

1 MK – Aripa militară a Congresului Naţional African.

O dată ce plana suspiciunea asupra cuiva, era greu să mai repari ceva. Duşmanul răspândea zvonuri despre ceilalţi tovarăşi, despre cei mai buni soldaţi MK, sperând să distrugă armata secretă. Cea mai mare provocare a con-tra-informaţiei MK nu era să demaşte trădătorii, ci să dovedească nevinovăţia celor care fuseseră acuzaţi pe nedrept. Tovarăşi loiali erau supuşi izolării şi dispreţului. Puteau să sfârşească prin a fi asasinaţi de persoane zeloase sau prost informate din străinătate, de askaris – soldaţi MK ce fuseseră capturaţi şi „descoperiţi” – de cei care-şi vindeau tovarăşii pentru bani, sau chiar de cei care fuseseră racolaţi de securitate şi trebuiau să fie trădători.

Lucrul în contra-informaţii îţi dădea o anume putere şi era tentant să o foloseşti pentru a scăpa de rivalii reali sau imaginari, în general, era destul de rău să ai aventuri în interiorul MK, dar a avea o relaţie cu o persoană din unitatea ta putea fi fatal. Infidelitatea între camarazi, gelozia, suspiciunea că soţia, soţul sau iubitul făcea sex cu altcineva din MK ducea la rezultate pe care statul nu le putea obţine: transforma un soldat loial în trădător, în momentele lor intime, liniştite, Kate şi Silas vorbeau despre un caz notoriu când unul dintre tovarăşii cei mai

curajoşi, un prieten apropiat, începuse să lucreze pentru poliţie pentru că se descoperise că soţia lui şi comandantul unităţii aveau relaţii intime. Poliţiştii îi prinseseră pe cei doi în flagrant delict şi-i împuşcaseră, în timp ce trădătorul fusese dat pe mâna MK şi fusese omorât ca urmare a acestui fapt. O mulţime de oameni buni muriseră, o întreagă reţea anihilată, toate pentru o „partidă de sex", spuneau oamenii.

Kate şi Silas erau în afara acestei tentaţii pentru că amândoi îşi aduceau aminte cât de aproape de „compromitere" fusese Silas din cauza unei indiscreţii, un moment de slăbiciune (nu-1 face să pară atât de creştini, i-ar spune Lydia, cu dispreţ). Avusese o legătură cu o tovarăşă din MK, ce făcea 62 curierat; nu era din unitatea lor, dar tot era riscant. Şi mai presus de toate, alesese un moment nepotrivit.

Într-o zi, prin decembrie 1988, ar fi spus Lydia dacă ar fi întrebat-o cineva despre asta, Kate a venit la clinica unde lucra Lydia şi a cerut să-i vorbească între patru ochi. Ieşiseră în grădină şi se aşezaseră pe o bancă sub un copac, când Kate i-a spus ca unei vechi prietene că ea şi Silas erau membri ai mişcării secrete ANC şi că el avea o problemă.

— Ce fel de problemă? întrebase Lydia.

Kate se uitase înjur, ca şi cum ar fi spus: „Ăsta nu e un joc, nu e bârfă, e o problemă de viaţă şi de moarte". Silas a fost „indiscret". A avut o relaţie cu o tovarăşă, o femeie care lucra pentru MK. Au trebuit să o scoată din ţară, fără cei doi copii. Le era teamă să nu fie şantajată din cauza lor şi a soţului care era un avocat respectat şi care fusese implicat în politică. Femeia ar fi putut să dea informaţii.

— Cine sunt eil

— Noi, răspunsese Kate calm, apoi îşi aprinse o ţigară şi continuă ca şi cum ar fi vorbit unui copil nevinovat despre pericolele vieţii. Credem că poliţia ştie despre relaţie şi ar putea s-o folosească împotriva noastră.

— Deci ei ştiu că Silas e în mişcarea secretă, aşa cum o numiţi?

— Da, printre alte lucruri.

Lydia şi-a dat seama că de fapt Kate o punea la încercare, vor să vadă cât de mult ştia, dacă Silas vorbise sau nu, dacă se confesase celor apropiaţi. Spusese:

— Atunci, de ce nu-i arestează pur şi simplu pe Silas şi pe femeia asta? Aşa fac de obicei, nu?

— Pentru că nu pot pune mâna pe Silas, pentru moment. E implicat în ceva atât de important încât nu îndrăznesc să îl atingă. Ar prefera să-1 compromită.

Lydia dădu din cap cu neîncredere, cu uimirea că toată viaţa ei, a fiului ei, a mamei şi tatălui ei, a întregii familii, era fragilă, supusă toanelor cuiva, libertatea lor depinzând de cât de mulţi oameni credeau că ei sunt la curent sau nu cu ceea ce făcea Silas.

Nu puse întrebările care i se învârteau prin cap: De câtă vreme era Silas în mişcare? De când avea relaţia aceea? Cine era femeia? Nu-i plăcea Kate, şi îşi dădea seama că nu are rost să poarte o conversaţie cu cineva care vedea lumea dintr-o altă perspectivă decât a ei. Nu o ura pentru că ar fi fost geloasă pe ea, nu în sensul fizic – Kate era bărbătoasă, nemiloasă şi brutală, ceea ce excludea posibilitatea de a avea o relaţie cu soţul ei. O ura pentru că această femeie albă, musculoasă, cu degetele pătate de nicotină, avea secrete cu soţul ei, pentru că avea cu el acel gen de relaţie pe care ea nu fusese în stare s-o aibă niciodată. Imagi-nează-ţi oameni care-şi împărtăşesc secrete mortale, au încredere unul în celălalt, se întâlnesc în anumite locuri, la anumite ore. Ar putea foarte bine să se şi culce împreună.

Dar mai presus de toate, ceea ce o intriga pe Lydia era modul în care vedea Kate dreptatea; simplu, ca o diferenţă dintre bine şi rău, nu în termeni de cine era duşman şi cine prieten, ci de cine era util şi cine nu. Hotărârea ei nerostită că această distincţie

justifica orice fel de comportament o făcea să se simtă şi mai rănită de „indiscreţia” lui Silas. Ceea ce conta pentru Kate era modul de rezolvare a problemei, nevoia de a proteja „mişcarea” cu orice preţ. Moralitatea actelor lui Silas şi efectul lor asupra ei n-o interesau.

— Trebuie să mă întorc la lucru, spuse Lydia, şi se ridică. Kate puse mâna pe umărul Lydiei, apoi o retrase imediat.

— Ascultă, Lydia, peste şase luni sau un an, nu va mai conta nimic din toate astea, oamenii n-or să mai fie vânaţi, nu va mai fi nevoie de nici o mişcare. Silas e prea implicat în asta ca să fie eliminat. Ajută-1 să rămână cu noi, te rog.

Nu era o rugăminte, ci un ordin, ca şi cum ar fi repetat cuvintele şi, ca un bun actor, improviza, încercând să producă efectul maxim asupra publicului.

Treptat, Silas începuse să vorbească despre „incident”, mai mult ca să se justifice, gândea Lydia, decât dintr-un sentiment de vinovăţie. Faptul că iubita lui, a cărei identitate era un secret, fusese sacrificată şi trimisă în exil, însemna mult pentru el. Era o ameninţare pentru cariera lui. Avea două alternative: să se întoarcă la soţul ei sau să divorţeze. Egoismul lui Silas şi cruzimea mişcării secrete de a o separa de copiii ei avea să iasă la iveală. După 1990, când „războiul” se sfârşise şi tovarăşii puteau să iasă în public, Lydia i-a auzit pe colegii lui Silas din MK lăudându-se cât de grea fusese viaţa loR. Îşi imagina situaţia acelei femei căzute în dizgraţie pentru indiscreţie, pentru faptul de a se fi culcat cu un superior, cum acest lucru o acoperise de ruşine; devenise un soldat „regulat” pentru cauză. Cât dispreţ trebuie să fi îndurat acea femeie al cărei nume nu îl ştia.

Mai târziu, Silas i-a spus Lydiei despre Kate că aceasta a rămas comandantul lui, 1-a consiliat, a votat pentru „stabilitatea” lui şi 1-a salvat de ruşinea de a-i fi luată o sarcină vitală. Apoi a ajutat la pregătirea negocierilor între mişcare şi guvern. Ar fi putut să fie exclus din unitate, sau mai rău, ar fi putut fi trimis în Angola sau în Zambia pentru „consultaţie”.

Ce nu putea ierta Lydia era faptul că aflase de activitatea lui secretă numai după ce o înşelase. Pusese în pericol viaţa ei şi a lui Mikey din cauza secretului pe care trebuia să-1 respecte, din cauza neputinţei de a avea încredere în ea, propria lui soţie.

Silas îi era dator lui Kate, şi deci şi Lydia. Lydiei nu-i plăcea să depindă de oameni^ să le fie îndatorată. Era un principiu pe care i-1 insuflase Mam Agnes: să nu te îndatorezi niciodată, iar dacă e musai, să nu fie faţă de albi! Şi era vorba aici de o femeie albă, suplă, din Natal. Familia Lydiei era şi ea din Natal, dar erau de culoare, şi asta însemna mult. Lydia ştia că nu putea să facă prea multe ca să o răsplătească pe Kate pentru ce făcuse pentru libertatea soţului ei.

Îndurase faptul că Silas era din ce în ce mai indiferent la sentimentele ei faţă de Kate. O invita mereu la cină, la petreceri, chiar la ceaiul de duminică, când stăteau în curtea din spate, precum acele cupluri albe în vârstă din regiunile elegante din Durban unde Mam Agnes lucrase ca bucătăreasă. Lydia îşi amintea mândria rănită a Marthei, sora ei cea mai mare, când renunţase la ambiţia de a merge la universitate şi-şi găsise o slujbă, pentru ca mama ei să fie scutită de umilinţa de a fi servitoare. „Nu-mi mai spune mereu ce bine te tratau”, o certase Martha pe Mam Agnes. Era singura dată când una dintre fiicele sale ridicase vocea la ea, realmente furioasă.

La început, Lydia a recunoscut că ocaziile sociale erau pretexte pentru ca Silas şi Kate să discute despre munca lor; urmau negocierile şi amândoi erau în diferite „comisii”. Când întâlnirile au continuat după primele alegeri din 1994, Lydia înţelesese cu amărăciune că între ei era o adevărată prietenie, într-o noapte, Kate a adus-o pe prietena ei Janine la o petrecere şi a anunţat după cafea şi desert că era lesbiană, că bisexualitatea fusese un „experiment” care îi adusese un copil, singurul avantaj al sexului prin penetrare.

Dacă până atunci nu o plăcea, acum Lydia începu să o deteste.

Era o femeie născută cu privilegii; era albă, bogată, educată. Fără să ia în consideraţie „lăcomia” mult dispreţuită a tatălui ei

milionar, judecând după îmbrăcămintea elegantă şi opulenţa tăcută a bijuteriilor, era întotdeauna cea care avea vederile cele mai radicale: bogătaşii pur şi simplu se îmbogăţeau, eliberarea nu trebuia să însemne că doar unii puteau să se îmbogăţească. Chiar dacă toate persoanele prezente la petrecere erau prietenii şi colegii lui Silas, oamenii 66 care-i semănau, asta era casa ei. Lydia ştia că erau obişnuiţi cu acest mod de a vorbi deschis, dând la iveală cu bravură dorinţele secrete ale sufletelor lor mai degrabă timide – cu cine voiau să se culce (alţii decât partenerii lor actuali), ce parte a trupului îi excita, şi aşa mai departe – dar observă cum până şi ei tăceau, neştiind cum să răspundă la „dezvăluirea" lui Kate.

În noaptea aceea, sinceritatea lui Kate i s-a părut Lydiei deosebit de jignitoare.

Mikey era acolo, la masă – tocmai împlinise şaisprezece ani şi era un fel de petrecere de aniversare pentru el şi trebuia să stea acolo, îndurând experimentul tatălui său de „a-i permite să fie adult". Julian încercase să reia conversaţia, îndulcind tonul serios al lui Kate, spunând că nu conta deloc, din moment ce toată viaţa se învârtea în jurul principiului „orificiului universal". Lydia se ridică de la masă şi îl rugă pe fiul său să vină s-o ajute în bucătărie. Se şterse la gură, sever şi serios, un puritan tânăr care dispreţuia prostia adulţilor prezenţi în jurul mesei, şi o urmă pe mama sa afară din cameră.

Lydia ştia că afirmaţia lui Kate fusese determinată de prezenţa lui Mikey. Era ca şi cum ar fi încercat să se protejeze de atitudinea lui rece şi serioasă. Mai devreme, Lydia văzuse că Mikey avea ceva, o umbră care trecuse peste trăsăturile lui calme, un zvâcnet pe obraz, şi se uitase la Kate pentru un moment. Şi Kate observase, se uitase în sus, îi zâmbise, apoi se uitase în lături tulburată, ca o femeie tânără căreia îi face plăcere să fie admirată de un bărbat interesat de ea.

Mai târziu, după ce invitaţii plecaseră şi Mikey se retrăsese în camera lui, Lydia şi Silas avuseseră o ceartă zgomotoasă. Era vorba despre amintiri dureroase. Era ceva ce voia să-i spună demult.

— Nu ai nici un pic de cultură, Silas, nici o credinţă care să fie numai a ta. Tot ce reprezinţi şi lucrurile în care crezi sunt deja locuri comune. Ideile nu se formează aşa, o idee mică aici, un gând mic acolo. Prietenii ăştia ai tăi se duc acasă la familiile lor, la religiile lor, la blestematele lor de tradiţii. Dar tu? Unde e locul tău?

— Dumnezeule, de câte vreme coci discursul ăsta?

Se uită la el, văzând pentru prima oară amărăciunea din ochii lui, modul în care liniştea răbdătoare făcuse loc unei oboseli pornite din suflet.

— Te-ai căsătorit cu cine nu trebuia. Probabil trebuia să te căsătoreşti cu o persoană cum e Kate.

— Nu începe, Lyd.

— Ce să nu încep? Te-ar fi părăsit demult. Ar fi cerut viaţa de poveste pe care i-ai promis-o la început, idealismul pe care i 1-ai oferit, visul pe care voiai să-1 împărtăşeşti, îţi aduci aminte, Silas? Ori au fost doar baliverne, făcute să o seducă pe fata cu ochi strălucitori din Durban? Şi acum? Eşti unul dintre ei, oamenii de care întotdeauna ţi-ai bătut joc, uită-te la tine, ai învăţat să lingi, poate chiar să sugi. Dumnezeule! Eşti la fel de lipsit de viaţă ca şi prietenii tăi.

Tristeţea Lydiei îl uimise pe Silas, aşa cum îl uimise totdeauna gustul ei pentru retorică, cunoştinţele sale, această soţie tăcută, femeia în uniformă albă care se ducea la lucru pentru a avea grijă de bolnavi şi de mutilaţi, femeia cu picioare lungi, sexy, care nu se plângea niciodată. Când avea timp să citească, să asculte muzică, să se gândească la aceste lucruri? Bineînţeles că ascultase la căşti în timp ce îşi făcea treaba prin casă, iarnoaptea târziu citea la căpătâiul pacienţilor, cu o carte deschisă pe genunchi, scăldată în lumina albastră, învăţând schizofrenia atenţiei distributive. O parte din ea era atentă la zgomotele din spital, la respiraţia pacienţilor, la monitoarele cardiace, gata în orice clipă să lase cartea sau să-şi dea căştile jos. Cealaltă parte era absorbită de minunatele jocuri de cuvinte,

de fragmentele muzicale reţinute pentru 68 a fi puse cap la cap mai târziu, după ce rezolva o problemă urgentă, într-un continuum melodios.

Silas se aşezase descurajat într-un scaun lângă pat, în timp ce Lydia se dusese la baie. O auzise plângând şi fusese tentat să se ducă după ea şi să o îmbrăţişeze, să-i atingă faţa inteligentă, să încerce să reînvie căldura pe care o pierduseră cu mult timp înainte.

Şi apoi îşi aduse aminte că nici Lydia nu mai era aceeaşi din noaptea în care fusese violată. Cealaltă Lydia se ascundea undeva în interiorul ei, protejându-se de amintiri şi de modul cum reacţionase. Era nevoie de prea multă energie ca să o găseşti, iar el era obosit, secat de tot entuziasmul pe care îl necesita o asemenea luptă, îşi îngropase faţa în palme, îşi aducea aminte modul în care tatăl său, Aii Aii, obişnuia să stea pe scaun şi să se roage, mişcându-şi buzele, cu ochii închişi pentru a-1 găsi pe Dumnezeu, pentru a-i cere o anume favoare, poate pentru a-i da seninătate, sau pur şi simplu viaţă mai lungă, sau o moarte uşoară, în cele din urmă, bătrânul alunga toate poverile vieţii ştergându-şi faţa printr-o mişcare a mâinii de la nas spre obraji, până când trăsăturile sale arătau întinerite de o oarecare rumeneală.

Lydia ieşise din baie, după ce se spălase pe faţă ca să şteargă urma lacrimilor, strălucind de un alt sentiment care se năştea în ea. Nu terminase încă discursul despre prietenii lui.

— Altceva, spuse ea, ai grijă să stea departe de Mikey.

— S-a declarat lesbiană, preferă femeile, răspunse el sarcastic.

— Nu fi naiv, Silas. N-ai văzut cum s-a dat la Mikey, la Mikey, care are doar şaisprezece ani?

Silas gemu tare, îi spuse să nu mai fie atât de bănuitoare, altfel oamenii ar putea să creadă că îşi trăda propriile ei fantezii despre băieţi. Era un pic băut, iar ea lăsă remarca să treacă, chiar dacă o şocase grosolănia soţului ei care trăgea vânturi şi

râgâia; cine ar fi putut crede despre ea că avea fantezii sexuale cu tineri de vârsta fiului ei?!

De câţiva ani, viaţa socială a lui Silas devenise mai puţin activă şi nu-i mai impusese Lydiei petreceri cu prietenii lui. Acum, Kate venea foarte rar, iar Silas petrecea mai mult timp acasă. Dar prezenţa lui era distantă, creând o atmosferă rece pe care Lydia şi Mikey o găseau apăsătoare. Timpul pe care îl petreceau împreună era liniştit, fiecare citind pe cont propriu sau ascultând muzică la căşti. Lydiei îi plăcea să vadă filme, dar oprea aparatul video pe care-1 obţinuse de la biblioteca spitalului imediat ce Silas se aşeza pe canapea. Faptul că nu avea o ocupaţie îl făcea să fie neliniştit, iar neliniştea lui îi strica plăcerea.

Intrigat de gusturile eclectice ale Lydiei, o mică bibliotecă aleasă cu grijă, clasici, moderni şi romane avangardiste (ale căror titluri erau admirate de ocazionalii vizitatori „intelectuali” care lucrau cu el), Silas încercase să discute cu ea despre o anumită carte. Dar curând conversaţia se împotmolise, pentru că, aşa cum observase Lydia o dată, el era mai interesat de motivul pentru care cumpărase cartea decât de cartea însăşi. Şi muzica pe care ea o asculta cu plăcere (faţa îi devenea o mască absentă, contemplativă, sunetele infiltrându-se ca apa într-o fântână) îi despărţea, într-o după-amiază de duminică, într-o iarnă, pe când casa era cufundată în acea pace de la sfârşitul zilei, singurătatea îl doborâse – sau mai degrabă nostalgia, pentru că pe vremuri împărtăşeau asemenea momente, când beau împreună un pahar de vin sau ascultau un disc. Luase o carcasă a unui CD şi încercase să o facă să vorbească despre muzica pe care o asculta.

— Cine e Philip Glass?

— Ce contează? Un american.

— Pot să-1 ascult? 70

Ea opri căştile, dând voie muzicii să se audă în toată camera. Camera se umplu de o muzicalitate suavă, lustruită şi rece, care părea că se potriveşte cu unghiurile ei neregulate.

Luă un alt CD, se uită la copertă şi începu să răsfoiască prin colecţia ei ca şi cum ar fi fost un catalog al sufletului ei. Nume ca Samuel Barber, Aaron Copland, Leos Janacek măreau şi mai mult distanţa dintre ei, nume care emanau un sentiment de energie, dar şi o infinită tristeţe.

— Măcar ştiu acum cine e Leonard Cohen, spuse el într-o încercare de a reîncepe o conversaţie.

— Ascultă muzica, ascultă, răspunse ea, cu ochii închişi.

El mormăise ceva despre „e totul prea intelectual pentru un om simplu" şi se retrase în biroul său insipid, ascunzându-şi dragostea plină de ciudă pentru această femeie nouă, pe care părea că o descoperea pentru prima dată, retrăgându-se dintr-o dragoste care nu putea fi exprimată prin vorbe sau prin atingeri, ci doar prin imaginaţie. Ştiuse atunci, cu câţiva ani înainte de a-l întâlni pe Du Boise la mall, că Lydia voia să-şi exploreze durerea ascunsă, poate nu a violului, ci a întunecimii anilor care îi separau.

Recunoscu faptul că el nu putea suporta un asemenea chin. Asta cerea să te cufunzi în cuvinte pe care nu le ştiai, cuvinte care nu voiau să-ţi voaleze amintirea, ci să o ascută. El fusese educat să caute consensul, chiar dacă asta însemna să nu recunoşti „adevărul" în toată goliciunea lui reală.

La naiba, avea o slujbă importantă, ca liant între Ministerul de Justiţie şi Comisia pentru Adevăr şi Conciliere. Era sarcina lui ca să se asigure că toţi cei implicaţi erau obiectivi, susţinătorii şi opozanţii TRC1, să considere că nu sunt mai presus de lege şi să nu permită emoţiilor să îi influenţeze. Ce s-ar întâmpla dacă şi-ar încălca propria regulă de aur şi ar săpa în vârtejul de amintiri şi evenimente ale acelor zile?

1 Comisia pentru Adevăr şi Reconciliere, componentă crucială a procesului de tranziţie în Africa de Sud.

Sorbea din whisky, agitând încet paharul şi ascultând clinchetul fără sens al cuburilor de gheaţă. Se uită fix la muchia cărţilor de

drept care erau aliniate pe perete, reconfortat de armata aceea sobră, solidă, plină de înţelepciune şi îşi iertă gândul care îl oprise să meargă în camera de zi şi s-o roage pe Lydia să dea mai încet muzica pe care el însuşi o alesese, şi s-o ia în braţe, aşa, fără nici un motiv. Dacă ea ar fi întrebat: „Ce-i asta? Pentru ce faci asta?" i-ar fi dat un singur răspuns: „Din dragoste".

Dar Silas nu se ridicase din scaun în acea zi, nu înainte ca muzica să se stingă şi umbrele să se lase peste casă, aducând cu ele întunericul vibrant, ciudat, înainte să simtă el însuşi liniştea goală de a fi lăsat lucrurile să se desfăşoare netulburate. E ciudat ce mult încep să semene casele cu locuitorii lor, gândi el, ce bizară era casa lui în trecerea de la lumină la întuneric, ca tranziţia stărilor de spirit ale Lydiei, frontiere ale emoţiei fără penumbre.

Şi acum Kate era în casa Lydiei, singură cu Mikey. Rezultatul vechii insensibilităţi a lui Silas, nu deliberată, totuşi crudă. Nu se gândea la lucrurile care o răneau pe Lydia, repetând prostii vechi pentru că nu se putea abţine.

— Dumnezeule, Lyd, lucrez cu Kate şi Julian, sunt colegii mei, ar fi spus el dacă ea i-ar fi dat şansa. Au auzit ce ţi s-a întâmplat şi au trecut să vadă cum te simţi şi dacă avem nevoie de ceva, dacă tu ai nevoie de ceva.

Lydia şi-o imagina pe Kate la uşă, cu zâmbetul ei sarcastic, şi o auzea întrebând cu vocea ei de femeie albă: „Cum se simte Lydia, ai nevoie de ceva, are Mikey nevoie de ceva?

Probail că Silas îi căzuse în braţe, „Mulţumesc pentru vizită, oricum voiam să te sun". Ce mult îşi dorea Lydia să fie ceva sexual între ei, atunci poate ar fi reuşit cel puţin să-şi explice de ce erau atât de apropiaţi; dar, şi mai important, 72 asta 1-ar fi protejat pe Mikey. Nu, nu credea că fiul ei ar fi nevinovat, dacă s-ar întâmpla ceva, dar Silas – şi Kate – ar fi trebuit să ştie că un băiat nu trebuie expus unei asemenea tentaţii. Dumnezeu să le ajute pe femeile din viaţa lui Mikey. Frumuseţea lui se va dovedi un blestem, întrebaţi-o pe Mireille.

O să înceapă inocent, cu lucruri obişnuite, o masă, un pat, luminile, aşteptarea pentru baie, o întrebare „Unde sunt prosoapele, are mama ta vreun şampon pe care să-1 folosesc?” Şi, undeva, în acest proces, va avea loc întâlnirea. Ochii verzi ai lui Mikey, strălucirea pielii lui, braţele încrucişate la ceafă, Mikey cel irezistibil de „inocent” aşteptân-du-şi prada, întinzând cursa, conştient de propriile lui intenţii odată ce s-a hotărât.

Dumnezeule, ajută-ne, se gândi Lydia. Dă-i lui Kate tăria de caracter pe care nu o are.

Kate o sună pe Janine să-i spună că va întârzia, începu să-i explice, fără să fie întrebată, că Silas avea o problemă şi avea nevoie de cineva care să stea cu fiul lui Mikey, care nu se simţea bine. Termină conversaţia cu o expresie îndurerată care o îmbătrânea, după spusele lui Julian. Recunoscu în sinea ei că sunase ca să aibă o ocupaţie şi nu pentru că Janine ar fi aşteptat-o nerăbdătoare să se întoarcă acasă. Janine nu avea asemenea obiceiuri. Era inginer de profesie, energică, se simţea bine singură. Ochii ei albaştri contrastau cu pielea bronzată. Petrecuse multe ore la soare. Puteai să-i simţi frumuseţea şi în întuneric, era o frumuseţe caldă, lichidă, care păstra căldura soarelui, îi oferea lui Kate ce era mai bun din ambele lumi: dragostea răbdătoare a unei femei şi libertatea de a explora, de la egal la egal, egoismul nemilos pe care îl ofereau bărbaţii.

Dar Kate o simţea pe Janine pe punctul de a se retrage; poate că i se părea prea mult să o iubească necondiţionat, îşi aducea aminte cum, la început, Janine rămăsese perplexă în faţa nenumăratelor ei contradicţii, bisexualitatea ei, relaţia confortabilă cu familia ei bogată şi prietenii radicali. Inevitabil, o parte a ei o submina pe cealaltă, iar iubita şi fiica ei aveau cel mai mult de suferit. Dar Janine nu-i făcuse niciodată morală, nu păruse să se îndoiască vreodată de dragostea ei până acum. 74

— Ce te frământă? întrebă Julian.

— Vreau să beau ceva, spuse Kate.

Era acel moment al zilei când îi plăcea să bea un pahar de whisky, în grădină, în liniştea din suburbii. Era singurul ei moment înainte ca Ferial să vină ţopăind de la ora de artă sau dramă, în funcţie de capriciul tatălui ei, cu părul negru în vânt („Mamă, când mâncăm?”), şi ca Janine să se întoarcă din alergarea de fiecare zi, în formă, musculoasă, încă transpirată, în curând, Kate era prinsă între cele două lumi: a fiicei şi a iubitei, femei care se simţeau bine în feminitatea lor, cu o mişcare vie a părului, cu un râs amplu, aproape european.

— Dar sunt europeană: sunt din Franţa, îţi aduci aminte? protesta Janine.

Asta a durat până a apărut Marguerite, cu timbrul masculin al vocii ei, cu părul auriu şi aspru pe braţe. Arăta a belgiană după piele şi după accent, în timp ce Janine nu-şi pierduse accentul şi volubilitatea pariziană nici după atâţia ani. Dar mai ales ochii lor vădeau o diferenţă foarte mare între ele. Janine avea în privire lentoarea spaţiilor deschise, a orelor petrecute în faţa unor peisaje aride, faţa ridată uşor de la soare şi vânt. Ochii lui Marguerite erau vii, ageri.

Odinioară, Kate ar fi putut să le iubească pe amândouă, dar nu acum când încercase să-şi construiască o viaţă normală pentru ea şi pentru Ferial. Lupta de eliberare încetase.

Julian îi dădu un pahar.

— Malţ pur, spuse el. Luă o înghiţitură.

— Doamne, e foarte tare! Unde 1-ai găsit?

— În biroul lui Silas, unde altundeva crezi că puteam să găsesc whisky, dacă nu în bârlogul lui?

— Silas are un bârlog?

— Aproape în stil american.

Sorbi şi se linse pe buze cu satisfacţie.

— Iar fiul lui pândea acolo, continuă el pe când îl priveau pe Mikey urcând scările.

— Cum adică „pândea”?

— Ştii tu, stătea acolo secretos, pe furiş, asta vreau să spun.

Se uitară la ştiri. Nelson Mandela strălucea, talismanul împotriva unei lumi neîndurătoare în cererea ei de a continua un „miracol politic”. Se uitau cu uimire la lumea în care lucraseră ca şi cum ar fi fost străină, fictivă. După puţin timp, Iulian închise televizorul şi căută nişte muzică.

— Pentru numele lui Dumnezeu, hai să ne uităm cel puţin la buletinul meteo, protestă Kate, ca o nevastă supărată. El răspunse cu una dintre privirile lui dispreţuitoare, afectate: Măcar aici să scăpăm.

Încăperea se umplu de muzica tristă a unuia dintre CD-urile Lydiei. După câteva minute, o opri.

— Dacă vreau să ascult asemenea vaiete şi ţipete, pot să mă duc acasă.

Două ore mai târziu – după nouă – Silas încă nu se întorsese. Kate încercă să-l sune pe mobil, dar era închis. Ar trebui să sune la clinică. Poate Mikey ştia numărul? începu să urce scările, apoi îşi dădu seama că poate să-l caute în cartea de telefon care era acolo pe masa veche.

— Mi-e foame, spuse Julian.

Kate îl văzu pe Mikey coborând şi intrând în bucătărie.

— Probabil şi lui Mikey îi este, spuse ea. Vrei să comandăm o pizza?

— Crezi că vor veni până aici?

— Doar nu e Sarajevo, Bo, e doar Berea, Johannesburg, Africa de Sud!

Foarte puţini oameni apropiaţi lui Julian îl numeau cu porecla „Bozo”, sau cu una din multele ei variaţiuni. O căpătase la universitate. Ca evreu care studia la universitatea din 76

Stellenbosch, insistase să joace rugby – pentru a-şi demonstra bărbăţia, spunea el când îşi aducea aminte. Acum, doar presa îl numea Doctor „Bozo” Solomon, consilierul preşedintelui pe probleme de HIV. Iulian nu era sentimental şi singura lui regulă în viaţă era să ţină cont doar de fapte.

— Nu lua lucrurile romantic, Kate, locul ăsta e periculos. Cinstit, Lydia şi Frank ar trebui să se mute de aici cât mai repede posibil.

— Poate că nu-şi pot permite, spuse ea. Oricum, ce dacă locuiesc în Berea?

— Poate că era O. K. Pentru tine în vremurile boeme, dar atunci nu aveai copii. Ei au.

Se uită în paharul gol, gândindu-se să-1 umple din nou. Rezistă tentaţiei, amintindu-şi efectul ciudat pe care-1 avea alcoolul asupra lui în ultima vreme. Spuse:

— Ştii, Kate, singurele persoane pe care le poate aprecia tânărul Mikey aici sunt traficanţii de droguri şi gangsterii în maşini ţipătoare. Ce fel de exemplu crezi că sunt? Crezi că Silas poate intra în competiţie cu ei?

— De ce trebuie să intrăm mereu în competiţie, şi de ce întotdeauna cu oameni mai răi ca noi?

— Ascultă, dragă, acum Silas e doar funcţionar public, un simplu avocat la Departamentul de Justiţie, care, din punctul de vedere al fiului său, spune tot timpul aceeaşi poezie despre adevăr şi reconciliere, şi care conduce de ani de zile aceeaşi Toyota antică şi o va conduce până când nu o să mai rămână din ea decât o rablă. Zilele când era un erou MK s-au sfârşit, şi nu mai are nimic romantic să-i ofere fiului său.

— Doamne, Bo, eşti ca doctorul mamei! Nici nu e de mirare că soţia vrea să te părăsească.

— Nu fi crudă.

— Îmi pare rău.

— Uite meniul de la pizza cu livrare la domiciliu. Vezi, Silas şi Lydia ştiu cum să folosească ghetoul în folosul lor!

— Drace, Kate, aş vrea să te văd mutându-te aici, adu-când-o pe fiica ta Ferial să locuiască în Berea, să se îmbibe de toată această minunată culoare locală! Nu fi ipocrită.

— Taci acum şi comandă pizza, eu o să văd ce face Mikey, spuse ea, pe un ton autoritar.

Il găsi pe Mikey în bucătărie, stând în faţa chiuvetei şi bând un pahar de apă. Se uita ţintă la ceva pe fereastră.

— Bună, Mikey, ce mai faci? Ştii cumva numărul clinicii… Ridică un deget spre buze, cerându-i să tacă. Nu putea vedea ce îi reţinea atenţia în curtea întunecată, îi observa faţa calmă, expresia matură, intensă, şi se miră cât crescuse. Avea – cât, şaisprezece ani? – când se văzuseră ultima oară. De atunci fusese doar un elev în uniformă, zâmbind de pe scaunul pasagerului din maşina tatălui său, în rarele ocazii când trecuseră pe lângă casa el. Îşi aduse aminte acea petrecere oribilă de acum trei ani, la Silas. Ziua lui Mikey şi petrecerea de casă nouă a lui Silas. Două petreceri într-una.

— Eşti atât de econom că ar fi trebuit să fii evreu, glumise Iulian.

— O bună amestecătură de mahomedani şi danezi puritani reformaţi, răspunsese Silas.

Mike era singurul copil prezent în noaptea aceea, şi totuşi ce matur părea, îşi aduse aminte Kate, înstrăinat, îndepărtat, dispreţuitor la adresa tatălui său şi a prietenilor lui, care încercau să găsească scăparea din seriozitatea noii democraţii arătând bucuros un spirit libertin pe care îl puteau manifesta

doar la petreceri spiritul profan, de sacrilegiu, ridicat la rangul de artă. Ce neinteresanţi deveniseră, ca toţi oamenii de pretutindeni, comentând la o cafea despre problemele nerezolvate ale lumii. Dintre toţi adulţii, numai Lydia arătase acelaşi dispreţ ca Mikey faţă de distracţia lor copilărească. 78 în noaptea aceea, nebunia începuse când Julian recitase nişte versuri… nu-şi aducea aminte din cine; ce mai contează, spuse, asta e Era Anonimităţii.

Ce o să se întâmple cu tine acum că nu mai sunt mulţimi de condus nici ovaţii de cules din aer, cape nişte flori aruncate.

Apoi fiecare trebuise să declare ce făcuse – din punct de vedere personal, nimic din tâmpenia cu mi-am-făcut-dato-ria – de când Mandela ieşise din închisoare. Julian era responsabil cu regia răspunsurilor lor, şi striga „Minţi! Minţi! atunci când limbajul trupului trăda că ascundeau ceva.

Kate era cea mai îndrăzneaţă, în afară de Inga, jurnalista suedeză, care îşi mângâia soţul pe părul blond care i se rărea, şi spunea că ar vrea să încerce să facă amor cu un bărbat negru, acum că nu mai era interzis.

Kate anunţase că e lesbiană, irevocabil. Că nu-şi dorea decât o limbă de femeie şi nu cârnăciorii prăpădiţi pe care îi ofereau bărbaţii din ziua de azi. Toţi cei de la masă tăcuseră, inclusiv cea mai recentă iubită, Janine. Julian nu reuşise să înveselească discuţia cu declaraţia că, în cazul acela, şi el o să devină lesbiană – „Cine îşi doreşte un cârnăcior prăpădit?” în cele din urmă, Janine se întinsese şi atinsese obrazul lui Kate cu afecţiune, aducând o dovadă în sprijinul orientării sexuale pe care tocmai o anunţase. Julian făcuse nişte comentarii despre orificii şi Lydia îngheţase.

Apoi Lydia se ridicase de la masă şi îl chemase pe fiul ei în bucătărie. Kate îşi aduse aminte de oroarea de pe faţa ei şi de felul în care se uita la Mikey, la ochii lui plini de dispreţ. Iar Kate îşi dădu seama că spusese toate lucrurile acelea de dragul băiatului, că i se adresase, încercând să rupă plasa pe care o teşea în jurul ei. Prostii! îşi spusese după aceea, nu există

comunicare mentală; priviri îndrăzneţe, care tatonau, da, dar ăsta era un fel de contact fizic, numai că se adresa ochilor.

Acum, Mikey nu mai era copil, iar comportamentul său trăda un fel de decadenţă, acea duritate în priviri pe care o au bărbaţii; era la fel de nemilos ca tatăl ei şi trezea în ea acelaşi impuls de a face şi a spune ceva ieşit din comun. Din nou ridică un deget spre buze, făcându-i semn să tacă înainte ca ea să apuce să spună ceva. Doamne, mă controlează, aşa cum o făcuse şi atunci, gândi ea.

Ce ciudat, pielea lui avea o nuanţă de albastru, ca şi cum n-ar fi avut o culoare proprie, ca şi cum tenul său ar fi fost creat prin absorbirea luminii din elementele din jurul lui, din tuburile fluorescente de deasupra lor şi din întunericul în care se uita. Când în cele din urmă se întoarse spre ea, fu doar ca să-i transmită faptul că-şi dăduse seama, ca să întărească faptul că exista ceva mai misterios şi mai exotic acolo. Frumuseţea lui era sinistră, gândi, apoi zâmbi în sinea ei. Ce imatur era! îşi demoniza propria frumuseţe ca să-şi justifice dorinţa pentru el. Ferial i-ar spune să-şi ţină hormonii în frâu, băieţii ca Mikey aparţineau generaţiei ei, nu generaţiei femeilor rapace între două vârste.

De unde luase fiica ei, care de-abia împlinise şaisprezece ani, un asemenea limbaj?

Într-adevăr, era o „femeie rapace”. Tresări, aducându-şi aminte cum Ferial o întrebase recent dacă avea „orientare dublă”. Faptul că-i spusese că nu se spunea aşa, ci cuvântul era „bisexual” înrăutăţise lucrurile. „Vrei să spui că eşti?”, răspunsese fata, cu sprâncenele ei creionate puternic ridicate într-o severă linie dreaptă; fiica ei crescuse, mergea la petreceri, vorbea cu băieţii, se săruta cu ei.

Gândul la Ferial, cu aproape trei ani mai mică decât Mikey, dar aparţinând aceleiaşi generaţii, îi dădea lui Kate din nou dorinţa de a face ierarhii adulte, de a-şi exercita 80 autoritatea asupra acestei „fete prost-crescute” – erau cuvintele mamei ei, un mod de a pune lucrurile la locul lor, îndepărtând sentimentele care

bruiau contururile. Se întoarse, cu gândul să se ducă după Julian. Mikey, ca un magician impostor, avea să reflecteze ea mai târziu, care îşi pregătea lovitura de graţie, se întinse şi deschise fereastra. O pasăre mică ţopăi înăuntru şi se aşeză pe marginea chiuvetei, uitându-se împrejur vigilentă, dar nu speriată. Mikey duse mâna spre ea cu grijă şi pasărea i se aşeză în palmă, înclină paharul sprea ea, dându-i să bea apă. Era mai mult decât sete – i se păru lui Kate – era precum o ofrandă acceptată. Julian intră în bucătărie, încercând stângaci să pună pe masă pizza fierbinte.

— A venit cina! anunţă el.

Pasărea zbură din mâna lui Mikey, lovindu-se de fereastră în încercarea de a scăpa. El o luă cu grijă, o legănă în cuibul făcut de palme şi ieşi pe veranda din spate. Kate şi Julian se uitară cum se apleca să-i şoptească păsării ceva indescifrabil, o rugă în arabă, poate, sau, cine ştie, în vreo limbă inventată pe care tinerii o folosesc pentru a-i ţine la distanţă pe cei din lumea adultă. Apoi, cu o mişcare bruscă, aruncă pasărea în aer, dându-i avântul necesar pentru a zbura. Zbură în întuneric, deşi aripile îi erau şovăitoare şi slabe.

— Ce-a fost asta? întrebă Julian. – 1- Un moment sublim.

— O, Doamne, Băiatul-Pasăre din Berea.

— Nu-ţi bate joc.

— Bine, îmi pare rău. Tocmai aduceam cina.

— Au livrat-o foarte repede, spuse ea, uitându-se într-una dintre cutii.

Cu toate acestea, nu-1 pierdea din ochi pe Mikey, care continua să stea pe ultima treaptă, uitându-se la orizontul înceţoşat al oraşului Johannesburg.

— Pe naiba, au livrat-o! A trebuit să mă duc eu în junglă ca să aduc cina pentru tine şi Sfântul Francisc din Assisi. L-am jignit?

— Cine ştie?

Julian găsi un cuţit într-un sertar şi începu să taie o pizza în felii.

— Să-i dau şi lui? Copiilor le place pizza.

Vorbea cu gura plină şi începu să caute un şerveţel într-un alt sertar.

— De ce nu mai vorbeşti cu mine, Kate?

— Scuză-mă, mă gândeam.

— La ce?

— La Mikey. Oare ce-o fi în capul unui asemenea copil?

— Kate, nu mai e copil, probabil are nouăsprezece ani. Şi pe deasupra, nu există un asemenea copil, copilul-pa-săre, sau cum vrei să-1 numeşti, cum nu există nici o persoană de tip Kate! Oamenii nu sunt tipuri; sunt indivizi.

— O să-mi ţii o prelegere freudiană? O, am uitat că eşti un adept al lui Jung.

Îi sună telefonul mobil.

— O, Dumnezeule, există o persoană de tip Val, spuse el. Se îndepărtă ca să vorbească în şoaptă, îngrijorat.

— Trebuie să plec, spuse Julian, când reveni în bucătărie.

— Probleme?

— Nathan are o febră care nu-i cedează.

— Atunci, ar fi mai bine să pleci.

— Nathan are mereu o febră care nu-i cedează. Când Val spune că are febră care nu-i cedează, Nathan chiar face febră...

— Bo, nu fi prost. Poate fiul tău chiar e bolnav. Amândoi se uitară la Mikey, care stătea pe zid, în grădină, şi-şi bălăngănea picioarele gânditor.

— Poate că ar fi trebuit să am un fiu sensibil ca Mikey, care suferă pentru păsările pe care le alungă omul care aduce pizza.

— N-ai şti cum să vorbeşti cu el.

— Şi crezi că ştiu cum să iau un copil care are febră ori de câte ori cade bursa? Căruia îi e frică să nu fie sărac, la fel ca mamei lui? Vrei să ştii ce spune Val?

— Numai dacă nu e o prostie, Bo.

— Îi place să spună povestea cu alegerea nepotrivită. Dintre toţi evreii din ţară, a trebuit să se mărite cu un nebun care a fost numit după un papă criminal şi are drept Dumnezeu un om de culoare.

— Gata, Bo, du-te acasă.

Kate şi Julian îşi luară rămas bun, într-un mod dramatic şi zgomotos, o încercare finală de a se debarasa de camaraderia de peste zi cerută de meserie. Se spune că Preşedintele introdusese în tonul de bun rămas nocturn (A, da, Julian, Kate, noapte bună, noapte bună) o anume muzicalitate solemnă care îi trăda firea calmă, demnă.

Mikey intră şi spuse, „Mătuşa Gracie la telefon, spune că e foarte urgent”.

Vocea lui devenise batjocoritoare, accentuând într-un mod fals cuvintele „foarte urgent”.

Julian plecă simţindu-se ca un prost şi luă hotărârea să nu-şi mai salute niciodată colegii cu atâta căldură.

În timp ce vorbea cu Gracie, Kate îl privea pe Mikey urcând scările, îi făcuse semn că se ducea la culcare; îşi culcase capul pe mâinile împreunate. Era din nou copil, şiret, cochetând,

cerând o îmbrăţişare caldă. Kate ieşi pe verandă, în aerul rece, unde putea vorbi cu mătuşa lui fără a-şi trăda tulburarea. Se întâmplase ceva cu Silas, spuse Gracie, fusese internat peste noapte. Nu credeau că era ceva serios, probabil doar stres şi extenuare. Kate se arătă îngrijorată, se oferi să stea cu Mikey, înlăturând protestele lui Gracie. Făcu o glumă despre periuţa de dinţi pe care o avea la ea pentru orice eventualitate, fără să se gândească la efectul pe care putea să-1 aibă asupra surorii Lydiei. Şi-o aducea aminte, obraznică şi înţepată. Era ca o felină războinică, dar nu avea ochii scrutători, inteligenţi ai Lydiei.

Drace, sper să nu creadă că am o relaţie cu Silas, gândi ea.

Dar era mult prea târziu să influenţeze ceea ce îşi închipuia Gracie.

Oare ce se întâmplase cu Silas? Probabil Gracie îi spusese lui Mikey mai multe – dar era un secret de familie. Avea nevoie de ceva tare. Dar nu whisky-ul lui Silas, era prea tare. Găsi o sticlă de vin în frigider, îşi turnă în pahar şi sorbi, se strâmbă pentru că era acidulat, dar continuă să bea, întrebându-se unde o să doarmă.

Sună din nou acasă. De data asta răspunse Marguerite, iar Kate trebui să adauge boala lui Silas la povestea cu Lydia în spital şi Mikey rămas singur acasă, bolnav şi el, întrebându-se de ce îi spunea toate astea unui oaspete. Apoi o ceru pe Janine, care veni după o aşteptare interminabilă. Kate începu să-i spună de ce era „vital” să rămână, dar Janine o opri şi spuse:

— Nu-mi datorezi nici o explicaţie mie, Kate, dar trebuie să vorbeşti cu Ferial.

Janine cea Logică, care merita un titlu de martiră ca Ioana D’Arc sau Elena din Troia. Drace, Elena nu era martiră, ea era târfa a o mie de corăbii; micuţa Kate îşi aducea aminte de Grecia antică, citise la cursurile de literatură de la universitate, în urmă cu un secol.

Ferial veni la telefon, cu vocea gravă, jignită, manipulatoare. Un dar moştenit de la tatăl ei. Atinse acea coardă vinovată pe care nu putuse s-o atingă Janine, şi Kate vru să ia un taxi şi să meargă acasă, să-i lase lui Mikey un bileţel, doamne, avea optsprezece ani, era aproape bărbat, plin de stratageme carnale. Locul ei era acasă, cu fiica ei, iar mai târziu, cu remuşcări, în pat cu Janine, învăluită în mirosul ei proaspăt, începu să-i explice ce se întâmplase cu Silas şi 84 cj Mikey era singur, şi tonul lui Ferial se schimbă, îşi exprimă îngrijorarea pentru Mikey şi o rugă pe mama ei să-i transmită toată dragostea ei.

În cele din urmă, schimbară amabilităţi şi-şi spuseră noapte bună. Ferial încetă cu prefăcătoria, renunţă să o mai facă pe Kate să se simtă vinovată. Fata ştia când să nu mai folosească un ton de pedeapsă, pentru ca mama ei să-şi recapete echilibrul.

Kate urcă scara îngustă, cu paharul în mână, mai mult ca să-şi ridice moralul, pentru că vinul era de nebăut. Părea că ştie exact unde mergea, chiar dacă era prima oară când se aventura dincolo de „cartierul general” de la parter. Casa era înaltă şi îngustă. Supravieţuise din vremurile bune ale cartierului Berea. Fusese construită ca să arate ca un apartament din Europa: tavane înalte făcute din oţel presat, pe care cei care locuiseră acolo mai înainte le vopsiseră în alb simplu, probabil din sărăcie, până când modelele florale dispăruseră cu totul, devenind urme întunecate ale vieţilor lăsate în urmă.

Bunica lui Kate, Catherine, se lamenta mereu: „Ăsta e efectul Africii, îţi şterge trăsăturile.” Când era copil, Kate se plimba prin casă ţipând: „E lumina, lumina nemiloasă!” imitând-o pe bunica cea nebună, care îşi petrecuse jumătate din viaţă într-o stare de demenţă nostalgică, aducân-du-şi aminte de minunăţia copilăriei ei din Farnham, în „frumoasa” Anglie. Deodată, Kate se pierdu într-o mare de amintiri din propria copilărie şi din casa unde crescuse. Da, această casă nu era diferită de cea lui Jessup, de pe Muswell Hill, în Durban. Dar Paul Jessup îşi proiectase monumentul la o scară mai mare, poate pentru că lăcomia lui

fusese mai mare decât putea să înţeleagă antreprenorul care o construise.

Kate se opri la capătul scării şi se întoarse să se uite în jos, în golul întunecat de dedesubt. Era exact la ce te aşteptai când te uitai la casă din afară: un palat al unui sărac abandonat într-o mare de apartamente, depozite şi bordeluri.

Pe palier, văzu patru uşi. Una trebuia să fie dormitorul conjugal, alta camera lui Mikey, a treia camera de oaspeţi. Spera că n-o transformaseră într-un birou pentru Lydia sau Mikey. Atât de mulţi colegi şi prieteni de culoare sacrificaseră acest spaţiu „suplimentar" în momentul când se mutaseră în afara oraşului, pentru a crea mici refugii de intimitate intelectuală. Simbolul suprem al noii lor libertăţi, un loc unde îşi puteau expune cu mândrie colecţiile de cărţi, picturi şi fotografii făcute la diverse evenimente, lucruri interzise altădată. Instincte anti-utilitare ale celor ce fuseseră mult prea mult lipsiţi de un loc în care să existe.

A patra uşă – încă una dintre acele uşi ornate cu sticlă, care ofereau o privelişte distorsionată a străzii – dădea spre un balcon care se întindea de jur-împrejural părţii superioare a casei. Asta era uşa vizibilă din stradă, un element de eleganţă, care arăta intenţiile iniţiale ale constructorului. Kate apăsă clanţa, văzu că nu e încuiată, ceea ce o făcu să se mire, pentru că ştia cât de prevăzător era Silas, şi ieşi în aerul nopţii, întotdeauna rece în Johannesburg.

Un şir de felinare galbene se întindeau până la Louis Borna Avenue, spre Orange Grove, Norwood, şi spre Alexandra Township, un pic mai departe, locuri care lui Kate i se păreau pline de viaţă şi de distracţie, dar pe care altele le evitau. Nu erau sigure pentru o femeie. Erau violate acolo mai multe femei decât oriunde în altă parte. Hiperbola noii noastre bătălii.

Auzi un mormăit şi ascultă mai cu atenţie. O voce peltică rugându-se sau cântând uşor, o incantaţie plină de fervoare, care varia în intensitate, într-un ritm staccato, melodic, ca rap-ul

modern cu nuanţe de melodie religioasă. Uşa care ducea la camera lui Mikey era deschisă.

— Mikey, spuse ea încet. 86

Nu răspunse nimeni. Casa era tăcută, o nemişcare care accentua zgomotul traficului pe şoseaua principală şi sunetele oraşului îndepărtat. Se uită pe o fereastră îngustă, nu mai mare ca o fantă în perete, şi văzu conturul trupului lui Mikey pe pat, în umbra camerei. Corpul îi era luminat de o strălucire albastră care emana din zona abdomenului. Braţele se odihneau pe lângă corp, cu mâinile pe organele genitale. Kate stătu la fereastra de o îngustime monastică şi-1 văzu pe Mikey mişcând din buze ca un preot novice care îi cerea lui Dumnezeu din tot sufletul să-1 ierte pentru păcatele inevitabile ale corpului lui tânăr.

Ea participa fără să vrea la un fel de ritual, cu paharul în mână ca o matroană plictisită din suburbiile de la nord, gândi Kate. Degetele tremurânde arătau că era înspăimântată şi emoţionată, că trebuia să se retragă, să se întoarcă şi să plece acum, ca să fie în siguranţă, în vremurile bune, printre oamenii de treabă din trecut, mama ei, ameţită de gin, rafinată, înaltă şi statuară, ar fi fost în stare să intre în camera lui şi să-i poruncească să se îmbrace, să fie decent. Sau, la fel de bine, să-i ceară să-i ofere frumuseţea lui. Dar tânărul, negru, vânjos, ar fi fost servitor sau fiul unui servitor, iar relaţia ar fi fost una de la stăpân la sclav. Vicky Jessup („Victoria”, îi corecta ea) şi servitorii ei de sex masculin: vestitele păcate din societatea din Durban.

Şi acum, Kate, şi ea, fiica blestemată să fie la fel ca mama ei, nu se putea desprinde de o asemenea frumuseţe. Ce naiba, nu sunt o doamnă din acelea parfumate şi împopoţonate din suburbii în căutarea aventurii, iar această nevoie teribilă de a sta aici şi a-1 privi pe Mikey în ritualul său de goliciune nu are nimic de-a face cu culoarea pielii. Vârsta, da, şi curiozitatea. Nu se mai culcase niciodată cu un tânăr de vârsta lui Mikey. Un animal agil, încă mic, care mai avea ceva din moliciunea unui pui, dar care se maturiza rapid.

Ingwe! Acesta era cuvântul pe care-1 căuta.

Fusese într-un safari cu mult timp în urmă pe o moşie aproape de Parcul Kruger care aparţinea unui partener de afaceri al tatălui ei. Un pădurar şoptise: „Leopardul!” Emoţia sa era reală, nu inventată ca să atragă vizitatorii.

— Simţi o lovitură în stomac ori de câte ori vezi un leopard de atât de aproape, spusese pădurarul şefia cină, mai târziu.

În dimineaţa aceea lumina îşi croia drum printre umbre, copacii căpătau formă, pădurea se descoperea încet, pe nesimţite. Avea ceva din cărţile lui Hemingway pe care le citea tatăl ei. Animalul stătea întins pe o ramură a unui copac, respirând agitat, revenindu-şi, desigur, după efortul depus.

— Tocmai a vânat şi şi-a cărat victima în copac, printre crengi, spuse pădurarul cel tânăr în şoaptă.

Kate, care avea treisprezece sau paisprezece ani pe vremea aceea, îşi aduse aminte părul blond şi aspru de pe braţul bronzat al pădurarului, un alb adolescent bine făcut (erau zilele apartheidului). Era destul de exotic pentru locurile acelea, şi vorbea limba shangaarf fluent, aproape ca băştinaşii, spuneau străinii. Purta cu uşurinţă orice conversaţie cu ghidul de culoare care stătea în scaunul pilotului, în faţă, cu falsă democraţie. Ghidul shangaan decidea pe unde s-o luăm, unde să virăm, când să încetinim, când să accelerăm. Bărbatul alb ştia unde-i era locul, dar ştia că el era cel care ar fi putut să se culce cu femeile albe care participau la safari, el şi clonele blonde care conduceau Land Rover-uL. Împrejurul lui Kate erau ochii atenţi ai părinţilor ei, ai altor adulţi, încântaţi de cât de aproape erau de animal. Doar copiii, şi ea printre ei, păreau realmente fascinaţi de leopard, de frumuseţea lui intrinsecă. Land Rover-ul înainta încet, testând simţul teritorial al animalului. Se ridicase, ochii galben-verzui îşi pierduseră liniştea, ‘ Populaţie care trăieşte mai ales în sudul Mozambicului şi în Provincia Gaza.

Dând la iveală o capacitate rece de a ucide cu sălbăticie, pe care unii sunt atât de proşti încât s-o descrie ca „nobilă”. Leopardul

îşi dezgolise ghearele pentru un scurt timp, irascibil, provocând o mişcare de recul a grupului din maşinĂ. JCate îşi aduse aminte cum se gândise că nu era nimic nobil în abilitatea leopardului de a-i sfâşia, nici în faptul de a fi sfâşiat. Animalul coborâse din copac, cu o mişcare arcuită, uşoară, şi se ascunsese în tufiş.

— Încearcă să ne ducă departe de pradă, spuse pădurarul, înţelepciunea pe care i-o dăduse experienţa părea falsă, banală, în aerul liniştit al dimineţii. Undeva în tufişuri, auziră ecoul strigătului „Ingwe!” pentru că mai erau şi alte grupuri care priveau animalul. Ingwe. Cum preschimba un simplu leopard în ceva mistic, de legendă!

Mikey, acel băiat sălbatic, cu caracterul său ursuz şi dorinţa de a manipula, cu acea mistică creată de comportamentul lui tăcut, retras, avea nevoie de un nume mai demn decât cel pe care-1 avea.

— Michael, Michael, şopti Kate, ca şi cum ar fi testat sonoritatea numelui, încercând să-şi imagineze acel trup tânăr mai împlinit, mai greu, mai matur.

Se opri brusc. Drace, ştia că, la urma urmei, dacă o găsea cineva acolo, trăgând cu ochiul pe fereastră la băiatul acela întins în patul lui, tot romantismul şi mitologia nu i-ar mai fi folosit la nimic. E ca şi cum ai privi un animal cu pielea netedă, splendidă, în propriul său habitat, putea să spună, dar nimeni n-ar fi văzut inocenţa, frumuseţea faptului de a observa frumuseţea de dragul frumuseţii. Oamenii ar fi luat asta ca fiind o dovadă de voyeurism, o bătrână libidinoasă care priveşte un adolescent jucându-se cu propriul lui corp. Dar asta o fascina. Mikey stătea complet nemişcat, nu se masturba, nici nu se mângâia. Stătea nemişcat ca un morT. Îşi apropie faţa de geam şi se uită mai de aproape la toate detaliile nudităţii sale molatice, relaxate.

Văzu ceva cuibărit în buric, ceva care semăna cu o piatră. De acolo venea acea ciudată strălucire albastră. Nu era un diamant sau vreo altă piatră preţioasă. O piatră de mărimea aceleia care se odihnea pe pântecul fiului său 1-ar fi făcut pe Silas putred de bogat. Trebuie că era ceva pe care-1 cumpărase dintr-un

magazin de gablonzuri „New Age”. Acele lucruri cu care îi atrag şi-i păcălesc pe cumpărători. Părea că respiră, vedea cum pieptul îi saltă odată cu fiecare mişcare de inspiraţie şi expiraţie.

Băiatul se mişcă, se ridică în coate. Kate se retrase de la fereastră, sperând că n-o văzuse, deşi îşi imagina că ochii lui căutau intrusul, pe ea, acei ochi strălucitori de „Ingwe” care reveniseră la scopul lor barbar de a urmări prada. Stătu nemişcată câteva secunde, apoi se retrase spre capătul balconului, îşi goli paharul dintr-o înghiţitură, în timp ce urmărea cum oamenii treceau din ce mai rar şi mai pe furiş pe străzile întunecate şi aproape goale, iar stomacul i se întoarse pe dos din cauza vinului rânced. Avea să se simtă mai bine acum, când trebuia să lupte contra aciditătţii crescute a stomacului. Nimic nu te poate salva mai bine de la o nebunie decât un vin amar, băut până la fund.

Gracie nu putea să doarmă. Ce noapte fierbinte, gândea ea, apoi se corectă: nu era de vină noaptea, ci camera, casa asta care îi ţinea prizonieri acolo, prizonieri ai nostalgiei unor oameni ca Alee. Pereţii construiţi din cărămidă făcută din cenuşă erau ieftini – dar respiră, le spuseseră cei de la care cumpăraseră casa. Ce nu le spuseseră era că respiraţia se face doar într-un singur sens: pereţii aspiră aerul din casă şi-1 trimit afară, apoi se încheagă ca învelitoarea unui plămân bolnav care nu mai poate să absoarbă aerul.

Se întoarse pe o parte, aproape de perete, simţind o atracţie perversă pentru toate mirosurile putrede. Ca atunci când era la şcoală. Era ciudat că Lydia spunea acelaşi lucru: şi ei îi plăcea duhoarea acelor toalete de la mănăstire. Aceste mirosuri erau ale ei, cincisprezece ani de transpiraţie acumulată, voma acră a copiilor, mirosul ei înainte de baie, mirosul organelor lui Alee atunci când era excitat, vânturile lui după o masă bogată. Duhoarea mâncării gătite care pătrunsese în fibră, mirosul toaletelor ameliorat subtil cu dezinfectantul pus în vas.

Istoria vieţii lor acolo, păstrată între acei pereţi. O arhivă pe care o răsfoiai prin mirosuri. Şi acei oameni în costume gri ştiau, când ne-au vândut acest vis ieftin, o casă, o grădină, un câine, un loc

pe care să-1 poţi numi al tău, că vom continua să construim. Camere suplimentare, etaje suplimentare, bazin, grădini, fântâni, ştiau că vom face această magherniţă locuibilă. Şi acum nu mai putem vinde, nu putem să plecăm de aici. Da, ne numesc astronauţi ai apartheidului, blocaţi în această lume a crepusculului. Să vină Mandela să trăiască aici şi apoi să mai vorbim de miracole.

— Ag tog, Grade, kry nou rus, spuse Alee.

Prinse aceste cuvinte în afrikaans şi le traduse fără nici un chef în engleză.

— O, te rog, Gracie, linişteşte-te.

Când îţi pierzi limba, îţi pierzi sufletul. Dar engleza nu e limba ta, ar replica el, limba ta e zulu. Gracie obosise să-i mai explice lui Alee – şi acestui sceptic Johannesburg – că numele „Oliphant”, trist, dar adevărat, era scoţian la origine şi nu o traducere a cuvântului „ndhlovu”, cuvântul zulu care însemna „elefant” şi un nume de familie african foarte răspândit. Dacă ar fi fost, poate am aparţine altui teritoriu. Dar noi suntem aici, în zona crepusculară, între negru şi alb, încercând să fim amândouă şi sfârşind prin a nu fi nimic.

Ştia că Alee era pe jumătate treaz, dar nu dorea să dezbată problemele originii numelui familiei ei, nu la ora două dimineaţa, oricum. Dar avea să o întrebe la micul dejun ce problemă avea, de ce se întorsese pe toate părţile ca „un purcel la frigare”. Alee avea tot felul de expresii colorate pe care le folosea cu plăcere. Toţi se distrau la petreceri de beţivi, dar nu prea erau potrivite atunci când trebuia să discuţi calm şi coerent. Despre subiecte precum de ce nu ne asumăm pierderile, de ce nu vindem cât mai putem şi de ce nu plecăm de aici.

Era obosită şi dorea să doarmă, dar un spirit malefic nu-i dădea pace. Se întoarse către Alee, care mirosea a apă de colonie şi a transpiraţie. Alee, omul de lume, nu catadicsea să facă duş înainte de culcare. Spunea că îi alungă somnul. Se întoarse şi el.

— Să nu-ţi vină vreo idee, spuse ea. 92

— Despre?

— Sex.

— Ce te frământă, dragă?

— Tu.

— Iar? Ce mai e de data asta?

— În seara asta, ce ai spus despre Kate… că ar fi lesbiană.

— A, am şi uitat, Gracie.

— E un lucru destul de intim.

— Ia uite ce cuvinte foloseşti! Intim.

— Nu-ţi bate joc.

— Gracie, draga mea, este trecut de ora două, nu poţi să dormi şi acum vrei conversaţie despre nimic. Ar fi mai bine să facem sex decât să vorbim despre lesbiana de Kate.

— Vreau să ştiu ce ştii.

— Despre Kate?

— Nu, despre ce se petrece între Lydia şi Silas.

— De unde să ştiu?

— Alee, Silas se uita la tine în seara asta când vorbeam, apoi şi-a pierdut cunoştinţa.

Alee tăcea, cu ochii deschişi, cu privirea în gol. Gracie îşi dădu seama că se gândea.

— Ştiu că tu şi Silas sunteţi prieteni…, spuse.

— Ne cunoaştem de când eram copii în Newclare.

— Da, am auzit povestea, deci, spune-mi, ce pune la cale?

— De ce trebuie să pună ceva la cale?

— Lydia nu s-a tăiat pur şi simplu într-o sticlă de bere spartă. Sau, cel puţin, sticla nu s-a aruncat singură pe jos! Gândeşte-te, Lydia are cel puţin o duzină de tăieturi, ca şi cum ar fi călcat pe cioburi de mai multe ori. Cum se poate pur şi simplu întâmpla aşa ceva?

Alee se ridică.

— De ce n-o întrebi pe ea?

— N-o să vrea să vorbească.

— Nici ea şi nici Silas nu vor să vorbească, dar ar trebui să ştiu eu ce se întâmplă în capetele lor?

— Ştiu că e ceva ce are legătură cu trecutul, ceva care s-a întâmplat imediat după ce s-au căsătorit.

— Da, bine, o mulţime de lucruri s-au întâmplat după ce s-au căsătorit...

— Nu mă refer la toate chestiile alea politice, vreau să spun între ei. Nu-ţi aduci aminte de nimic?

— Nu, nu-mi aduc aminte de nimic.

— Doamne, Alee, întotdeauna îţi aduci aminte de trecut; nu trece nici o săptămână fără să-mi spui una dintre acele poveşti ale tale care încep cu „pe vremuri, când eram tineri în Newclare”.

— Dar tu cauţi o revelaţie. Ei bine, n-a coborât încă Dumnezeu ca să-i vorbească lui Alee şi să-i arate ce se întâmplă în capul lui Silas şi al Lydiei. Poate că lui Dumnezeu nu-i place oraşul.

Vocea lui era limpede, cuvintele scăpaseră de camuflajul expresiilor colocviale. Ea voia să-i explice că singurul ei motiv era grija pentru Lydia, care era sora ei, la urma urmei, dar el se ridicase şi ieşise deja din cameră. Acesta era Alee cel ascuns, care ieşea la iveală din când în când, rece, dur şi intangibil, un străin care vorbea altfel decât bărbatul pe care-1 cunoştea. Chiar felul în care mergea în asemenea momente, drept, fără să se legene ca toţi cei din oraş, îl făcea să pară diferit.

Alee umblă prin casă doar într-o pereche de pantaloni scurţi. Era prea cald pentru pijama, chiar şi iarna. Pereţii reţineau toată căldura. Ar costa foarte scump în regiunile reci. Poate reuşea să-1 convingă pe soţul canadian al Marthei – cum îl cheamă? John! – să investească nişte bani în tehnologia rămasă de pe urma apartheidului. Să folosească suferinţa noastră cumva, în spiritul liberei iniţiative. Era un pământ al oportunităţilor, îl iubea. Spre deosebire de 94

Gracie, care încă mai are fobiile moştenite de la vreun strămoş mărginit care ura Africa. De ce venise aici, dacă era atât de minunat în Scoţia?

Lui Alee îi plăcea senzualitatea a transpiraţiei pe piele, îl făcea să se gândească la zilele acelea de pe vremuri, din vechiul oraş, când oamenii dormeau cu ferestrele deschise, cu nopţile îmbălsămate, la briza răcoroasă, cu viaţa care se desfăşura în umbre ce alunecau pe stradă. Erau zile care nu aveau vreo legătură cu grandoarea, era ceva legat de bunătate şi simplitate. Oamenii erau capabili să se înţeleagă între ei, să se pună în locul celorlalţi – chiar atunci când cineva făcea lucruri pe care nu le aprobau. Atunci, toţi recunoşteau că lucrul cel mai important era să supravieţuiască, aşa că încălcarea legii, comerţul cu lucruri furate, vânzarea de băuturi alcoolice de contrabandă, fără licenţă, evaziunea fiscală, erau toate acte de supravieţuire, şi fiecare ocupaţie avea demnitatea ei.

Iar supravieţuirea în zilele acelea – dacă erai negru – însemna că trebuia să faci faţă unor forţe mai mari decât ale tale. Acum, lumea era condusă de noii lideri, care aveau o morală proprie, întotdeauna îi judecau pe ceilalţi, căutau ceva corupt chiar şi în

eforturile oamenilor obişnuiţi care se luptau să-şi câştige traiul. Aceşti nenorociţi de mai-cato-lici-decât-papa aveau parte de slujbe înalte şi poziţii bune în parlament. Mi-ar plăcea să-i văd venind să locuiască – şi să supravieţuiască – aici, în mahala! Lumea se dusese de râpă, şi asta pentru nişte nenorocite de principii neclare. Albii vând gluma legii şi a ordinii. Ne-au dat guvernul şi şi-au păstrat banii. Acum ne batem între noi. Uită-te la zidurile înalte şi la sârma ghimpată. Sunt doar ca să păzească mizeria pe care am avut-o în toţi aceşti ani. Nici nu-i de mirare că rata criminalităţii a explodat.

Alee îşi făcu o ceaşcă de ceai şi se aşeză la masă, amestecând zahărul. „Nu bea nimic care conţine cofeină după patru după-amiaza, spunea Gracie, pentru că n-o să mai dormi”. Şi uită-te la ea, nu putea să doarmă, iar el trebuise să fugă din pat de obsesiile ei şi stătea acolo, încercând să îndulcească o băutură amară. Apucat de o criză bruscă de furie împotriva lui Gracie, a lui Silas, a Lydiei şi a lui Mikey pentru că nu venise la spital, împotriva lui Kate pentru faptul că se amestecase, împotriva lui Nelson Mandela pentru că era un sfânt al politicii, împotriva acestei lumi nebune, amestecă în ceai atât de tare, încât îl vărsă şi pată ziarul pe care îl pusese dedesubt fără să se gândească, până când avu impresia că i se opreşte inima de cât de tare bătea, iar lumea începu să se învârtă împreună cu lichidul călduţ.

Atunci, ceasul din bucătărie scoase sunetul cu care marca orele fixe şi el reuşi să dea la o parte ceaiul care între timp se răcise şi nu mai merita băut. Era trei. Îşi dădu seama că încă mai amesteca în ceaiul care se răcise, se simţi ca un prost pentru că-şi petrecuse atâta timp făcându-şi griji pentru lucruri pe care nu le putea controla.

Doamne fereşte, nu vroia să se enerveze, ca bătrânii aceia nenorociţi din Tara, care înnebuniseră pentru că erau mereu nemulţumiţi de ceva. Erau sau prea negri sau nu îndeajuns de negri, trăiseră prea mult sau nu trăiseră destul, îşi aduceau aminte prea multe sau nu aveau nimic demn de aducere aminte. Da, întotdeauna spusese că o naţiune fericită nu avea amintiri.

Asta-i problema cu ţara asta, vrem să uităm, dar nu vrem să uităm. Nu poţi să le ai pe amândouă.

Se îndreptă din nou spre dormitor, atingând cu plăcere podeaua rece. Nu mai era supărat acum pe Gracie pentru că-l făcuse să se dea jos din pat. Nu era bine ca ea să-l vadă aşa, contorsionat pe dinăuntru, la fel ca toţi ceilalţi. Avea să se bage în pat, să facă pace, să-i atingă sânii, poate o să aibă şi ea remuşcări şi o să-l tragă lângă ea, o să-şi desfacă picioarele repede, aşa cum făcea de obicei, şi o să-l lase să intre cu un oftat; întotdeauna îl ajuta să doarmă sexul făcut în 96 mijlocul nopţii. Scrută camera întunecată, încercând să-şi dea seama după starea ei, după poziţia ei, după ochii ei, dacă se liniştise.

Se urcă somnoros în pat.

— Scuze pentru ieşire, n-am vrut să fiu atât de brutal, spuse el încet.

Ea îi era recunoscătoare pentru felul blând în care-şi exprima remuşcarea (chiar dacă ştia că în sinea lui nu-i părea rău deloc) şi nu voia să stea lângă el toată noaptea captivă în propria-i nemulţumire. Oricum, avea să adoarmă imediat, iar dimineaţa avea să se uite la ea cu surpriză, să-i spună că nu ar trebui să lase lucrurile „s-o afecteze în felul acela”. Adevărul acestei afirmaţii avea s-o doară. Avea să-şi aducă aminte din nou că oamenii credeau că era prea educată, că se căsătorise cu un bărbat inferior ei, că şi ea şi Lydia ar fi avut mult mai multe lucruri de oferit, mult mai mult potenţial. Era ca şi cum eşecul ar fi fost genetic, o înfrângere a sângelui, urâtă şi sinistră ca o boală.

Mâna lui Alee era pe sânul ei şi în acel moment îl iubea chiar pentru ciudăţenia lui. Îl trase lângă ea şi-şi încolăci picioarele în jurul mijlocului lui, acordându-i unul dintre rarele momente de abandonare, în felul acesta avea să ejaculeze repede, să se retragă cu un oftat fericit, lăsând-o să adoarmă epuizată, fără să fi încercat nici cea mai mică plăcere.

Alee făcuse posibil mersul înainte al vieţii.

Mikey îşi dă seama că nu ştie să se roage. Nu are nici o religie, nu există nici un ritual pe care să-1 urmeze ca să adoarmă, nu ştie nici un cuvânt, tipar sau model, care să-1 scape de responsabilitatea gândurilor, încearcă să risipească starea neplăcută prin raţiune: suntem la sfârşitul secolului al douăzecilea, în Epoca Raţiunii, viaţa e determinată de logică, nu de magia iraţională a unor fiinţe divine. Dar acest sentiment de non-apartenenţă, de înstrăinare, este vina

Năruiţilor lui Nici Silas, nici Lydia nu se gândiseră vreodă un aer de femeie pe jumătate beată. Când n-o mai vede, aţă să-i ofere şansa de a-şi alege o religiE. Încearcă să reţină acea moleşeală, să continue să se cufunde.

Oricum Silas este pe jumătate protestant danez, cu suîn momentul mistic care precede somnul, îşi aduce aminte fleţul rătăcit între atotputernicia Islamului lui Aii Aii, cu de ceva ce citise, descrierea unei femei, goală, cu umerii nuritatea muzicii lui şoptite, şi abilitatea de a cuceri o fenegri, puternici ridicându-se din... apă, dintr-o fântână de înneie mândră ca Ouma Angel. Catolicismul Lydiei este, bituneric? îşi aduce aminte de prima oară când o întâlnise pe neînţeles intact chiar violent, dar plin de secrete şi persoKate. Era de Crăciun, în vacanţă, la o cabană de pe malul Râului Bushman, la picioarele Castelului Uriaşului din Drakensberg. Casa lui Paul Wilson din pădure. Liberal, alb, sărbătoreşte Crăciunul E justificat să sărbătoreşti acea sfidând legea, un avocat stimat, de un curaj nebun, care î care zi minunată şi numele de botez. Misterul lui Christos era pe permisese unei familii „interzise” să intre pe proprietatea un platou pe care se afla un curcan bine rumenit, cu pielea lui. Kate se îneacă dând din mâini şi ţipând. Numai Mikey crocantă acoperit cu sosul de merişor care semăna a sânge, e acolo. E tânăr, neputincios şi detaşat, martor la un ritual nat de’vin De Paştecolăcei cu glazură de zahăr. Nici nu prestabilit. Cine e el să se aşeze în calea ciclului vieţii şi era de mirare că nu putea auzi vocea lui DumnezeU. Morţii? La urma urmelor, e doar un copil. Gândul că va fi

Trase cu ochiul la fragmentul din piatra sfântă Kaaba moartă, goală, interzisă îl umple de plăcere. Kate îl cupe care îl şterpelise Şi-1 pusese pe buric, iar strălucirea lui noaste pe tatăl lui de mulţi ani. Au fost camarazi în MK. Au albastră îi dădea trupului o frumuseţe eterică. Aii Aii e sinîmpărţit secrete. Nimic nu e sacru în luptă. Aceasta e înţe-urul cu care se poate identifica. Oupapa Aii era un om lepciunea pe care i-a văzut purtând-o pe umeri ca pe o man-are îşi cunoscuse bine meseria. Să te rogi în şoaptă, într-o ţie destrămată, mereu. Se trezeşte din visul său cu apa, se limbă pe care n-o ştii dar care are înţeles doar prin incarnaînfioară şi se gândeşte: ce căuta Kate acolo, în adăpostul izo-ia lirică scăldat în lumină sfântă. Să le dai oamenilor ceva lat pe care Paul Wilson îl oferise odinioară lui Silas şi ce pot să simtă aproape senzaţia mântuirii, cu abilitatea Lydiei? Ea era intermediara. Cum se întâmpă în înalta soci-vrăiitorului de a'transforma obişnuitul. la această carne plăetate, toată lumea cunoaşte pe toată lumea, pândă Doamne şi fă-o irezistibilă! Poate că o să devină un – Mikey, spune-i bună ziua domnului Wilson. Paul, el e şarlatan, Michael Aii, inspirat de atotputernicul Aii AH, Mikey, fiul nostnj creatorul lui Mikey simte că nu e singur, simte un necreO pnmire calda, mirosul de piele veche, haina, cizmele, dincios în preajmă – care caută puncte vulnerabile în arfaţa lui. Acum Mikey îşi aduce aminte că umerii lui Kate mura sa – şi se uită printre gene. O vede pe Kate uitându-se sunt albi, nu negri. Şi are pistrui pe spate. In ziua aceea îşi înăuntru prin fereastra îngustă şi înaltă, făcută probabil penadusese copila în braţe, ca pe o podoabă, ceva ce trebuia tru voveuri O urăşte pentru că i-a tulburat căderea înceată arătat. Apa clipocea în jurul ei. Fetiţa ţipa. De încântare, de spre somn dar nu se mişcă, se uită cum ea se îndepărtează frică, nu-şi mai aducea aminte, îşi aduce aminte cum o le-încet Paharul de vin pe care-1 duce la buze – pentru a arăta găna, cu picioarele desfăcute, cu sexul surprinzător de cu-nonşalanţă pentru a nega intensitatea cu care îl privea – îi rât, contrastând cu cel al mamei lui, cu părul pubian, greu, sinistru, care semăna extraordinar de mult cu faţa unui bărbat cu barbă.

Mikey se excită, i se trezeşte foamea trupească, pură, brutală: acea erecţie a minţii pe care o asociază cu Mireille.

Era trei dimineaţa – exact, reflectă mai târziu Kate când îl văzu pe Mike stând în uşa camerei de oaspeţi; goliciunea lui îşi pierduse strălucirea albastră. Un tânăr palid, vânjos, osos, şi parcă mai frumos acum că se debarasase de postura „animalului exotic” pe care o cultivase cu atâta deliberare (de dragul ei, gândea ea). Alungă acest gând şi ridică un colţ al cuverturii pentru a-i face loc lângă ea în pat.

Simţi că buzele îi erau calde. Venise la timp, exact când ea tocmai se trezise dintr-un somn agitat în care se întorsese pe toate părţile, un somn care devenise de nesuportat. Era ca şi cum ar fi ştiut exact când va fi gata să-1 primească.

După aceea, stă treaz gândindu-se că imaginea femeii cu umerii negri, puternici vine uj, i Jurnalele lui KafkA. În septembrie 1911, pe când citea Jurnalele lui Goethe, atenţia lui Kafka i-a fost distrasă de o femeie. Şi-o imaginează ridicându-se într-un „corsaj gri-cenuşiu”.

Nu e Kate, e mama sa.

Silas se trezi din visul său de moarte.

Mikey şi Kate, goi şi strălucind de transpiraţie, priviţi de pe un ţărm îndepărtat, pe când Silas era dus pe o targa de flori plutitoare spre un loc exotic de înmormântare pe mare. Ochii celor vii ar fi perceput imaginea celor doi ca două pete pe o stâncă, stând victorioşi împotriva valurilor care se spărgeau în jurul lor, dar pentru ochii lui Silas, care venea din morţi, corpurile, şi mai ales feţele lor, apăreau în cele mai mici detalii, şi a observat cu uimire, pe când dricul său ajunsese la gurile unui râu, că amândoi cântau, dar că nu putea să-i audă nici pe ei şi nici valurile. Moartea nu însemna nimic altceva decât intrarea într-o stare de surzenie.

Raţiunea interveni: geografia locului era total greşită, nici un râu nu are asemenea valuri, imense, înspumate. Şi Mikey era diferit, cu părul lung şi blond, un păr care i-ar fi căzut la bătrâneţe, lăsându-1 chel, ca pe Du Boise, cu fragmente de piele descuamată. Nu, Mikey al lui are părul ondulat, care va albi cu

trecerea anilor, dar va rămâne la fel de des. Va avea luciul argintat al înţelepţilor africani. Ce fel de moştenire îi condamnă pe albi la acea chelire dezgustătoare la bătrâneţe?

Îl cuprinse una dintre fricile de dinainte, una căreia nu-i permisese să prindă formă în minte – Mikey nu e fiul meu, nu din punct de vedere fizic – şi se forţă să se trezească înainte ca visul să treacă în viaţa reală.

Era viu, atâta ştia, şi era cinci dimineaţa. Un ceas luminos pe perete îi arăta ora. De fiecare parte, erau doi bătrâni care respirau greu, cu tuburi care le ieşeau pe nas, urmărind sprijiniţi în coate şi cu ochii încruntaţi o luptă cu moartea care se desfăşura la câţiva paşi de ei. E foarte limpede că şi ei fuseseră treziţi brusc. Un grup de asistente şi de doctori stăteau în jurul patului cuiva, şi şopteau, unul dintre ei dând indicaţii cu o voce de Dumnezeu, sau aşa i s-a părut lui Silas, care încă mai simţea efectele sedativelor şi se afla între vis şi dorinţa imperioasă de a se trezi.

În cele din urmă, personalul medical a renunţat la încercările de a-1 readuce la viaţă pe pacientul care suferise criza. Se îndepărtară de pat pentru un moment, lăsând să se vadă un corp care era deja rece şi încovoiat ca un fetus mort, cu păturile aruncate în momentul ultim de disperare. Un biet nenorocit, care crezuse că o clinică privată o să-1 salveze de inevitabilitatea morţii. Probabil murise deja când 1-au descoperit. O asistentă se întoarse şi îi văzu pe cei care urmăreau scena. Silas şi ceilalţi doi pacienţi se instalaseră comod pe perne, ca şi cum ar fi fost pregătiţi să vadă un film la televizor. Le aruncă o privire de oţel, apoi trase un paravan în jurul mortului.

Asistentele se agitau în spatele paravanului, până când veniră doi bărbaţi în halate albe şi scoaseră corpul contorsionat pe un pat cu rotile. Paravanul fu dat la o parte şi legat în poziţia normală. Cearşafurile în dezordine unde se zbătuse muribundul fuseseră înlocuite cu altele noi, proaspete, călcate, strălucitor de albe. Era gata pentru următorul corp bolnav, gândi Silas. Undeva se aprinse o luminiţă albastră; raiul – sau iadul – aveau aceeaşi

lumină albastră emanată de piatra sfântă a lui Aii Aii, cea care dispăruse din cutia de catifea din biroul lui Silas în urmă cu câţiva ani. 102

Deodată, Silas simţi nevoia imperioasă de a urina, de a se da jos din pat şi de a pleca din spital, îşi aduse aminte fragmente de vis, Mikey şi Kate pe acel ţărm îndepărtat, râzând cu o intimitate pe care o putea doar interpreta, pentru că nu-i putea auzi. Gura lui Kate râdea mut, în acelaşi fel în care râdea şi Lydia în rarele ei momente de veselie. Şi-o imagină pe Lydia, ce frumoasă era când râdea, cu toată faţa ei severă aprinsă şi vie, şi când făcea dragoste. Alungă combinaţiile neliniştitoare pe care le crea în minte, Mikey şi Kate, Mikey şi Lydia. Logica întâmplătoare a unei ecuaţii matematice.

Cine stătuse cu Mikey noaptea trecută?, se întrebă absent. Dar, presat de nevoia îngrozitoare de a găsi o toaletă, uită de anxietatea sa. Probabil Gracie şi Mam Agnes se ocupaseră de tot. Cei din familia Oliphant erau oameni cu mintea întreagă, şi mai mult ca sigur că au avut grijă ca Mikey să nu rămână singur peste noapte şi să nu se simtă abandonat. Dar Silas şi Lydia, de fapt toată familia, trebuiau să nu se mai gândească la Mikey ca la un copil. O asemenea greşeală putea avea consecinţe serioase.

Mergea prin secţie, când realiză că de fapt cămaşa pe care o purta era desfăcută la spate. Da, aşa e în spitale, îţi fură demnitatea. Fie că erau de stat sau particulare, nu conta, aveau aceeaşi mentalitate. Purta halatul pentru că vreo asistentă decisese că aşa e regula pentru cineva care nu-şi adusese îmbrăcămintea de acasă. Ca şi cum ar fi trebuit să umbli tot timpul cu o pijama la tine, pentru orice eventualitate. Aţi avut un accident, domnule, unde vă e pijamaua? Oricum, trebuia să meargă la toaletă, şi n-avea ce face dacă era cu fundul gol la vedere. Plecă în căutarea toaletei.

— Domnule Aii, n-ar trebui să vă daţi jos din pat, strigă o voce.

Se întoarse şi le văzu pe cele două asistente care făcuseră ordine după ce mortul fusese dus de acolo. Stăteau pe coridor. Le întrerupsese conversaţia conspirativă, în şoaptă.

— Trebuie să mă duc la toaletă, spuse el.

— Nu trebuie decât să sunaţi, este un buton deasupra patului, spuse cea cu ochii de oţel, pe un ton dulceag-amabil.

Nu-i plăcu de ea instinctiv. Vocea ei falsă, mieroasă, contrasta cu gravitatea pe care o simţea el după visul pe care-1 avusese. Se simţi cumva pur, vulgar, urât şi total lipsit de orice dorinţă de a se preface.

— Şi urma să faceţi în locul meu? întrebă el. Asistenta deveni deodată dură, cealaltă îşi înăbuşi un zâmbet, apoi îşi ascunse amuzamentul în spatele unei atitudini reci, la fel de bine pregătită ca şi politeţea melodioasă a colegei ei. Din nou îi apăru faţa Lydiei, cu masca stoică peste trăsăturile ei blânde. Lydia, gata să iasă din tură după o noapte lungă, cu morţi şi muribunzi, tratată vulgar de un pacient supărat. Probabil că-i trecea prin minte inutilitatea profesiei sale în asemenea momente. Unele dintre ele deveniseră asistente pentru că nu aveau alternativă, îşi aduse aminte amărăciunea ei când trebuise să se ducă la un colegiu de asistente pentru că nu avea încotro. Era de culoare şi nu putea găsi un loc la universitate, şi chiar dacă ar fi găsit, părinţii ei nu aveau bani să plătească taxele. Poate că se căsătorise cu el pentru că reprezentase cel mai puţin rău din toate relele (în comunitatea ei, o femeie singură care ar fi vrut un copil şi compania ocazională a unui bărbat era privită ca o târfă).

Dar el îşi aducea aminte generozitatea simplă cu care îl iubise. Nu avea mai mult de şaisprezece ani, mult mai tânără decât el, şi-şi oferea frumuseţea suplă cu o graţie instinctivă care-1 făcea să se gândească – în momentele lui de gelozie – că era „experimentată”. Da, pe atunci, credea despre femeile care nu erau virgine că erau murdare şi folosite ca un bun public, îşi aduse aminte cum nu putea să se abţină să nu caute dovada însângerată a virginităţii. O, ce insuportabili trebuie să fi fost noi

toţi atunci, asupriţi şi asupritori, 104 cu feţe şi minţi întunecate pentru că nu ne puteam gândi la nimic altceva decât la suferinţă, la chinul sfânt pe care-1 purtam ca pe un însemn al curajului. Culoarea pielii determina culoarea uniformei soldaţilor.

Cu excepţia tinerilor ca fratele lui Toyer şi celălalt băiat, poetul, cum îl chema? N-are importanţă, memoriei îi este îngăduit să dea rateuri la ora asta, în circumstanţele astea, când e imperios să găsească o toaletă.

„Lydia a fost născută să fie curtezană", spusese poetul (la dracu', cum îl cheamă?). Nebun de legat, îşi citea versurile morţilor, în cimitirul Croesus într-o zi de iarnă, refuzând să plece acasă şi să dea ochii cu tatăl său muribund. „Nimic mai plictisitor decât cineva care e pe patul de moarte, întotdeauna te roagă să le ierţi păcatele pe care nici măcar nu le ştii". Era prima oară când spusese ceva direct. Era prietenul Lydiei, nimeni nu ştia cum şi de ce. Ei îi plăcea nebunia lui, vocea lui joasă, batjocoritoare, la fel de blândă ca a acestei asistente. Era neruşinat în efortul de a o seduce. Dar ea îi respinsese dispreţuitor corpul – „lu-beşte-mă pentru mintea mea", spusese porcul, „îţi voi arăta cea mai grozavă erecţie pe care o poate avea o minte" -pentru că era tânără şi credea în fidelitatea în dragoste, îl făcuse pe Silas să sufere. Versurile sale aveau o frumuseţe intimidantă, un patriotism morbid care coroda sufletul, dar ştia să folosească în aşa fel cuvintele încât nu puteai să nu-1 iubeşti deschis. Ai fi fost considerat prea încăpăţânat dacă nu ai fi ştiut să preţuieşti modul în care se bucura până şi de viaţa îngrozitoare din oraşul acela.

Oare Lydia ştia că în secret el îl ura pe acest om? Ce ar fi făcut dacă ar fi venit acum beat, desfrânat, cu acea momeală din cuvinte lirice scăldată în vin, şi i-ar fi oferit o scăpare din tragediile vieţii ei? Oare ar ceda, oare a făcut-o vreodată? ... numai Dumnezeu ştie cât o atrag cuvintele, ca şi pe fiul ei. O durere profundă? Nu, nu 1-a înşelat niciodată, îşi spune Silas, nu, e ceva ce n-ar fi în stare să-i ascundă.

Urină. La vârsta asta simţi mai degrabă uşurare decât plăcere. Triumful simplu de a fi fost în stare să te eliberezi de reziduurile

trupului. Asistenta îi aduse hainele şi un prosop, pedepsindu-1 pentru bădărănia de mai devreme cu un profesionalism ireproşabil. Regretă că o tratase în felul acela. Apoi, stând sub duş, bucurându-se de apa care-i curgea pe corp, trecând în revistă, aşa cum făcea în fiecare dimineaţă, lucrurile pe care trebuia să le facă, ordonându-le, fixându-şi priorităţile, lucrurile care fuseseră amânate, împlinirile, îşi găsi liniştea în jetul de apă, fierbinte şi purificator. Ar fi fost un bun catolic, cu ritualul morţii şi al iertării, cu solemnitatea cu care trata slăbiciunea fiinţei omeneşti.

Avea să-şi ceară scuze, imediat ce se va îmbrăca, pentru că vorbise atât de dur cu ea, pentru faptul că abuzase de poziţia sa de client plătitor. Cât se schimbaseră lucrurile; înainte, comportamentul său i-ar fi atras o mustrare. Ar fi fost chemată o matroană de undeva, dintr-un sanctuar al spitalului. I-ai fi auzit tălpile de cauciuc scârţâind criminal pe linoleum, atenţie, Matroana Augustus, cu atitudinea ei augustă şi cu ochii în flăcări, venind să împartă dreptatea. Nu mai era nevoie de toate astea acum, în Era Adevărului şi a Confesiunii. Repetă cum avea să spună, „Mă scuzaţi că am fost nepoliticos”, iar ea ar zâmbi şi ar spune, „Nu face nimic, domnul Aii”, şi ar pleca simţindu-se victorioasă.

În buzunar, găsi o pungă de plastic în care erau cheile maşinii, portofelul, ceasul, stiloul şi suportul de cârduri conţinutul buzunarelor unui bărbat îi trădează poziţia socială – şi se întrebă ce credea asistenta despre el, noua elită care guverna ţara?

Îşi aminti faţa ei, cu riduri delicate la colţurile gurii. Avea cam treizeci şi cinci de ani, destul ca să-şi aducă aminte „lupta”, chiar să fi luat parte la ea. Când era student 106 şi participase la o demonstraţie, asistenta îl ajutase prin refuzul de a-i scrie numele în registru pentru că poliţiştii aveau să-1 folosească pentru a da de disidenţi.

Pe coridorul întunecat (un ultim obstacol înainte de a ieşi spre viaţa zgomotoasă de dincolo de zidurile spitalului) o văzu pe asistentă aşezată la locul ei. Lampa răspândea o lumină albastră de sub abajurul tras ca un cozoroc al unei căşti de poliţist. Se

uita atent la fişe, la nimic, la braţele care se odihneau pe birou. Sub birou, îşi ţinea picioarele depărtate, într-o atitudine de oboseală. Ciorapii negri dădeau picioarelor ei o zvelteţe tinerească. Stătu în umbră, observându-i tristeţea. Se aplecă să-şi ia de jos cheile care-i căzuseră şi-i văzu triunghiul pătat al chiloţilor. Se ridică mult prea repede şi simţi cum ameţeşte. Imaginea pe care o văzuse, mărturie a unei activităţi intense, nu-i dispărea din memorie, chiar dacă încerca s-o alunge închizând ochii. Se mustră în gând pentru gândurile lui sordide. Totuşi, era minunat dacă într-adevăr avea o viaţă sexuală secretă, chiar dacă avea loc în încăperi murdare sau sprijinită de un perete. Orice era mai bun decât resemnarea, chiar şi întâlnirile întâmplătoare cu străini.

Era Lydia, era mama lui, era fiecare femeie pe care o cunoscuse vreodată şi a cărei suferinţă îl împiedicase s-o iubească într-adevăr. Chiar Betty, pe care o iubise odinioară pur şi simplu de dragul iubirii, pentru mirosul ei, pentru felul în care dormea, pentru coşmarurile în timpul cărora vorbea tare, ceea ce-1 făcea complice fără voie la intrigile ei. Şi pentru pericolul de care fusese odată aproape.

— Domnule Aii, vă simţiţi bine? întrebă asistenta, între-rupându-i reveria.

Drace, ce-i cu mine? Trebuie să mă adun, să-mi controlez corpul ăsta şi să nu-i permit să facă lucrurile astea neaşteptate.

— Da, răspunse cu calm, revenind la atitudinea politicoasă.

— Trebuie să semnaţi acest formular, spuse ea.

— Ce formular?

— Care confirmă că refuzaţi tratamentul.

— Un formular? Christoase, credeam că au dispărut.

— Sunt pentru pacienţi ca dumneavoastră, domnule, spuse ea încet.

Semnă formularul, se uită în sus la ea, se întoarse şi plecă.

Silas conduse prin traficul de dimineaţă, gândindu-se la cât de mult se schimbaseră lucrurile. Acum, benzile erau pline de oameni ca el, albi şi negri, mergând în direcţii diferite, ca în orice oraş din lume. Dar în urmă cu zece ani, ar fi fost unul dintre puţinii oameni de culoare care conduceau singuri un Sedan ca ăsta, mergând spre casă, în suburbii, după o noapte de chef sau după orice altceva ce 1-ar fi ţinut treaz toată noaptea. Peste tot ar fi fost autobuze şi taxiuri Kombi transportându-i pe negri la slujbă – servitori, lucrători la staţiile electrice, funcţionari la căile ferate, asistente medicale, poliţişti, în jurul gării centrale din Johannerburg, cafenelele cu servire la pachet ar fi fost pline de cei care cumpărau pap1 şi fripturi, cereale prăjite, acel fel de fast-food care le ţinea de foame toată ziua. Da, era bine pe vremea aceea, viaţa era mai simplă, mai sănătoasă.

Dintr-un impuls, coti la o ieşire care avea să-1 ducă prin mijlocul oraşului, pe lângă staţia de taxiuri din West Street, unde armata de maşini îl obligă să încetinească. Chiar când scăpă din aglomeraţia numită „kilometrul crimei”, continuă să conducă încet, pe lângă Market Street, prin faţa Primăriei şi a Poştei abandonate, întoarse pe Von Wielligh Street şi apoi pe Jeppe, se opri în faţa clădirii Anstey, unde el şi Betty avuseseră un apartament secret, subînchiriat de la un

1 Un terci tradiţional făcut din grâu măcinat sau din alte cereale, specific pentru locuitorii Bantu.

Prieten producător care nu era niciodată acasă, în acele zile, străzile aveau o linişte a lor, iar cei care alergau înfruntau smogul şi şoferii ciudaţi, mahmuri, în căutarea unui mic dejun care să-i pună pe picioare, măturătorii care mergeau după maşinile de curăţat care lăsau străzile ude şi înmiresmate pentru câteva momente. Atunci, viaţa în oraş era ciudat de normală, având în vedere cât de anormală era toată ţara. Acum, locul era aglomerat peste măsură, cu şoferi concentraţi pe volan, cu umerii ridicaţi şi ochii vigilenţi.

Îşi aducea aminte că era o cafenea braziliană la colţ, iar gândul de a bea o cafea i se părea deosebit de atractiv. Dar strada liniştită îl făcea să se simtă tulburat, şi-şi aduse aminte că brazilianul închisese localul chiar înainte ca el să se despartă de Betty. Clădirea Anstey, şi ea, fusese invadată de oameni fără adăpost şi avea un aer dărăpănat. Betty plecase, se mutase împreună cu soţul în Australia sau Anglia, oriunde se mutau albii care erau nefericiţi. Se iubiseră mult, el şi Betty, atunci când era periculos să iubeşti aşa, egoist, nemilos în dispreţul faţă de ceilalţi.

— Mă duc să-1 vizitez pe soţul meu la închisoare, azi, spusese ea.

Apoi îngenunchease şi-i luase penisul în gură, şi când el ejaculase, ea înghiţise şi apoi îl întrebase:

— Vrei să faci ceva pentru mine?

— Ce?

— Du-i gustul meu soţiei tale.

Îi luase mâna şi o îndrumase spre vaginul ei, îl ajutase să ia secreţii pe deget, îi dusese degetul la gură şi-1 obligase să-1 sugă, apoi pecetluise gustul sărat cu un sărut dulce, atât de dulce.

Silas îşi dădu seama de obiectivul sentimental al ocolului pe care-1 făcuse şi îşi zise tare:

— Hai, Silas! Nu poţi continua aşa!

Folosind intonaţia lui Jackson – Sielas – îşi aduse aminte că fiul lui era singur acasă. Lydia, trează acum şi întinsă în patul de spital, era probabil neliniştită, şi dacă nu avea veşti de la el repede – „Bună, sunt acasă şi Mikey e bine” – ar reacţiona. Furia o făcea imprevizibilă. O şi vedea semnând un formular de refuz al tratamentului – Christoase, acel formular îi trezea într-adevăr

amintiri – şi venind acasă în taxi, pe bancheta din spate, cu picioarele întinse.

Acceleră, merse repede pe străduţele înguste, încetinind numai când intră pe strada principală aglomerată care ducea la Berea. Mikey era în bucătărie, în faţa chiuvetei, şi mânca cereale dintr-unul din holurile primite de Lydia drept premiu. Răspunse privirii întrebătoare a lui Silas, ridică bolul şi mărturisi că încălcase regulile, zâmbind calm, acelaşi Mikey.

Se salutară, se îmbrăţişară, se întrebară pe rând:

— Ce mai faci? Apoi, Silas întrebă:

— Ai fost singur noaptea trecută?

— Nu, Kate a rămas cu mine, dar acum a plecat. Ascultă, tată, mai bine ai suna-o pe mama la spital.

— A sunat deja?

— Da, dar cred că ar fi mai bine să o suni tu şi să-i spui că sunt bine.

Se uită în adâncurile de nepătruns ale ochilor verzi ai lui Mikey, şi contemplă pe faţa lui modul în care se oglindeau întrebările care nu-i dădeau pace – „A fost bine, Kate ţi-a pregătit cina, de ce n-ai fost la Gracie sau la Mam Agnes? – apoi plecă s-o sune pe Lydia, pregătindu-şi un discurs împăciuitor.

Când ajunse la birou, în Pretoria, după un drum de o oră pe autostradă, Silas întâmpină cu degajare expresia de îngrijorare de pe faţa directorului general (Kate sunase să 110 spună că leşinase la spital) şi a colegilor. Prezenţa lui la lucru după o asemenea experienţă confirma proporţiile de sacrificiu ale devotamentului său.

Mai târziu, îşi aduse aminte să o sune pe Mam Agnes şi să-i spună că se simte bine. Da, da, şi Mikey se simţea bine. Apoi trebui să facă faţă primei crize din acea zi. Cineva din partidul de la conducere îl acuzase pe arhiepiscopul Tutu de naivitate,

spunând că nimeni, cu atât mai puţin un om de culoare ca el, care suferise atât de mult, n-ar trebui să îndrăznească să pună pe picior de egalitate excesele inevitabile ale luptei de eliberare şi crima organizată a statului apartheid. Deci acum partidul – mişcarea de eliberare, entitatea care trebuia să întruchipeze sinceritatea, cum spusese Tutu cu sarcasm pios – era în contradicţie cu Preşedintele TRC. Trebuiau să potolească spiritele, să facă afirmaţii conciliante, să publice dezminţiri. „ Nu e nici o divergenţă între guvern şi TRC.” în cele din urmă, Silas reuşi să se retragă în birou, să ia un analgezic pentru durerea de cap care îl supărase de multe ori în acea dimineaţă.

— Nu mă asculţi, spuse femeia aia nesuferită de la radio în timpul informării de presă, când ignorase una dintre întrebările ei.

Se duse la fereastră, se uită afară, la străzile mărginite de copaci ale capitalei.

Plouase prea mult şi palisandrul înflorise mai devreme anul acesta – sindromul El Nino, spusese un mic înţelept de la birou. Oricum, locul îşi pierduse haloul violet mult prea devreme, devenind cu repeziciune golaş din cauza nevoii de a tăia un păienjeniş de străzi, obişnuitul număr de pieţe şi statui triumfătoare născute de minţile pretenţioase ale politicienilor. Lumea întoarsă spre trecut. De la Alexandru cel Mare la... Dumnezeule, sper că mâna destinului n-o să-1 atingă niciodată pe Mandela. Statui de bronz strălucitoare în soarele din Africa, duhoare de găinaţ, şi cel de porumbei e cel mai rău, spun oamenii.

De obicei, trebuia să facă un efort să scape de sentimentul banal, imperios, pe care i-1 dădea acest loc. Foarte puţini dintre cei care lucrau la guvern aveau privilegiul unei astfel de ferestre cu vedere panoramică; depindea nu numai de poziţia pe care o ocupa oficial, ci şi de rolul pe care-1 aveai, de sensibilitatea muncii tale. De cât de mult avea nevoie ministrul de tinE. În această dimineaţă, priveliştea îi provoca doar tristeţe.

Când sună, Lydia păru ciudat de încântată, acceptând asigurarea lui că Mikey se simţea bine şi că şi el era bine. Oare chiar se îngrijora pentru el, sau era îngrijorată că Mikey va fi lăsat de capul lui? Nu se mai putea gândi la faptul că Mikey „e singur”, dacă asta însemna abandonat.

Merse înapoi pe firul evenimentelor din noaptea trecută. Puterea Lydiei de a se preface nu fusese la înălţime, nu fusese luat de val din cauza suferinţei ei, nu era de ajuns pentru a-1 face să clacheze aşa repede, să i se rupă firul. Vocea lui Alee îi evocase o amintire, o fotografie sepia a acelei nopţi, a incidentului cu Du Boise, îşi amintea că Alee spunea ceva banal seara trecută, în ultima vreme, Alee spunea numai lucruri banale, dar timbrul vocii sale, vibraţia ei casantă, metalică, îi adusese în minte un detaliu pe care-1 reprimase de mult prea multă vreme, din noaptea violului.

Silas închise ochii şi îl ascultă pe Alee din nou, dar părea o voce ca multe altele. Cristoase, la ce se gândea? Voci ca asta vin dintr-un lung şir genetic. Milioane dintre noi sunt hibrizi, bastarzi, totuşi făcuţi după un model. Fiul unui proprietar de sclavi o ia de soţie pe o tânără slavă, fac un bastard, acest bastard se căsătoreşte cu o altă fată a stăpânului, şi aşa mai departe, la infinit. Oricare bărbat din o sută de mii puteau avea o voce asemănătoare. 112

Dar vocea lui Alee era aparte, unică, cu felul acela în care pronunţa cuvintele. Când era mic, întotdeauna sfârşea prin a spune „Treesa” în loc de „Teresa” când voia să o strige pe mama sa. Când era stresat, vocea lui suna sâsâit, „Treesssa”. Da, defectul ăsta îi era specific. Alee şoptea, se ruga, lătra ca un ogar la meciuri de fotbal; în acelaşi fel, copilăria lui Silas îl trăda când era emoţionat.

Dacă Alee ar fi fost prezent în noaptea aceea, n-ar fi putut fi decât făptaş, conspirator, în cel mai bun caz. Nu, n-ar fi putut fi victimă, toată lumea ar fi trebuit să ştie. Alee nu era unul dintre cei care-şi îngropau suferinţele.

— Alee a fost unul dintre ei? Dracu’ să te ia, Silas, dracu’ să te ia, la ce dracu’ te gândeşti? îşi spuse Silas în sinea lui.

A spune cu glas tare ceea ce nu putea fi spus îl salvase de o depresie în trecut, îi pusese în încurcătură pe anchetatori, şi, mai presus de toate, îi permisese să-şi păstreze seninătatea (izolarea te dezorienta, te făcea să te crezi între prieteni, să crezi că întrebările care îţi erau puse pe un ton glumeţ erau parte dintr-un joc nevinovat între camarazi).

Îl sună pe Alee pe speaker, vrând să-i audă din nou vocea prin amplificatoare, cu ecoul pe care-1 crea aparatul. Avu o inspiraţie de moment: aşa ar suna o voce amplificată de întuneric şi de bariera metalică a unei dube a poliţiei. Şi ar mai rezolva un alt mister în acelaşi timp.

— Alee?

— Siekw, hei, ce mai faci?

Silas tresări când îl auzi cum se joacă. Suntem definiţi prin modul în care ne este pronunţat numele. Oare ceilalţi nu văd ce om simplu sunt?

— Sunt bine, sunt bine, o să mai trăiesc un pic.

— La-o încet.

— Da, da, ascultă, Ally, îţi aduci aminte de tipul ăla mic, ciudat care scria poezii?

— Drace… în Newclare, locuia pe Pollak Avenue, lângă magazinul chinezului.

— Poetul care trebuia să se însoare cu Fanny Dip?

— Poetul s-a căsătorit cu Fanny Dip! Tipul slăbănog, cu ochi de şobolan?

— L-ai descris perfect. Il chema Amin; Amin şi nu mai ştiu cum…

— Amin Bârfi! Tatăl lui era bătrânul care se plimba şi vorbea singur. Ştii ceva, Alee? Tocmai mă gândeam la el în dimineaţa asta şi nu puteam să-mi aduc aminte numele lui.

— Umbla după Lydia, nu-i aşa? I se aprinseseră călcâiele rău, nu-i aşa?

— Iar eu şi tu trebuia să ne ducem să-1 scoatem din cimitir…

— Pentru că Lydia ne implora, spuseră la unison.

Alee râse, iar Silas şi-1 imagină cum stătea pe spate, relaxat pentru un moment, uitând de afaceri. Era singurul dintre ei care devenise propriul lui şef, şi putea să-şi permită să-şi pună picioarele pe birou şi să depene amintiri.

— Încercai să-1 găseşti? întrebă Alee, revenind la tonul serios de conversaţie de la râsul vesel.

De când Silas începuse să vorbească despre Amin Bârfi, Alee se întrebase dacă nu cumva „ei" îl căutau pe el. „Ei" erau cei de la TRC; întotdeauna căutau oameni ale căror nume apăruseră în dosare, în confesiuni, în acuzaţii, în amintirile oamenilor obişnuiţi readuse la lumină de povestirea evenimentelor mari. Ştiţi cine a condus duba poliţiei care îl dusese pe Steve Biko de la Port Elizabeth la Pretoria? Cristoase, un bur cu un nume de bur. Silas nu-1 sunase de dragul de a-1 suna, să-i spună „bună" sau să converseze despre trecut; avea întotdeauna un scop în tot ce făcea.

— Nu, nimeni nu-1 caută în mod special. Numai că eram în partea veche a oraşului şi mi-a venit în minte Amin Bârfi 114 şi nu puteam să-mi aduc aminte numele lui. Şi ce ştii? S-a căsătorit cu Prinţesa noastră.

— Ei, erai cu adevărat îndrăgostit de ea, nu ca noi, ceilalţi, noi nu ne doream decât să i-o tragem.

Secretara bătu şi îi făcu un semn că avea o altă convorbire pe fiR. Încuviinţă, îi spuse lui Alee să-1 scuze, o să-1 sune mai

târziu, şi închise. Când ridică receptorul, era ministrul, care îşi cerea scuze agitat că-i întrerupea conversaţia: apăruse ceva urgent şi trebuia să-1 vadă imediat. Silas puse telefonul jos şi închise ochii pentru un moment.

Se întoarse în timp la amintirea lui Frances „Fanny" Dip, în felul în care examinezi cu dragoste o fotografie îngălbenită, îi văzu pielea în clar-obscurul magaziei tatălui ei. Soarele pătrundea prin acoperişul ruginit de fier şi aprindea umbrele din jurul lor, o văzu cum îşi ridicase rochia destul de sus pentru a lăsa să se vadă contrastul uimitor al părului pubian negru. „Adu-ţi aminte că ai voie să te uiţi, dar n-ai voie să pui mâna", spusese. Şi apoi le spusese lui Alee, lui Bruno şi lui Toyer (curioşi, dar năuciţi de obsesia heterosexuală de a afla cum arăta vulva lui Frances) că nu putea să le spună nimic, pentru că jurase pe viaţa mamei lui să nu spună nimănui ce văzuse, şi nimeni nu-şi încălca un jurământ făcut pe viaţa mamei sale.

Se născuse o legendă în jurul acestei întâlniri. Silas Aii „acel nenorocit de orăşean" îi văzuse păsărică lui Fanny, unii chiar spuneau că făcuseră dragoste. Se discuta la colţ de stradă, discuţii animate, obscene, despre Dumnezeu, sex, bărbăţie şi opresiune, speculaţii suculente despre cum era să te culci cu o persoană atât de ciudată cum erau chinezoaicele, şi concluzia că erau la fel ca toate celelalte, doar unghiul de penetrare trebuia să fie corect şi dorinţa destul de mare.

Silas nu avea să mai fie niciodată la fel, marcat pentru totdeauna de faima faptei sale de vitejie, de abilitatea de a seduce femeile – mama unui prieten apropiat, se zicea, şi fiica albă a şefului de gară. Un dar care-i fusese dat de marea zeiţă a sexului. Un biet tip care nu era bun de nimic, în afară de sex.

Îşi aduse aminte că liniştea sa sfântă şi încăpăţânată i se păruse ca o povară la început, cum îşi dorise să nu-i fi văzut goliciunea lui Frances. Dar după un timp, începu să-i placă misterul care se adăuga legendei, cum îi dădea un fel de „reputaţie" şi cum devenise un talisman care-1 proteja de micii gangsteri. Avea o aură de mister care îi făcea pe golani să-1 evite (în afară de Vikingi, bineînţeles, pentru care nimeni nu era sacru). Mergeau

prin oraş căutând bătaia, ca să poată să „ridice scorul” şi să-şi mărească notorietatea. Dar cine voia să se bată pentru o păsărică, chiar dacă era a unei chinezoaice, care doar fusese văzută şi nici măcar atinsă?

Când o rugase pe Frances să-i arate vaginul (nu ăsta era cuvântul pe care îl folosise, dar mintea sa matură îi impunea un limbaj detaşat), ea se uitase la el dezamăgită. „Credeam că eşti diferit”, spuseseră ochii ei.

— Bine, am să-ţi arăt, cu o singură condiţie, îi spuse ea.

— Care?

— Trebuie să juri pe viaţa mamei tale că n-o să spui nimănui ce-ai văzut.

Se gândise pentru un moment – interdicţia de a vorbi despre ce văzuse avea să-i strice triumful, să-i nege recompensa pe care o merita pentru că avusese tupeul să-i ceară aşa ceva celei mai frumoase fete din oraş – dar în cele din urmă fu de acord. Era curios, prea tânăr pentru a înţelege pe deplin că însemna voyeurism ceea ce făcea. Gândindu-se la ce se întâmplase când plecase din magazia lui Leon Dip, plin de praful aromat al sacilor de malţ uscat, îşi aduse aminte că Alee fusese acolo şi-l aşteptase, împreună cu Bruno, care făcea parte din imaginea din mintea lui Silas, fremătând de dorinţă nevinovată, strigând supărat, „Dracu’ să te ia, Sielas, nu ne poţi face asta, trebuia să fim tovarăşi.” 116

Nu, era în ordine, nu era nevoie acum să încerce să facă legătura între vocea lui Alee şi o altă amintire, mai sinistră. Era în primul rând ridicol să se gândească la un astfel de lucru din partea lui Alee.

O altă amintire dureroasă îi veni în minte. Se bucurase pe tăcute de faima pe care o dobândise multă vreme, până o întâlnise pe Lydia şi simţise că trebuie să repare greşeala.

— Silas, cum ai putut?

— Cum am putut ce?

— Să perpetuezi un asemenea stereotip rasial. Imaginează-ţi că i-ai lăsat pe oameni să creadă că ai văzut un vagin oblic al unei chinezoaice!

— Cristoase, eram doar copii atunci.

— Şi acum? încă îţi mai aduci aminte, eşti mândru de acea amintire murdară, te bălăceşti în faima ta măruntă.

Alee era şi el acolo, şi părea grozav de încurcat. Lydia cerceta, punea întrebări, le spunea prietenilor lui Silas că voia să vadă cum era cu adevărat.

— N-o lua ca şi cum aş fi omorât pe cineva. A fost o copilărie, n-am făcut rău nimănui.

— Dar la Frances te-ai gândit? La fata aceea care stătea acolo în faţa ta, cu chiloţii în vine, în timp ce tu te holbai?

— Aveam şaisprezece ani, poate chiar mai puţin, un amărât de băiat, nu ştii cum sunt băieţii?

Făcu o pauză. Lydia se gândea deja la următoarea întrebare. Ar fi fost o mare organizatoare de comploturi şi revoluţii, ar fi mers foarte departe în sistemul politic de azi.

— Silas, de ce a acceptat s-o facă? Adică, de ce s-ar fi înjosit aşa, numai ca tu să te uiţi, dacă, aşa cum spui tu, ai jurat dinainte să nu te atingi de ea?

Îşi aducea aminte cuvintele Lydiei în detaliu, şi liniştea ei; simţea că are dubii în ce-1 privea, asupra genului de om care era – ca persoană, adăuga întotdeauna.

— Poate voia să dovedească faptul că nici chinezii nu sunt diferiţi de ceilalţi oameni, poate voia să fie privită, poate…

Lydia se ridică şi se îndepărtă, Alee zâmbi afectat pentru că nu se putu abţine, iar cuibul tinerilor căsătoriţi fu învăluit în linişte şi

fierbinţeală, dimensiunile sale reduse făcând imposibilă evitarea prezenţei celuilalt. Trebuiseră să-şi creeze spaţii interioare proprii, camere intime ale minţii în care să-şi ascundă emoţiile. După ce plecă Alee, Silas trebui să înceapă procesul dureros de împăcare. Era din nou vorba de limbaj, cu care trebuia să-şi definească răspunsurile, diferit de felul său de a rezolva problema; el prefera îmbrăţişările şi împăcarea, după care se uita complet de problemă, oricât de serioasă ar fi fost.

— Hai să facem pace, Silas. Era un ordin.

Dar pentru ea, rănile trădării şi cuvintele grele nu se puteau dizolva în tandreţea unei îmbrăţişări; ea avea nevoie de cuvinte de împăcare care trebuiau rostite cu voce tare. Se hotărâse deja să se împace, dar exista întotdeauna un preţ de plătit: purgatoriul unei seri, zile, săptămâni, luni, petrecute în linişte, sau cât era nevoie pentru a discuta „problema”. Newclare nu era un oraş în care efuziunile să fie tolerate, chiar şi în cazul celor mai poetice, întrebaţi-1 pe Tyler, pe Amin. Unul murise, iar celălalt devenise sclavul unei femei al cărei sex fusese zeificat de o legendă brutală.

Ziua aceea o schimbă pe Lydia. Dragostea pentru el se făcuse imperceptibil mai dură, se strângea uşor atunci când o atingea. Oare destrămarea relaţiei lor începuse atunci, din poveştile lor care mergeau ca valurile, în direcţii opuse, şi astfel începuseră să corodeze dragostea lor?

Asta nu ştim sau nu vrem să ştim, gândi el: că nu suntem la fel, chiar dacă avem aceeaşi culoare; nu eram în mod necesar compatibili doar pentru că veneam din aceeaşi rasă. Eram diferiţi. Ea crescuse într-o mănăstire, între 118 măicuţe fără sâni şi preoţi pedofili, în timp ce eu crescusem într-o junglă a străzii cum era Newclare.

Sună din nou telefonul. Secretara îi spuse că era Alee, dar că trebuia să-şi aducă aminte că-1 aştepta ministrul.

— Ascultă, crezi că poţi să încâlci jurământul ăla?

— Care?

— Silas, ce-ai văzut în magazia lui Dip?

— Drace, încă mai vrei să ştii, după treizeci şi cinci de ani? Câte păsărici ai văzut în viaţa ta, poţi să-mi spui?

Râsul lui Alee avea o notă porcoasă şi Silas şi-1 imagină – râdea cu lacrimi, îşi scotea ochelarii, şi-i ştergea şi-i punea pe birou. Apoi se ducea să urineze, dublându-şi astfel plăcerea.

— Ei bine, avea o cicatrice, spuse Silas.

— O cicatrice?

— Da, de sus până pe picior. Căzuse de pe nişte pietre la un picnic, spunea ea. O tâmpenie. Era de fapt o rană de cuţit care nu fusese cusută cum trebuia. Era foarte adâncă. Dacă m-ar fi lăsat s-o ating, cred că ar fi intrat tot vârful degetului. La dracu', Alee, încerca să-mi spună ceva, dar am fost prea prost ca să înţeleg.

Inima începu să-i bată din nou, ca şi noaptea trecută, trebui să se liniştească, să respire adânc, să-şi reducă pulsul.

— Silas, te simţi bine?

— Da, ascultă, trebuie să plec.

— Da, sigur, vorbim mai târziu.

— Da, te sun eu.

Cu râsul liniştitor al lui Alee în urechi, Silas ieşi pe coridor, luptându-se cu o altă criză de ameţeală şi reuşind s-o învingă, ca să nu fie nevoit să se aşeze în drum spre biroul ministrului. N-avea de gând să-şi arate slăbiciunea faţă de aceşti oameni, rămăşiţe ale vechiului regim, care se bucurau de protecţie constituţională pentru a-şi bate joc şi a submina. Nu înţeleg pentru ce am luptat şi de ce. Cu toate acestea, atât de mulţi au o influenţă seducătoare asupra miniştrilor lor. Ştiu cum să se

descurce în sistem, este reconfortant pentru cei nou-veniţi. Această hotărâre era întărită de rezonanţa vocii lui Alee. Silas avea să-i arate ministrului „câteva lucruri”.

Se pregăti să dea ochii cu acea faţă care îmbătrânea, cu pungile de sub ochi ce trădau o seriozitate care-1 făcea atât de credibil în faţa camerelor de luat vederi, un veteran al luptei, preocupat să nu ofenseze pe nimeni. Disputa publică între partid şi TRC creştea, intervenţia anterioară a lui Silas nu-i oprise pe mai mulţi oameni importanţi să-şi spună părerea. Libertatea de expresie era tipul de preţ care trebuia plătit pentru obţinerea democraţiei. Ascultă, îi spunea comportamentul rece al lui Silas ministrului, suntem prinşi în mijlocul unui război moral, suntem într-o situaţie precară şi ne trebuie nervi tari.

„Acum, îşi pregătea Silas abordarea, partidul are dreptate să fie indignat pentru că s-a afirmat că ar fi încălcat drepturile omului, dar nu trebuie să-i dăm vicleanului arhiepiscop ocazia să atragă şi guvernul în asta. Să-1 lăsăm să spună „Tortura tot tortură e”, şi noi să spunem „Nu e la fel de sistematică şi structurată precum cea din regimul trecut”. Să-i lăsăm să folosească expresiile lor, noi stăm deoparte. Ştiţi, să separăm partidul de stat. E o filosofie minunată pentru astfel de timpuri, în calitate de ministru, ar trebui să spuneţi că procesul TRC trebuie să-şi urmeze cursul.”

Silas trebuia să găsească exact cuvintele potrivite – pentru public – pentru a elibera ministerul din plasa propriei lui ambiguităţi. Cea mai bună cale ar fi să ţească alte plase, mai complicate, cuvinte şi înţelesuri cu trimiteri vagi, pline de „nuanţe şi context”, care să ţină mass-media ocupată cu încercarea de a descifra adevăratele intenţii. Trebuia să-şi adune ceea ce unul dintre colegi numise „înţelepciunea unui Solomon malefic”, să pregătească o declaraţie pentru 120 bătrân şi să spere că va fi de acord cu scenariul. Să se aşeze lângă el la conferinţa de presă şi să-i arunce cea mai glacială privire – „Citiţi ce e în declaraţie!”

Silas se simţi uşurat că viaţa îi oferea asemenea situaţii dificile, care îl scăpau de vinovăţia de a nu fi în stare să se ducă s-o

viziteze pe Lydia din nou în seara aceea. Ar fi trebuit să fie cu ea, încercând să-şi salveze căsnicia. Trebuia s-o roage pe secretară să îl sune pe Mikey şi să-1 convingă să se ducă la Mam Agnes sau la Jackson. Şi apoi să-i sune şi pe ei ca să facă presiuni asupra lui Mikey. Dumnezeule, trebuia să fie atât de prefăcut cu propriul lui fiu!

Oricum, avea să trimită şi nişte flori la spital, un buchet mare şi un bilet pe care să scrie „îmi pare rău, a izbucnit o criză neaşteptată". Să sperăm că o să vadă la ştiri şi să aprecieze cât de dificilă era munca lui.

Lydia primise o scrisoare de la sora ei, Martha, din Toronto, care o îngrijora. Din anumite motive, Martha îi folosise numele de fată pe plic; administraţiei spitalului îi trebuiseră câteva zile până să-şi dea seama cine era Lydia Oliphant. Când un funcţionar o aduse în rezerva ei, îşi dăduse seama că fusese deschisă. Plicul fusese reînchis şi lipit cu bandă adezivă, iar funcţionarul avea acea demnitate nemiloasă pe care Lydia o asocia cu împărţirea scrisorilor deschise. N-avea sens să facă plângere. Era o încercare cinstită de a-i fi stabilită identitatea, ar fi pretins ei, când tot ce ar fi trebuit să facă era să o trimită înapoi cu menţiunea „Persoană necunoscută".

Îşi aduse aminte misterul poştaşului care îi evita privirea când le aducea scrisorile în casa din oraş, pe vremea când Silas era în mişcare. Neştiind despre implicarea lui, era mirată de prietenia timidă, sfioasă a celor care citeau contorul, a tehnicienilor de la telefoane, a inspectorilor municipali – toţi complexaţi în prezenţa unei femei – când îşi făceau treaba pentru care fuseseră solicitaţi. Mai târziu îl întrebase pe Silas de partea cui fuseseră acei oameni ciudaţi, cu privirea lor secretoasă. Cine ştie? răspunse el. A noastră, a lor, de nici o parte, pur şi simplu oameni care-şi vedeau de treaba lor.

Îşi dădu seama, mai târziu, că fusese expusă, ea şi copilul, unor potenţiali asasini, violatori, oameni care ar fi făcut 122 orice să-i intimideze pe oamenii care lucrau activ împotriva lor, şi toate astea doar pentru că Silas nu avusese încredere în ea. Dar se gândea că nu avea rost să mai înceapă o altă dispută pe tema

asta. Bărbaţii ascund multe de fiinţele pe care le iubesc, aşa e firea lor.

Acum, Martha făcea acelaşi lucru, îşi ascundea durerea, o angoasă pe care o recunoştea cu răceală, dar pe care o ţinea îngropată în ea, într-o izbucnire de cuvinte drăgăstoase, speranţe pentru recuperarea Lydiei, pentru binele lui Mikey şi succesul lui Silas. Cei trei, Lydia, Mikey şi Silas (în această ordine) simbolizau viitorul Africii de Sud, scrisese ea cu mulţi ani în urmă, mai mult decât realizările lui Alee în afaceri, mai mult decât imaginea zâmbitoare a lui Nelson Mandela. Chiar şi veştile despre afacerile lui John, despre cei trei copii – „Nu e uşor să locuieşti într-un oraş ca Toronto" – păreau să fie diversiuni grăbite care o ajutau să stea deoparte de orice lucru urât pe care simţea că trebuie să-1 spună.

Lydia ridică ochii şi îi văzu pe doctori adunându-se afară pentru vizita de dimineaţă. Erau ca nişte vulturi în halate albe, mişcându-şi gâturile lungi cu autoritatea animalelor de pradă. Oare de ce asistentele arată întotdeauna ca nişte cocostârci speriaţi?

Se întoarse la scrisoarea Marthei. Cum era Toronto, se întrebă ea, în afara frigului etern, a frumuseţii îngheţate şi întunecate pe care Martha le includea în scrisori în mod inconştient? Lydia simţea că, undeva, în inima curajoasă şi îndrăzneaţă a surorii ei, creştea o teamă, un presentiment al pierderii, o suferinţă.

Era evidentă până şi în descrierea verii care dura: „Copacii sunt goi deja, Lyd, dar căldura pur şi simplu nu vrea să plece. Oraşul pare atât de ciudat." Mireille, profitând de vara, plecase în Nova Scoţia cu nişte prieteni, studenţi; unul dintre ei era prietenul ei, aşa credea Martha. Mireille era bine, dar era din nou mofturoasă în ultima vreme, retrasă şi nu vorbea prea mult. Primise un telefon de acasă, dimineaţa devreme. Nu a fost nici mama, nici tata. Martha crede că a fost Mikey. „Dar, oricum, e cu tineri de seama ei. Şi mergem la ţară pentru câteva zile, John a cumpărat o parte dintr-o cabană la două ore de Toronto."

Martha evita să menţioneze prezenţa lui Mireille, exilul ei pe care-1 suporta în tăcere, supărată nu fiindcă era departe de casă, ci pentru că nimeni nu avusese încredere în ea şi pentru, ruşinea prost disimulată cu care fusese primită. Cât de generos şi înţelegător fusese John – te-ai fi aşteptat ca Martha să fie amabilă, la urma urmei, ea îi era rudă – ce frumos din partea lui să-i „dea o a doua şansă".

Lydia se uită din nou şi văzu cu surprindere că doctorii plecaseră. Deci n-aveau s-o viziteze azi. Un semn buN. Înseamnă că luaseră o decizie. Anii de experienţă în spital o învăţaseră să fie atentă la detalii. O asistentă îşi vârî capul pe uşă şi spuse, „Deci mergem acasă azi!" Lydia zâmbi, rezervată, împături scrisoarea de la Martha şi ceru să i se spună când semnase doctorul hârtiile de externare.

— Se vede că sunteţi asistentă, ştiţi procedura! Oricum, o să vă vadă doctorul Scott imediat. Vă place, ştiţi, spuse asistenta ca o mică bârfă, şi închise uşa.

Doctorul Scott veni şi o cercetă cu ochi scrutători. O externa, spuse el, grijuliu, semănând cu Jackson când era într-o dispoziţie paternă, dulceagă. Ca şi cum ar fi fost prizoniera lui, cineva pe care ar fi putut să-1 ţină după bunul plac. Simţi că se enervează. Nu avusese încă timp să digere neliniştea din scrisoarea Marthei. Simţea un fel de avertisment care emana din ea: „Nu aţâţa jarul fiindcă s-ar putea să se aprindă." Oare asta făcea Mikey, stârnea vechi amintiri? Doctorul Scott îi întrerupse gândurile. Dar ceva îi oprea vocea sarcastică undeva, în interior, nu-i permitea să-i spună că era prea bătrână ca să „flirteze cu ea"; vocea 124 îi imita perfect accentul irlandez al doctorului, care părea exagerat azi.

Cât de aproape fusese de a-şi bate joc de acel ritm caricatural, de a-i aduce aminte că trăia de douăzeci de ani în Africa de Sud şi că accentul de Belfast pe care-1 folosea din când în când nu avea să-i redea identitatea irlandeză pe care o abandonase de dragul banilor apartheidului – nu fusese atras aici de fostul guvern, în încercarea de a mări numărul locuitorilor albi prin

aducerea epavelor din Europa? Ei bine, acum putea să meargă acasă, să se lupte cu problemele proprii ţării lui!

Doctorul Scott se uită lung la ea, bucuros că nu putea auzi torentul de cuvinte nerostite care-i treceau prin minte şi pe care ochii ei tăioşi, cu sclipiri negre, le trimiteau ca pe nişte săgeţi mute. Era o femeie cu adevărat drăguţă, dacă o dezbră-cai de placiditatea care părea să o învăluie ca o mantie. Nu, n-ar fi putut niciodată să-i facă un astfel de compliment unei femei ca ea. Era o durere pe care trebuia s-o recunoască, o, fană" care era aproape de neatins, începu să ia notiţe, aferat. Avea să le folosească la cursurile cu internii cei noi. Veniţi să vedeţi cum duritatea se vindecă pe ea însăşi.

Se întoarse cu spatele la ea, uitându-se în soare la nişte radiografii. Veni şi asistenta, cu halatul fâlfâind de la curentul de pe hol, şi se uită şi ea. Pe perete fusese atârnat un crucifix pentru că Silas scrisese pe formular „catolic", iar cei doi păreau că se uită la el acum. Oare ce făceau pentru mahomedani sau evrei?

Îşi aduse aminte de Sora Catherine. Holurile răcoroase de la Seminarul din Mayville, clădiri magnifice în stil colonial, golaşe, pe fundalul verde al peisajului din Natal. Rugăciunile cântate şi incantaţiile repetate de călugării cu feţe solemne, fraţi ai Ordinului Sfântului Francisc. Era aproape de amiază, când soarele avea să intre pe ferestrele mari ale şcolii şi să se împrăştie pe foile albe ale cărţilor peste care erau aplecate elevele, pentru că aşa erau învăţate la seminar, să plece capul şi să se supună în tot ce făceau.

Dar doctorul Scott nu era catolic, se vedea din vocea lui, nu numai din cauza lipsei de muzicalitate (cunoaştem cântecele Domnului înainte de a-L cunoaşte pe Domnul însuşi), ci şi din dispreţul ei abia simţit pe care nu-1 putea controla. Asistenta plecă, luând cu ea jumătate din aura Sorei Catherine.

Era bine, spunea doctorul Scott, tot cu spatele la ea, avea să „trăiască destul cât să păcătuiască". Avea nişte cicatrice, dar aveau să se vindece, chiar fără ajutorul lui Cristos. Era făcut să-i

miroasă pe catolici, îşi spuse ea. Simţise fenolul mânăstirii de pe pielea ei, respirat în esenţa lui interzisă. Să aibă relaţii cu un catolic trebuie să fi fost foarte excitant pentru cineva care-i urA. Îi stârnise ea dorinţa secretă – mireasa abandonată a lui Cristos, cu pielea şi cu sufletul negre, îmbrăcată în dantelă romană cu volănaşe – pe care educaţia lui irlandeză i-o impusese sufletului lui protestant?

Închise carneţelul cu zgomot (ce-o fi scriind acolo, indescifrabil, cu mâna stângă, care aparţinea diavolului?), se întoarse şi spuse cu accent irlandez:

— Ei bine, plec acum, dar spune-i soţului să aibă grijă de dumneata, ori va simţi mânia mea irlandeză!

Nu putu să-i refuze un zâmbet cald, chiar dacă ştia că tăcerea ei avea să-1 alunge cu coada între picioare, înfrânt de umilinţa spăşită a celui căruia i se dejucau planurile.

Cum era Belfastul? Mult mai verde decât oraşul Toronto în care locuia Martha, şi poate mai sordid, îşi aduse aminte de nişte descrieri ale mării, ale râurilor, ale străzilor strâmte şi bătute de ploaie şi vânt, ale pasiunilor pe care cei din afară nu le puteau înţelege.

— Poate cu excepţia voastră, a sud-africanilor.

Sora Catherine avea încredere în ea, îşi rostea gândurile cu voce tare, crezând că tinerele sale tovarăşe nu-i înţelegeau 126 suferinţele, născând o voce interioară în acelaşi fel în care se scoate apă dintr-o fântână ancestrală.

Mai era o frază pe care Sora Catherine o repeta tot timpul, pe un ton declamativ: „A fi irlandez e cel mai cumplit blestem al lui Dumnezeu.” Ce misterioasă păruse atunci. Acum era la fel de superficială ca amintirile pe care le păstrăm ca mărturii ale propriilor noastre lupte. Totuşi, „şirul de cuvinte dure” ale Sorei Catherine nu se dezintegra niciodată datorită unei virtuţi de oţel care unea toate părţile acestuia, în timp ce doctorul Scott era doar o simplă parodie.

În ciuda hotărârii Lydiei de a nu se mai gândi la trecut, de a evita să fie sedusă de nişte timpuri imaginare „mai fericite”, imaginea Sorei Catherine îi revenea în minte în toată grandoarea ei, draga de ea, cu buzele pline şi roşii, cu frumuseţea ei severă şi cu senzualitatea ei insinuantă. Lydia trebuia să închidă ochii pentru a scăpa de imaginea acestei creaturi care-i apărea în secret. Toate orele, lunile şi anii pe care-i petrecuse imaginându-şi cum arătau picioarele şi fesele târfei sub rasa monahală fără formă, faptul că dormea noaptea cu pieptul îmbrăţişat de braţele încrucişate în numele Domnului n-o pregătiseră pentru ferocitatea femeii care apărea acum în faţa ochilor ei ca şi cum ar fi fost reală.

Şi totuşi, Sora Catherine era foarte senină. Avea o drăgălăşenie liniştită, o senzualitate la care renunţase de dragul chemării pe care o simţise. Lydia îi spusese odată lui Silas că el şi banda lui de aşa-zişi revoluţionari n-or să ştie niciodată adevăratul sens al „negării de sine”. Acum ştia de ce fusese atât de sigură de asta.

Dar nu, îşi spuse în sinea ei, nu lăsa imaginea omului acestuia să se amestece, adu-ţi aminte de tine pe când erai o copilă care vroia să se mărite cu Dumnezeu şi să-1 iubească pe cruce, pentru a o iubi pe Catherine, mireasa Lui. Ah, cât de mult dorea să atingă acea faţă de pe crucifix care agoniza, cum visase în fiecare noapte timp de un an întreg, la puritatea Sorei Catherine şi la suferinţa lui Cristos împreună, la buzele ei căutând uniunea sfântă, un vis de dorinţă la care nu îndrăznea să se gândească, ştiind instinctiv că avea să fie considerat greşit, în fiecare dimineaţă, devreme, o dragoste de neîmpărtăşit se topea într-un somn zbuciumat, ca să se nască din nou în zori, o rază palidă pe peretele dormitorului, murdar, de un verde spălăcit, încălzit de soarele din Durban.

Timpul era măsurat de o armată de gândaci care alergau spre o bătălie unul împotriva celuilalt în bucătăria şleam-pătă, de paturile care scârţâiau şi de păturile date la o parte pentru a dezveli mirosurile acrite, după ore de somn. Gaze intestinale, mirosuri menstruale înţepătoare, Petronella, vecina ei (hărăzită de la naştere cu un nume de călugăriţă, cu destinul predestinat) cu respiraţia urât mirositoare în aerul cu miros pestilenţial. O persoană care sforăia, potrivită doar pentru asemenea dormitoare de penitenţă. Primele raze ale soarelui luminând rugina de pe bârnele de oţel ale acoperişului dădeau semnalul de deschidere a uşilor, care începeau să scârţâie în balamale. Un cor de gemete arăta că mai erau şi alţii care regretau venirea dimineţii, iar ea, la această oră a lucidităţii, ştia că Dumnezeu Tatăl şi Dumnezeu Fiul îi puteau citi gândurile, că nimic în mintea ei nu era sacru. Nimic nu trebuia reprimat, mai ales când iertarea era oferită aşa de uşor.

Pentru a scăpa de linişte, îngenunchease în faţa confesorului, în ajunul vacanţei de Paşte, inspirată poate de atmosfera sfântă de cântece şi rugăciuni neîntrerupte. Acesta era un călugăr cu un zâmbet subţire ca un fir, venit de la Roma, care te punea să faci penitenţă şi pentru aerul pe care-1 respirai. Iezuitul redutabil al doctorului Scott.

Probabil era din cauza zâmbetului şiret al călugărului, sau din cauza plăcutei perspective de a asculta păcatele mărturisite (cine ştie ce se întâmplă în acea parte a creieru-128 lui unde cuvinte ca „păsărică”, „a suge”, se adună în hoarde, aşteptând momentul când vor invada regiunile nevinovate ale inimii?), dar Lydia nu putuse să scoată un sunet, îşi dăduse capul pe spate şi ridicase ochii spre tavanul găurit al capelei, prin care intrau razele soarelui, şi începuse să râdă, cu un râs feciorelnic care devenise apoi baritonal. Fusese un sunet care făcuse întreaga congregaţie de novice şi eleve, care încă aşteptau chemarea lui Dumnezeu, să se oprească din rugăciuni şi să vadă Demonul însuşi erupând din gâtlejul micii Lydia.

Călugărul ţâşni din confesional şi începu să se roage, implorându-1 pe Dumnezeu pentru a scoate Diavolul din roaba

cea tânără şi plăpândă din faţa lui, ungând-o cu apă sfinţită, pe când gura lui scuipa salivă fierbinte, în cele din urmă, râsul demonic se redusese la un chicotit şi reuşise s-o ducă în biroul Sorei Catherine, unde o pusese pe o canapea. Sora Catherine fu cea care-i trase uniforma care i se ridicase în momentul în care călugărul o dusese în braţe (oare-şi imaginase că ochii Sorei Catherine zăboviseră pentru o secundă pe pulpele ei zvelte, pe care le apreciase şi Silas atât de mult prima dată când făcuseră dragoste?). „Nu, Lydia nu e posedată”, spusese Sora Catherine, „asta e o ţară civilizată, creştină, în ciuda tuturor problemelor, şi nimeni nu trebuie să creadă în asemenea lucruri medievale cum ar fi posedarea”.

Lydia deschisese ochii, îl văzuse pe călugăr cum dăduse binecuvântarea – era doar musafir acolo, de ce i-ar fi păsat dacă Dracul se întruchipa sub forma unei fete tinere, subţire ca o viespe? Se dăduse înapoi şi le lăsase singure pe tânără şi pe călugăriţa grijulie. „Un pic prea grijulie”, ar fi comentat poate altă datĂ. În liniştea biroului, înconjurată de cărţi, de seninătatea înţelepciunii strânse acolo, Sora Catherine o sfătuia pe Lydia. Era destul de trist, dar Lydia trebuia să se gândească foarte bine dacă avea chemare pentru Dumnezeu. Era o „devoţiune solitară”, nu era pentru toată lumea, şi nu trebuia să-ţi fie ruşine să o recunoşti. Cel mai important lucru era să „rămâi credincios”. Mai târziu, apăru un întreg grup de novice proaspete, ca şi cum ar fi fost ascunse în culise – oare fuseseră prezente tot timpul? se întrebă Lydia. Apoi una dintre asistentele Sorei Catherine o escortase pe Lydia prin grupul de eleve care se pregăteau să plece acasă, până în curte, unde o aştepta neliniştit tatăl său.

Acum Lydia puse un CD în aparatul portabil şi-şi puse căştile. Vocea răguşită a lui Leonard Cohen se interpuse între ea şi zgomotele spitalului, îşi aduse aminte conversaţia cu Jackson în maşină, în acea zi. „Ştii, afacerile nu merg bine, nu ne mai putem permite să te ţinem la Mayville.” Când avea de comunicat ceva neplăcut copiilor lui, Jackson îşi strângea umerii, ca şi cum ar fi vrut să se facă invizibil. Lydia nu spusese nimic, se întorsese să se uite la clădirea şcolii, la pereţii albi care

dispăreau între dealurile din jur. „Poate va trebui chiar să plecăm din Durban, să locuim în Johannesburg, unde se poate găsi mai mult de lucru pentru un biet camionagiu ca mine”, adăugase Jackson cu o voce aproape disperată. După ce ajunseseră la Durban, iar mutarea în Johannesburg, în înfricoşătorul Soweto („Nu vor să-mi recunoască actele de identitate”, anunţase Jackson pe un ton egal) era sigură, Lydia se plimbase într-o zi pe porţiunea interzisă din strada Butcher, aproape de autostradă, privind prostituatele şi dorind s-o iubească pe una dintre aceste femei cu aceeaşi plăcere a abandonului care însoţea confesiunea unui păcat frumos, îşi alese o chinezoaică tânără ca iubită imaginară, o numi Cathy, îşi imprimă în minte forma corpului şi culoarea pielii, părul ei negru, strălucitor, şi îi îndepărtă defectele (o faţă obosită, varicele) la fel ca un fotograf care retuşează o imagine.

Cathy deveni fantasma pe care şi-o imagina de câte ori făcea sex cu un bărbat (doar trei: soţul ei, violatorul şi, ani mai târziu, un doctor, în treacăt, pe peretele unei rezerve de 130 spital, doar de dragul relaţiei ilicite, ca să-şi aducă aminte că e în viaţă).

Cathy o ajuta să obţină plăcere în relaţia cu Silas, pentru că ea se desfăşura după un curs pe care-1 prevăzuse şi de care se temuse atunci când era tânără: de la dragoste şi pasiune la rutină. De obicei, răspunsul ei era ca un ritual, chiar şi când el reuşea s-o excite, să atingă acel râu subteran încă necontrolat de amintirea că fusese violată. Uneori, o chema pe Cathy cu bună ştiinţă şi-i dădea dreptul să-i cunoască senzualitatea malefică. Imaginea lui Cristos şi a miresei lui, Catherine, împletită cu această Cathy, ca un şarpe, cu pielea de chihlimbar, reuşea întotdeauna să-i producă orgasm.

Lydia realizase cu multă vreme în urmă că Silas, probabil simţind prezenţa divinei şi demonicei Cathy, o asociase pe Lydia cu una dintre propriile sale fantezii, fata care se dezbrăcase pentru el fără ca el s-o atingă, în mintea lui, acea fată crescuse, devenise femeie, iar el o striga pe nume tare când trebuia să depăşească indiferenţa Lydiei sau să se limiteze la pasiunea

care uneori punea stăpânire pe ea, când i se părea că participă la un act sexual îndepărtat, în timp ce el şi corpul lui erau doar un simplu instrument al plăcerii.

Frances Dip, „Fanny” Dip, ce nume ridicol, se gândea adesea Lydia, întinsă lângă Silas, o dată ce dispăruse Cathy, alungată de puterea logicii, care are puterea de a reduce aceste vise carnale la dimensiunile lor de bază, groteşti. Ştia că în ochii lui sexualitatea ei era definită prin statutul ei de victimă a unui viol. Imaginea curajoasă, stoică, a violului. Pentru că Du Boise abuzase de ea, puterea poliţistului asupra prizonierului, un ritual la fel de vechi ca şi povestea însăşi. Du Boise o rănise, da, dar mai mult decât brutalitatea asupra vaginului, îi profanase adâncurile cu oroarea seminţei sale. O determinase să-şi caute salvarea în mituri şi spirite invocate, să-şi nege realitatea corpului, a puterii de a procrea. Ştiuse instinctiv, din momentul în care el se ridicase şi îşi trăsese pantalonii, că era însărcinată, şi că o să-i refuze corpului ei dreptul de a mai avea alţi copii.

Se ruga în fiecare noapte, da, lui Dumnezeu pe care îl dorise, dar se ruga la El într-un mod virtuos acum, cu o reverenţă rugătoare, se ruga ca puterea dragostei ei neîmplinite, puritatea ei neconsumată, să întreacă forţa genelor de violator ale lui Du Boise în fiul ei Michael.

Îşi aduse aminte că simţise mirosul lui Du Boise în mirosul copilul ei, duhoarea putredă a unui om care avea o boală de care toţi se temeau. Un fel de cancer, gândi ea, ceva care într-o zi avea să-1 consume încet. A continuat să-1 adulmece pe Mikey toată copilăria lui, până când băiatul crescuse destul încât să poată să îi interzică să mai facă asta, prin priviri şi prin poziţia corpului, chiar dacă Mam Agnes o certa, iar Silas se uita la ea suspicios, cu teamă şi gelozie nerostite.

Uşa se deschise, iar în camera intră din nou asistenta, toată un zâmbet, fericită să vadă pe cineva externat. Făcea loc pentru un chip nou, o nouă boală, dar, oricum, era o schimbare. Lydia îşi luă căştile de pe urechi, îl auzi pe Leonard Cohen de departe:

Acum flăcările o urmau pe Ioana D ‘Arc Pe când se îndepărta în întuneric

— Iată, spuse asistenta, fluturând documentele de externare, să-1 sun pe soţul dumneavoastră?

— Nu, o să-1 sun eu.

Picioarele îi erau încă bandajate, şi-şi puse papucii moi, cu model de blană de tigru, pe care Mam Agnes îi adusese, dovedind grijă (dar şi prost gust). Se îndreptă spre biroul asistentelor, şovăind, ca un copil care încă încerca să memoreze ritmul mersului, oprindu-se atunci când era nesigură, când bandajele umflate şi papucii ţipători o făceau să 132 simtă că pierdea contactul cu solul. Asistenta era lângă ea, gata s-o susţină, dar o împiedica hotărârea care i se citea în maxilarul contractat („Nu strânge aşa din dinţi”, spunea Mam Agnes, „te face să arăţi ca unul dintre sfrijiţii din familia tatălui tău!”).

Formă numărul de mobil al lui Silas, surprinsă cât de repede îşi aducea aminte cele zece cifre.

„Aţi sunat la numărul domnului Aii”, spuse o voce. Secretara, Glynnis, sau cam aşa ceva. Vocea îi deveni mai puţin formală, căpătă o nuanţă de prietenie emoţionată când Lydia îi spuse cine era şi că n-ar trebui să-1 deranjeze pe domnul Aii. Avea să ia un taxi până acasă, având în vedere că este „într-o şedinţă”. Nu intenţionase să fie sarcastică. O să devin o bătrână acră? se întrebă ea.

Nu, nu, o să-i transmită mesajul imediat, spuse secretara. Avea instrucţiuni să-1 anunţe imediat ce suna soţia, indiferent cât de importantă era întâlnirea. Lydia lăsase numărul spitalului şi mersese cu greu înapoi în salon. După câteva minute veni asistenta să-i spună că sunase secretara: domnul Aii avea să termine şedinţa imediat şi urma să vină s-o ia.

Şi de ce nu? gândi Lydia. Să vină să-şi facă datoria, să fie bărbat, să-şi arate devotamentul venind din Pretoria în Johannesburg. Nu putea să o lase pe soţia lui să vină acasă de la spital cu

taxiul. Voia să-şi însuşească durerea ei, să joace rolul soţului afectat.

O apucă o furie pe care nu o lăsă să se vadă în exterior, începu să mormăie ceva, fierbând de un sentiment de iritare, în care se cufunda amintirea faptelor din ultimele săptămâni, care-i depăşea durerea fizică, transformându-se într-o durere surdă care era mai greu de îndurat. Rănile i se vindecau, împreună cu amintirea lor, asta avea să-i spună toată lumea, înţelepciunea care-i ajuta pe oameni să-şi continue viaţa, indiferent ce traume suferiseră. Modul în care se comportau Gracie, Mam Agnes şi Jackson. Şi Silas, deşi „uitarea" lui nu era naturală, nu era o inconştientă reprimare a lucrurilor prea dureroase ca să fie amintite, indusă de durere, ci o strategie deliberată, ceva la care să te gândeşti la birou, cu un pahar de whisky în mână, contemplând cuburile de gheaţă şi culoarea aurie. De aceea era atât de bun în ceea ce făcea, ajutându-şi ţara să uite şi, prin urmare, să ierte, un tip foarte convenabil de amnezie. Pentru „a fi împăcată" cu ce se întâmplase, ea trebuia să caute o seninătate interioară, să-şi încuie amintirile care o deranjau într-un loc secret al memoriei, alături de Cathy, Catherine şi Dumnezeul lui Catherine.

Dar Silas trădase acel loc de refugiu, tară să-şi dea seama, din cauza ego-ului lui, a fricii lui de suferinţă.

Stătea pe un scaun, fiindu-i teamă de pasivitatea în care trebuia să se cufunde dacă voia să-şi învingă furia interioară. Ar fi vrut să fie mulţumită, fericită că se vindecase de rănile pe care şi le făcuse singură, că nu-i rămăseseră decât nişte cicatrici pe care ar fi putut să le îndepărteze prin operaţie estetică, dar era prea târziu.

Silas îi adusese CD-ul portabil – ce atent fusese – care devenise sursa ei de linişte, un aparat prin care putea să filtreze realitatea, îi mai adusese şi ceea ce credea că era muzica ei preferată, Leonard Cohen şi Narciso Yepes care îi interpreta pe toţi clasicii spanioli, Moartea şi Fecioara de Schubert.

Dar unde erau Santana sau Lauryn Hill sau Erykah Badu, se întreba ea, ori muzica pe care o alesese era parte din imaginea tristă a lui despre ea? Ce mecanisme subtile şi inconştiente se aflau în spatele gesturilor benigne ale soţului ei? Era sinistru, fără să-şi dea seama de asta. Să luăm de pildă buchetul mare de flori pe care i-1 trimisese când ieşise el din spital: o scuză că nu putea veni la spital în seara aceea, un gest bărbătesc de afecţiune, sau sărbătorirea propriei lui supravieţuiri? Nu avusese un atac cerebral sau un infarct sau altceva care ar fi putut să-1 facă aproape invalid, deci sărbătorise evenimentul trimiţându-i un aranjament 134 grotesc de trandafiri, garoafe, violete, totul înfăşurat în ferigi zdrenţuite. Deşi biletul era simplu „Cu dragoste, Silas", el telefonase să-şi ceară scuze, „Scuză-mă că nu pot să vin, e pe cale să izbucnească o criză, uită-te la ştiri." Simplitatea afecţiunii lui, „dragostea" lui distrusă. Vezi cât de importantă e slujba mea, spunea el, înţelege-mi suferinţa.

În seara aceea, o rugase să dea drumul la televizor ca să poată să se uite la ştiri, îl văzu pe Silas, calm şi distins lângă ministrul lui, care era prost îmbrăcat şi agitat; era prompt şi exact în digresiunile lui de la subiect – De ce îl atacau oficialii guvernamentali pe arhiepiscopul Tutu? – în timp ce ministrul bâjbâia prin platitudinile lui lipsite de sens.

— Nu e soţul dumneavoastră?, întrebase cineva.

— Ba da.

Da, bărbatul calm şi prefăcut, frumos în felul lui, el era soţul ei. Ar fi trebuit să-1 laşi pe Du Boise în pace când 1-ai văzut, Silas, n-ar fi trebuit să-1 aduci acasă pe violator. Nu pot să mă odihnesc liniştită cu amândoi în jurul meu, cu mirosurile şi corpurile voastre; chiar şi zgomotele voastre se amestecă. E ca şi cum m-ar fi violat în numele tău, ca într-o zi să trăiesc cu el prin tine. Când eşti în mine şi cu mine e ca şi cum aş fi cu el. Ai devenit instrumentul lui. Nu e de-ajuns că trebuie să accept gândul că sămânţa lui e în Mikey, genele lui, sângele lui, ochii lui reci şi criminali?

Lydia se ridică de pe scaun, îşi puse cârjele şi începu să meargă către ieşire, ascultând versurile amare ale lui Leonard Cohen, „Cântaţi un alt cântec, băieţi.”

O asistentă o întrebă ceva.

— Poftim?

Lydia îşi aminti de căşti, le dădu jos şi o rugă să cheme un taxi. O funcţionară se uită ciudat când auzi că se duce în Berea.

— Nu le place să meargă acolo, spuse ea, dându-şi seama prea târziu de greşeală.

Lydia îi dădu numele unei companii de taxiuri. „Pentru bani te duc şi-n iad.” Se îndepărtă şchiopătând, o femeie arătoasă de vreo treizeci şi ceva de ani, suplă şi mlădioasă. Probabil era din Malay, sau creolă, din Mauritius? Se vedea faptul că era din Durban. Acolo ajungeau toţi. Dar ceea ce le reţinu atenţia era altceva decât înfăţişarea ei suplă. Uşurinţa mişcărilor, în ciuda picioarelor umflate, şi nesiguranţa în mânuirea cârjelor.

Îl văzură şi pe doctorul Scott urmărind-o cu privirea şi schimbară zâmbete între ei când se întoarse, conştientă că era privită, îi făcu un semn cu mâna, apoi se îndepărtă pe coridor, încercând să-şi ascundă roşcata în lumina albastră a neoanelor.

Ea îşi potrivi cârjele, arătându-se nemulţumită de faptul că erau grele, şi se îndreptă spre ieşire.

— O femeie care ştie ce vrea, spuse una dintre asistente.

— Da, răspunse o colegă.

Dar curând momentul de respiro, ocazia de a se lăuda cu încă un caz rezolvat, se sfârşi. Era adus un alt pacient de la secţia de urgenţe care se afla dedesubt.

Cu o săptămână înainte de predarea eseului, Mikey stă şi citeşte cartea pe care le-a recomandat-o domnişoara Anderson pentru cursul de literatură. Este o traducere în proză din Odiseea lui

Homer de un anume Walter ShewrinG. Îi displace cartea şi numele traducătorului, probabil doar pentru asocierea lor cu Mia Anderson. A ales şi un curs de scrieri autobiografice, o alegere pe care o tolerează domnişoara Anderson („De ce nu te concentrezi pe programul oficial, numai Dumnezeu ştie că e destul de dificil?”) pentru că profesorului Graham, şeful catedrei, îi plac scrierile autobiografice, îi permite lui Mikey accesul la biblioteca ei personală.

Un volum din Jurnalele lui Kafka, o frumoasă primă ediţie, publicată în 1948, este pe masă şi aşteaptă să fie citită. „Cel mai bun exemplu de cum se nasc marile cărţi!” spune Shirley Graham. „Te rog să-mi spui Shirley.” Dar îi vine în minte imaginea jurnalului mamei lui. Un simplu caiet de exerciţii cu coperţi negre, ros în locul în care fusese ţinut la piept, cu amprente de degete pe copertă, rânduri bine gândite, cu înţelepciunea (sau cu vanitatea) de a-şi încredinţa hârtiei cele mai ascunse gânduri.

Pune deoparte atât cartea lui Shewring, cât şi jurnalul lui Kafka, muncă plictisitoare şi plăcere ambiguă în acelaşi timP. Îşi aduce aminte cât de agitat fusese profesorul Graham când ea îi înmânase această ediţie preţuită, rară şi de neînlocuit, uşor de ghicit în felul în care arăta. Shirley Graham îi arăta colecţia lor de prime ediţii, un perete de volume legate în piele, aşezate în rânduri bogate şi întunecate, când o buclă îi căzu pe frunte. Instinctiv, el se oprise şi îi dăduse la o parte părul din ochi.

— Nu aici, spusese ea, luându-1 de mână ca şi cum ar fi vrut să-i oprească şi alte gesturi intime.

Apoi, uitându-se în jur într-un fel speriat, cumva teatral, din moment ce îi spusese că nu era nimeni acasă, ea luă cartea de Kafka de pe un birou şi i-o puse în mâini. O scuză pentru el ca să se întoarcă, un student înzestrat care aducea înapoi o carte valoroasă. Dar această carte părea atât de strategic plasată, încât părea pregătită pentru un asemenea moment de o femeie de lume care ştia cum să evite avansurile unui tânăr. Ceva ce trebuia luat în considerare la următoarea vizită acasă la profesorul Graham.

Luă jurnalul Lydiei din locul unde era ascuns: un compartiment secret într-o dulap din perete, tâmplarul trebuind să facă un panou fals pentru a face dulapul să se asorteze cu faţa Art DecO. Într-o zi trebuia să scoată lucrurile pe care le ascunsese acolo, inclusiv discurile TRC secrete pe care Silas le ascunsese acolo şi de care părea că uitase.

Stând la birou, afundat în scaun şi cu picioarele întinse, cum stătea de obicei când trebuia să se concentreze, începu să citească. Primele rânduri datează de pe 6 decembrie 1978. E un fel de justificare de ce a început să scrie Jurnalul". Limbajul ei are o erudiţie care îl şochează. Avea probabil optsprezece ani pe atunci, se pregătea să devină o umilă asistentă în slujba unei profesii nobile. Pentru că era albă, pentru că se căsătorise cu un bărbat care era cu peste zece ani mai în vârstă ca ea, serios, sobru, pentru că era fiica lui Jackson şi a lui Mam Agnes, al căror realism le impusese copiilor un anumit simţ al datoriei, un fel de reţinere, Lydia 138 îşi dezvoltase o lume interioară paralelă. Un domeniu al cărţilor şi al muzicii, al explorării vieţilor altora, făcând din lumea exterioară un loc al existenţei plictisitoare. Viaţa ei secretă (ca şi cea a lui Mikey) începuse probabil când era mult mai tânără. Scria aşa: „Acum câteva nopţi, am fost violată. De un poliţist, pe un câmp, pe iarbă, şi doar întunericul de deasupra m-a putut consola, îmi voi reveni din actul fizic al violului, întotdeauna se întâmplă aşa, noi, femeile, avem capacitatea de a uita astfel de lucruri. Dar mai ştiu că sunt însărcinată, în mine creşte sămânţa violatorului. Copilul meu va fi un copil al violului.

De când s-a întâmplat, da, pare o eternitate, ceva ireal, un coşmar din care mă voi trezi, am încercat să mă rog, să-1 conving pe Dumnezeu. Am cântat imnuri, am crezut că am uitat, chiar am fredonat acele sumbre imnuri georgiene pe care Fratele Michael punea corul să le cânte în fiecare duminică dimineaţă, ani în şir, până când biserica din Randles Road a început să devină apăsătoare. Dar Dumnezeu nu mi-a vorbit. Oare e supărat pentru că am inventat-o pe Cathy în credinţa mea? Dar Dumnezeul iertării n-ar trebui să fie ofensat de

asemenea gânduri care se nasc de obicei în minţile celor care au mai mare nevoie de dragostea Lui.

Nu pot vorbi cu Silas, pentru că el face din durerea mea o tragedie pentru eL. În orice caz, ştiu că nu-i place să vorbească despre viol, vrea să sufere în tăcere, vrea să-i fiu complice în acest act de negare. De asemenea, nu pot vorbi cu mama sau cu tatăl meu. Şi ei ar vrea să-mi ia durerea şi s-o transfere asupra lor. Dacă suferă pentru mine, asta înseamnă că se pocăiesc, cred ei. De asemenea, or să-mi ceară să păstrez o tăcere care să mă facă să uit. A vorbi despre ceva face acel ceva să fie mai real, inevitabil. Aceasta nu e natura umană, ci natura „confesiunii" pe care au învăţat-o de la biserică. Mărturiseşte-ţi păcatele, chiar şi pe cele pe care nu le-ai comis cu voia ta – şi oare nu e violul un păcat comis atât de victimă, cât şi de autorul lui, cel puţin din punctul de vedere al Scripturii? – dar mărturiseşte-1 doar o dată. Aşa găseşti adevărata iertare: spunând lucruri greu de mărturisit şi apoi îngropându-le în tăcere."

Mikey se sprijină de spătarul scaunului. Asta nu mai era ficţiunea lucrurilor pe care le citise sau minunatul început al poveştilor unor suflete zbuciumate, ci realitatea propriei sale naşteri, încearcă să se controleze, îşi reţine un strigăt, nevoia de a plânge care creşte în el. Se apucă din nou de citit.

Textul Lydiei este clar, aproape translucid. Are calitatea transcendentă a durerii surprinse fără sentimentalism. Descrie violul în detaliu, ochii lui Du Boise, mirosul lui, grohăielile lui, tresărirea lui când a ejaculat şi n-a mai fost stăpân pe situaţie pentru un moment. Furia lui Silas, strigătele lui sălbatice, care nu-i micşorau teroarea, ci i-o sporeau, zgomotul pumnilor care loveau în maşina poliţiei, în ritmul mişcărilor lui Du Boise.

După aceea, discuţiile indiferente între poliţişti, un eveniment obişnuit, zilnic. Cum unul dintre ei i-a spus că ar trebui să fie fericită că nu aveau timp pentru o „poştă", telefoanele sunau de peste tot, trebuiau să plece, „nenorociţii de tineri o luaseră razna". Spera ca „asta" s-o fi învăţat minte. Un citat exact: „Terorişti nenorociţi, ar trebui să vă gândiţi de două ori înainte

de a face ceva. Altfel, o să vă regulăm de câte ori putem.” Cuvinte săpate în conştiinţa lor.

Când se întoarce la dubă, îl găseşte pe Silas zăcând orbit în spate, cu fruntea umflată. Ca să-1 facă să tacă, un poliţist îl lovise cu bastonul. „A fost doar o mângâiere”, îi spune poliţistul. Apoi i-au dus spre casă, spre Noordseig, unde locuiesc într-o casă cu două camere dată de guvern.

„Am traversat un moment de răscruce în noaptea aceea. Se vedeau luminile din Soweto în depărtare, iar în rest totul era în întuneric. Silas gemea şi plângea. Mi-aduc aminte că 140 ţnă rugam, implorându-1 pe Dumnezeu să mă trăsnească, dar simţeam instinctiv că şi El plecase undeva. Ştiam că mişca ceva în mine. Doamne, sunt însărcinată, îmi repetam, ca pentru a exorciza oroarea acelui gând. Dar ştiam că era adevărat, şi că trebuia să ascund momentul concepţiei de toată lumea.

Vorbeam cu mine însămi: aş putea să fac avort. Avorturile puteau fi plătite, chiar şi atunci. Dar începeam deja să separ în minte copilul de trăsăturile urâte ale tatălui, de grohăielile lui. Oare trebuia să condamn o viaţă din cauza lui? Sau aveam să hrănesc, cu viaţa şi corpul meu, copilul unuia ca Du Boise?

În cele din urmă, am făcut un compromis, mi-am spus să aştept până se va naşte. O să decid atunci dacă o să trăiască sau nu. Nu m-am gândit la ce lucruri mă vor determina să iau o hotărâre atunci. Felul în care arăta copilul sau felul în care mirosea? Nici la ce voi face dacă voi decide să-1 omor nu mă gândisem. Să-1 sufoc atunci când nu mă vedea nimeni, să-i rup gâtul şi să le spun tuturor că nu puteam să suport gândul că s-a născut dintr-un viol?

Ne-au lăsat la marginea oraşului; am mers pe străzile pustii, liniştite, fără să scoatem un cuvânt. El nu mai gemea, dar nu ştia cum să-mi vorbească. Poate că dacă ar fi făcut-o, aş fi decis să avortez în momentul în care se confirma sarcina. Poate că atingerea lui m-ar fi făcut să mă apropii de el şi de suferinţa lui. Da, m-ar fi putut face loială jignirii aduse bărbăţiei lui, m-aş fi transformat poate într-un soldat, un aruncător de bombe sau un

nemilos contrabandist de arme. Dar teama lui, acea repulsie rece, nerostită, plutea în aer ca o ceaţă. M-a făcut să dau naştere lui Mikey, fiul meu. La momentul acela, pe strada Smith, în Noordgesig, am trecut dincolo, într-o zonă a tăcerii."

O altă dimineaţă. Vine, plină de sânge, o altă zi sălbatică. Nici un african nu poate descrie zorile ca fiind delicate, de o frumuseţe homerică, decide Mikey, cu degetele roz, o nimfă care risipeşte umbrele nopţii. Nici chiar Leopold Senhor în cele mai sentimentale scrieri. Poezia africană bătută pe nicovala savanelor brutale. Acum e o temă de disertaţie. Scoate-o pe domnişoara Anderson din minte.

E calm, detaşat de cuvintele mamei sale: „Mikey este un copil al violului." în timpul nopţii, când citise prima dată aceste cuvinte, fusese îngrozit. Probabil că ea simţise asta mulţi ani după ce fiul ei se născuse. Simplitatea afirmaţiei încerca să ascundă o isterie care era absentă din tot restul jurnalului. Se oprise din citit pentru o vreme, luptându-se cu dorinţa de a plânge. Deodată, orice gest tandru, o îmbrăţişare sau un sărut pe frunte pe care i-1 dăduse nu mai păreau un gest spontan, simplu, matern, îşi aminti privirea speriată din ochii ei când îl lua în braţe şi cum îl îmbrăţişa uneori atât de sălbatic încât îi era teamă că o să-i spună despre un mare rău pe care-1 făcuse. Lydia îl iubise din vinovăţie şi durere. Da, şi ea suferise de moralitatea inversată a altor victime ale violurilor, acceptând vina pentru ce se întâmplase.

Apoi Mikey îl auzi pe tatăl său venind acasă. Nevrând să discute cu el, îşi închise lumina şi aşteptă să înceteze orice scârţâit de podele, orice zgomot de apă, ceea ce îi arătau că Silas se spălase şi se culca, îl auzi oftând obosit la sfârşitul unei zile extenuante. Oare Silas se lupta cu gândurile atunci când era singur? Nu, le evita impactul prin faptul că le rostea cu voce tare, mai ales atunci când era beat. Şi chiar şi atunci se preface.

În cele din urmă, aprinse lumina şi luă din nou jurnalul mamei sale.

Citi toată noaptea. Din decembrie 1978 până în 16 mai 1994, când se oprise brusc. O dată la întâmplare, fără nici o semnificaţie, după primele alegeri democratice. De ce să se oprească acolo? Poate că istoria se terminase. Viaţa lor 142 şi a ţării devenise obişnuită. Nu mai merita înregistrată, nu jnai merita să-şi piardă timpul.

Tatăl lui se trezi.

— Mikey, eşti acolo?, îl strigă.

Mikey se vârî sub pături, într-un pântec improvizat, şi răspunse cu o voce care să arate că de-abia se trezise. Când Silas intră în camera lui, Mikey îi spuse că lucrase toată noaptea la o temă care trebuia predată. Se uită la faţa liniştită, ascuţită, a lui Silas, la expresia lui de îngrijorare continuă, şi încercă să reconcilieze această imagine familiară cu ceea ce ştia acum, că acest bărbat nu era tatăl său. Dacă ar fi fost nevoie, Mikey ar fi depus mărturie că fusese întotdeauna un tată bun, amabil şi generos, chiar dacă poate oarecum preocupat uneori.

Dar atât de diferit de Lydia, şi de el, din acea cauză. Sunt copilul unor criminali albi, gândeşte Mikey, al unui bur, cineva care a lucrat pentru vechiul sistem, care a fost vechiul sistem, de fapt. Pentru prima dată îl şochează ciudăţenia acestui gând. De ce să te gândeşti la un astfel de om ca fiind alb, bur? Erau şi mulţi negri care lucraseră pentru sistem, şi probabil şi ei violaseră femei şi îşi plantaseră sămânţa veninoasă în pântecul duşmanilor lor. A fi urmaşul unui trădător negru ar fi fost probabil diferit, aproape poetic, un fel de iertare în ambiguitate.

Dar oare toţi negrii care colaboraseră cu regimul trecut erau trădători? Să descifrezi acele umbre ale trecutului era un subiect de dezbătut, un subiect pentru universitari.

Zgomotul maşinii lui Silas care se îndepărtează pe alee îi întrerupe şirul gândurilor. Casa se cufundă în nemişcarea ei scârţâitoare. Omul de serviciu care vine o dată pe săptămână (îşi păstraseră un servitor, ca o chestiune de principiu) nu

trebuie să vină decât mâine. E mulţumit că nu e nimeni care să-l deranjeze, chiar dacă ar trebui să schimbe doar amabilităţi.

Se ridică brusc. E hotărât să nu se cufunde în melancolia trecutului. Ştie că nu poate să aplice regula de aur tot timpul – gândeşte-te numai la viitor – aşa cum o făcea în trecut. Nu mai poate să se gândească la viitor fără să se uite înapoi la trecut.

Dumnezeule, gândi el, încep să vorbesc precum arhiepiscopul Tutu. Ce ştie el? N-a fost niciodată violat şi nici nu e copilul unui viol.

Pune jurnalul mamei înapoi în sertarul biroului, şi foloseşte un cuţit pentru a închide încuietoarea. Ridică telefonul şi formează numărul lui Kate.

— Bună ziua, domnişoară Jessup, sunt Michael.

— Michael, Michael, Michael al meu.

Mikey se desprinse de Kate şi se întinse pe spate, cu mâinile pe burtă. Apoi, îşi dădu seama că erau transpirate (acea „atingere mătăsoasă" care-i plăcea lui Kate, în care părea să se afunde, care căpăta dimensiuni nefireşti în concepţia ei despre senzualitate) şi, scârbit, şi le şterse pe cearşaf, cu mare atenţie să n-o atingă.

E a cincea sau a şasea oară că fac dragoste, sau „şi-o trag", cum spune ea. E foarte atentă la aceste schimbări de dispoziţie, la modul în care dorinţa lui – cu spatele arcuit, cu ochii închişi, cu fesele strânse pentru a-i permite să o posede cu o putere aproape ameninţătoare – se transformă în dezgust, într-un regret profund care îl obligă să se îndepărteze, după ce a ejaculat, fără să ţină seama de nevoile şi dorinţele ei.

La început, pusese asta pe seama unei timidităţi înnăscute. La urma urmei, e de-o vârstă cu mama lui. E explicabil să se simtă dezgustat de corpul ei care nu mai e tânăr, da, de sânii lăsaţi şi de şoldurile greoaie (la ce să te aştepţi când ai aproape patruzeci de ani?). Dar apoi a realizat că nu face asta pentru că

o compară cu fetişcanele de la şcoală, ci pentru că el se luptă, de fapt, cu o altă imagine morală. Poate mama lui, sau bunica, sau mătuşa Gracie, cu atitudinea ei de Ioana D'Arc. Cine ştie? Şi cui îi pasă? Oricum, a început să devină agasant.

Se întoarce spre el, cu intenţia de a-i spune că, dacă i se pare totul atât de dezgustător, ar trebui să înceteze să se mai vadă. Nu e nici o problemă. Am viaţa meA. Îmi place să fac sex cu tine, îmi place umorul tău, râsul tău când nu faci pe martirul, dar pot să mă lipsesc de demonstraţia asta de fiecare dată.

Îl vede stând acolo, frumos, tânăr, cu nasul coroiat, serios, cu penisul flasc încă în prezervativ (insistă să-1 poarte, ajutându-1 să şi-1 pună când îi tremură mâinile în momentele de pasiune extremă), şi are acelaşi sentiment de inutilitate care o cuprinde de fiecare dată când vrea să-i vorbească despre dezgustul lui. Îl atinge cu vârful degetelor, apoi se întinde şi ia un şerveţel din cutia pe care o pusese alături, ca să-i fie la îndemână, şi-i scoate prezervativul.

— Aşa, acum nu mai trebuie să ating un cârnăcior rece, spune ea.

El râde, începe să respire mai relaxat, poate să-i arate căldură din nou.

Oare o să se sinchisească să ia prezervativul din coş sau o să-1 lase pe nefericitul om de serviciu s-o facă? Dar nu prea a văzut pe nimeni care să facă asta în casa lor. Cu siguranţă că nu Silas face toate treburile astea murdare, cu munca pe care o arE. Încearcă să şi-1 imagineze pe Mikey îndepărtând toate semnele relaţiei lor: prezervativele, rujul de pe pahare, spălatul aşternuturilor, aerisituL. Îi vine în minte imaginea unui Mikey foarte calculat, comportându-se cu o şiretenie angelică.

Îşi aduce aminte prima dată când o sunase, după acea noapte (noaptea aceea este un vis, un colaj de imagini, mirosuri, sentimente pe care încă încearcă să le pună cap la cap într-o serie coerentă). „Bună ziua, domnişoară Jessup, sunt Michael.

Putem să ne vedem?” îndrăzneţ, la obiect. N-a putut să-i reziste.
146

Ce pasionat a fost în ziua aceea! Slab şi cu ochii duşi în fundul capului, imaginea unui bărbat în devenire. De o frumuseţe desfrânată, în acea zi, încercase timid o conversaţie după” – despre meseria ei, despre Ferial, despre cum îl cunoscuse pe tatăl lui – pe care acum părea s-o fi abandonat. A doua oară, tot la chemarea lui, fusese o „întâlnire la micul dejun”, în care îi dăduse în gură bucăţele de portocală tăiate, pregătite pe o farfurie, lângă pat.

Kate bănuieşte că dorinţa lui de a o vedea ascunde un scop mai adânc decât aceste întâlniri carnale, întrebările lui sunt prea precise, prea detaliate ca să fie doar o simplă conversaţie, îşi aduce aminte cum o întrebase despre un anumit eveniment, la o anumită dată. Ce se întâmplase pe 16 mai 1994? Bineînţeles că nu-şi aducea aminte să se fi întâmplat ceva deosebit pe acea dată. Apoi, din curiozitate, intrigată de natura întrebării, căutase pe un calendar computerizat. Minunile tehnicii moderne.

— O petrecere, îi spuse ea când se văzură din nou.

— Poftim?

— Pe 16 mai, m-ai întrebat data trecută. Ei bine, am dat o petrecere la mine.

— Şi cine a fost?

— Multă lume.

— Şi mama cu tata?

— Da, de ce?

— S-a îmbătat tata? A spus poveştile lui obişnuite? Avea un ton de inchizitor.

— Acum că o spui, cred că da. A fost ziua când au terminat Carta Albă TRC şi au trimis-o în Parlament.

Ce urmăreşte? gândi ea. Azi se decisese să-1 întrebe şi ea.

— Nu ţi-a spus nimeni niciodată „Michael”?

— Adică să mă strige aşa? Nu, numai când mă ceartă, adică atunci când tata vrea să mă înveţe ceva moral, îmi zice „Michael” cu tonul lui de avocat.

— Ton de avocat?

— Da, aşa… priviţi ce serios sunt. Ea râse.

— Şi eu sunt avocat. Dar să vedem ce-i cu „Michael”. Deci nimeni nu te strigă aşa? La urma urmelor, ăsta e numele tău.

— Numai unchiul Toyer.

— Nu 1-am văzut niciodată.

— Fratele tatei. A murit.

— O, îmi pare rău. Dă din umeri.

— S-a întâmplat de mult.

— Tatăl tău nu vorbeşte niciodată despre el.

— Nu cred că erau foarte apropiaţi. Era prea tânăr pentru familia tatălui meu.

— Nu înţeleg, cum adică „prea tânăr”?

Îşi dă ochii peste cap, încercând să şi-1 aducă aminte.

— Era foarte vesel. Şi era homo.

— Tatăl tău a avut un frate homo?

— Da.

— Nu e nimic ciudat în asta.

Zâmbeşte ca o fantomă, încă o imagine care revine, gândi ea.

— În comunitatea noastră? Ştii că nu-i adevărat, spune el.

— Comunitatea voastră?

— Da, a negrilor.

Nu-şi dă seama dacă foloseşte termenul în râs, ca tatăl lui.

— Era aşa rău?

— Kate, unchiul Tyler a fost găsit cu beregata tăiată şi… castrat.

— Dumnezeule, îmi pare rău.

Îl ia în braţe, îi mângâie pieptul şi pântecul. Oare corpul lui o să se fleşcăiască, o să-şi piardă supleţea, o să ajungă ca toţi ceilalţi? Alungă acest gând. Dar se gândeşte 148 din nou la ce face ea de fapt acum… adică la ce facem noi, se corectează ea. Oare gândul că şi el va îmbătrâni o s-o forţeze să se gândească la „aventura” asta? Un cuvânt urât, dar adevărat. Oare o va obliga să se gândească la Janine, la propria ei sexualitate, la conceptele teoretice şi vagi, care nu pot explica atracţia ei către acest tânăr şi dragostea pe care o simte pentru Janine în acelaşi timp?

De ce nu pot să le am pe amândouă? Şi pe Mikey şi pe Janine, tinereţea complexă şi maturitatea caldă? Oare ar fi fost altfel dacă era heterosexuală şi nu bisexuală?

— Kate?

Se uită la ea, o mângâie pe gât, pe sâni, cu palma de-abia atingând-o. Descoperise asta din întâmplare: cum s-o excite atingând-o uşor. Era energie cinetică, explică el mai târziu. Ce voce rea avea!

— Mikey, trebuie să plec imediat, nu începe.

— Am nevoie de ajutorul tău.

— Pentru ce?

Se ridică într-un cot, gânditor şi serios. Recunoaşte procedeul.

— Am nevoie de nişte documente din arhivele securităţii.

— Ale cui?

— Ale unui fost poliţist pe nume Du Boise. Ea se ridică, încordată.

— Mikey, te rog nu mă obliga să fac lucruri din astea. E ilegal.

— Îmi pare rău.

Pare ruşinat, o ia în braţe, o sărută încet, cu ochii închişi, ca un copil rănit. Fac dragoste cu blândeţe, apoi adorm, Kate cuibărindu-se în braţele lui.

Când se trezeşte, îl vede stând la fereastra mică, tremurând, cu privirea în depărta.‘e. Apoi se întoarce şi începe să se îmbrace.

— Ar fi bine să pleci, vine mama.

— De unde ştii?

— Ştiu, pur şi simplu. Grăbeşte-te, o să fie aici în câteva minute.

Îşi pune rochia repede, pe pielea goală. Zorită de tonul lui imperativ, îşi bagă chiloţii în geantă. Se simte murdară, îi curge ceva din vagin şi i se prelinge pe coapsă. Dumnezeule! Au făcut dragoste fără prezervativ.

Se îndreaptă către maşină şi-i mulţumeşte cerului că poartă rochie lungă azi. Lui nu-i plăcuse, pentru că, după ce urcaseră, îi spusese: „Dă-ţi jos rochia asta.”

Intră în maşină şi apucă volanul, umilită şi furioasă pe ea însăşi.

— Ce sordid! spune cu voce tare.

Trebuie să termine, să-i telefoneze şi să-i spună să n-o mai sune, să nu-i mai spună cu vocea lui de copil, „Ce mai faceţi, domnişoară Jessup, când ne putem vedea?”

Iese tocmai când un taxi apare de după colţ. O vede pe Lydia în faţă, cu scaunul dat pe spate, cu picioarele întinse. Kate ezită un moment, priveşte taxiul trecând pe lângă ea, îi vede faţa Lydiei, rece ca o mască, lipsită de suferinţa pe care se aştepta s-o vadă.

Apoi alungă sentimentele pe care le are pentru Lydia şi conduce mai departe, rezistând tentaţiei de a se uita înapoi. Furioasă, rabatează oglinda retrovizoare ca să n-o vadă pe Lydia coborând. Nu vrea să ştie dacă o să se uite înapoi, şi nu mai contează dacă a văzut-o ieşind din casă. Kate ştie că Lydia o să bănuiască imediat ce va intra, că-i va vedea faţa lui Mikey, va simţi atmosfera, acel aer de dezordine care e caracteristic unor asemenea momente.

Oare îl va interoga pe Mikey? Oare o să-1 sune pe Silas şi va spune: „Fiul tău s-a culcat cu prietena ta, Kate. Da! Kate! Kate, lesbiana!” Silas avea să sune şi să vorbească şoptit, şocat, aveau să discute aprins şi la sfârşit aveau s-o încrimineze. 150

Janine avea să întrebe „A meritat să seduci o persoană atât de tânără doar pentru un penis?”

Voi supravieţui, îşi spuse ea, cântărind consecinţele celui mai negativ scenariu. Iar Silas şi Lydia vor învăţa să trăiască în ceaţa care era pe punctul de a se lăsa peste vieţile lor. Vom învăţa toţi să trăim în sferele noastre de linişte, fără să spunem lucruri imposibil de spus, refuzându-le tuturor plăcerea de a ne vedea suferind divina virtute a unei ţări noi şi divine: adevărul. Trebuie să învăţăm să devenim obişnuiţi, să învăţăm cum să ne minţim pe noi şi pe ceilalţi, dacă asta înseamnă să menţinem pacea, să evităm conflictele şi luptele, ca toţi oamenii obişnuiţi din lume.

Nu s-a liniştit încă, dar s-a absolvit de vină şi de ruşine prin faptul că a trebuit să facă faţă unei alte dileme, mai practice şi mai presante. A întârziat, şi ar trebui să conducă nebuneşte ca să ajungă la o întâlnire cu Preşedintele. Autostrada spre Pretoria

este foarte aglomerată la ora asta. Nu mai are timp să ajungă acasă şi să se spele de scurgerea de pe coapse. Poate o să găsească timpul să intre într-o toaletă la birou ca să-şi pună chiloţii măcar. Goliciunea, aura aceasta de persoană care tocmai a făcut sex va fi imposibil de ascuns.

Îşi zâmbeşte. Ar putea să joace un joc, să vadă câţi dintre cei prezenţi la adunare vor fi în stare să ghicească de ce arată altfel azi? Oare vor deduce că atitudinea ei îndrăzneaţă, deschisă e datorată faptului că e goală, carnală, sub rochia lungă, o carnalitate împlinită, că atunci când respiră simte mirosul lui Mikey, mustind de tinereţe, acea căldură imposibil de înlăturat? Sau vor fi induşi în eroare de modul acesta ciudat de a se îmbrăca. „Niciodată n-ai purtat haine care să te acopere în felul ăsta”, s-ar putea să spună Julian.

Oare conştiinţa propriei ei goliciuni şi gândul că tocmai se culcase cu un băiat de nouăsprezece ani o va excita? Era destul de riscant. Preşedintele avea instincte ciudate. S-ar putea să ghicească şi o să înceapă să o cerceteze, mai întâi cu privirea, apoi folosind experienţa pe care o are în cunoaşterea femeilor. Lungii ani de detenţie i-au ascuţit abilitatea de a vedea femeile exact aşa cum sunt.

— Ii transmitem informaţii despre noi prin simplul fapt că suntem acolo, îi spusese ea o dată lui Julian.

— E cam periculoasă pasiunea asta a ta pentru Şefu’. Nu era pasiune, ci admiraţie. E un bărbat care ştie cum să iubească o femeie.

Mikey are ceva din asta, abilitatea de a o manipula cu ochii lui care o venerează. Şi cu acele cuvinte care o ridică pe un piedestal, ca pe o zeiţă, când fac dragoste! îşi aduce aminte cum îşi plimbă mâinile pe corpul ei. Plăcerea pe care o simte depăşeşte remuşcările, iar dispreţul de sine devine un fel de bravadă.

Va merge la şedinţa săptămânală cu Preşedintele cu chiloţii în geantă.

Când Mikey se gândeşte la mama lui, nu-i mai vine în minte cuvântul „Mamă”. Cuvântul şi-a pierdut dulceaţa şi căldura. Nu mai e în stare să-1 simtă ca atunci când era copil. Ştie că nu mai poate găsi adăpost în generozitatea ei dulce, în mirosul ei care-i amintea de mirosul laptelui. Totul era acum acoperit parcă de o ceaţă. Acum mama lui e mai dură, miroase a mandarine, a portocale dulci – a citrice, într-un cuvânt – miros pe care nu îl avea când el era bebeluş, sugar, sau mai târziu, când căuta afecţiune.

Când era mic şi se trezea în liniştea camerei sale, fără s-o vadă pe mama, o căuta ridicând nasul şi mirosind aerul, urmărindu-i paşii pe culoarele întunecate ale caselor în care locuiseră, îşi dădea seama, fără să ştie de ce, că îl deranjau pe tatăl său şi o oripilau pe bunica momentele când el şi mama lui se adulmecau, cu dragoste, cu inocenţa animalelor. Când împlinise paisprezece ani, fusese la prima întâlnire şi mersese la grădina zoologică; văzuse femela unui câine sălbatic care îşi mirosea puii, un act de recunoaştere perfect, minunat, care îl făcuse să se ruşineze de faptul că, de când crescuse mare, nu o mai lăsa pe mama să-1 adulmece şi se smucea să scape, atunci că era lume înjur.

Odinioară, era capabil să-i citească starea de spirit înainte de a intra în cameră şi putea să-şi pregătească reacţia, ca să pareze, iar când atitudinea ei era nedreaptă, să o înfrunte.

Orice s-ar fi petrecut între ei, întotdeauna dragostea ei învingea, trecând de rezistenţa pe care o depuneau amândoi, până când atingerea ei devenea din nou simplă, lipsită de ambiguităţi, pură. Tatăl lui glumise odată că îi furase soţia. Avea zece ani şi ideea de a fura dragostea cuiva îl uimea. Silas nu înţelegea – atunci – felul de dragoste care exista între mamă şi fiu. Da, era o dragoste plină de probe tăcute şi competiţii, dar era capabilă să-i protejeze pe amândoi de propria lor suferinţă. Dragostea lui Silas pentru Mikey oscila între răsfăţ şi indiferenţă. Oricum, băiatului nu-i plăcea cum mirosea tatăl lui. Bere şi sudoare, şi un miros stătut, acru de fum care î se strecura în haine şi în păr.

Ca majoritatea copiilor, auzea, şi înţelegea instinctiv, zgomotele pe care adulţii le făceau în timpul sexului. Era prea simplu să le

asemene cu zgomotul pe care-1 făceau animalele, pentru că era atât de uman să gemi, să oftezi şi să-ţi reţii strigătele. Mikey mai ştia şi când părinţii lui făcuseră sex, chiar dacă nu le auzea zgomotele, din intensitatea distanţei între ei. Faţa tatei arăta mulţumire, a mamei, goliciune. Mama începea să facă munci fizice, să frece podelele, să cureţe, să gătească, ca şi cum acest vid ar fi aspirat-o dacă nu 1-ar fi umplut cu cele mai terestre şi mai plictisitoare activităţi.

Când mama îl atingea pe Silas (încă tatăl său, în mintea lui Mikey), când făcea dragoste cu el, toate gesturile deveneau imediat trecut. Era ca şi cum ar fi vrut ca secundele să treacă şi timpul pe care-1 petrecea cu el să se termine cât mai repede. Nu, nu era dorinţa de a fugi de soţul ei, era o fugă de un lucru nevăzut care părea să o urmărească atunci când era lângă el.

Când mama îl atinge pe Mikey, timpul devine prezent. E un sentiment de „acum-aici", aşa cum îl descrie el. Timpul încetineşte, simte fiecare moment. Acest prezent poate să aducă fericire, dar şi durere, îi este imposibil să scape de mama sa ori măcar să vrea să scape de ea. 154

Acum, când vrea să caute poza unchiului, o simte pe ţnama sa. Ce ciudat să vezi fotografia unui unchi mort, să-i desluşeşti din nou zâmbetul. Trebuie să-i arate iubitei lui asemănarea ciudată între ele şi acest unchi Toyer, mai ales acum, când ştia că nu existau legături de sânge între el. Îşi aminteşte că unchiul avea agilitatea unui dansator, o eleganţă feminină în mişcări, era ca o caricatură a unui homosexual. Fusese iubit de familie aşa cum este iubit un copil anormal, care nu poate fi decât aşa cum 1-a făcut natura.

Mama sa e lângă el. Nu în casă, nici pe stradă, dar aproape. E un puternic miros de citrice în aer azi. Va veni acasă imediat, deci trebuie s-o facă pe Kate să plece. Mama n-o să înţeleagă. O şi aude cum îl ceartă, „O să mă omori într-o zi", aceeaşi voce şocată ca atunci când 1-a găsit cu Mireille, jucându-se de-a Ghandi".

Acum, Kate a plecat, îmbrăcându-se în grabă, cu semnele partidei de sex încă vizibile. Resentimentul ei, un fel de mânie râncedă, încă îl marchează. Se îmbracă, se spală pe faţă, încearcă să elimine orice urmă a corpului ei, alungă imaginea părului pubian, deşi aceasta e poate cea mai frumoasă parte a ei. Nu poate şterge această imagine decât printr-un gest brutal. Găseşte fragmentul de piatră strălucitoare, îl ia în mână şi-1 izbeşte de perete. Piatra nu se sparge, dar crapă tencuiala şi îl taie. Şterge sângele de pe comoara bunicului, se bandajează cu o batistă şi se pregăteşte să coboare. A reuşit să-şi scoată imaginea goliciunii lui Kate din minte, şi ştie că n-o să-şi mai îngroape niciodată faţa între picioarele ei, n-o să-i mai atingă părul cu gura, lucrul care-i plăcea cel mai mult.

Mama are o extraordinară putere de a şti când Mikey a fost în contact cu vreo „altă" prezenţă. Când era copil, venea acasă de la muncă, îl lua în braţe şi spunea pe tonul pe care-1 adopta când era îngrijorată, „Deci cine a fost azi aici?" Un prieten al tatălui său, Mam Agnes, mătuşa Gracie – Mama ştia când altcineva îl ţinuse în braţe. Când se deschide uşa, Mikey e acolo s-o întâmpine.

— Mama? Eşti bine? Cum ai ajuns?

— Bună, Mikey.

Doar atât spuse, cu o voce răguşită.

— Ce bine că te-ai întors.

Se îmbrăţişează. E rece, chiar şi atunci când scapă de cârje. Poziţia ei, în care corpul se apleacă, dar nu-1 atinge pe celălalt, arată golul dintre ei, o prăpastie săpată de o viaţă de cunoaştere reciprocă. El o trage spre el, îi ia mâna şi o strânge la piept, deodată conştient de cât de fragilă este. Niciunul din familia Olifant nu e înalt, doar mătuşa Gracie. Probabil corpul lui colţuros şi osos îşi are originile într-o genă îndepărtată? Nu de la Du Boise, pe care Lydia îl descrie ca fiind mic de înălţime. Mâna lui atinge un loc umed de pe spatele mamei. Transpirase, şi mirosul de portocale era înţepător azi.

Stau aşa un moment, până când căldura corpului şi mirosul de copil pe care îl emană pielea lui îi potoleşte furia. Ura ei împotriva lui Kate – ştie că a fost aici, deşi nu văzuse faţa femeii care plecase tocmai când venea ea – se potoleşte pentru moment, aşteptând o altă ocazie pentru a izbucni. Se simte neputincioasă la pieptul lui şi se prinde de el, cu disperare. E prea mult, decide ea, şi se îndepărtează. Ţopăie până la canapea, se aşează şi spune:

— Mikey, Mikey, mi-e aşa de teamă pentru tine.

El ştie că n-o să pomenească numele lui Kate, că dispoziţia ei va trece de la furie la tristeţe, că se va înălţa o barieră imensă între ei. Ştie că va simţi tăcerea, chiar atunci când vorbesc despre lucruri neînsemnate, despre sănătate, şcoală, iarba din grădină. Totul se prăbuşeşte în jurul lor. Oare de ce nu face nimic tatăl lui?

Se apropie de ea, îngenunchează şi-şi pune capul în poala ei. Este un gest înnăscut, un gest pe care Mikey, copil 156 fiind, îl făcea atunci când voia să ceară iertare pentru ceva ce nu fusese încă descoperit. E conştient de subterfugiile pe care le foloseşte, e conştient că încearcă să risipească nemişcarea care se instalează în ea, şi se gândeşte cât de mult seamănă cu tatăl său – Silas – la urma urmelor, un om capabil să depăşească momentele emoţionale prin atingeri.

Mirosul mamei este atât de puternic încât îi pătrunde în nări, la fel ca sprayul cu mentol pe care-1 foloseşte când nu poate respira. Dar e un miros diferit, greoi, care-1 îmbată. Ştie că dacă s-ar ridica, s-ar clătina, iar asta ar îngrijora-o şi mai mult. Lui îi e teamă să nu-1 respingă, să nu creadă că îi repugnă mirosul corpului ei, dar începe să compare acest miros puternic al mamei cu mirosul lui Kate şi al lui Mireille, când stătea goală alături de el, excitată de jocul de-a abstinenţa.

Stă acolo, în poala mamei, chiar dacă îi e frică de propriile gânduri, iar capul îi zvâcneşte când realizează că există o interpretare diferită – pe care o simte în tot corpul – a mirosului mamei. Şi ea e rigidă, stă ca şi cum i-ar fi teamă de ce s-ar

putea întâmpla dacă se mişcă, şi compensează lipsa de mişcare ridicându-şi mâna pe care i-o pusese pe cap, cu tandreţe, când îngenunchease. El îi simte teama pătrunzân-du-i în piele şi în suflet.

Apoi simte o altă prezenţă. Silas e afară şi se uită la casă prost dispus, nefiind în stare să meargă până la uşă, să vâre cheia în broască şi să o deschidă. Mikey se ridică, având mintea limpede, şi dă deoparte cealaltă imagine a mamei sale. Ea îl priveşte cu ochii îngustaţi, el îi întoarce privirea şi apoi se îndreaptă către uşă. Când se îndepărtează, simte pentru prima oară că e un fel de conspiraţie între ei, fără formă şi nedefinită, umbrele a doi străini aruncate peste imaginea lor, umbre pe care nu le vor exprima niciodată în cuvinte pentru a nu le dezvălui înţelesul mult prea dureros.

Azi Ord cai] ceU cun la p fait pul tată de: me ros Un zus tok buc el, Toi ziţi eră car şco Oai ‘cranului care spunea că trebuie să-şi trateze toate neveste la fel. Stătea în sufragerie, bea ceai şi se uita la tablou-le de pe pereţi, poate pentru că nu avea voie să ţină tablo-ri acasă, unde locuia cu o nevastă musulmană, sau pentru a era un loc unde putea să-şi fixeze privirea ca să nu se iţe la faţa solemnă a lui Silas.

J 3 La spital, petreceau un ceas împreună, într-o atmosferă tânjenitoare, după ce schimbau obişnuitele cuvinte de un venit: „Ce mai faci azi? Ce-ai mai făcut la şcoală? Ce

Vederea de pe dealul de la Tudlope Avenue îi aducfwi face mama? Dar fratele tau?” La trei şi jumătate fix aminte lui Silas de vremurile când îl vizita pe tatăl său ‘ilas se ridica’ a săruta Pe obraz *’ ie$ea afară’ân lumma Spitalul Coronation. Aii Aii avea cancer, iar mama lui spinui soare strălucltornea că trebuia să-1 viziteze, chiar dacă nu se comportase îi Intr-° zi’ Pacientul cel nou de lângă Ah Ah îi vorbi totdeauna ca un tată adevărat. J’ Silas.

— Nu poţi să-1 învinuieşti pentru religia lui, spunea mair – Ce problemă are? întrebă el pe un ton obraznic. Ajun-lui, cea care fusese odinioară frumoasa Angelina PelgroN. Ese la sPital în

urma unei încăierări de sâmbătă seara, când Luase numele tatălui lui, deşi nu erau căsătoriţi, do; 6 băteau găştile între elE. Pentru ca Silas să nu fie considerat un bastarD. L Maladia Hodgkin.

Dintr-un simţ al datoriei, Silas nu-1 blamase pentru relig Da? Ce-i asta? lui şi învăţase să-şi controleze furia atunci când familia tat; „~ Un fel de cancer, lui, care era musulmană, îi arăta dispreţ lui şi mamei sale.

— Cancer? Ascultă, ar trebui să-1 luaţi acasă şi să elibeS-a dus să-1 viziteze la spital în fiecare zi după şcoal, aţi patul pentru cei care se luptă să trăiască. Dacă vrei să timp de şase lunI. Îl văzuse pe bătrân în acele după-amie/ezi ce înseamnă cineva bolnav, uită-te la minE. Sumbre mai mult decât în şaisprezece ani de viaţă. Era un cadavru viu, cu tuburi peste tot.

Salonul aglomerat dormea după prânz, îngreunaţi d – Douăzeci şi şapte de găuri, au folosit un cuţit de vână-mâncare – cartofi fierţi, peşte fiert, mazăre fiartă, toW>are, animalele!

Fiert – pacienţii îşi pe treceau orele până la următoarea v Sâsâi printre dinţii încleştaţi. Avea dinţii stricaţi şi pu-zită a doctorului. Ea îngrozitor.

Tatăl său nu vorbea prea mult, fie pentru că era prea sli Aii zâmbise spre el, apoi spre Silas, şi spuse: bit de boală – maladia Hodgkin – fie pentru că nu pre – Are dreptate.

Avea ce să-i spună fiului lui. Când era sănătos („în formă! într-o zi, Silas sosi la spital şi găsi patul lui Aii Aii goL. Spunea el, imitându-1 prost pe Superman), Aii Aii îi viziD asistentă amabilă îi spuse că tatăl său murise peste pe Angelina şi pe Silas pentru că era datoria lui, o regulă ioapte şi că fusese conştient până la sfârşit. Chiar avusese 158159 prezenţa de spirit să roage personalul să-i dea ceva fiului său, „Silas, băiatul acela tăcut care vine în fiecare zi.”

Aşa a primit Silas piatra de Kaaba. S-a minunat mai întâi cât de frumos strălucea în întuneric, apoi a uitat de ea. Unde era piatra,

se întrebă Silas? Poate ar trebui s-o caute, poate era în acea cutie cu lucruri nefolosite pe care le adunaseră pe parcursul anilor. Obiecte sentimentale, cum le spuneau bătrânii. Pentru el erau doar nimicuri. Cu excepţia acelei pietre. Ea avea acel efect ciudat, hipnotic. Putea să i-o dea lui Mikey, avea acea curiozitate. Să-1 facă să fie interesat de viaţa misterioasă a bunicului său.

Dar Silas nu îndrăznea să intre şi să spună cu voce calmă, „Lydia, eşti acasă? Mikey, unde e mama? Nu m-a aşteptat, deşi n-am întârziat decât un minut".

Era o mică exagerare, întârziase o jumătate de oră. Condusese ca un nebun. Era o nebunie să faci asta pe autostrada NI. Imaginează-ţi că eşti oprit de poliţie. Un om de la Ministerul de Justiţie arestat pentru exces de viteză, pentru că rula cu 160 kilometri pe oră, valsând periculos printre celelalte maşini. „Trebuie să-mi iau soţia de la spital", spune Omul Adevăr. Vigilenta mass-media. Unde erau ziariştii când eram ucişi?

Silas îşi dădu seama că i se adresa lui Mikey, ca şi cum se antrena pentru a trăi în tăcerea care urma să se instaleze în relaţia lui cu Lydia. Era şi modul lui de a nu se gândi direct la ceea ce se întâmpla dincolo de acea uşă grea de lemn, un lucru de care-i era teamă. Lemn dur de stejar care să-i ţină departe pe cei din Berea, pe emigranţii ilegali din Nigeria şi de pe Coasta de Fildeş – ce nume aparte, ca al unei mărci de parfum. Voci străine. Costume şi maşini ţipătoare, traficanţi de droguri şi contrabandişti de valută. Unde era fabuloasa bogăţie de care vorbeau xenofobii? în orice caz, nu aici, în Berea. Aici sunt doar păcate şi incesturi. 160

Se aşeză pe bordură, simţind căldura prin costumul de funcţionar public cumpărat de gata de la Woolworth. Care nu-i venea bine. Ce-o să spună dacă o să deschidă uşa şi o să-i vadă împreună? Nu, nu trebuia să se gândească la asta. Nici măcar nu putea să şi-o imagineze pe Lydia cu un alt bărbat... Dacă era un alt bărbat, ce-o să facă? Să răspundă cu demnitate, să-şi dea demisia din acea slujbă mizerabilă, mici eroisme, lucruri pe care voise să le facă mereu. In cel mai rău caz, putea să primească

un post de ambasador; acum, când Bătrânul voia să se retragă, avea ceva speranţe. Ar fi o recunoaştere a acelor ani de luptă. Undeva, într-o ţară caldă. Poate Mauritius, plaje însorite, corpuri bronzate, s-ar simţi ca acasă. Se săturase de ţara asta care „nu era destul de neagră.”

Dar Betty este în Canada. Da, du-te s-o găseşti pe Betty. Sau poate a plecat în Australia cu mizerabilul ei de soţ. Nu te mai agăţa de trecut! Acum probabil că e căruntă şi cu sânii lăsaţi.

Ce credea că se întâmplă acolo? Mama şi fiul în intimitate? Asta e relaţia normală între mame şi fii. Dar la Mikey era ceva diferit, o aroganţă, o infatuare de păuN. Începuse în timp ce Lydia era în spital.

Drace, era vorba de Kate! Se culcau împreună!

Soarele începuse să dispară într-o ceaţă. I se făcu sete, ar fi fost foarte bună o bere, să ia un pachet de şase şi să meargă acolo, în parcul verde, la graniţa dintre trecut şi viitor. Acolo unde oraşul se termină şi încep suburbiile, unde Africa suportă consecinţele actelor sale. Gata cu acest coşmar cu relaţiile sexuale ale lui Mikey. Viaţa mergea înainte, se mărturiseau păcate, crime, violuri. Asasinii mărturiseau Comisiei pentru Adevăr. Imaginaţi-vă următoarea scenă: în trecutul îndepărtat, se complotase asasinarea ministrului lui înlo-cuindu-i pastilele de inimă cu stimulente, în zilele noastre e un gest nobil s* faci inima unui om să bată mai repede, nu o crimă.

Raportul TRC trebuia să fie înmânat Preşedintelui pe 28 octombrieO să respectăm ziua asta cu orice preţ, spusese arhiepiscopul. Pjetate şj hotărâre. Aşa a construit şi Dumnezeu nenorocita asta de lume în şapte zile.

Se ridică în cele din urmă, convins de vocea interioară, funcţionarul sufletului său, că e mai bine să acţionezi, să dai piept cu lumea decât să-ţi asculţi poezia inimii. Merse ţeapăn până la uşa din faţĂ. Îmbătrâneşti şi te îngreunezi. Pe cine parafraza? se întrebă. Dumnezeule, nu mai citise nimic de ani de

zile, nici măcar un poem sau un roman care să-i ofere lucruri la care să se gândească.

Oare ce face Mandela înainte de a se duce la culcare?

Ziua trecuse fără evenimente. Preşedintele trebuise să jlece de la şedinţă devreme. Era vorba de o confruntare care se pregătea între arhiepiscop şi oamenii mişcării. Tre-tmia să întâlnească ambele părţi, să încerce să găsească un iod demn de a ieşi din „încurcătură”.

— Silas Aii, lucrează pentru ministru, e un om bun, nu-i aşa?

Preşedintele nu întrebase pe nimeni în special, dar toată lumea fusese de acord. Un mod al Bătrânului de a confirma ceva ce el credea deja.

În cele din urmă, nimeni nu se legase de rochia lui Kate, iar ea începuse să se simtă prost. Sperma întărită nu era prea plăcută pe piele. Imediat ce putu, plecă de la serviciu, merse acasă şi îşi pregăti o baie caldă în care zăcu mai mult de o oră, încercând să înlăture senzaţia de disconfort, înainte de a pleca de la serviciu, îl rugase pe Van As, şeful securităţii Preşedintelui, să-i găsească tot ce putea despre Franţois du Boise, locotenent în fostul Serviciu Special.

Maiorul Rudy van As fusese şi el în fosta securitate a poliţiei. Transformarea lui într-un păzitor fidel al noii ordini era completă şi drastică. Du Boise? Numele nu-i spunea nimic, spuse el. Dar o să facă tot posibilul să-i găsească ceva în arhive. Avea un ton neutru, natural. Corespundea perfect prototipului poliţistului din securitate, impenetrabil.

Mai târziu, regretase că 1-a întrebat, mirată de propria ei impulsivitate.

Îmbrăcată într-o rochie lejeră pe care o purta doar când nu era nimeni acasă, stătea întinsă lângă piscină şi sorbea dintr-un pahar de vin. Câinii, trei imenşi ciobăneşti germani, veniră să ceară atenţie, gudurându-se pe lângă ea. Era atâta treabă de

făcut, iar ea lenevea acolo, încălcând una dintre regulile casei: nici un strop de alcool înainte de ora cinci într-o zi de lucru. Era un pmcipiu menit s-o impresioneze pe Ferial. Educaţia se face prin exemple, îndepărtă gândul vinovat. Muncea mult, mult prea mult, avea dreptul la câteva ore de relaxare.

Se gândi la evenimentele de dimineaţă. Oare cum de ştiuse Mikey că vine mama lui? Nu telefonase, nu-1 avertizase nimeni, nu bătuse nimeni la uşă, Mikey doar stătea la fereastră, simţind venirea iminentă a mamei sale. Mikey cel Fenomenal, în ultima vreme punea întrebări, se interesa de procesul de amnistie, lucruri pe care ar fi trebuit să le afle de la tatăl său, nu de la cineva cu care tocmai făcuse sex. Poate voia doar să-şi demonstreze inteligenţa, să arate că nu e doar un puşti bun doar pentru a face sex.

Nu încăpea nici o îndoială că era foarte inteligent. Totul în jurul lui o arăta: cărţile de pe rafturi (în dezordine, o colecţie de titluri cu adevărat intimidante), muzica pe care o asculta. O dată, se uitase la nişte note de pe birou şi fusese surprinsă să vadă începutul unei analize despre lupta de eliberare: nu fusese o luptă armată, mişcarea avusese doar o propagandă de acest fel, de fapt nu „avusese capacitatea de a gestiona nici măcar un război limitat”. El îi trăsese carneţelul din mâini brusc, îl încuiase într-un sertar, şi-i spusese din priviri că nu vrea să vorbească despre ceea ce citise.

Avea toate trăsăturile unei persoane care avea chemare: căutarea adevărului sau a dreptăţii, lucrurile astea grandioase. Mai văzuse sclipirea asta nemiloasă şi în ochii altora, acea claritate sacră, malefică a celor obsedaţi.

Din obişnuinţă, din laşitate, din cauza nevoii de a restabili cursul firesc al vieţii, lucrurile reveniră la normal. Din momentul în care Silas deschisese uşa, în ziua în care venise Lydia de la spital fără să-1 aştepte, stabiliră un cod al tăcerii, un set de reguli – Silas şi Lydia, Lydia şi Mikey, Mikey şi Silas – diferite, în funcţie de relaţiile dintre ei: nimeni nu va scoate un cuvânt despre ziua aceea, nici măcar sub forma unei aluzii. Oricât de aprinse ar fi certurile dintre ei. Ce se petrecuse între mamă şi fiu, orice ar fi

fost acel lucru – instinct, premoniţie, intuiţie – care îl făcuse pe Silas să nu intre timp câteva ore, avea să rămână ascuns pentru totdeauna. Toate familiile au secretele lor.

Se vor gândi la acel eveniment ca la ziua aceea, recunoscând că relaţia lor cu fiecare dintre ceilalţi începuse să se transforme atunci când se închiseseră în spaţiul lor separat, fără să comunice, fără să-şi exprime starea de nemulţumire sau nevinovăţia, fără să acuze, să se justifice sau să se incrimineze. Silas pe trotuar, Mikey întins pe spate în camera lui, Lydia pe canapea, cu picioarele pe perne, ca în ziua în care dansase pe cioburi. Fiecare închis în emoţiile proprii, hotărât să nu desch'dă subiectul acelei zile.

Lydia: „Silas n-are decât să bănuiască ce-o vrea, ştiu în inima mea că nu e adevărat."

Silas: „Lydia n-are decât să ascundă ce-o vrea, nu e ruşinea mea, ci a ei."

Mikey: „Nu s-a întâmplat nimic, nimic."

Silas strigase „Lydia?" când intrase, dar o văzuse pe canapea, cu ochii închişi. Se apropiase, văzuse că dormea, se aplecase peste ea şi simţise miros de sedative. Erau medicamentele pentru insomnie pe care le cumpărase el. Conţineau o infimă cantitate de laudanum şi asta le dădea un miros foarte puternic. Urcă scările, călcând apăsat pe trepte, cu bună ştiinţă, ca un avertisment pentru Mikey să se pregătească, în caz că era nevoie.

Mikey era în faţa computerului, naviga pe Internet, pe şirul unei librării on-line.

— Mikey?

— A, bună, tată.

— Mama se simte bine?

— Nu e jos?

— Ba da, dar doarme pe canapea.

— Mi-a cerut să-i aduc nişte apă şi medicamentul ăla pe care îl iei tu, pe care 1-am găsit în dulapul de medicamente. Arăta obosită.

Faţa inexpresivă a lui Mikey ascundea ceva. Silas nu avea cum să afle nimic, fiul său era intangibil, dincolo de dragostea paternă, de oroare sau de regret.

Silas îl rugă pe Mikey să-1 ajute. Mama avea să doarmă acolo pentru un timp, până i se vindecau picioarele complet. Era dificil să urce scările de fiecare dată când voia să se întindă sau să meargă la toaletă, împreună, transformară biroul lui Silas în dormitor, mutaseră canapeaua extensibilă din camera de zi şi o transformaseră într-un pat, iar Mikey gândi „Grozav" ca şi cum altcineva i-ar fi pus gândul acesta în cap. Silas îi aduse lampa de citit din camera lor – „îi place lumina de la veioza asta" – şi o puse pe „măsuţa de fumat" de lângă pat. Topurile de hârtie, notiţele, 166 tăieturile din ziare, pamfletele despre Comisia de Adevăr au fost aruncate într-un sac de pânză şi au fost duse în debaraua din spate. Două vase de flori – trandafiri şi margarete înveseleau biblioteca întunecată: tomuri sumbre pe care abia dacă le atingea vreodată şi pe care le lua Mikey câteodată pentru a inhala mireasma de praf şi piele.

După ce se trezi, Lydia nu se putu abţine să zâmbească la vederea dormitorului în care avea să-şi petreacă următoarele săptămâni.

— Deci aici am fost exilată?

— Lyd, încă ai copci, nu poţi să urci…

— Ştiu, ştiu. Vă mulţumesc.

Mulţumirile pe care le primiseră amândoi, pe care Lydia le exprimase atât de sincer şi cald, îi ajutară să treacă peste primul obstacol în căutarea unei căi de împăcare.

Pace prin amnezie. Mai târziu, mâncară paste cu un sos „exotic” pe care îl făcuse Silas, foarte jovial, apoi se aşezară să bea un ceai înainte de culcare. Acesta urma să fie al doilea test, capacitatea de a se despărţi în linişte, de a se retrage în intimitatea lor (era clar că Silas avea să doarmă sus în dormitor, în timp ce Lydia avea să fie singură în birou) fără să arate vreo urmă de suspiciune sau suferinţă, evitând gesturile mari sau o privire prea plină de sens.

Lydia se folosi de cârje ca să meargă la baia de la parter, îi dădu voie lui Silas s-o ajute la dezbrăcat, dar insistă să se spele singură. Se aşeză pe un scaun în faţa chiuvetei şi se spălă cu buretele. Nu putea să-şi ude picioarele încă, nu înainte de a i se scoate copcile. Silas îi văzu goliciunea, dar îşi suprimă excitaţia neaşteptată. Avea figura unei femei care nu era încă pregătită pentru dragoste.

În zilele care urmară, fuseră ajutaţi să se împace de multele crize pe care trebui să le traverseze Silas. Câteva zile înainte ca arhiepiscopul Tutu să prezinte raportul TRC Preşedintelui, partidul la putere încercase să obţină un ordin judecătoresc prin care să-1 oprească. Silas medie între ministere şi avocaţi, preoţi şi politicieni, încercând să-i facă să-şi reducă pretenţiile, să îndulcească tirania credinţei în dreptatea cauzei pe care o reprezentau. Mobilizase prietenii şi familia adversarilor, ceruse favoruri, ameninţase şi linguşise, în cele din urmă predicase, da, redus şi el la scriptura propriilor sale credinţe, aşa pragmatice cum erau: „Să-i lăsăm să spună ce trebuie să spună, iar noi să respectăm legea în cele mai mici detalii”, îl consiliase el pe ministrul uimit. Zile agitate şi nopţi plictisitoare de negocieri, până nu mai fu nimic de oferit, nici principii, nici compromisuri.

Între timp, Lydia se vindeca, iar Mikey se pregătea pentru examene, îşi petreceau timpul fiecare închis în camera sa, gândindu-se vag unul la altul seara târziu; ea nu putea să urce scările, iar el nu îndrăznea să coboare în dormitorul ei improvizat, încă simţea mirosul mamei lui din ziua aceea, îşi mai amintea şi liniştea care se lăsase după aceea. Acum, casa era la fel de tăcută. Se gândea la Lydia, acolo, jos, conştientă de

distanţa nefirească dintre ei. O mamă şi un fiu n-ar trebui să se evite aşa.

Când se ducea jos, o făcea pentru un motiv precis: să bea apă sau să stea pur şi simplu pe verandă şi să se uite la mişcarea de pe stradă, la oamenii care treceau, să asculte vocile, muzica şi zgomotul înfundat al traficului de pe deal. Vremea devenea insuportabil de caldă.

Se întâlni cu Kate încă o dată, la ea acasă. Fiica ei şi Janine erau plecate. Marguerite se întorsese în Belgia. „Asta nu e Africa", îi spusese ea lui Kate, cu dispreţ, „este iluzia Africii". Totuşi, plecarea ei făcuse posibilă întâlnirea cu Mikey. Erau singuri, numai câinii erau acasă şi mişunau de colo-colo, mirosindu-1 pe bărbatul străin. Făcură dragoste în biroul ei, pe un şezlong. Probabil asta îi făcu mai pasionaţi. El era sălbatic, aproape violent, iar ea vru să se retragă la un moment dat, din cauza durerii pe care i-o pro-168 voca. Ritmul lui era diferit, pasiunea întunecată şi dură, nu mai era tânăr şi vesel. Era condamnat să caute femei mai în vârstă tot restul vieţii, gândi ea, când se despărţiră, secaţi de viaţă şi putere.

Nu mai aduse vorba de ultima lor întâlnire, de plecarea ei grăbită şi umilitoare, nici nu glumi despre această pasiune „nenorocită" a lui. Era agitat, chiar când se aşeză lângă piscină şi începu să mângâie cei doi câini, care se învârteau pe lângă el să le dea atenţie. Se ataşaseră de el. Nu se temea de câini, cum se temeau toţi copiii crescuţi în oraş. Se eliberase de trecut, gândi ea.

Era limpede că voia să întrebe ceva, poate în timp ce se va îmbrăca, sau în drum spre ieşire. Intră în birou şi se întoarse cu un plic gros.

— Uite informaţiile pe care mi le-ai cerut ultima dată, spuse ea.

El zâmbi, îi mulţumi, o sărută pe gură, uşor. Era oare un sărut de adio? se întrebă eA. Îl privi cum pleca, cu mâinile în buzunare, cu plicul sub braţ. Nu se oferi să-1 ducă ea cu maşina, deşi era

destul de mers pe jos. Dar era tânăr şi plin de energie, de fapt chiar feroce.

Oare nu asta îşi doreşte orice femeie de la un bărbat vigoare? Altfel, nu merită.

În seara aceea, Lydia se întinse pe pat şi se uită de jur-împrejurul camerei. Era lumea soţului ei, plină de cunoştinţe, de cărţi catalogate şi documente de cercetare ţinute într-o ordine înnebunitoare. O istorie a lumii într-un spaţiu restrâns, a civilizaţiilor pierdute şi câştigate prin legi. Asta era ceea ce-1 călăuzea: legea. Conta pe eA. Îl salvase de la rătăcirile celor bogaţi şi puternici, aşa cum îi spusese noaptea trecută. Da, începuse să-i vorbească din nou despre munca lui, despre lucruri mărunte de la birou, despre zbuciumul ministrului său. Era bine să te conduci după o regulă – dacă faci o regulă, atunci trebuie s-o şi aplici în litera ei, nu exista o altă modalitate -, dar cât de puţin le ajutase pe „victimele" care spuseseră adevărul în faţa Comisiei! Victimele cele curajoase şi înţelepţii membri ai Comisiei, virtutea amândurora definită parcă prin decret divin.

N-ar fi ajutat-o să apară în faţa Comisiei, nici măcar la o audiere. Era o sesiune specială pentru femeile care fuseseră abuzate. „Bineînţeles, toţi ştim că femeile au fost folosite de ambele părţi, le-au exploatat, acum ar fi momentul să ridice problema, să dea totul pe faţă, să mărturisească." Era propunerea unui tânăr avocat din TRC. Se uitase în ochii lui şi văzuse în ei o fervoare evanghelică. Când refuzase, văzu pentru un moment că Silas era dezamăgit, îl rugase să vină cu ea ca să potolească pornirea avocatului. Prezenţa ei i-ar fi dat posibilitatea să facă pe soţul curajos, stoic. Ar fi fost în stare să-şi demonstreze obiectivitatea, rămânând calm şi demn, în ciuda faptului că era atât de apropiat victimei.

Nimic nu s-ar fi schimbat în viaţa ei, în viaţa lor, o audiere în public nu schimbă nimic. Oricum, nu mai putea întoarce timpul înapoi, un viol era un act irevocabil, ca o crimă. O dată ce penisul violator te penetrase, nu mai putea fi îndepărtat nici de remuşcări, nici de răzbunare, nici chiar de justiţie.

Pentru prima oară în săptămânile care trecuseră, se gândi la Du Boise. La spital, îşi adusese aminte faţa lui în fiecare noapte, ochii lui mici, fără expresie, de un albastru transparent, îşi aduse aminte groaza orgasmului lui, modul în care tremurase, ochii lui închişi, ca şi cum i-ar fi fost teamă că ea ar fi putut să-1 omoare în acest moment minunat de slăbiciune. Oare nu asta simt toţi? Un sentiment de glorie când ejaculează, fie că e din dragoste sau prin viol?

Acum, Du Boise era în casa lor, în casa umbrelor, strecurându-se pe sub streşini, pe unde vâjâia vântul, un sunet care doar din dormitorul improvizat putea fi auzit. 170

Era acolo, ca şi cum ea 1-ar fi chemat, încă vreo câteva zile şi o să scape de copci, va putea să se întoarcă în dormitorul lor de la etaj. Asta o făcu să-şi dea seama de un alt lucru. O să se culce din nou în acelaşi pat cu Silas. Oare o să se aştepte ca ea să vrea să facă sex? Oare o să-1 dorească? Ca şi cum şi-ar fi testat capacitatea de a simţi plăcere, îşi atinse vaginul, mângâindu-se. Avea cincisprezece ani când se masturbase ultima dată, cu imaginea Sorei Catherine în minte, apoi cu imaginea lui Cristos şi a Caterinci, şi apoi cu apariţii nenumărate de feţe ale plăcerii şi ruşinii. Acum, nici chiar apariţia lui Cathy, târfa din Bitcher Road, cu toată pielea ei mătăsoasă, nu mai putea s-o excite. Renunţă şi se întinse, încercând să doarmă. Din nou zgomotul acela. Sunetul vântului în pustiu. Arhitectul fusese probabil un sadic sau un artist plictisit. Auzi o uşă închizându-se.

— Mikey?

Linişte.

Se dădu jos din pat, îşi luă cârjele şi se îndreptă spre uşă, pe care o împinse uşor.

Vedea scara, camera de zi, sufrageria. Ardea o lumină deasupra mesei pe care nu prea o foloseau acum şi îl văzu pe Mikey în pantaloni scurţi, cu un pahar de lapte în mână, ieşind din bucătărie şi aşteptând la capătul scărilor, gata să urce. Se opri,

se uită înjur, văzu uşa biroului întredeschisă şi apoi începu să urce.

Închise uşa imediat, se întoarse în pat şi luă cartea pe care o avea la marginea patului, îşi potrivi abajurul şi încercă să citească. Era o ediţie ieftină a Doamnei Bovary pe care o găsise în biblioteca spitalului, altfel destul de goală. Era probabil acolo pentru că părea un fel de roman uşurel, o poveste de dragoste – „Neprescurtată", spunea coperta. Dar oare era mai mult decât o simplă poveste de dragoste? îndepărtă acele gânduri, ştiind că aveau s-o ducă din nou la fiul ei, acolo, sus, în camera lui, şi la faptul că era nenatural ca o mamă şi un fiu să stea atât de departe unul de celălalt. Trebuiau să menţină o distanţă castă, ca şi cum s-ar fi putut petrece ceva diabolic dacă ar bea o ceaşcă de lapte fierbinte împreună.

Şi-ar aduce laptele la el în cameră, sau 1-ar chema pe el jos, din moment ce nu putea urca scările. Şi-ar ţine cănile fierbinţi în palme, ar sorbi cu plăcere, aşa cum făceau altădată, ar vorbi despre întâmplările acelei zile, despre ziua de mâine, despre examenele lui, despre hotărârea ei de a nu se mai întoarce la slujba de asistentă. Ar putea să vadă ce se întâmpla în mintea lui, ar discuta lucruri despre care nu mai putea vorbi cu Silas.

Deodată, se opri. El crescuse, îşi dorea compania celor de-o vârstă cu el, probabil naviga pe Net, vorbea cu prietenii sau cu tineri din toată lumea. Nu mai avea nevoie de o mamă care îmbătrânea, încărunţea, istovită de o viaţă întreagă de corvezi. Putea să devină unul dintre studiile de caz ale lui Silas, dacă se hotăra să scrie o carte despre cum „legea" controla nu numai viaţa naţiunilor, ci şi pe cea a indivizilor. Trăise după o lege imuabilă: propria ei lege.

Citi: Madame Bovary deschisese fereastra care dădea spre grădină şi se uita la nori. Apoi închise cartea cu zgomot şi se duse la culcare.

Se uită lung la cârje pentru un moment, ca şi cum şi-ar fi imaginat cât de greu ar fi urcat scările. Mikey ar asculta, ar înregistra progresele pe care le făcea, ar număra fiecare pas. Ce

i-ar putea spune o dată ce ar ajunge sus? „Vreau să stăm de vorbă.” Ăsta era adevărul. Nu dorea decât să fie în compania cuiva cald, inteligent, nu în compania cărţilor reci, cu coperţi ostile, închise ochii ca şi cum ar fi vrut să alunge o viziune, îşi puse capotul şi ieşi pe hol, sprijinindu-se de perete când se simţea nesigură.

Auzi o cheie în uşă. Apoi îl auzi pe Silas deschizând uşa cu piciorul, ca de obicei, ca să nu pună jos hârtiile, servieta 172 şi computerul. Se uitară unul la altul pentru un moment, Lydia în întunericul casei, Silas în lumina din vestibul.

— Lydia, n-ar trebui să mergi fără cârje.

— Trebuie să fac exerciţii. Când o să renunţ la ele, s-ar putea să constat că am uitat să merg fără tâmpeniile astea.

Îi văzu întrebarea din ochi.

— Îmi trebuie picăturile de somn şi un pahar de apă.

— Ţi le aduc eu.

— Trebuie să fac şi eu ceva, mai ales că bărbaţii casei m-au abandonat.

— Unde e Mikey?

— Cred că în camera lui.

Se aşeză pe un scaun în faţa ei şi îi măsură cele cincisprezece picături prescrise. Cât de inexacţi sunt homeopaţii! Ea sorbi, se strâmbă din cauza gustului amărui, se uită la el cu ură pentru că venise, dar uşurată că venise la timp, înainte ca ea să înceapă să urce. Nu, nu o deranja faptul că ar fi putut s-o surprindă ca pe o şcolăriţă care evadase, ci gândul inconştient la ce s-ar fi putut întâmpla dacă n-ar fi venit la momentul potrivit.

Silas voia să-i spună ceva, simţea asta din felul în care bătea cu degetele pe marginea scaunului. Remuşcările cu privire la felul în care îl minţise cu picăturile trebuiau să mai aştepte până când

se va face noapte şi va fi singură, în patul ei din birou. Se simţea uşurată că trebuia să amâne momentul judecăţii.

— Lydia, s-a terminat cu TRC-ul, au terminat raportul.

— Asta înseamnă că nu mai ai serviciu.

— Nu, nu, lucrez la minister, nu la Comisie.

Arta lui de a evita răspunsul într-un mod indirect era perfectă, chiar şi atunci când se uita la ea direct. Era la fel ca atunci când venise să-i spună despre relaţia lui cu femeia aceea, Betty, „tovarăşa lui de arme". O glumă de prost gust, trebuia să-şi aducă aminte să n-o mai repete, nici măcar în gând. Ce infidelitate mai avea de mărturisit acum?

— Deci s-a terminat?

— Da şi nu.

— Silas, nu poţi să fii mai precis?

— Ei bine, s-a terminat raportul, o să i-1 înmâneze Preşedintelui săptămâna viitoare, slavă Domnului.

— Vrei să spui că ar fi fost o şansă să n-o facă?

— Loveşte şi fugi, cum se spune.

Îi descrise tensiunea, intrigile, îi povesti cum cei care predicau adevărul în public de fapt credeau în „principiul minciunii". „Şi-ar vinde şi mama ca să obţină un post în Cabinet în viitor..." Se opri în mijlocul discursului din cauza imaginii care se citea pe faţa ei rece, calmă, în aşteptare. Ea ştia că el mai avea şi altceva de spus, un lucru pe care nu ştia cum să-1 formuleze, în ciuda volubilităţii, în ciuda talentului lui de a spune lucruri imposibil de spus.

— Lyd, audierile TRC s-au terminat, dar procesul de amnistie continuă.

— Deci nu s-a terminat?

— Pentru multă lume nu se va termina niciodată. Pentru mulţi, va mai continua un timp.

Citea un discurs pe care-1 pregătise în minte, gândi ea. Oare câtă vreme îi luase până să ajungă acasă, până să iasă din maşină, până să definitiveze tot ce avea să-i spună?

— Fii mai concret, Silas. La obiect.

— Du Boise a cerut amnistie, el şi alţi trei, patru, pentru atac, viol, mai ales asupra femeilor. Eşti unul din cazurile pentru care cere amnistie.

Ea tăcu. El se aplecă.

— Am văzut dosarul, cineva care era implicat în investigaţiile TRC ţi-a recunoscut numele. Audierile vor fi publice, cândva, anul viitor.

— Opreşte-i, Silas.

— Nu pot, nici măcar Preşedintele… începură să-i tremure mâinile. El îi luă paharul şi o luă de mână. Cu toate că reuşea să-şi ascundă tulburarea, pulsul accelerat o dădu de goL. Îi mângâie mâna, cu gesturi tandre care urmăreau venele de sub pielea transparentă a încheieturii până la pielea aurie a antebraţului. Era în genunchi în faţa ei, îi săruta faţa, mângâind-o pe tot corpul, pe sâni.

— Nu, nu spuse ea, şi-1 îndepărtă.

Căzu în fund, se uită în sus la ea, cu umilinţă amestecată cu regret.

— Îmi pare rău, îmi pare sincer rău, m-am simţit copleşit…

— Nu-i nimic, eşti soţul meu… ai toate drepturile. Silas dădu din cap.

— Doamne, nu asta am vrut să spun…

— Dar eşti soţul meu.

Se ridică, îşi recapătă demnitatea, nenorocita de mândrie, avea să-şi spună mai târziu, dându-şi seama de ocazia ratată, de gestul tandru pe care avusese intenţia să-l facă, s-o ia în braţe, la pieptul lui, să o lase să plângă, să-şi verse necazul.

— La asta se reduce totul? Tot ce e între noi înseamnă drepturile mele de soţ?

Ea începu să plângă, încet, ca un copil, cu acea voce pe care spera că nimeni n-o va mai auzi vreodată. Silas se îndepărtă, cu haina aruncată pe umăr. Nu mai făcuse asta de ani de zile, nu mai plecase în toiul nopţii, de furie şi de supărare. Iar Mikey era cu ea acum, coborâse din capul scărilor unde Silas îl văzuse, întrebându-se de câtă vreme era acolo, ce văzuse şi ce auzise. O cuprinsese în braţe, şoptind: „Nu-i nimic, mamă, nu-i nimic.” Doar Mikey îi rămăsese, pentru că Silas plecase în noaptea umedă, să bea într-un bar plin de mirosul de sudoare al unor beţivi întârziaţi, într-o atmosferă de agresivitate domolită. Avea să le mărturisească necazurile, tragedia vieţii sale, „soţia mea, ştiţi”, apoi avea să cadă în muţenie, dând din cap şi lăsân-du-şi povestea neterminată.

Îl îmbrăţişase pe Mikey şi îl săruta, aşa cum îşi dorise dintotdeauna să se apropie de un bărbat, în siguranţă şi cu plăcere. Buzele ei le atingeau pe cele ale lui Mikey, iar limba ei le simţea umezeala, îl conduse până la pat şi el se aşeză, cu ochii închişi. Şi apoi el plecase.

Lydia plânse de necaz şi de uşurare. Se uitase la corpul lui suplu, văzuse în el fragilitatea pe care n-o observase înainte, şi dorise din toată inima să întindă mâna şi să-l atingă, tandru, ca o mamă, dar ştia că asta era imposibil acum.

Avea deja ceva din duritatea masculină pe care bărbaţii o capătă de obicei destul de târziu în viaţă. Nu va fi credincios unei singure femei, era tipul de bărbat care vine şi pleacă fără

să te avertizeze. Ce dificil va fi să-1 iubească doar ca pe un fiu, de aici înainte.

S-a terminat cu drama. Nu trebuie să înceapă sora ei, melodrama, îşi trăiesc vieţile separat, în secret. Se ascund unul de altul la fel cum se ascund de lumea din jur. Niciunul nu strigă, nu se ceartă, Silas nu mai pleacă de acasă, chiar dacă e nervos, îşi ascunde furia, pleacă încet; a învăţat să închidă uşa fără zgomot, să-şi pornească maşina şi să plece fără să se audă cauciucurile, fără să ambaleze motorul. Numai el poate pleca în felul ăsta. Lydia ia autobuzul sau merge pe jos până la Louis Botha Avenue să ia un taxi Kombi când vrea să vadă ce mai fac Mam Agnes şi Jackson în Soweto.

— E foarte curajoasă, spune Jackson.

— Şi nesăbuită! adaugă Mam Agnes.

Mikey merge pe jos, cu paşi mari, tot drumul de la Munro Drive la Orange Grove, la Radium Beerhall, la Clubul de Sănătate, unde se antrenează şi îşi vede prietenii. Brusc, a început să-şi dorească să fie în preajma tinerilor, care îl primesc în cercul lor, cu veselie, aşa cum faci cu un refugiat. Lydia observase că şi Mikey lua taxiul spre Newclare, unde crescuse tatăl lui. Se întorcea din aceste expediţii stors de vlagă, neatent, fără poftă de mâncare. Amândurora le e teamă că Mikey ia droguri, dar nu spun nimic. Lydia simte că vina ei e mai mare.

Dar continuă să trăiască împreună, alături unul de celălalt, o familie ale cărei nume par a nu mai au nimic în comun. Silas Aii, Lydia Aii, Mikey Aii. Lui Mikey îi repugnă cel mai tare felul în care sună numele lui, a ajuns să înţeleagă că e un „oximoron”.

Vinu, care este şi ea la cursul de engleză la universitate, sărbătoreşte divorţul părinţilor el. Îşi vopseşte părul în portocaliu aprins şi-1 invită pe Mikey să bea un păhărel, întinsă pe scaun, îi spune că numele lui e chiar mai rău decât al ei.

— Vinu Viljoen, îşi pronunţă ea numele. Bastarzii sunt frumoşi, numele lor nu.

Râd amândoi şi apoi ea începe să plângă; Mikey o ia în braţe şi se uită fix la oamenii curioşi din jurul lor, până când aceştia trebuie să se uite în altă parte, îi spune că o înţelege.

— De ce oamenii nu se căsătoresc cu cineva care le seamănă? întreabă eA. În felul ăsta, nu vor trebui să descopere, după ani de zile, după ce au adus pe lume copii, că sunt incompatibili din punct de vedere cultural, iar copiii nu vor trebui să sufere.

Mikey spune că de acum încolo nu va mai răspunde decât la numele de „Michael”. E o declaraţie de loialitate. Nu ştie de ce a luat această decizie; la urma urmelor, dacă vrei să schimbi numele cu care te numesc oamenii, trebuie să alegi ceva mai potrivit, un nume de botez care să meargă cu numele de familie.

— De pildă Moosa Aii, spune Vinu, sau, mai bine, Mohamad Aii.

Râde, îşi şterge lacrimile, îl sărută cu tandreţe şi spune:

— O să-mi găsesc un tip pe jumătate evreu ca să mă culc cu el.

Pleacă.

El îşi aduce aminte că numai Kate îl striga Michael, că felul în care îi spunea numele avea ceva posesiv în el, dar îşi alungă sentimentul de stânjeneală când se menţionează numele ei sau când se gândeşte la ea. Nu-i mai răspunde la telefon, iar o dată s-a întors de la poarta universităţii când 178 a văzut-o stând în maşină, aşteptând pe cineva, un prieten sau un coieg, poate chiar pe el. Nu are chef s-o vadă, n-o mai doreşte, nu mai vrea să-i audă vocea răguşită după ce fac dragoste, nu mai vrea să-i simtă mirosul, pe care îl defineşte drept „un miros de femeie bătrână”. Cu toate acestea, îi este recunoscător că a putut obţine informaţii despre Du Boise.

Membrii familiei Aii stau împreună în casa lor din Berea poate pentru că n-au încotro, poate pentru că, înainte să plece, oricare dintre ei ar trebui să recunoască acel „ceva” care i-a despărţit pentru totdeauna. Nu se gândesc la viitor, fiecare se gândeşte la un mod de a face faţă realităţii acelui „lucru.”

Silas se gândeşte la trecut, aducându-şi aminte de momentele frumoase, momente de limpezime, lipsite de ambiguitatea pe care o vede peste tot. Acasă, la serviciu, în ţară, în religiile lui Dumnezeu şi în absenţa lui Dumnezeu din politică, vede o zonă cenuşie, de moralitate îndoielnică, ce creşte continuu. El este un „progresist", un epitet care distinge generaţia lui de membri mai în vârstă din mişcarea de eliberare. Ştie ce înseamnă să fii pragmatic, primeşte chiar „libertatea de a greşi" cu braţele deschise, dar asta îl face să se înstrăineze, dereglându-i busola uneori. Legile nu mai sunt atât de precise, nu mai au precizia lamei bistu-riului, simte cum îşi pierde simţul direcţiei, îl simpatizează pe ministru şi-i e ciudă pe el în acelaşi timp, la fel şi pe Preşedinte; amândoi reprezintă, în integritatea lor personală, „sistemul de valori" al mişcării de eliberare. Faptul că sunt în guvern, faptul că trebuie să ia decizii care să fie în acord nu cu propriile lor dorinţe, ci cu nevoile ţării, le subminează principiile personale.

Preşedintele a decis să facă loc viitorului inevitabil, reprezentat prin Epoca Managerului, în care se făceau afaceri şi se hotăra soarta ţărilor la un pahar de whisky, în liniştea camerelor întunecate. Ministrul lui trebuia să se retragă, la fel şi Silas. La urma urmei, nu era decât un om simplu, din popor. Ce viitor ar fi avut în guvern?

Lydia trăieşte în prezent, se auto-flagelează, e de-o sinceritate brutală. Odinioară instrumente evidente ale purgatoriului, sinceritatea şi remuşcările nu micşorează durerea surdă care-i asediază conştiinţa. S-a întors în camera de la etaj, în dormitorul matrimonial, în timp ce Silas s-a instalat în camera lui Mikey. A fost iniţiativa lui Mikey să se mute în biroul lui Silas, ca Silas şi Lydia să aibă dormitoare „potrivite" (toţi evită camera de oaspeţi, cu pereţii goi şi dulapurile pustii). Asta e singura schimbare pe care o făcuseră în rutina lor. Lydia stă în balconul îngust al camerei sale, aproape de golul care se cască deasupra străzii, protejată doar de balustradă. Bea ceai de plante (pentru sănătatea corpului şi a minţii), îşi întinde picioarele şi-şi admiră gleznele subţiri.

Îşi regăseşte jurnalul, îl deschide într-o zi, cu un sentiment de emoţie. Bănuieşte că a fost citit, dar nu şi-1 imaginează pe Silas făcând un asemenea lucru. Oare o fi fost Mikey? Alungă gândul şi se apucă de scris. Acum e un jurnal adevărat în care înregistrează evenimentele în fiecare zi. Picioarele i se vindecă. I-au scos copcile, bandajele care-i deformau picioarele au dispărut. Se gândeşte la frumuseţea ei care durează, în ciuda remuşcărilor şi a sentimentului de vină, şi se roagă să-i dispară farmecul, să se transforme rapid, în procesul de îmbătrânire, într-o femeie de vârstă mijlocie, cu părul alb şi coapse flasce.

Se gândeşte că şi-a sărutat băiatul pe buze, carnal.

Apoi îşi îndulceşte gândul, plasându-1 într-un anumit context. Este o supravieţuitoare, la urma urmei, sau cel puţin aşa i s-a spus. Şi-a sărutat fiul carnal, crede ea, iar el n-a răspuns. L-a sărutat cu intenţie? Analiza asta o ajută. Ea 1-a sărutat, el a început s-o sărute, apoi s-a retras. L-a strâns în braţe şi i-a simţit corpul musculos, nu, era sexul lui. Pentru un moment, doar pentru un moment. Plângea, de aceea o 180 luase în braţe. Se simţea slăbită, fără viaţă. Oare toate femeile care se află în asemenea momente sunt descrise ca slăbite? Dar ea îl dusese către pat, către acel pat strâmt, pentru oaspeţi, dar în care nu dormise nici un oaspete.

Da, stătea întins lângă ea, dar păruse că se retrage. Era într-un fel de transă, o stare de absenţă, corpul retrăgându-i-se într-un cocon răcoros, nu, nu era ca un pântec, nu era cald, nu avea viaţă. Apoi, şi ea se cufundase în acelaşi calm rece, cast care reduse dorinţa nedefinită (oare era dorinţă, doar asta?) pe care o simţea în stomac, în mâinile tremurânde, în murmurul fremătând al sângelui în acea zonă care se presupunea că era domeniul sexului: în pântec, în coapse, în vintre. Doamne, ce banal părea totul acum.

Şi totuşi, acel sărut era de neşters, era un gest imposibil de luat înapoi. Ca şi penisul lui Du Boise, era un act de intruziune iremediabilă. Mikey se salvase pe sine şi o salvase şi pe ea de o plăcere cu adevărat abominabilă. Dacă ar fi făcut dragoste, ar fi fost repercusiuni nebănuite, consecinţe inimaginabile – dar asta

ar fi însemnat energie, chiar dacă ar fi fost malefică, plină de dezgust de sine şi de ură. Acum nu mai e nimic decât această tăcere emanată de Mikey, care insistă, atunci când catadicseşte să vorbească, să-i spună Michael, un nume îndepărtat pentru o persoană îndepărtată. Tăcerea a început în momentul când ea îl scuturase: „Mikey, Mikey, trezeşte-te, du-te în patul tău.” Se ridicase, ca şi cum un hipnotizator ar fi pocnit din degete, plecase fără să spună un cuvânt, fără să clipească, fără vreun gest de rămas bun, fără să se uite înapoi, ca şi cum i-ar fi fost teamă că se va transforma într-o stană de piatră. Ea tresare la amintirea imaginilor arhetipale ale păcatului originar, Sodoma şi Gomora, condamnările biblice pe car le cheamă asupra ei, poate pentru a găsi iertare. Nu pentru asta sunt religiile, pentru a cere căinţă şi pentru a acorda iertare?

Nu, e mai mult decât atât. Mikey plecase ca şi cum nu se întâmplase nimic. Ca şi cum ea, mama lui, nu 1-ar fi sărutat pasional, nu 1-ar fi rugat să stea cu ea în pat, ca şi cum el n-ar fi încurajat-o. Uneori speră ca el să nu-şi aducă aminte nimic, ca trauma să-i fi produs amnezie, se roagă ca el să nu păstreze cicatricele pasiunii ei vinovate.

În inima ei ştie mai bine, simte instinctiv că şi el o dorise la fel de mult, că fusese dorinţă pură ceea ce simţise, dar că fuseseră salvaţi de aroganţa lui, de dorinţa lui de a-şi testa disciplina ascetică: abilitatea de a rezista chiar şi celor mai exotice tentaţii. Ar fi putut tot atât de bine să facă sex cu ea doar ca să-şi dovedească capacitatea de a face lucrul interzis. Mikey e sclavul unui Zeu cu mult mai puritan: propria lui voinţă.

Aşa cum s-a definit acum, Mikey trăieşte doar în viitor, în lumea tinerilor. Nu-1 mai interesează generaţia veche, mama şi tatăl lui, Kate, bunicii, Dumnezeu, despre care crede că şi el este bătrân, nici măcar celălalt bătrân, Madiba, cu zâmbetul lui de copil răutăcios, pe care cândva 1-a crezut salvatorul lumii vechi. Toţi au acelaşi aer fragil de vulnerabilitate, în ciuda anilor acumulaţi şi a experienţei. „Lupta” a împrăştiat seminţele unor speranţe şi ale unor idealuri strălucitoare, dar recolta n-a fost pe măsură: au obţinut doar o viaţă obişnuită, dar şi o vanitate

hrănită prin priviri şirete şi admirative aruncate în oglinda istoriei lor personale, în fiecare s-a născut o nevoie imperioasă de „legalitate”, o nevoie de a fi recunoscut ca un „erou al luptei”, încă o dată, lumea este plină de constructori de monumente şi statui.

O singură dată îşi vede viitorul la fel ca viaţa pe care o trăiseră părinţii lui – o soţie, o parteneră, copii, o casă, o grădină şi un câine. Indus în eroare de sentimentalismul acestei speranţe, plină de o vanitate matură până în cel mai neînsemnat detaliu, o alungă: în viaţa lui nu vor exista asemenea calamităţi. 182

Mikey a abandonat acel stil confortabil, chiar neglijent al adolescenţei. Poartă haine negre strâmte, iar părul îi este tuns atât de scurt că i se vede pielea capului, palidă, aproape delicată, înfăţişarea îi reflectă procesul de maturizare care se petrece înăuntrul lui, interiorul strident şi rece. Poartă un cercel, ascultă muzică hard care altă dată îi era complet indiferentă. A căpătat acea atitudine nepăsătoare a tuturor tinerilor. Merge în cluburi, vine acasă mirosind a alcool, stă patru ore în faţa televizorului, leneş, lâncezind. Apoi, ca la un semn, iese din transă, se duce în camera lui unde începe să lucreze pe computer până noaptea târziu, după cum o dovedeşte zgomotul tastaturii.

Lydia 1-a mai văzut citind Coranul; stă pe coridorul neluminat şi-1 ascultă citind cu voce tare versurile sonore ale unui poet mistic. Când Mikey nu e acasă, se uită la carte cu atenţie, examinând coperta gravată cu aur, marginile aspre, ca şi cum ar căuta un indiciu despre această persoană nouă şi misterioasă în care se transformase fiul ei.

Odinioară era băiatul meu, era Mikey, un băiat mult mai simplu!

Pentru că acum stă în biroul tatălui, zgomotele pe care le face ar trebui să fie astupate de acustica ciudată a casei. Cu toate acestea, ele străpung liniştea plină de umbre, împiedicându-i pe Silas şi pe Lydia să doarmă, până când ea recurge la dopuri de urechi, iar el îşi măreşte numărul de picături contra insomniei.

Mikey are o energie febrilă care pare să-i consume toată tinereţea. E înalt şi suplu, are o frumuseţe pe care îmbrăcămintea de culoare neagră i-o accentuează. Silas îl tratează cu indiferenţă (nu-1 mai întreabă „Ce faci? ca şi cum ar întreba despre starea de sănătate a unui străin pe care nu-1 mai văzuse de ani de zile), iar Lydia încă îşi mai aduce aminte de momentele de altădată.

Şi toate acestea s-au întâmplat doar într-o lună. Ce repede se lasă uitarea peste emoţiile care au început să dispară!

Raportul TRC este predat Preşedintelui. Silas apare la televizor, cu părul grizonat şi distins – pare că a încărunţit mai ales în cele câteva săptămâni în care a lucrat „în spatele scenei” – buimăcit şi mulţumit de sine în acelaşi timP. Încet, încet, cel mai important element din personalitatea lui devin contradicţiile. Este un om care trezeşte suspiciuni, umbra care se strecoară şi-i şopteşte ministrului.

Lydia îi informează pe Silas şi Mikey că o să înceapă o slujbă nouă în anul următor; va face parte dintr-o echipă care face „teste de control” pe mamele seropozitive. Testarea eficienţei unui medicament care opreşte răspândirea HIV de la mame la făt. Vorbeşte o altă limbă, codificată şi abilă. De asemenea, se transformă rapid, iar schimbarea ei uimeşte pe toată lumea: pe soţ, pe fiu, pe mama şi tatăl ei, pe sora ei, Gracie. Toţi se uită la ea ca şi cum ar fi o insectă ciudată care iese dintr-un cocon pe care îl crezuseră a fi locul ei permanent de existenţă. Surprinsă, înfricoşată de noile ei aripi, Lydia e ezitantă, vorbeşte de parcă ar căuta aprobarea şi permisiunea cuiva.

— Unde?

— La Spitalul Chris Hani… da, în Soweto.

— Cum o să ajungi acolo?

— O să-mi iau o maşină.

Atât Silas, cât şi Michael uitaseră că ştia să conducă, că fusese şoferul familiei ani de zile, ducându-1 pe Mikey, făcând cumpărături, compensând lipsa de timp a lui Silas, prea ocupat cu munca lui la guvern ca să se mai ocupe de familie.

Se trece rapid la un alt subiect. Niciunul din ei nu întreabă de unde o să ia banii pentru maşină. Uită că ea muncise timp de şaptesprezece ani. O altă scăpare care arată cât de înstrăinaţi sunt. 184

Câteva ore mai târziu, îi spune lui Silas că Rachel Moss, viitoarea ei şefa, îi invitase la cină.

— Rachel Moss? Soţia lui Vusi Baloyi?

— Da, soţia avocatului TRC, răspunde ea. E o femeie independentă, ştii.

Sunt invitaţi şi Silas şi Mikey. Rachel apreciază sentimentul de familie. Aveau să vină şi ei, din amabilitate.

Ea începe să vădească din nou trăsăturile vechii Lydia, ale acelei femei luptătoare, pe care o cunoştea bine şi cu care se simţea în largul lui.

Când vine seara de vineri, Silas e gata. Michael nu e acasă. Nici nu s-a deranjat să sune, nu îl văzuseră din seara trecută. Se îngrijorează, aşa cum făceau întotdeauna, dar pleacă rară el. E foarte multă lume la petrecere. Invitaţii se plimbă prin grădină, vorbesc, se adună în jurul meselor încărcate cu mâncare şi băutură întinse pe o mare parte a peluzei, întreţinută special pentru asemenea evenimente.

— Toţi suspecţii obişnuiţi, spune Silas pe un ton scăzut, pe când înaintează prin mulţimea de demnitari.

El îşi arată ceva din fosta sa atitudine dură, dar Lydia nu se lasă impresionată. Dau peste câţiva miniştri, din fericire nu şi peste ministrul lui. Îl recunosc pe Silas, îi zâmbesc, lui şi femeii care-1 însoţeşte. Ea are parte de o primire deosebită: arată altfel decât

soţia pe care şi-o aduceau aminte. Se alătură unui grup care e deja aşezat la o masă, într-un loc puternic luminat. Un ziarist, care ştie ce rol a jucat Silas în procesul TRC, încearcă să deschidă o discuţie. Caută o poveste pentru articolul de fond. Silas soarbe din vin, zâmbeşte benign în indiferenţa lui.

Rachel Moss este o femeie slabă şi musculoasă, energică; firea ei agitată, tipică pentru o evreică, s-a transformat prin şederea îndelungată în Africa. Chiar şi râsul ei ascuţit încearcă să fie mai puternic decât îi permit plămânii. Iese din casă în goană, îi strânge mâna lui Silas, o îmbrăţişează pe Lydia, apoi o ia cu ea pentru a-i face cunoştinţă cu ceilalţi musafiri. O prezintă ca „o membră a echipei ei”, ca pe un fel de fiică risipitoare care iese din umbra dubioasă a soţului ei, Silas Aii.

Nimeni nu se mai întreabă dacă Denis este dubios şi de ce. Toţi acceptă acum că oameni ca el sunt necesari în politica Africii de Sud, că a trecut vremea dezbaterilor publice. A fi în guvern e diferit de a lupta pentru libertate. Acum e vremea managerilor. Unii activişti ai mişcării de eliberare sunt sceptici: oare oamenii ăştia din umbră nu urmăresc nimic, nu creează un nou profil, pregătit pentru când va veni noul Preşedinte?

Rachel se întoarce cu Lydia. Cuplurile trebuie să stea împreună la petreceri. Pe drept cuvânt. Acest lucru susţine dilema lui Rachel: soţul ei e pe punctul de a rămâne fără serviciu şi ar trebui să-şi deschidă un cabinet de avocatură. Zona confortabilă a TRC-ului, faima ei n-o să-i ajute prea mult. Vusi se învârte în jurul lui Rachel, competitiv, înghesuin-du-se să obţină atenţia de care se bucură soţia sa.

Silas şi Lydia se înâlnesc cu Kate, care arată slăbită şi obosită, îi salută cu îmbrăţişări călduroase. Lydia o evită şi se îndepărtează, lăsând-o singură cu Silas. El nu ştie cum să se descurce, tăcerea e greu de suportat. Impulsiv, o îmbrăţişează ca şi cum ar fi vrut să-şi ceară scuze pentru impoliteţea soţiei lui.

— Nu mai e aceeaşi, începe el să spună. Apoi îşi dă seama de ceva. Ştii că luna viitoare fac cincizeci de ani?

Se relaxează, râd.

— Ei bine, va trebui să dăm o petrecere, spune Kate.

E fericită să discute despre ceva atât de neînsemnat ca o petrecere. Ce masochist să-ţi sărbătoreşti înaintarea în vârstă, faptul că eşti muritor! Vestea că Silas va împlini în curând cincizeci de ani se răspândeşte repede la cei din jur, se propun toasturi premature, se dau pahare din mână în mână, 186 se fac presiuni să dea o petrecere. Nu le trebuie mult să-1 convingă. Luminiţa din ochi înseamnă că se hotărâse deja.

Pe drumul către casă Silas e vesel, tensiunea a dispărut. Se gândeşte s-o roage pe Lydia să se culce cu el în seara asta, pentru că sexul îl ajută să scape de insomnie. Au nevoie să-şi ţină de urât. Dar acasă trebui să renunţe la intenţia lui, care devenise din ce în ce mai arzătoare pe drum. Auzeau voci.

Michael e acasă, spuse el, dându-şi seama ce ciudat suna numele. Mai e şi o altă voce. A unei femei. Cântă muzica, se aud râsete, îl aud pe Michael spunând ceva, cu vocea voalată, apoi urmează tăcerea. Oare ce-i spune? Că părinţii lui sunt acasă, că sunt de modă veche, că n-a adus niciodată o femeie sau o fată acasă? Se vede lumină pe sub uşă. Silas şi Lydia schimbă priviri.

Stau în umbră, nesiguri de ce ar trebui să facă sau să spună.

— O să dau o petrecere, spune el în cele din urmă.

— O petrecere?

— În curând e decembrie…

— Dumnezeule, ziua ta de naştere

— Împlinesc cincizeci de ani.

Se privesc pentru câteva momente. Noiembrie a trecut, cum a trecut anul! Simt din nou afecţiunea dintre ei, licărind ca o flăcăruie care fâsâie şi se stinge, îşi zâmbesc. O să-1 ajute, spune ea, apoi urcă treptele şi se duc în camerele lor.

Lydia e neliniştită. E prima dată când Mikey face asta, când aduce pe cineva acasă. Cu excepţia lui Kate, dar asta a fost o aberaţie. Se întoarce spre noptieră, găseşte tabletele de dormit – nu creează dependenţă, după cum spunea doctorul. E fericită că a acceptat să se ducă la un doctor pentru consiliere. Ia o pastilă, îşi toarnă apă din carafă în pahar. E un obicei pe care 1-a căpătat în spital.

Îl aude pe Silas în baie, şi-1 imaginează în faţa chiuvetei, pregătindu-şi băutura pentru culcare, îşi numără cel puţin douăzeci de picături – mult prea mult! Grija pentru el îi face nodul din stomac să dispară şi e tentată să meargă la el şi să-i vorbească despre acest obicei. Dar îşi dă seama ce ipocrită este, şi îi urează noapte bună. Tot ce-i mai poate oferi acum e tandreţea ei din depărtare, îşi înghite tableta şi aşteaptă să-i vină somnul.

Speră ca vizitatoarea lui Mikey – şi Mikey – să fi plecat atunci când va coborî mâine dimineaţă, când toată casa va fi scăldată în soare şi lumină. E singura plăcere pe care i-o produce această casă şi nu vrea să i-o strice nimeni. Cu acest gând, lumea exterioară, dislocată, începe să dispară.

Silas nu poate să doarmă. E prins între mândrie şi dorinţa sexuală presantă. Nu a mai făcut sex de câteva luni, cu mult timp înainte de a-1 întâlni pe Du Boise la mall, înainte de a începe totul, în camera lui de împrumut, întins ca un musafir nepoftit, uzurpând patul fiului său, se întoarce în lumea lui, acea lume trecută.

Era mult mai tânăr decât Michael, treisprezece, paisprezece ani, când stătea întins în întunericul casei mamei lui şi asculta zgomotele de afară. Era timpul marii mutări, când africanii erau mutaţi cu forţa din Newclare, care fusese declarată zonă de culoare. Veniseră noaptea târziu să-i ia pe oameni în camioane – cei ce mai rămăseseră din familiile care refuzaseră să se mute în Soweto, sau care nu mai aveau energia să-şi adune lucrurile şi să se ducă în necunoscut.

— Soweto e aşa de departe, spusese un vecin, domnul Rathlogo.

Fiica lor, Dikeledi, tovarăşa lui din copilărie, şi chiar şi după ce au devenit conştienţi de propriile corpuri, de atracţia creată de diversele texturi, forme şi culori, spusese, „Va trebui să ne căsătorim. Dacă nu, tatăl meu o să te omoare. Ştii ce înseamnă o fată pentru tatăl ei, pentru fraţii ei?” 188

Se auzeau râsete obscene, bănuiai mângâieri nevinovate din cauza neştiinţei, în aceeaşi cameră în care Lydia avea să doarmă cu el, Lydia a cărei imaginaţie era inepuizabilă.

În noaptea în care veniseră oamenii în costume gri escortaţi de soldaţi ai căror paşi grei se auzeau pe caldarâm şi se auziseră uşi trântite, Silas asculta lumea aceea care-1 înconjura şi care se prăbuşea cu zgomot. Putea auzi tot ce se petrecea în casa de alături prin pereţii subţiri. Familia Rathlogo, trezită din somn, avea o jumătate de oră pentru a se pregăti de plecare. Dikeledi, fratele ei Pitso, mama şi tatăl ei, ale căror nume nu şi le mai aducea aminte, oameni şi lucruri aveau să fie aruncaţi laolaltă într-un camion deschis.

Silas stătea întins în întunericul lui, conştient pentru prima dată de puterea ruşinii. Auzea vocea lui Dikeledi, acel ton indignat pe care îl avea ea ori de câte ori era în faţa unei nedreptăţi – când el trişa la vreun joc, sau mai târziu, când descoperise puterea trupului său masculin şi îşi satis-făcuse plăcerea fără să-1 intereseze ce simţea ea. O auzise spunând: „Nu ţi-e ruşine?”

Probabil se adresa vreunui oficial saşiu, supărat că trebuia să stea acolo, afară, în întuneric, la acea oră nepotrivită, numai pentru că un grup de „negrotei” refuzaseră să se supună legii. Ar fi putut să-1 strige pe Silas, dragostea ei, tovarăşul ei, băiatul în care îşi investise visele de tinereţe, senzualitatea ei. Dar el nu era în stare să se ridice, să iasă şi să-şi arate solidaritatea cel puţin. Nu numai pentru că mama lui venise şi se aşezase pe patul lui, spunându-i cu ochii în lacrimi, „Nu poţi să faci nimic, asta nu e bătălia noastră”, ci şi pentru că simţea o greutate care-1 apăsa, o inerţie, chiar o indiferenţă.

Ani de zile, această amintire umilitoare a neputinţei sale, acel inexplicabil simţ de detaşare avea să fie protecţia lui împotriva

auto-liniştirii, a suficienţei, a vanităţii. Dar paradoxul era că, în timp, devenise o sursă de linişte; neliniştea însăşi pe care o crea în el părea să înlăture alte frici mai imediate şi alte griji care-1 copleşeau.

Închise ochii, încercând să ajute somnul pe care i-1 aducea amestecul de ierburi (poţiunile astea homeopatice întotdeauna trebuie ajutate!), transformând vocea lui Dikeledi în murmurul sonor care se auzea întotdeauna pe străzile din Berea la acea vreme din noapte.

Partea a doua CONFESIUNEA.

Din moment ce trebuie să asculţi înainte de a vorbi, învaţă să vorbeşti ascultând.

Mevlana celaleein-i rumi, Mesnevi.

Multe zile după ce Michael a terminat de citit jurnalul Lydiei, o imagine îl obsedează, un bărbat care stă în uşă, un bărbat care se iveşte şi aduce cu el întunericul într-o zi de vară. Imaginea i se pare un pic prea dramatică şi o respinge. Din câte îşi aduce aminte, bărbatul nu e destul de înalt încât să acopere cadrul uşii, dar e ameninţător şi sinistru. Aceste cuvinte sugerează o dramă şi mai mare, dar sunt adevărate: îşi aduce aminte ce efect avusese bărbatul asupra bunicii lui, Angel.

Michael o numea Ouma Angel pentru că Angelina era un nume pe care mintea lui de copil nu-1 accepta. Poate că o vedea chiar ca pe un înger: cu părul lins, grizonat, cu o faţă pe care apăreau riduri fine atunci când zâmbea. O striga Ouma Angel, un sunet delicat, senzual, care umplea casa de lumină, iar ea îl lua la piept, încântată că o striga Angel, chiar dacă asta venea de la un copil. De ce nu avuseseră părinţii ei această inspiraţie, sau măcar un tânăr, un bărbat mai sălbatic decât Aii Aii? Probabil viaţa ei ar fi fost alta dacă ar fi fost numită Angel de cineva atunci când era tânără. Acum nu-i permitea decât lui Michael să-i spună aşa, toţi ceilalţi fiind apostrofaţi pe un ton sever: avea un nume adevărat, zicea ea.

Din ziua în care bărbatul venise la uşă şi vorbise cu Ouma Angel pe limba ei, dar dur, pe un ton autoritar, o umbră se lăsase asupra vieţii lor. Michael îi simţise teama, greutatea de pe piept care o făcea să respire greu. El se uitase la faţa omului şi văzuse că avea ochi albaştri, îngustaţi de dezgust: avea în faţa lui o femeie albă în locuinţa unui negru, iar băiatul cu pielea închisă la culoare, dar cu părul blond, era dovada faptului că era prostituată (da, femeile albe care trăiau cu bărbaţi negri erau curve, cum altcumva putea să le numească?).

Du Boise, ăsta era Du Boise. Michael ştia că-i mai văzuse faţa undeva, ochii albaştri urduroşi pe care-i descria Lydia în jurnalul ei.

Mai târziu, în acea zi, când Lydia şi Silas veniseră acasă de la serviciu, Michael îi auzise pe cei mari vorbind, o auzise pe Ouma Angel spunându-le despre vizita bărbatului. Deşi tăcuseră toţi după ce vorbise Silas (oare le spusese să nu fie paranoice?), simţise că erau cumva speriaţi din modul în care Silas îi pusese mâna pe umăr şi din felul în care îl îmbrăţişase Lydia, şoptindu-i, „Copilul meu, copilul meu”, ca şi cum ar fi rostit o incantaţie împotriva răului.

Ouma Angel dispăruse din viaţa lui, devenind o umbră care îi zâmbea din când în când pe furiş (în rarele momente când se vedeau), ca şi cum ar fi împărţit un secret sau ar fi trecut împreună prin ceva necunoscut celorlalţi, îşi aduce aminte ultima vizită pe care i-o făcuse, la câteva zile înainte să moară. Silas presimţise asta: Ouma avea să ne părăsească în curând. Se mutase din casa lor din Noordgesig, din cartier în cartier, până ajunse într-un loc aproape de oraş unde locuiau mai ales albi, Charlton Terrace. Numele avea o rezonanţă străină şi îl intimida pe Michael. Avea vecini albi care vorbeau o variantă de afrikaans, cam ca a noastră, dar mai dură, ca acel om de la uşă.

La Charlton Terrace, zgomotele din weekend aveau o altă textură. Oamenii erau mai trişti, aducându-şi aminte unul altuia că trebuiau să se poarte ca albii, în cele din 194 urmă, beţia triumfa, iar zgomotul era la fel de puternic precum în Noordgesig sau în Newclare.

Ouma Angel se împuţina; de fiecare dată când o vedeau, era mai mică. Se sprijinea într-un baston cu mâinile noduroase şi mergea târşâit din cameră în cameră, ca şi cum ar fi încercat să absoarbă căldura podelelor din lemn direct prin tălpile goale. Vorbea cu Silas în şoaptă, nu pentru că voia să fie secretoasă, ci pentru că o lăsa respiraţia: „Sunt unele lucruri pe care oamenii nu le pot uita”. Michael îşi aduce aminte că spunea asta, printre alte multe lucruri („A început să o ia razna, nu mai are mult”, îi spunea Silas Lydiei), pentru că vorbea răguşit şi pentru că părea că i se adresează lui, şi nu lui Silas.

O săptămână mai târziu, era moartă. Pur şi simplu i se oprise inima, spunea doctorul. Asta se întâmplase cu o lună înainte ca Mandela să fie eliberat, iar ambiţia vieţii ei fusese să-1 vadă „în carne şi oase” (chiar dacă îşi mărturisise visul doar după ce se aflase că va fi eliberat în curând). Nu mai putuse să aştepte.

— Cel puţin n-o să-i vadă pe negri preluând puterea, îi spusese vecinul lui Silas, gândind că nimeni care avea o mamă albă nu putea să suporte „regula majorităţii”.

Michael se hotărăşte să reia vizitele în cartier. E un impuls ciudat, sentimental. Aşa ar face Silas, sau unchiul Alee. Lui Michael nu-i place să privească spre trecut. Acest exerciţiu e lipsit de sens, spune el. Una e să înveţi istoria, alta e să încerci să găseşti „un înţeles” în analele nesemnificative ale străzilor prăfuite. Totuşi, simte că trebuie să facă ceva, poate pentru a scăpa de senzaţia de fervoare claustrofobică a noii Africi de Sud. Noua Africă. O frază pe care o folosesc tatăl său, Kate, Julian, şi bineînţeles părinţii lui Vinu. Politicienii de toate orientările o folosesc atunci când vor să pară idealişti, să sărbătorească sau să se plângă de modul în care s-a schimbat ţara. Pe Michael îl surprinde întotdeauna tonul lor dramatic, modul în care cel mai plictisitor orator împrumută tonul unui actor care joacă în filmele despre galaxii îndepărtate şi fiinţe hibride. Această nouă Africă de Sud poate fi la fel de ciudată ca locul numit Charlton Terrace pentru Ouma Angel, chiar înainte de a muri.

De data asta, Michael nu are nici un plan; pur şi simplu o să ia un microbuz până în centru. Merge pe jos până la staţia de

microbuze din West Street şi caută semnul „Noordgesig”. Oamenii stau la coadă, răbdători, ca toţi navetiştii din lume. Dar aici nu există panouri sau hărţi, iar pentru cel care nu e obişnuit, circulaţia oamenilor şi a vehiculelor pare haotică. Michael nu vrea să întrebe: ştie că oricine arată că nu ştie cum stă treaba e taxat drept „ignorant” şi e imediat ţinta hoţilor care mişună prin staţiile de taxi. Îi vine în minte imaginea unor vulturi, cu zâmbete binevoitoare, dar sălbatice. Se opreşte, amuzat de această viziune grotescă a pericolelor din oraş, transformată în mit de cei care se mutaseră şi care căutau o justificare a gestului lor.

În cele din urmă, cere informaţii, şi i se spune unde să aştepte, în curând, se află într-un microbuz, aşteptând liniştit să se umple maşina. Călătoria e o aventură, cu frâne bruşte şi accelerări neaşteptate, cu oameni care urcă şi coboară rapid, cu bilete rupte la repezeală. Nişte mâini nevăzute sau o inteligenţă superioară par să controleze totul în linişte, fără prea mult tam-tam. Mai târziu, va recunoaşte că era de fapt o versiune romantică a suferinţelor pe care trebuie să le îndure navetiştii în fiecare zi. Viaţa lor este într-un permanent pericol, nu e nimic minunat în faptul că te înghesui cu alţii şi le simţi mirosul de transpiraţie. Dar acum e transportat într-o lume uitată, o lume pe care Silas o vede foarte rar acum.

Maşina iese din oraş şi întoarce spre Soweto. Michael se uită înainte, căutând repere, îşi aduce aminte vag staţia 196

New Canada, şi când vede clădirea clinicii comunităţii, cu mult mai mică decât şi-o aducea aminte (şi dărăpănată, cum avea să descopere la coborâre), îl anunţă pe şofer, care nu pare să-1 ia în seamă, că ar vrea să coboare, îi e teamă că o să-1 ducă în inima regiunii SowetO. Îi e ciudă pe el că se lasă pradă sentimentului stereotip de teamă care se ascunde în această expresie, dar se relaxează când şoferul se opreşte la două străzi mai încolo, într-o staţie de microbuz.

— Nu e un taxi care opreşte unde vrea clientul, spune şoferul, când Michael vrea să coboare.

Ceilalţi pasageri râd bine-dispuşi. Michael se simte ca un prost. Ştie că ar fi trebuit doar să spună cu o voce fermă: „Şofer, opreşte, vreau să cobor” iar el ar fi încetinit şi ar fi oprit. Un loc gol e întotdeauna binevenit, înseamnă mai mulţi bani.

Merge înapoi până la clinică şi se opreşte în faţa clădirii dărăpănate. Ouma Angel îl aducea aici pentru controale. Era o ocazie pentru ea să întâlnească alţi oameni, să vorbească despre multe lucruri, despre creşterea preţurilor, despre autobuzele care nu veneau la timp (cine spunea că taxiurile nu erau bune pentru cei mulţi?), cum boicotul consumului făcea viaţa dificilă, cum nici guvernului, nici activiştilor celor tineri nu le păsa de oamenii în vârstă.

— Da, pentru că vor doar victorie sau moarte, spune Michael cu voce tare, încercând să-şi aducă aminte ultimele cuvinte ale lui Ouma Angel despre acest subiect.

Îşi aminteşte cum o avertizau prietenii să nu se mai ia de „cei tineri” şi de sloganul lor pentru că ar fi putut să păţească ceva din cauza astA. Îi zâmbeşte unui trecător care se uită curios la el, un tânăr care vorbeşte singur.

Michael o ia pe strada Smith, care e paralelă cu strada principală şi se termină într-o fundătură la marginea autostrăzii spre Soweto. Numărul 14 este a treia casă de la sensul giratoriu, de la capătul străzii, îşi aduce aminte numărul pentru că 1-a scris de nenumărate ori pe coperta interioară a caietului de exerciţii de la şcoala primară (erai bătut dacă scriai pe cărţi, pentru că erau proprietatea guvernului). Ce mândri suntem de micul nostru univers!

Michael AH, strada Smith, nr.14, Noordgesig, Soweto, Johannesburg, Africa de Sud, Lumea.

Acea profesoară cu ochelarii ei minusculi – cum o chema? îi spunea: „Nu mai scrieţi Soweto pe cărţi. Asta e o şcoală de negri, iar Noordgesig este un oraş de negri!”

Noaptea, farurile maşinilor care întorceau la capătul străzii îi luminau fereastra, ca nişte caleidoscoape care îl legănau până adormea. Cu excepţia zgomotului pe care-1 făcea fiul vecinului, Johnny Smith, (îşi amintise imediat de figura lui, cu ochi înguşti şi tăioşi, când citise în Shakespeare despre Cassius, cel care părea „slab şi flămând") atunci când venea seara târziu acasă. Cauciucurile scârţâiau şi uşile se trânteau, zgomote care „ar fi putut să trezească şi morţii" (erau cuvintele lui Ouma).

La micul dejun, Lydia se plângea de venirile şi plecările târzii ale lui Johnny, spunând că nu le dădea un exemplu bun celor mici, în special celor care erau la vârsta la care puteai să fii atât de uşor impresionat cum era Mikey. „O să sfârşească rău", zicea Silas. Iar Lydia îl apostrofa: „Nu trebuie să vrei niciodată răul nimănui!" Era ceva în ea, o groază catolică, când îi trecea prin minte ideea unei morţi violente.

— Strada îi aparţine lui Johny Smith? întrebase Michael, atunci când crescuse destul de mult ca să se întrebe cum era să locuieşti pe o stradă care-ţi purta numele.

Silas izbucnise în râs, Lydia îi aruncase o privire indulgentă, iar Ouma Angel spusese că trebuia să fie îngrozitor să porţi numele unei străzi.

Michael se întreba adesea ce se întâmplase cu Johnny. Câţiva ani mai târziu, îl auzise pe Silas spunându-i Lydiei că Johnny murise. 198

— Doamne, ce păcat! răspunsese ea, luată prin surprindere. Michael era sigur că se dusese în iad.

Casa are un gard de plasă în jur. E o maşină într-un garaj construit neîndemânatic (cu pereţii nu prea drepţi), o grădiniţă bine îngrijită, iarba tunsă scurt. Mai e încă ceva, un fel de fântână care contrastează cu restul, construită pe poteca de asfalt. Apa izvorăşte din gura unui leu, la fel ca la unchiul Alee. Domină intrarea. Uşa care înainte se deschidea direct către răsărit e acum parţial ascunsă. Se vede că proprietarul căuta intimitatea cu orice preţ.

Un câine îşi ridică privirea, hotărăşte că Michael nu e o ameninţare şi se culcă la loc. Se dă la o parte o perdea şi simte că o privire îl urmăreşte din casă. Apoi se deschide uşa şi apare un bărbat care se îndreaptă spre el. E şi asta o formă de apărare. Să nu pari înfricoşat, şi poate intrusul va pleca.

— Pot să vă ajut cu ceva? întreabă omul.

— Nu, nu, treceam doar pe aici, răspunde Michael. Admiram fântâna.

Omul se uită şi el la fântână, admiră ceea ce-şi închipuia că îi plăcea lui Michael, se relaxează.

— Am găsit-o aici când am cumpărat casa. Un amărât a crezut că în felul ăsta o să-i ţină pe derbedei la distanţă.

Râsul omului răsună în amurgul care se lăsa.

— Ei bine, noapte bună, spuse Michael zâmbind, şi se îndepărtează.

Simte că omul încă se uita la el. Trage în piept mirosul de fum, ca şi cum ar testa calitatea aerului, în toate gospodăriile se aprind focurile. Mai folosesc oamenii încă sobele cu cărbuni?

Ce fac aici? se întreabă MichaeL. Îi caut fantoma lui Du Boise?

Se întoarce în şoseaua principală şi aşteaptă un microbuz. Când vine, e deja aglomerat, şi trebuie să stea pe o margine de scaun, lângă o femeie care îşi ţine geanta strâns, mai mult ca să-i facă loc decât de frica de a fi prădată. Simte mirosul ei familiar, intim, închide ochii şi încearcă să nu-1 identifice. Sudoare, deodorant dintre cele folosite de milioane de femei, şi de mama lui. De ce miroase altfel Kate? Doamne, oare există un miros de alb şi un miros de negru? Nu, nu e vorba de piele sau de culoare, este mirosul meseriei femeii. Se uită mai atent şi-i vede uniforma de asistentă medicală sub jerseu. Se îndepărtează de ea şi ea la fel, ofensată. Stau aşa, în poziţia aceea inconfortabilă, până ajung la West Street. El coboară şi dispare în noapte.

Acasă, se gândeşte la scopul căutării sale. E ca un turist care face turul zonei apartheidului. Care e scopul deplasării dintr-un punct într-altul? Poate e adevărat că amintirile noastre sunt legate de sărăcie, nu putem trăi fără rădăcinile noastre de apartheid. Ce caută el de fapt? Vrea să găsească dovezi că Silas e într-adevăr tatăl lui, că Lydia se înşeală, că instinctul ei matern a fost indus în eroare de amărăciunea pe care a simţit-o, de teama de ce era mai rău când 1-a declarat fiul lui Du Boise? Ce dovezi caută? Asemănarea fizică, forma nasului, conturul obrajilor, adâncimea ochilor, familiaritatea unei priviri?

Încearcă să nu se mai gândească. Oare fiecare căutare trebuie să aibă un scop utilitar? Nu poţi să-ţi descoperi pur şi simplu rădăcinile de dragul descoperirii? Da, poate să-şi scrie istoria proprie sau istoria întregii ţări prin trasarea mişcărilor nomade ale familiei sale dintr-un cartier în altul, căutând printre fotografii, printre rapoarte inginereşti (zona aceasta e predominant indiană, sau de culoare, sau africană, e zgomotoasă, oamenii ascultă muzică tare, locuiesc mai mult pe stradă, e mizeră, e plină de magherniţe şi trebuie dărâmată), printre evaluări ale asistenţilor sociali (copiii se holbează la tine cu feţe murdare, fără să-şi dea seama că suferă). 200

Casa lui Ouma Angel din Charlton Terrace a fost demolată demult. Acum e o parcare pentru Stadionul de Atletism din Johannesburg. Se vorbeşte că va găzdui Jocurile Olimpice. Atleţii vor alerga deasupra mormântului lui Ouma Angel. Casa din Newclare a fost demolată ca să facă loc unor blocuri de aprtamente. Ce uşor ne vin aceşti termeni, cum ne micşorează înţelegerea lucrurilor; ce era înainte o vale frumoasă e acum o adunătură de magherniţe, cu iarba distrusă de betonul fără culoare al blocurilor de apartamente cu chirie.

Nu, gândeşte Michael, îi trebuie un scop mai precis, îşi face un plan: mai întâi o să-1 găsească pe fratele vitreg al tatei, pe unchiul Amin. O să afle ce poate de la această rudă. Unchiul Amin probabil că era musulmanul adevărat, care îşi dispreţuia fratele bastard – de ce să-ţi aminteşti mereu că tatăl tău a avut o soţie care nu era musulmană, că el, imamul, nu avusese

curajul convingerilor sale, nu insistase ca ea să devină musulmană, ca să poată să-şi crească fiul slavă Domnului că avea doar unul – în religia musulmană?

Şi-1 imagina pe Amin strigându-şi fratele cu numele Silas, chemându-şi un nepot cu numele Michael, ce greu erau de pronunţat, ce neplăcut. Dar Oupapa Aii se căsătorise cu Angelina Pelgron, nu-i aşa că ăsta era un nume frumos? Era a treia soţie a lui, şi-i arătase tot respectul cuvenit, îşi cunoştea religia, acest Oupapa Aii. Contribuise chiar cu bani la creşterea fiului său, chiar dacă nu era bogat.

Michael ia în calcul mai multe scenarii: ostilitate pe faţă; reticenţă iniţială; şi cea mai puţin probabilă din toate, o primire călduroasă, spontană. Se gândeşte la problemele pe care vor trebui să le rezolve, încearcă să se pună în locul unchiului AmiN. Îşi alungă îndoielile, face semn unui taxi (de data asta s-a interesat despre rută şi încearcă să-1 convingă pe taximetrist să fixeze o oră limită de înapoiere) şi urmează instrucţiunile pe care le obţinuse la telefon.

Are o adresă, are o scuză: vreau să aflu mai multe despre rudele mele.

Găseşte strada Griffith 27, o casă impunătoare pentru zonă, cu un zid mare şi o poartă încuiată. Moscheea nu e departe. Sună şi se pregăteşte, încrezător.

Unchiul Amin, mai mic, mai îndesat şi mai negru decât Silas, stă într-un fotoliu vechi. Hasim, fiul cel mare, stă lângă el pe un scaun cu spetează dreaptă, în timp ce Haaron, cel mic, se sprijină de poliţa unui şemineu ornamentat. Doar de formă, gândi Michael. Nu e genul de casă în care să ardă un foc plăcut în serile reci de toamnă. Alături, există calorifere. E într-adevăr familia lui Silas!

De undeva apare o tânără cu o tavă, zâmbeşte timid, ca şi cum aşa ar trebui, dar nu iese din cameră în felul teatral pe care Michael şi-1 imaginase. Este prezentată. O cheamă Safiya. Poartă blugi şi are părul strâns la spate, dezvelind o faţă de o

frumuseţe pe care o vor estompa cu greu căsătoria şi maternitatea. Iese mândră, vădit dispreţuitoare la adresa expresiei uimite a lui Michael. Beau ceai, discută cordial.

— Ce mai face tata?

— Bine, dar e foarte ocupat.

— Da, îl vedem mereu la televizor.

Se lasă liniştea. Se foiesc precum actorii care şi-au uitat replicile, în cele din urmă, Michael rupe tăcerea.

— Nu ştiu cum ar trebui să vă spun, domnule Aii sau unchiule Amin, sau…

Un zgomot venind dinspre bucătărie îi salvează de acest moment stânjenitor, de această încercare grăbită a lui Michael de a rupe tăcerea. Intră un tânăr care poartă o kurta1

1 Kurta (kurti) – un veşmânt tradiţional purtat în nordul Indiei, Pakistan şi Afganistan (o cămaşă largă, mai lungă de genunchi, purtată atât de femei, cât şi de bărbaţi la ocazii deosebite).

Tradiţională şi keffiyeh1, urmat de o femeie mai în vârstă, care îl admonestează:

— Sadrodien, ne faci de râs! Amin o prezintă pe femeie.

— E mătuşa Hanifa, soţia mea şi mama lor. Se întoarce către tânăr.

— El e Sadrodien, fiul meu cel mai mic.

— Tată, i-auzi ce zice…, spune Sadrodien.

— Mai târziu! spune Amin cu severitate.

Safiya stă în uşă, uitându-se fix la Sadrorien, apoi se întoarce pe călcâie şi iesE. Îşi beau ceaiul, împreună cu mătuşa Hanifa şi cu Sadrodien, care a tăcut, dar a cărui faţă exprimă un sentiment

de jignire reţinută. Michael crede că are vreo douăzeci şi trei sau douăzeci şi patru de ani. Are barba prea mare, nu poate fi mai tânăr. Mătuşa Hanifa creează o atmosferă plăcută, de conversaţie, povestesc despre rude ale familiei. Michael trebuie să recunoască faptul că pe majoritatea nu-i cunoaşte. Ea zâmbeşte şi spune:

— O să-i cunoşti, cu timpul.

Ea simte că băiatul este într-o căutare importantă pentru el.

Imediat apar încă două soţii cu copiii lor (Sadrodien nu e căsătorit: „N-am timp pentru astfel de slăbiciuni”, avea să-i spună el lui Michael mai târziu); se salută, se îmbrăţişează, se sărută. Michael e prezentat, toată lumea se uită la el şi îl examinează, dar conversaţia se deplasează spre subiecte comune cum ar fi maşini, boli minore, planuri pentru seară, rutina zilnică, totul pe nişte accente muzicale care dau discuţiei o falsă căldură. Scopul lui Michael, acela de a-şi căuta „rădăcinile”, i se pare prea pretenţios acum. Simte că face parte din această familie, că seamănă cu

1 Keffiyeh – eşarfă tradiţională arabă făcută din bumbac şi înfăşurată în jurul capului; asigură protecţie contra căldurii, a prafului şi a nisipului.

Oamenii aceştia cu pielea neagră şi nasul coroiat. Moare de dorinţa de a se uita într-o oglindă pentru a vedea asemănarea şi confirmarea apartenenţei lui la acest grup. Lydia s-a înşelat, mai mult ca sigur! Cum e posibil ca Du Boise să fie tatăl lui biologic?

Michael îi anunţă că trebuie să plece, trebuie să prindă ultimul microbuz către oraş. Nu, nu, spune unchiul Amin, o să-1 ducă cineva cu maşina acasă. Se oferă Haaron, Sadrodien insistă să meargă şi el. Haaron conduce, atent la instrucţiunile lui Michael. Dar Michael simte că o face mai mult pentru Sadrodien, care stă în spate, atent ca un şoim la fiecare mişcare.

Când se apropie de Berea, Sadrodien se apleacă şi-i spune:

— Frate, vino cu noi la moschee miercuri seara. O să cunoşti nişte oameni foarte interesanţi. E moscheea de pe strada Griffith unde a fost imam bunicul nostru.

Michael îşi dă seama că acea stradă nu e doar o adresă pentru Sadrodien, ci şi un nume sacru. Acceptă invitaţia (curios, intrigat, ce legătură avea asta cu bunicul nostru?), îi confirmă ora, locul de întâlnire, îmbrăcămintea potrivită. Se întoarce să-i dea lui Haaron indicaţii şi-i vede expresia întunecată, dezaprobatoare. Nimic nu e ce pare, când e vorba de familia asta de mult pierdută, gândeşte Michael.

Întâlnirea la moschee nu e ceea ce aşteptase Michael. Nu există rugăciuni formale, nu sunt rânduri de credincioşi care se lasă în genunchi pentru a cere îndurare, atingând pământul în mod repetat în semn de supunere faţă de Dumnezeu, scoţând în acelaşi timp suspine la unison şi în ritmul rugăciunilor imamului, până când nu mai e decât o singură respiraţie şi o singură tăcere, în acel moment de linişte poţi să-1 găseşti pe Dumnezeu.

Mulţi ani, Michael a purtat în minte această imagine a musulmanilor rugându-se, aducând un omagiu Domnului, 204 lăudându-i imensa înţelepciune, supremaţia judecăţii Lui, gloria Profetului Mahomed, pacea de deasupra lui. În timpul alegerilor din 1994, un simpatizant al mişcării de eliberare îl invitase pe Silas la slujba de vineri de la o moschee din oraş. Apoi, el avea să se adreseze congregaţiei. De ce-1 invitase pe Silas? Oare pentru că avea un prenume musulman sau pentru că era fiul renumitului Aii Aii, fost imam în moscheea din strada Griffith, un vorbitor erudit, campion al cauzei islamice, critic fără teamă atât al regimului de apartheid, cât şi al opoziţiei comuniste păgâne? Şi de ce acceptase Silas invitaţia? Michael nu-şi mai aduce aminte justificarea lui (pe care i-o spusese în drum spre moschee), nici ce spusese în discursul său; tot ce-şi aducea aminte era că atmosfera impunea o tăcere pe care trebuiau s-o respecte amândoi; nu se spunea nimic frivol, nici măcar gândurile nu-ţi mai aparţineau, păreau că se scurg într-un şuvoi de mărturisiri, de vinovăţie murmurată, purtată de o pală de vânt prin toată moscheea.

Acum, parcurge ceremonia purificării, aşezat lângă Sadrodien, imitându-i toate gesturile până în cele mai mici detalii; zgomotul apei care curge, murmurul celorlalţi creează o stare de aşteptare a unei experienţe sacre similare cu aceea pe care o avusese în urmă cu patru ani.

Dar este cumva dezamăgit când e vârât într-o cămăruţă, o clasă obişnuită, unde băncile au fost împinse la perete şi covoarele au fost întinse în centru. Lecţia de arabă de azi e încă prezentă pe tablă. Mai văzuse scris arab înainte, de la dreapta spre stânga, ca o muzică guturală. Sadrodien joacă rolul gazdei, îl conduce pe Michael spre ceilalţi şi-1 prezintă („E fratele nostru, e şi el un Aii", evitând cu grijă să-i pronunţe numele) unui grup de bărbaţi care seamănă unul cu altul, au acelaşi fel de îmbrăcăminte, atitudine, priviri, aceeaşi severitate a feţei, îşi scot pantofii şi se aşează pe covor. Apoi intră imamul şi toţi se ridică făcându-i loc ca să poată să vină spre Michael şi să-1 salute.

Imamul Ismail Behardien are o dantură perfectă, barba tunsă scurt şi poartă un keffiyeh alb care îi completează imaginea distinsă. Michael se aşează, fericit că are un perete de care să se sprijine cu spatele. Gândeşte: şi eu am prejudecăţi. De ce oare mă aşteptam ca un imam să aibă dinţii galbeni, de ce asociez pioşenia cu decăderea fizică?

Imamul Ismail vorbeşte în arabă, spune câteva cuvinte de introducere, ghiceşte Michael, apoi se întoarce la engleză, îi spune bun venit oaspetelui, nepotul unuia dintre fraţii cei mai mari ai tariqah-u, defunctul Imam Aii. Toţi murmură cuvinte de bun-venit. Apoi Michael observă că luminile se micşorează. Unde e oare simplitatea aceea de pe vremuri pentru care venise aici? Camera se umple de o lumină albastră şi Michael vede o piatră care stă pe o pernă în faţa imamului. E oare piatra geamănă a lui Aii Aii, tăiată din acelaşi fragment furat?

Timp de o oră, Michael ascultă rugăciunile, conduse de imamul care îşi ridică sau îşi coboară vocea pentru a modula ritmul congregaţiei. Ca un dirijor de cor, el dă tonul şi ritmul cu propria voce. E în arabă şi Michael nu înţelege nimic.

La sfârşit, participanţii se ridică din poziţia de rugăciune, luminaţi, ca după o cină exotică. Sunt liniştiţi, cu feţele golite de orice expresie, cu minţile încă pline de cuvântul Domnului pe care 1-au invocat în mod repetat.

Un tânăr, echivalentul musulman al unui novice, intră ducând o tavă cu lapte fierbinte îndulcit şi cu biscuiţi cu nucă de cocos, în timp ce sorb lichidul şi mănâncă din biscuiţi cu delicateţe aproape feminină, îşi reiau poziţia greoaie şi trebuie să se sprijine în mâini ca să poată să se ridice.

1 Şcoală de Sufism (tradiţie mistică a islamului); persoană care conduce o astfel de şcoală.

Se aşează în rând, se salută unul pe celălalt şi toţi pe imam cu îmbrăţişări şi călduroase strângeri de mână. Sadrodien îi face semn lui Michael să-1 urmeze în curtea interioară a moscheei. Se alătură imamului care, lângă una dintre fântâni, zâmbeşte arătând un şirag perfect de dinţi.

— Deci, frate, ce crezi despre noi? îl întreabă imamul Ismail.

Michael este surprins de întrebare şi de modul lui direct de a i se adresa.

Imamul îl salvează cu o mişcare a mâinii.

— Nu trebuie să răspunzi. Dar sunt curios să ştiu ce cred oamenii despre noi, mai ales cei care vin din mijlocul nostru, dar care nu mai sunt... ştii tu.

Michael soarbe din ceaiul pe care i 1-a oferit imamul Ismail. Stau tăcuţi pentru un moment, apoi imamul se ridică.

— Sadrodien este unul dintre cei mai noi adepţi, dar e foarte deştept. Ştie să recunoască imediat caracterul oamenilor.

Îl salută pe Michael cu o strângere de mână, îl sărută pe Sadrodien pe obraji şi pleacă.

La marginea fântânii, stă de vorbă cu Sadrodien mai ales despre tariquah-ul pe care 1-a fondat Aii Aii aici, în moscheea din strada Griffith.

— Termenul tariquah descrie structura unei organizaţii Sufi, spune Sadrodien, cu faţa iluminată de un cuvânt înţelept pe care şi-1 aminteşte.

— E un fel de societate secretă? întreabă Michael.

— E un grup de elită, deschis doar celor mai pioşi; e fundamental să accepţi cuvântul lui Allah şi autoritatea Profetului Mahomed. Trebuie s-o accepţi în mod absolut. Nu sunt mulţi care pot face asta.

Pe Michael îl deranjează aerul de profund cunoscător al lui Sadrodien, obiceiul lui de a vorbi în termeni biblici, dar îl ascultă răbdător. Sadrodien continuă:

— Acest ordin special se bazează pe principiile lui Mevlana Celaleddin-i Rumi, mistic şi poet din secolul al treisprezecelea1. A trăit în Turcia, dar s-a născut în Afganistan. A devenit un model de rezistenţă la secularizarea Turciei făcută de Atatiirk.

— Chiar aşa? Dar Ataturk nu a trăit decât la cinci-şase sute de ani după epoca pe care o descrii.

Vocea înceată, rugătoare a lui Sadrodien devine dură, cu o tentă ideologică.

— Conceptul şi practica supunerii absolute faţă de voinţa lui Allah, potrivit învăţăturilor Profetului Mahomed pacea fie cu el sunt fără vârstă, durează în veci.

În cele din urmă, Michael oboseşte şi-i spune lui Sadrodien că e timpul să meargă acasă.

— Dar nu poţi să te întorci cu microbuzele alea. Nu vreau să am mâinile pătate de sângele unui frate inteligent.

Michel e surprins de modul în care i se adresează Sadrodien. Acum el joacă rolul celui care ştie ce pericole reprezintă strada şi nu vrea să-1 aibă pe conştiinţă. Scoate un telefon celular dintre faldurile robei şi comandă un taxi.

Michael se întoarce în Berea aşezat confortabil într-o limuzină, echipată cu aparat de marcat şi staţie de emisie-re-cepţie. Perspectiva de a sta singur acasă între cei patru pereţi tăcuţi şi reci ai camerei lui i se pare deprimantă. La ora asta Lydia şi Silas s-au retras în camerele lor, au făcut baie şi şi-au luat sedativele. Oare ştie vreunul dintre ei ce înseamnă să săruţi o gură nespălată?

Michael îşi dă seama cu surprindere că nu se mai gândise la Lydia şi Silas de ceva vreme, că jurnalul Lydiei şi imaginea lui Du Boise care bântuie acele pagini par foarte îndepărtate, ca o poveste mult prea melodramatică pentru a fi credibilă.

1 Poet, jurist, şi teolog; numele lui înseamnă „Maiestatea Religiei”.

Michael discută cu Moulana Ismail („Cuvântul imam e prea ostentativ, spune-mi Moulana.”) Discuţia începe despre natura credinţei.

— Sau crezi, sau nu, spune Sadrodien, la a doua întâlnire.

— Adevărata credinţă stă în ambiguitatea ei, spuse Michael, plictisit de pedanteria verişorului lui.

— Cum găseşti credinţa în ambiguitate? îl întreabă Moulana Ismail.

— Eşti marcat nu de ceea ce crezi, ci de ceea ce nu crezi, răspunde Michael.

Sadrodien protestează strident, dar este oprit de Moulana şi este rugat să dezvolte.

— Mă distrez, e un joc intelectual, mărturiseşte el. Şi-a creat o ghicitoare în minte, una pe care va trebui s-o rezolve singur.

Ismail zâmbeşte şi-1 invită pe Michael să se întoarcă, singur. Sadrodien nu mai e dorit ca intermediar. Michael are o inteligenţă pură, neformată, dar instinctivă. Nu are credinţe adânc înrădăcinate şi pare lipsit de prejudecăţile care fac imposibilă comunicarea liberă.

— E ca un deşert, pur şi gol, care aşteaptă vântul care să-1 formeze, îi explică Moulana Ismail lui Sadrodien, care pare nemulţumit.

Michael îl vizitează pe Ismail o dată pe săptămână, apoi o dată la două zile.

Lipseşte de la universitate şi stă cu imamul la o masă aproape de fântână. Vorbesc până când Ismail trebuie să ţină predica sau până trebuie să plece Michael. Nu mai are parte de îndemânarea lui Sadrodien de a chema taxiuri, nu mai e dus acasă de prieteni sau rude. Merge noaptea, în trenuri prost luminate, sau în microbuze care merg doar până la marginea oraşului. Merge pe jos pe străzi întunecoase, fără să se teamă de pericole. Are figura aceea ciudată, solitară care îi îndepărtează pe hoţi. Se poate spune că nu trăieşte într-un timp real.

Cineva îi spune imamului că Michael are o putere unică de a descifra politica noului guvern, şi are dreptate. Observaţiile lui Michael sunt accentuate de faptul că ştie ce face tatăl său, datorită anilor în care a fost expus la toată această mişcare de eliberare şi la efectele asupra vieţii celor ce au luptat în ea şi asupra familiilor lor. Mişcarea este un organism mai degrabă decât o organizaţie, nu are un mecanism central, ci se bazează pe o serie de structuri interconectate pentru a o face să funcţioneze. Are un mecanism greoi de luare a deciziilor şi are nevoie de perfecţionare continuă (în ultimul moment, Michael evită să facă o analogie cu Dumnezeu, temându-se să nu-1 jignească pe Ismail).

— Care sunt punctele slabe? întreabă Moulana Ismail.

— Într-o zi, cineva va încerca să înlocuiască mecanismul complicat cu o fiinţă umană, să pună un manager în loc, să introducă imperfecţiunea unei singure minţi.

— Semeni într-adevăr cu bunicul tău, ai o minte foarte subtilă. Dar explică-i unui preot simplu ca mine ce-o să se întâmple când se va produce acest eveniment?

— Deciziile n-or să mai fie luate de mai multe minţi, nici n-or să mai îmbrace diversele credinţe prezente în mişcare, va fi decizia unei singure persoane, dificil de pus în practică, spre nemulţumirea tuturor celorlalţi. Cele mai multe piedici le pun oamenii care nu cred decât pe jumătate în ceea ce fac. Imaginaţi-vă un profet urmat de nişte discipoli sceptici.

Mouana Ismail zâmbeşte.

— Asta se ştie. Dar toţi avem nevoie de manageri buni, fie că trebuie să conducă o ţară sau o organizaţie religioasă, nu?

— Managerii conduc brutării. Şi tot ce pot face e să coacă destulă pâine şi să spere că oamenii o vor cumpăra. Managerii îngreunează procesul. Nu pot face minuni, pentru că refuză să creadă în ele.

Moulana Ismail râde tare. 210

— Eşti nepotul lui AH!

— Am o întrebare, frate Ismail.

— Da, ăsta e comerţ, valoare pentru valoare.

— Ipotetic vorbind. Dacă ar veni cineva care nu are bani, nici putere, dar luptă pentru o cauză dreaptă, 1-ai ajuta?

— Care caută răzbunare?

— Dreptate.

— Dreptate personală?

— Da, împotriva unei singure persoane. Dar el şi acţiunile lui reprezintă un întreg sistem de nedreptăţi.

Ismail nu răspunde. Apoi zice:

— Ce ştii despre bunicul tău?

— Foarte puţin.

— Atunci am să-ţi spun o poveste, un fel de fabulă.

Se aşează, li se aduce ceai proaspăt, Moulana Ismail ia o curmală:

— Hrana celor buni. Ştii că, mai presus de toate, Profetul era un om bun?

Michael observă că imamul n-a mai adăugat partea obligatorie cu „pacea fie cu el” şi aşteaptă povestea despre bunicul lui.

Promisiunea unei poveşti îi scade aşteptările lui Michael. Adevărul despre cine este şi de unde vine e şi aşa destul de neclar. Nu mai are nevoie de alte poveşti care să-1 inducă şi mai tare în eroare, incidente minore, transformate de arta povestitorilor în episoade istorice. Dar Moulana Ismail Behardien se dovedeşte a fi un adevărat povestitor, nu doar unul care urmăreşte adulaţia măruntă a unui ascultător captiv. Spune povestea lui Aii Aii logic şi într-un mod linear. Bineînţeles că există şi digresiuni, mai ales dintre cele care îi permit să filosofeze, pentru a crea cadrul, pentru a fixa povestea în timp. Dar reperele narative aşezate de-a lungul drumului, care te invită la odihnă, sunt rareori speculaţii, chiar atunci când nu există destulă informaţie concretă.

Moulana Ismail se aşează comod, vorbeşte fără să se grăbească, începând cu faptele.

În India, în ceea ce azi e provincia Gujarat, este un mic sat numit Kacholie. E la nord de Bombai – acum Mumbai şi la sud de Ahmadabad şi Surat. E foarte aproape de linia ferată care merge

de la Bharuch, poate chiar de mai departe, Bhilwara sau Ratlam, prin Navsari, de-a lungul coastei până la Bangalore.

Ştii, atunci când fundamentaliştii hinduşi au schimbat numele de Bombay în Mumbay am fost unul din cei care 212 au spus, „Tipic pentru fundamentalişti, vor să întoarcă timpul înapoi”. Dar gândeşte-te: ce cuvânt ciudat, fundamentalist. Sunt oare considerat fundamentalist doar pentru că sunt un imam musulman, şi, după cum ştii, islamul este o religie fundamentalistă? N-am fost niciodată la Bombay – sau Mumbay – de ce ar trebui să nu fiu de acord să i se schimbe numele?

Oricum, Kacholie e un sat mic, unde locuiesc nişte negustori care vând aproape orice, în susul şi în josul liniei ferate. Acolo s-a născut bunicul tău, acolo e lumea în care şi-a trăit primii ani din viaţă.

Ar mai trebui să ştii un lucru, numele lui adevărat este Hamed Chotia, un nume destul de simplu, fundamental, ai zice. „Aii Aii” e felul de nume pe care doar un fugar şi 1-ar lua. Atât de modern şi de vizibil împrumutat încât nimeni nu s-ar fi obosit să vadă care îi erau într-adevăr originile. Dar o să continuăm să-1 numim Aii Ah de dragul clarităţi. Nimic nu e mai confuz într-o poveste decât un personaj cu mai multe identităţi.

Să începem prin a înţelege vremurile în care a trăit Aii Aii când era tânăr. Probabil se născuse pe la începutul anului 1890 şi deci crescuse într-o lume condusă de Imperiul Britanic. Adică, mai precis: Imperiul Englez, irlandezii şi scoţienii fiind doar unelte, angajaţi, ajutoare plătite. Stăpânii erau englezii din epoca victoriană. Nu-ţi poţi imagina îngustimea credinţelor, a dogmelor politice, religioase şi rasiale, care apăreau în numele acestei regine plictisitoare, regina Victoria. Iar noi, supuşii ei asiatici şi africani, eram ţinte ale acestei civilizaţii criminale.

Servitorii imperiali ai Maiestăţii sale aduceau cu ei un ciudat simţ al proprietăţii. Acesta e un element vital, pe care trebuie să ţi-1 aminteşt totdeauna. Nu doar dorinţa lor de a cuceri lumea a dat contur istoriei britanice, ci şi dorinţa de a o re-crea după propria lor imagine, în 1914, Marea Britanic a fost cea care a dus la

izbucnirea războiului, nu agresiunea germană – ei întotdeauna au fost agresivi, nu-i aşa? Aveau ocazia acum să îşi consolideze imperiul. Britanicii i-au ispitit pe concurenţii lor din Europa – noi n-am contat, eram negri şi înapoiaţi – pe câmpul de luptă plin de noroi, i-au ţinut acolo cât mai mult posibil, cheltuind sume imense de bani, sacrificând o întreagă generaţie de tineri. Britania cea vicleană a reuşit să lupte cu Germania pe pământ francez, cu turcii pe pământ arab. Doar n-o să-i vezi pe britanici luptând acasă, nu-i aşa?

Ce a însemnat asta pentru India? O Britanic mai puternică, mai capabilă de a-şi conduce dominicanele, de a impune instituţii nedorite, credinţe străine, jocuri ciudate, obiceiuri şi mai ciudate. După cricket – şi după ginul cu tonic ce paraliza mintea – au venit parlamentele, unde oameni în toată firea îşi petreceau timpul strigând unul la altul într-o limbă arhaică, de neînţeles. Pioşenie beată, politeţe falsă, care lovea pe la spate. Dar, mai presus de toate, i-a asigurat Marii Britanii o scuză pentru a ţine soldaţi în ţările cucerite. O armată de ocupaţie, plătită de cei ocupaţi. De asemenea, aceasta a însemnat şi menţinerea unei rate a şomajului scăzută în Marea Britanie.

Aici începe povestea lui Aii Aii, cu soldaţi în fundal. Erau tabere militare britanice de-a lungul coastei, de la Bharuch până la Bombay. Kacholie e aproape de Golful Cambay, Marea Arabici, şi la o zvârlitură de băţ de Yemen şi actuala Arabic Saudită. Simţeai vântul deşertului, aerul uscat, înmiresmat, care încă mai rezista ideilor poluante pe care le născuse Marea Britanie. Şi, după unii, puteai să auzi deja, chiar şi atunci, rugăciunile înfundate ale altor popoare oprimate în Egipt, Libia, Irak şi Iran.

Lângă Kacholie exista o mare bază militară care găzduia acele regimente călare, The Royal Lancers, sau ceva de genul ăsta. Erau plictisiţi. Războiul era departe, turcii 214 sunt înfrânţi – şi nu de britanici, ci de o armată arabă: unită pentru scurt timp în istoria lor divizată pentru a înfrânge un vechi cuceritor.

Turcii sunt musulmani, dar atunci erau mai întâi imperialişti şi, culmea, europeni. Câteodată îi suspectez că nu s-au schimbat

nici acum, încă mai suferă o criză de identitate puternică. Europeni cu nasuri arăbeşti.

În mijlocul acestei plictiseli istorice – cum altfel aş putea s-o numesc? – un ofiţer britanic, un locotenent, o violează pe sora lui Aii Aii. Ea avea şaisprezece ani, cu un an mai puţin decât Aii Aii. O chema Hajera, după primul pelerinaj al Profetului. Bineînţeles că nu se iau măsuri împotriva soldatului! E englez, alb şi ofiţer! De neatins! Nimeni n-o crede pe Hajera. Lumea ştie că se plimbă singură, că-i place muzica, îi place să cânte, este provocatoare chiar şi atunci când se mişcă în ritmul muzicii sale interioare.

În calitate de imam, nu iert promiscuitatea în nici un fel. Dar oare dragostea ei pentru muzică, pentru plimbările prin pădurile de mango, pentru momentele de visare pe malul râului n-o făceau un pic ciudată? Nu cred. Soldatul neagă că ar fi atins-o şi spune că o întâlnise pe malul râului unde-şi adapă calul, dar nu-i dăduse atenţie, nici măcar nu-i zâmbise.

Când se dovedeşte că Hajera e însărcinată, el o acuză pe ea şi pe familia ei că încearcă să-1 discrediteze, spune că este o târfă care se oferă trecătorilor şi cerşetorilor, în timp ce el este logodit cu o englezoaică şi o să se însoare imediat ce se termină războiul. De ce ar fi violat o indiană, fiica unui mic negustor? Vezi, are toate armele, ştie ce să spună ca să fie credibil. De ce s-ar coborî un ofiţer alb, logodit cu o englezoaică, la o relaţie murdară cu o asiatică?

Familia ei e supărată pe ea pentru că i-a dezonorat. Ar fi trebuit să tacă, i-ar fi găsit un musulman frumos. Nu vor să atragă atenţia asupra fetei necinstite. Dacă i-ar permite să nască în sat, ar fi cel puţin ciudat. Târfa unui soldat. Oare copilul va avea părul blond şi ochii albaştri? E alungată într-un alt sat lângă Kholvad, în casa fratelui mamei ei. Acolo naşte într-un spital de stat. Da, domnule, britanicii aduseseră civilizaţia în India.

Apoi vine adevărata tragedie. Copilul moare în timp ce Hajera îl hrănea. „A sufocat copilul!”, o acuză asistentele. E acuzată de omucidere, arestată, interogată, şi în cele din urmă declarată

nebună. Poate e nebună, poate nu. Dar autorităţile nu vor ca ea să apară la proces. Atunci ar ieşi la iveală toate vechile acuzaţii. Deci e condamnată să-şi petreacă restul vieţii într-un ospiciu.

Pe vremea aceea, în India nu erau aziluri, doar ospicii.

Între timp, în Kacholie, familia trebuie să sufere toată ruşinea şi tristeţea în linişte, încercând s-o uite pe Hajera, să pretindă că n-a existat vreodată. Numai Aii Aii pare să n-o fi uitat, poate pentru că erau apropiaţi ca vârstă şi ca temperament, chiar dacă nu le plăceau aceleaşi lucruri, îşi aduce aminte de prezicerile unui mistic musulman: într-o zi, diavolul se va încarna în persoana unor salvatori care vor înlocui ştiinţa sufletului cu alchimia minţii. Aceşti necredincioşi vor conduce lumea multă vreme şi nu numai că vor aduce multă suferinţă mentală şi fizică, dar îi vor face să-şi părăsească până şi copiii.

Aii Aii e o persoană foarte pioasă, atrasă de mişcarea mistică Sufi; credincioşi apar de peste tot. Aude despre musulmani care se luptă între ei, chiar acolo, pe pământul musulman sfânt, îi vede pe aceşti soldaţi mergând mândri şi pe comandanţii lor politici încercând să distrugă India, fie ea hindusă, musulmană sau budistă, totul în numele civilizaţiei, în numele unui „Dumnezeu blând şi iertător”. Cele întâmplate cu sora lui îi confirmă temerile. A fost îngropată de vie, în timp ce pângăritorul ei e liber, iar părinţii ei încearcă să şi-o alunge din minte. Aii Aii se decide să acţioneze. 216

Reuşeşte să-i trimită un mesaj ofiţerului, printr-unul dintre muncitorii indieni – un bucătar, un om de serviciu, un băiat în casă, un grăjdar – care sunt peste tot. Mesajul se referă la nişte informaţii secrete care i-au căzut în mână lui Aii Aii, un fel de memento, un gablonz cu care acesta încercase să cumpere tăcerea Hajerei, ceva ce-i leagă. Ceva care fusese smuls într-un moment de durere sau acceptat ca o formă de dragoste, oricum nu mai conta acum. Soldatul negase că vorbise cu fata, sau chiar că-i zâmbise. Atunci cum de avea acea bijuterie? Avea să-i dezvăluie minciunile. Aii Aii îi propune să se întâlnească pentru a discuta problema.

Ofiţerul vine, sperând să plătească încă o dată mită. Sau venise din aroganţă? Ce putea să-i facă fiul unui negustor unui soldat britanic înarmat şi bine pregătit? Oricum, se întâlnesc în aceeaşi pădure de mango pe unde se plimba Hajera, pe malurile râului unde stătea visând la o altă lume.

Câteva zile mai târziu, după ce ofiţerul e dat dispărut, este găsit atârnând de un copac, cu mâinile legate la spate. A fost executat. Aii Aii trebuie să fugă departe de Bombay, în altă direcţie decât bănuiesc britanicii. Oraşul Bombay mişună de hoţi şi de criminali. Acolo, el ar fi fost doar un indian printre aţâţi alţi indieni. Dar el pleacă spre nord, în loc să plece spre sud. Pe jos sau cu trenul spre Navsari, cu maşina până la Dahej? Cine ştie?

Ce a urmat poate fi doar ghicit, calcule bazate pe locul în care a ajuns. Pentru că n-a vorbi niciodată despre drumul lui. Există un jurnal pe undeva care ar putea să dea la iveală multe.

Ştim doar că era în Riyadh, în Mecca. Poate că luase un vapor de la Dahej la Jafrabad, în Peninsula Kathiawar? Dar era tot în India şi nu era în siguranţă, englezii îl căutau peste tot. De acolo, probabil s-a îndreptat spre Kodinar, până la Porbandar, apoi pe Marea Arabici, a debarcat la Al-Ashkaran, în Oman. A călătorit într-o caravană până în Arabia Saudită, într-un camion prin deşert, pe drumurile pe care britanicii le construiseră pentru convoaiele de trupe. Poate 1-au ajutat turcii, poate, poate?

Eu cred că a ajuns în Sudan şi apoi în Etiopia, înainte de a pleca spre Mozambic. Ştim cu siguranţă că a locuit o perioadă într-un loc numit Amsterdam, în Uniunea Africii de Sud, la graniţa cu Swazilanda. Şi mai ştim că a ajutat la construirea unei moschei acolo. Dacă te uiţi pe hartă, vezi că a fost o călătorie lungă, un veritabil pelerinaj. Acolo, ar fi trebuit să se odihnească. Dar el face din nou ceea ce nimeni nu credea: pleacă la Cape Town, unde se căsătoreşte, are copii, îşi stabileşte o identitate. Aii Aii, care studiază Islamul, mistic, obişnuit să postească şi să se roage zile în şir în diverse moschei din Cape TowN. În cele din urmă, se stabileşte la Johhanesburg, în calitate de învăţat imam, aici, în această moschee, devine fondatorul unui cult Rumi.

Rumi? Sadrodien ţi-a explicat totul despre asta, nu?

Ei bine, în cele din urmă britanicii probabil că au renunţat să-1 mai caute. I-a luat valul istoriei. Crahul de pe Wall Street, un alt război, Lenin, Gandhi, Nehru, Jinnah, Nkruman, Hitler, Saddam Hussein, Imamul Khomeini – britanicii au fost întotdeauna depăşiţi de istorie. Te-ai gândit vreodată de ce Christos nu s-a născut englez? Pentru că ar fi fost o religie atât de indiferentă.

Care e explicaţia?

Mi-ai pus o întrebare. Dacă aş ajuta un om neajutorat în căutarea lui de dreptate sau în căutarea răzbunării. Da, aici merită să ne oprim un pic.

Sunt anumite lucruri care nu se iartă, nu se uită. Violul e unul dintre ele. Pe vremuri, cuceritorii le distrugeau celor cuceriţi voinţa prin violul asupra femeilor lor. E o formă antică de genocid. Nu e nevoie de prea mare înţelepciune ca să vezi motivul. Romanii şi sabinele, naziştii şi evreicele în lagărele de concentrare, sovieticii în Polonia, soldaţii 218 israelieni în taberele de refugiaţi palestinieni, poliţiştii albi şi negresele.

Cucereşti o ţară zămislind bastarzi.

Michael refuză invitaţia de a rămâne peste noapte între pereţii tăcuţi ai moscheei. Lângă şcoală există o cameră pe care o foloseşte uneori Moulana Ismail. I se pot da aşternuturi curate. Apa curge cu un clipocit odihnitor în mijlocul curţii, acolo unde se vor aduna în zori credincioşii.

— Nu, spune Michael încet, e timpul să merg acasă.

Ia ultimul tren spre staţia Johannesburg, rătăceşte pe străzile pustii, dar felul său de a merge calm, netulburat îi face pe posibilii atacatori să-1 privească înfricoşaţi. E vineri seara şi totul e cufundat în linişte, pustiu. Se îndreaptă către aglomeraţia şi zgomotul de la Hillbrow şi îşi aduce aminte că locul are reputaţia de a fi cel mai periculos din ţară. „Cândva fusese un loc minunat, chiar după ce Mandela a fost eliberat, o amestecătură

de rase şi libertate de spirit.” îşi aduce aminte cum idealizau oamenii locurile. Acum e plin de traficanţi de droguri şi de imigranţi ilegali. Aşa fusese şi Aii Aii altă dată, imigrant ilegal. Dacă e să crezi povestea lui Moulana Ismail.

Michael oboseşte în cele din urmă să mai hoinărească pe străzi, să se mai joace cu riscul de a fi atacat în această nouă Africă de Sud, şi ia un taxi din faţa unui hotel rău famat. Şoferul e precaut, până când Michael îi arată banii. Apoi îl duce la adresa pe care i-o indică.

Ştie că Silas şi Lydia au ieşit la vreo petrecere la care voiau să-1 ia şi pe el. E foarte ocupată să-şi reinventeze o nouă identitate. Şi-i imaginează undeva într-o casă veche, alunecând printre zâmbete fragile, mult prea entuziasmate pentru a fi reale.

O vede pe Vinu pe verandă, bălăngănindu-şi picioarele peste balustradă, şi e tentat să-i spună taximetristului să meargă mai departe. Dar arată părăsită, cu o privire rugătoare, şi în acelaşi timp bravează, gândeşte el. Coboară şi plăteşte.

Vinu îl îmbrăţişează şi-1 întreabă dacă poate s-o găzduiască.

— N-am unde să mă duc, spune ea, deşi el n-o refuză.

Beau ceai pe verandă, uitându-se la cerul înceţoşat al Johannesburgului. L-au mai văzut de nenumărate ori, şi cu toate acestea, toată lumea care vine aici se simte obligată să stea pe treptele lustruite ale verandei şi să se uite în zare.

Îşi aduce aminte de zâmbetul distant al lui Moulana Ismail. De ce îi vorbise atât de direct? Fusese atât de brusc şi inexplicabil! La sfârşitul poveştii se uitase la Michael, perplex, ca şi cum ar fi fost dezamăgit. Ca şi cum Michael ar fi fost mai puţin inteligent decât s-ar fi aşteptat, ca şi cum întrebările lui Michael, tonul lui plângăcios, tăcerea sa de la sfârşit ar fi trădat o incapacitate de a găsi o morală.

Sunt anumite lucruri care nu se iartă, nu se uită. Violul e unul dintre ele.

O afirmaţie banală, grosolană. Cine sunt acei care nu iartă şi nu uită? Cei violaţi? Copiii rezultaţi din viol? Ce ştie Moulana Ismail despre ce înseamnă să fii un copil al violului?

Îi spune lui Vinu că e obosit, întră în casĂ. În cameră, ea se trânteşte pe pat, iar el se aşează pe un scaun, la birou. Ea nu-1 lasă să se întindă. Vrea să-i vorbească.

Vinu se declară un „spirit pereche", spune că înţelege prin ce trece Michael. El se uită la ea cu ochi îngustaţi, figura lui părând să întrebe, „Prin ce trec?". Dar nu vrea s-o lase să descopere situaţia reală. Nu-i place afirmaţia din supoziţie, nu-i place genul de legătură pe care o creează, un fel de solidaritate prin asociaţie, îi auzise pe adulţi spunând „Şi eu am trecut prin asta", sau, mai rău, „Trec prin aceeaşi situaţie", ca şi cum experienţa umană ar fi universal valabilă, 220 ca şi cum n-ar mai fi nimic nou, nici o formă de suferinţă diferită de celelalte.

Ea simte ostilitatea lui, dar îi răspunde la fel ca oricărei formă de rezistenţă, devenind şi mai ferventă. E atât de „curajos" că şi-a stabilit identitatea, că a avut îndrăzneala să devină din nou „Michael". Nici nu-şi dă seama ce mult te defineşte o poreclă, de ce crede că părinţii le impun copiilor asemenea lucruri?

Îşi răspunde singură: pentru că adesea copiii devin cu totul altceva decât vor părinţii. Deci le schimbă numele, îl transformă în diminutiv, în încercarea de a re-crea copilul aşa cum 1-au conceput. Un nume dat copilului este un instrument de auto-indentificare, de libertate.

Se uită la el, mirată că nu răspunde.

— Atât de curajos, Michael, atât de curajos, repetă ea.

— Nu te credeam o sentimentală. Credeam că nu-ţi plac sentimentalismele.

Se întoarce pe o parte, luptându-se ca un animal care se străduieşte să se elibereze din capcană, şi aruncă sacul de dormit pe care îl avea în spate. Ochii ei sunt căprui, cu sclipiri

albastre. Ce culoare are oare pielea ei? Ceva de culoarea chihlimbarului, a mierii, într-o zi, va scrie o poveste despre ea – sau cineva ca ea. Era şi ea un copil bastard, era înzestrată cu tot exotismul unui amestec foarte puţin probabil: o mamă hindusă şi un tată african. Aveam cel puţin un lucru în comun. O să înceapă aşa: „Sashtri…” Nu, trebuia ceva mai simplu, de ce nu Vinu, e un nume care sună bine pentru un personaj tragic. „Vinu avea o frumuseţe aspră, avea ceva de bastard în ea.” Nu, e prea sentimental. Povestea lui Vinu trebuia spusă direct, fără înfloriturі.

— Michael?

— Da.

— Vreau să-ţi spun ceva.

— Ceva şocant?

— Nu-ţi bate joc, te rog.

— Îmi pare rău.

— Dar vreau să mă asculţi cu atenţie, bine?

— Bine.

— M-am culcat cu tata.

Se uită la ea, căutând un semn că încearcă să caute o confirmare a vreunei bârfe, aşteptându-1 să închidă ochii şi să spună: „Ştiu prin ce treci.”

— Mă asculţi, Michael?

— Da.

— M-am culcat cu tata, prima oară am făcut-o când aveam paisprezece ani.

— De bună voie? Vreau să spun, pentru că aşa ai vrut sau pentru că ai fost obligată?

Se întoarce pe spate şi se uită la tavan.

— Pentru că am vrut, amândoi am vrut. Să-ţi spun cum a început?

— Din greşeală, nu-i aşa?

— Michael, ascultă-mă cu atenţie, te rog.

— Te ascult.

— Am început când aveam paisprezece ani, pe când eram în exil în Olanda. Locuiam în Amsterdam. Ştii cât de frig e la Amsterdam?

— Nu, n-am fost nicăieri unde e foarte frig.

— Ei bine, e foarte frig. Plouă şi bate vântul. Nu ninge, nu e multă zăpadă, dar totul îngheaţă, în unele ierni, îngheaţă canalele, iar oamenii se duc la patinaj. Poţi să auzi zgomotul patinelor pe gheaţă. E un sunet subţire, ţi se strepezesc dinţii. Mamei îi place să patineze, tatei nu. Ştii inversarea rolurilor, în acelaşi fel în care părinţii noştri revoluţionari voiau să devină ceva ce nu le era hărăzit. Şi iată-i, indianca şi dragostea ei pentru frig şi europeanul care ura frigul. Când era frig, mă duceam în patul părinţilor. Numai 222 că el era întotdeauna acasă, pe când ea era mereu plecată, lucra pentru mişcare – ştii cum e, nu?

— Da.

— Când avea paisprezece ani, mama era plecată şi era o iarnă foarte rece, cu sute de patinatori pe canale, iar eu uram zgomotul patinelor pe gheaţă, aşa că m-am suit în pat lângă tata. El dormea şi probabil visa ceva, iar când m-am aşezat lângă el, a început să vorbească prin vis. M-a luat lângă el, a început să mă atingă, să mă mângâie, iar mie nu mi-era frică, mi se părea frumos, m-am excitat şi 1-am sărutat pe gură. Cred că

s-a trezit, a spus, „O, Dumnezeule, nu”, apoi ne-am sărutat din nou, ne-am mângâiat şi am făcut dragoste. După aceea el a început să plângă şi m-a rugat să-1 iert. Dar i-am spus că nu trebuia, pentru că o făcusem din dragoste. Era ca şi cum el era copilul şi eu adultul.

Vinu tace, iar Michael îi ascultă respiraţia, se uită atent să vadă dacă nu a adormit. Dar ea se mişcă, se întoarce şi se uită la el cu o expresie distantă.

— A fost frumos. Ne-am culcat destul de des împreună, deşi după prima dată am folosit prezervative. El a insistat, îmi iubeam tatăl într-un mod greu de crezut. Era frumos. Te şochez?

— Ce s-a întâmplat? întreabă Michael.

— M-a trădat.

— Cum?

— S-a culcat cu altcineva.

— Cu mama ta?

— Ştiam asta, dar sexul cu ea era o datorie. Nu, cu altcineva. Cu prietena mamei. Mama i-a prins, mi-a spus, a plâns amar. Eu eram furioasă, nu din cauza ei, ci pentru situaţia mea. I-am spus: „Părăseşte-1.” Eu nu puteam să-1 părăsesc, cel puţin nu în acel sens, pentru că dintr-o dată am simţit că nu-mi mai aparţinea, de fapt niciodată nu-mi aparţinuse. Ştii ce-a făcut când mama i-a spus că-1 părăseşte?

— I-a spus despre tine?

— Nu. S-a dus la consiliere, a mărturisit, a spus că şi-a abuzat fiica.

— Cum ai aflat?

— El mi-a spus, am discutat într-o dimineaţă, cam acum o lună…

— Crezi că mama ta ştie?

— Nu ştiu, nu-mi pasă. A fost frumos înainte de a se decide să facă sex cu altcineva, cu o altă femeie. Şi acum mărturiseşte, spune că a fost abuz.

— Da?

— Crezi că a fost abuz, ceva de care să te ruşinezi?

— Nu.

— Afost frumos…

— Poate.

— M-a trădat, Michael, a redus dragostea noastră la un caz de abuz împotriva unui copil.

El nu răspunde, simte că ea este pe punctul de a adormi, un somn adânc, greu. O acoperă cu o pătură, stinge lumina şi stă un timp în întuneric. Apoi ia piatra din ascunzătoarea din spatele unui şir de cărţi, desface sacul de dormit al lui Vinu şi îl întinde aşa cum o văzuse pe eA. Îşi trage partea de deasupra până sub bărbie şi, la lumina pietrei, citeşte din cartea lui Mevlana Celaleddin-i Rumi, Mesnevi:

Din vinul secret toţi băură Doar o înghiţitură Ca să devină Ca să existe

Numai eu am băut butoaie Peste butoaie din acel vin Ca să devin o oglindă Pură. 224

Michael cântăreşte contradicţia: un poet Sun", un mistic, cufundat în credinţa lui Dumnezeu, în credinţa Dumnezeului puritan al Profetului Mahomed, care nu iartă nici un păcat capital, foloseşte vinul ca o metaforă pentru descoperire şi iluminare. Trebuia să-1 întrebe pe Moulana Ismail despre asta. Poate el avea să-i explice cum de găsea Vinu frumuseţe în relaţia sexuală cu tatăl ei. Sunt sigur că tatăl ei nu vedea lucrurile aşa. Şi dacă ea nu făcea decât să nege că de fapt el îşi

impusese voinţa, dorinţa, bărbăţia victorioasă asupra ei, de ce el, tatăl ei, nu avea curajul să-i acorde cel puţin dreptul la acea frumuseţe, chiar dacă era doar o iluzie?

Michael simte o iritare bruscă. O scutură pe Vinu, ea se trezeşte, speriată.

— Michael…

— Vinu, ascultă. Nu te amăgi. N-a fost nimic frumos în asta. A fost viol pur şi simplu.

Ea îşi strânge picioarele, îşi pune capul pe genunchi şi începe să plângă aşa cum îşi imaginează el că plângea atunci când era mică, uimită, nesigură.

Decembrie a fost o lună a aniversărilor. Mam Agnes şi Jackson împlineau patruzeci de ani de la nuntă, Silas împlinea cincizeci, iar pe cincisprezece aveau să se împlinească zece ani de când Silas aflase că mişcarea de eliberare negocia cu guvernul. „Libertatea e pe drum”, le spusese cineva „singurul lucru care trebuie hotărât este când – şi cum – se va naşte copilul.” O şedinţă la Londra, oficialităţi vorbind cu voci de elevi „care ştiu totul”. Un miros închis în sala de la Hotel Imperial, nuanţe de auriu şi maro şi mov colonial.

Tovarăşul X pe podium, citindu-le delegaţilor despre „noile resposabilităţi” care-i aşteptau acasă. Silas încerca să-şi alunge plictiseala şi agitaţia (Betty îl aştepta într-o pensiune, „Mergi până în Oxford Circus, apoi ia metroul până la staţia Shepherd’s Bush, mergi pe jos până la Uxbridge Road, afară din oraş şi vei găsi St. Stephen Avenue… „) rotindu-şi ochii ca într-un joC. Închidea câte un ochi, pe rând, şi-1 privea pe Tovarăş din diverse unghiuri, îl îmbrăca în haine tinereşti.

În cele din urmă, Silas făcuse un salt pe covor, între cele două rânduri de ascultători răbdători, ca un avion de luptă, şi când îi văzuse faţa omului, pielea îmbătrânită şi ochii obosiţi, trase un fel de rafală mentală. O rafală dintr-o armă demodată, delectându-se cu răpăiala pe care o auzea 226 în cap. Se uită cu

groază cum omul închidea ochii, îşi ducea mâna la gât şi cădea la pământ.

După aceea, se grăbise prin frigul de decembrie al Londrei, ţinându-se de mânerele din metroul care se legăna şi încercând să-şi liniştească tremurul mâinilor. Zăcea lângă Betty după ce făcuseră dragoste, voise să-i spună ce se întâmplase, să-i explice că în momentul în care apăsase pe trăgaci în minte ştiuse că tovarăşul avea să moară. Dar cum putea să surprindă frumuseţea terifiantă, completă a acestui moment? Se uita prin draperiile de brocart la cerul rece, tiranic, şi, legănat de ritmul cald al corpului ei, adormi.

— Hei, unde eşti? spuse Alee.

— Da, tocmai mi-am adus aminte ceva, răspunse Silas. Se gândea că era o zi tocmai potrivită să-1 invite pe Alee la un pahar. Era după-amiaza petrecerii şi rugăciunilor la familia Oliphant. O chestie solemnă, se gândea Silas. Imagi-nează-ţi, patruzeci şi doi de ani cu aceeaşi persoană, poate mai mult dacă luai în considerare şi perioada în care-i făcuse curte. Oare se culcaseră împreună înainte de căsătorie?

— De ce face Jackson asta întotdeauna, de ce se roagă şi păcătuieşte în acelaşi timp? se întreba Silas.

— Se pune bine şi cu Dumnezeu şi cu Diavolul, votează cu un partid la nivel naţional şi cu altul în provincie. Te-ai uitat cum bea? Un pahar de whisky într-o mână şi unul de apă în cealaltă, yin şi yang. Ce ştiu despre filosofia estică este periculos.

Şi Alee era sarcastic, întotdeauna trebuia să-1 depăşească pe Silas.

— Ascultă, eu am motive să fiu prost dispus, spuse Silas. Dar tu?

— Gracie vrea să ne mutăm.

— Unde?

— Afară din oraş, oriunde, Berea, Observator…

— Nu plecaţi dintr-o mahala în alta!

— Exact. Cel puţin aici sunt în mahalaua mea, îi cunosc toţi guzganii şi toţi gândacii.

— Nu avem guzgani şi gândaci în suburbii.

— La naiba. Dar ce aveţi?

— Nigerieni, pakistanezi, taiwanezi…

— Drace, văd că te-ai săturat să fii în guvern.

— Nu-ţi pierde şi tu simţul umorului.

Alee se foi în scaun, se uită înjur la decorul veştejit, la mesele ieftine din pin lăcuite în culoarea stejarului, totul un fals bătător la ochi.

— Cum ai găsit spelunca asta? întrebă el.

— Într-o seară, pe când mă îndreptam spre tine, căutând refugiu de lacrimile Lydiei, am trecut prin faţa acestui local şi m-am hotărât să mă opresc.

— De ce n-ai venit la noi?

— Mi-am adus aminte că Gracie are acelaşi fel de ochi ca şi Lydia. M-ar fi sfredelit.

Alee îi făcu semn chelneriţei, o femeie tânără cu o gură din „noua Africă de Sud”, spuse el, dinţi de fildeş care străluceau pe faţa neagră şi nişte buze roşii, strălucitoare. Comandă două pahare de whisky cu gheaţă, cu apă separat, îi zâmbi, apoi se întoarse către Silas.

— Dumnezeule, parcă îmi văd penisul acolo.

— În gura ei?

— Unde altundeva? Acum este era seropozitivilor.

— Deci acum îi zici penis?

— Ascultă, trebuie să ţii pasul cu timpul tău, să fiipolitically correct, spuse Alee, şi-şi mută scaunul mai aproape de Silas. Ştii, vorbesc toată ziua la telefon.

— Cine?

— Martha şi Lydia, Lydia şi Gracie, Gracie şi Martha, cine naiba crezi?

— Despre Michael?

— Cristoase, şi tu? De când şi-a pierdut Mikey numele? 228

— Vrea să-1 numim cu adevăratul lui nume, Michael, nu Mikey, ca pe un tanc.

Alee luă băuturile de la chelneriţă, îi lăsă un bacşiş mare, îi aruncă un zâmbet larg, ştiu că o să-1 ţină minte: obosit, periculos, înstărit. Se întoarse cu spatele la ea şi continuă discuţia cu Silas.

— Ascultă, Silas, mucosul ăla al tău face nişte lucruri ciudate.

Silas se uită la Alee pe deasupra ochelarilor, gata să-i spună să-şi vadă de treabă.

Alee ridică o mână în apărare.

— Hei, vreau doar să te ajut. Se duce în Newclare…

— În Newclare al nostru?

— Da, Silas, vorbeşte cu nişte oameni răi, nişte ţipi care sunt dubioşi.

Silas trase aer în piept, temerile în legătură cu Michael revenindu-i, prinzând formă.

— Cu cine se întâlneşte?

— Cu un imam, Ismail.

— Adică un imam adevărat, cum sunt la moschee?

— Da…

— Mi se pare că aud un „dar”; ce-i?

— Ei bine, e imamul de la moscheea unde a fost tatăl tău, aia din Griffith Street. Ţine nişte slujbe unde se roagă şi fac tot felul de nebunii.

— Sunt Sufi, mistici.

— Am auzit că au legături şi cu bandiţii musulmani.

— Din Pagad1?

— Mai rău. Mi-au spus lucruri despre Afganistan… Libia.

— Cine ţi-a spus?

1 Organizaţie teroristă din Africa de Sud formată în 1996 pentru a lupta împotriva drogurilor, care a evoluat într-o organizaţie extremistă, vestită pentru atacurile teroriste urbane.

— Haide, Silas, doar ştii că lucrez pentru cei de la NIS…

— Mai eş

— Da, măhestii legale, dar uneori îpun câ…

Silas sorbi din whisky în tăcere. Serviciul Naţional de Securitate voia să ştie ce făcea băiatul lui, aşa că i-au spus lui Alee, care i-a spus lui. Se uită în jur la clienţi. Prin ce traume treceau, se întrebă el, în afara faptului că sufereau îngrozitor fiindcă nu fuseseră destul de albi în trecut şi că nu sunt destul de negri acum? Asta e dilema esenţială a fiecărui bastard.

— Ascultă, bătrâne, acel imam se intitulează Sheg Kenya, spuse Alee.

— Poftim?

— Asta spune foarte clar că e nebun. I-au dat şi lui Mikey un nume. L-au numit după un arab răzbunător, nebun, care a încercat să ucidă toată creştinătatea.

— Alee, cam ştii ce se petrece în oraş.

— Da, e pâinea mea. Oamenii ăia îmi sunt indispensabili. Cum se zice? Din asta trăiesc. Dacă m-aş baza numai pe guvern, Gracie n-ar putea scoate capul în lume.

Tăcură, fiecare preocupat de propriile gânduri. Poate voiau să se ajute, să-şi dea sfaturi, să se gândească la zilele când aveau libertatea să se confeseze. Silas zâmbi trist, ridică mâna şi o chemă pe chelneriţă.

— Nu, nu la fel. Pastis, cu gust de lemn dulce, spuse el, explicându-i chelneriţei că era o băutură franţuzească care se albea atunci când adăugai apă, numai că ei nu-1 voiau cu apă.

— Sărbătoreşti ceva? întrebă Alee.

— Comemorez eşecul de a obţine un post de ambasador în Franţa.

1 NIS, National Investigation Service – Serviciul Naţional de Securitate.

— Cum?

— Ministrul a refuzat să-mi susţină candidatura.

— Nenorocitul. Dar de ce vrei să mergi în Franţa?

— Pentru că am nevoie de o schimbare, postul e disponibil – sau era – şi m-am gândit să mă aventurez, să descopăr o viaţă nou, să cunosc alţi oameni.

— Cristoase, era şi timpul.

Se lăsă din nou o liniște incomodă. Alee voia să-i spună lui Silas ceva important. Silas simţea asta şi era gata să asculte. Drace! Doar n-avea să-i spună că era seropozitiv sau altceva la fel de groaznic. Azi nu mai era de ajuns să ai o aventură dezastruoasă.

Amândoi ridicară mâna pentru a chema ospătăriţa, şi în mijlocul acestor gesturi familiare, a acestei intimităţi, Alee începu să vorbească. Avea o voce joasă, aspră, un ton pe care Silas nu-1 mai auzise niciodată. Deşi era căutată, ca şi cum ar fi exersat-o înainte în oglindă sau privind într-o fereastră mirajul lumii reflectate acolo, Alee părea surprins de ciudăţenia propriei lui voci şi de durerea care răzbătea din ea.

— Şi ştii că am lucrat pentru ei, pentru poliţie, cu ani în urmă. N-am avut încotro, n-am putut suporta durerea, n-am fost ca tine.

Deodată, Silas îşi aduse aminte vocea pe care o auzise în noaptea în care fusese violată Lydia. Exagerat de joasă, cineva care încerca să-şi ascundă adevăratul timbru şi ajunsese la tonuri aproape guturale. Cu toate acestea, în ciuda durerii pe care o simţea, îi atrăsese atenţia ceva, o întorsătură a frazei, un „r” neclar, un „g” pronunţat greşit – uneori Alee încă mai foloseşte un „g” dur, tipic dialectului afrikaans. Trei coaste rupte, îşi aduse aminte, 1-au făcut să se simtă ca un erou după aceea.

Alee fusese acolo! Un trădător. Silas se opri. Ce cuvânt dur. Cine ştie ce-o fi în inimile celor ce sunt confruntaţi cu asemenea alegeri clare: lucrează pentru noi, trădează-ţi prietenii şi tovarăşii, sau îndură o durere care pare nesfârşită, în mod curios, nimeni nu-1 supusese unei asemenea torturi fizice sau psihice. Ce ar fi făcut el dacă Du Boise i-ar fi oferit siguranţa Lydiei în schimbul loialităţii sale?

— Cu mare plăcere, aş fi făcut-o cu mare plăcere, murmură el pentru sine.

Nu se putea uita la Alee, nu putea să suporte faptul că era martorul acestei dureri pe care ştia că Alee încerca să o ascundă cu disperare. Ce mai conta, oricum? I-am învins, pe duşmani şi

pe agenţii lor. Da, era o victorie deplină. Acum vor trebui să suporte consecinţele, să suporte vina acţiunilor lor. Aşa-i la război. Oare cine a spus asta? Joe Slovo, după câteva pahare de whisky în plus.

— Şi de ce mi-o spui acum, după atâţia ani? Te ameninţă cineva, încearcă să folosească asta împotriva ta? întrebă Silas.

Când Alee se uită la Silas, faţa părea că i se curăţase de tot rânjetul pregătit ca subterfugiu, dispăruse acel zâmbet copilăresc pe care-1 folosea pentru a aplana conflictele.

— Nu, Silas, zise el, trebuia să-i spun cuiva, ani de zile am avut nevoie s-o spun cuiva, şi m-am gândit că tu eşti cea mai potrivită persoană.

Silas se uită cum Alee se ridică şi plecă, gândindu-se ce obişnuit părea felul în care mergea, ca un boxer, sprijinindu-se mai mult pe un picior. Nu, nu-1 făcea să pară dezechilibrat, era aşa cum trebuia să fie.

Se întoarse spre chelneriţă şi comandă încă un pahar de whisky.

— Cu multă gheaţă, fără apă.

Se ţinea o slujbă pentru Mam Agnes şi Jackson la biserica Sfântului Francisc din Assisi din Newclare. Era pentru cea de-a patruzeci şi doua aniversare a căsătoriei lor. Un eveniment pe care sperau să-1 trăiască toate cuplurile căsătorite: aproape o viaţă împreună, sau echivalentul în cuplu 232 al speranţei de viaţă individuale. Preotul era tânăr şi vorbea într-o limbă diferită. Vorbea despre SIDA, despre oamenii care mureau peste tot în lume, cum doar Dumnezeu avea dreptul să judece, despre nevoia de compasiune. Oare unde dispăruseră toţi acei predicatori bătrâni, plini de viaţă, care îi cereau lui Dumnezeu să ne ardă în focul iadului la cea mai mică greşeală? Arhiepiscopul Tutu şi toţi cei ca el sunt responsabili de asta: de sentimentalismul şi lipsa de vigoare a ferocelor legiuni ale lui Dumnezeu.

Silas era fericit că se afla afară. Se vedea lumina din biserică, la fel de palidă ca întotdeauna şi incapabilă să lupte împotriva ţesăturii de umbre din Newclare, unul dintre cele mai întunecate locuri. Nici măcar acest nou tip de preot nu putea lumina condiţia umană (oricare ar fi fost ea).

Locul se întindea în faţa lui, mult mai mic decât îşi aducea aminte.

Timpul are întotdeauna rolul de a induce în eroare memoria; trecutul pare întotdeauna mai mare decât este cu adevărat. Acolo crescuse, acolo învăţase, acolo îi apăruseră convingerile şi perspectiva asupra lumii pe care le avea acum. Ce mizer pare totul acum.

Fu întrerupt de o mână care îl atinse; era Lydia, care îi observase nefericirea, şi avu generozitatea de a-l conduce cu maşina. Au plecat în convoi la casa lui Alee şi a lui Gracie să ia cina şi să ciocnească un pahar, în maşină, o întrebă pe Lydia când îl văzuse ultima dată pe Michael.

— Acum o săptămână, în seara în care a adus-o acasă pe fata aia.

— Ştii cine este?

— O cheamă Vmu. E un fel de refugiată, certată cu familia.

— Ce vrei să spui?

— Nu cred că s-a culcat cu ea. Dimineaţă am găsit un pat pe jos. Probabil îi oferă adăpost din anumite motive.

— Ai intrat în camera lui?

— A trebuit. Am auzit-o plângând. Se pare că plânsese toată noaptea. Am crezut că era ceva ce făcuse Mikey…

— Dumnezeule!

— Da, şi eu am crezut acelaşi lucru. Viol. Tot ce poate fi mai groaznic pentru o mamă. Dar ea plângea din altă cauză. Ne-a mulţumit pentru înţelegere, a spus că Mikey fusese foarte generos, înţelept. Şi noi la fel.

— Înseamnă că e încă acolo?

— Nu, Silas. Nu ştii ce se petrece în casa ta?

Au oprit în faţa casei din oraş a lui Alee şi a lui Gracie, împrejmuită cu un gard înalt pentru a le delimita teritoriul. Aşa sunt casele în orăşelele din Italia şi Spania, cu uşile dând direct în stradă.

— N-o să-i spui niciodată Michael, nu-i aşa?

— Michael aparţine altcuiva. Fiul meu e Mikey, răspunse ea şi coborî din maşină.

Fără să-1 aştepte, se duse să se alăture celorlalţi oaspeţi. Repusese distanţa între ei.

Silas continuă să bea whisky până noaptea târziu, ascultând conversaţiile celor ce nu se mai văzuseră de mult. Libertatea îi îndepărtase pe oamenii care fuseseră atât de apropiaţi în ghetou. Majoritatea erau prieteni de-ai lui Jackson şi de-ai Lydiei, de-ai copiilor şi nepoţilor lor. Toţi erau îmbrăcaţi bine, aveau maşini elegante, case, grădini. Clasa de mijloc de culoare, pe care toţi o cred viitorul ţării, îţi trebuie oameni cu interese precise, pregătiţi să lupte pentru ceea ce posedă. Ce mai înseamnă Dumnezeu, suveranitatea, dreptatea şi toate celelalte? Toate or să dispară îngrădite de noile valori. Unii au case imense, câini cu îmbrăcăminte ţipătoare, copii la cele mai bune şcoli. Trăiască cei ce cumpără!

Silas luă o cană de apă de pe masă, goli paharul de whisky pe peluză şi plecă să se aşeze într-un scaun din grădină. 234

Sorbi apa rece, încercând să-şi potolească fierbinţeala din cap. Ar fi trebuit să înceteze să bea mult mai devreme în acea zi, nu,

de fapt ar fi trebuit să înceteze cu mult timp în urmă. Se întreba cum ar fi să renunţe la tot, nu numai la mâncare şi la băutură, ci şi la familie şi prieteni. Da, să nu mai aparţină nimănui, numai aşa se putea elibera.

Îl auzi pe Alee, cu vocea lui puternică, răguşită, povestind ceva undeva în casă. Alee îl evitase toată noaptea, protejându-se în spatele unei baricade de glume şi râsete răguşite. Silas voise să-i vorbească pur şi simplu pentru a-i spune că nu conta dacă lucrase pentru poliţie în timpul luptei, ar fi fost surprins ce fel de oameni şi câţi făcuseră asta, unii chiar crezând că era cel mai drept lucru pe care puteau să-1 facă. Dar Silas era curios: fusese el acolo în noaptea violului Lydiei? Numai despre asta 1-ar fi întrebat, dacă ar fi avut ocazia.

Îl văzu pe Alee apropiindu-se în fruntea unui grup. Veneau să vadă grădina aranjată pretenţios. Era o procesiune ca de vodevil, adunată în jurul fântânii din mijloc. Doamne, ce-1 apucase să construiască o asemenea fântână? Silas dădu din cap încă o dată la vederea apei care ieşea din gura unui leu de piatră. Bietul animal, condamnat să vomite pe veşnicie. Deci aşa îşi ascundea Alee vinovăţia, într-o piatră ostentativă. Era un adevărat făuritor de monumente. El ar trebui să facă politică.

Silas văzu un grup vesel care se îndrepta spre el. Erau şi câteva femei, multe dintre ele trecute de prima tinereţe, din punct de vedere sexual, dar băutura le dădea o strălucire aparte. Doamne, ce n-ar da să poată face sex! O partidă demodată, bâjbâită în întuneric, cu mâinile alunecând pe pielea mătăsoasă sfârşind printr-o penetrare lângă un perete.

În fundal, le văzu pe Lydia şi pe Gracie, îndepărtate, dispreţuitoare. La vederea celor două surori încadrate de uşa lumJoată sirnfi cum se înforia încet, încet. Să vă ia naiba pe amândouă, cu aerele şi fiţele voastre.

Alături de Alee era un bărbat chel care păşea ca un fost atlet, a cărui forţă stătea acum doar în mândria lui.

— Silas, dă-mi voie să ţi-1 prezint pe domnul Moses Manning.

— Makaps? Dumnezeule, tu eşti Makaps. Faţa omului se lumină.

E fericit că-1 recunoaşte cineva, fie şi un nimeni ca mine, se gândi Silas.

Se îmbrăţişară, Silas inhalând cu stoicism un miros puternic de brandy şi Coca-Cola.

Moses „Makaps" Manning îl ţinea pe Silas la distanţă şi îi evalua ţinuta.

— Te ţii bine!

— Ce mai faci, Makaps?

Alee interveni. Nu era un moment potrivit pentru a schimba amabilităţi.

— Makaps îşi aducea aminte de omul care a scăpat de Vikingi.

— Nu, nu cred, protestă Silas.

Alee li se adresa celor din grup care îl urmaseră în grădină. Voiau să audă o poveste bună.

— Spune-le, Silas, spune-le cum ai scăpat de Vikingi. Silas ezită, Alee turnă de băut din sticla pe care o avea în mână şi-i puse paharul lui Silas în mână. Lydia veni până la marginea grădinii, Silas o vedea de acolo de unde era. Voia să-1 salveze pe Silas de el însuşi, de nevoia evidentă de a se face de râs pe el şi pe ea; era încă soţul ei, iar nevestele erau responsabile de comportamentul soţilor lor, mai ales în ochii unor astfel de oameni.

El o văzu şi zâmbi, îi aruncă una dintre privirile lui sfidătoare. Alee se uită la ei şi apoi rânji stânjenit. Deodată, Silas îşi aduse aminte de acel moment de extaz de care vorbea 236

Alee. Lydia îl ştia pe de rost pentru că îl auzise atât de des. El şi Alee ar fi trebuit să fie trubaduri, repetând la nesfârşit micile lor poveşti jalnice.

— Bine, spuse Silas, întorcându-se către public, ei bine, cred că vă aduceţi aminte cum era în zilele acelea, chiar să mergi la film era o adevărată misiune. Era un film pe care voiam să-1 văd, Becket, cu Richard Burton şi Peter O'Toole. Dar, vedeţi, nimeni nu voia să meargă cu mine. Toţi spuneau că era unul dintre acele filme plictisitoare, dar cu pretenţii. Cu excepţia lui Alee; Alee a zis că merge...

Silas se întoarse să se uite la Alee, pentru a-i prinde privirea. Avea de gând să spună, „Bineînţeles că Alee voia să scape de puicuţa aia, Mona Gassiep, cu buzele mustind de ruj strălucitor...". Dar, în acel moment, îl văzu pe Michael în locul lui şi vocea lui bătu în retragere, felul lui fastuos de a relata întâmplarea se transformă într-un murmur. Un om care îşi dădea seama că vorbea prea tare, ca şi cum s-ar fi auzit vorbind pentru prima dată, dându-şi seama că vocea aceea stridentă cu tonul ei important era a lui. Cei ce-1 ascultau, văzând că Silas lăsase să cadă o tăcere stânjenitoare în momentul în care fiul său intrase, începură să râdă politicos, apoi se răspândiră pentru a continua petrecerea, care continua nestingherită în casă.

Michael stătea acolo, lângă Mani Agnes şi Jackson, şi se uita la Silas cu acelaşi zâmbet sardonic pe care-1 avea când era trimis să-1 caute pe tatăl lui în curtea din spate sau undeva, pe un petec de iarbă din Berea, care devenise refugiul lui de bere-şi-bărbăţie.

Lângă el era o tânără, într-o rochie neagră mulată, cu părul portocaliu, şocant. Probabil era Vinu, gândi Silas. Ea le făcu un semn cu mâna tuturor, un gest elegant, tineresc, râse şi-i şopti ceva la ureche lui Michael. Strălucea. Avea culoarea mierii vechi, ca o zeiţă. Nu se vor mai naşte copii ca ea şi ca Michael. Ambiţiile noastre sunt prea obişnuite, o casă, o maşină, o grădină. Nu mai visăm la frumuseţea dureroasă când facem dragoste.

Doar Alee încerca să se agate de momentul acela captivant, promisiunea unui întreg trecut care putea să fie înviat, un sentiment de nostalgie pe care sperase să-1 provoace, dar râsul lui era neplăcut de dur şi nu-i aduse nimic altceva decât una

dintre acele priviri reci şi dispreţuitoare ale lui Gracie. Tăcu şi el, dând din cap cu un gest ce părea să spună „Ce vremuri minunate erau acelea!” Era prea preocupat de propria lui dezamăgire pentru a vedea expresia ciudată, emoţionată de pe figura lui Silas. Ceea ce ar fi putut părea nefericire altora, sau realizarea propriei sale prostii, Alee ar fi descifrat corect, dacă ar fi remarcat acea expresie, ca pe o puternică atracţie sexuală, o reacţie pe care nici o femeie n-o mai stârnise în Silas de mult timp.

Silas o văzu pe Lydia deplasându-se instinctiv spre Mikey, apoi oprindu-se când Vinu se aplecase să-i şoptească la ureche. Şocată de râsul lor, de intimitatea lor tinerească, se întoarse şi, observând fascinaţia lui Silas, veni spre el şi-i spuse:

— Silas, nu te mai holba aşa!

Petrecerea se sparse repede. Michael păru să fi fost vinovatul. O trase pe Vinu de mânecă pentru a scăpa de Silas, care o încolţise pe verandă.

— Eşti fiica lui Johan! exclamase Silas, când Michael o prezentase.

Silas începu să vorbească despre părinţii ei, despre perioada în care se cunoscuseră, ca şi cum ar fi flirtat, sprijinit de perete, cu gleznele încrucişate, cu paharul într-un echilibru fragil.

Unii invitaţi plecau deja, rămânând în urma lor doar muzica de jazz a anilor 1960, care se auzea într-o cameră goală. Lydia spuse că o să meargă să bea o cafea cu Gracie şi Alee, 238 accentuând faptul că el nu era binevenit; o umilise pe ea şi-1 pusese pe Mikey într-o situaţie neplăcută.

— Dumnezeule! E de vârsta fiului tău! spuse ea.

Silas conduse spre casă încet, nu pentru că ştia că băuse prea mult, ci pentru că voia să savureze mirosul lui Vinu, respiraţia ei de femeie tânără, caldă şi parfumată (de la guma pe care o mesteca, pentru respiraţie proaspătă, mentă, lemn-dulce?), ochii

ei verzi, adânci. Totuşi, când se urcă în pat şi stinse lumina, sperând să-i apară Vinu în vise, îşi aduse aminte de ochii lui Michael. Acea privire rece, dispreţuitoare de pe verandă, o privire care arăta dezgust. Acum Michael îi bântuia şi fanteziile, seducţia imaginară, deci inocentă, asupra unei tinere (era prea bătrân, prea obosit ca să se masturbeze). Silas simţi deodată că-1 urăşte pe Michael. Când îşi reveni, fu cuprins de remuşcări şi-şi pierdu somnul.

Poate era timpul să plece, să părăsească acest loc, această casă, această ţară şi istoria ei contorsionată?

Michael şi Vinu stau sub coroana curmalului ale cărui fructe se usucă deja şi inhalează mirosul dulce, intens, de fructe prea coapte lăsate la discreţia păsărilor şi a furtunilor care asaltează oraşul. Crengile care se apleacă spre pământ reţin căldura în cursul zilei; dincolo de acest adăpost călduţ, e noaptea rece. Frigul vine repede în Johannesburg, din cauza altitudinii, şase sute de picioare deasupra nivelului mării, spun cei ce ştiu totul.

— E un loc atât de schimbător, spune Michael.

— Locul sau oamenii? întreabă Vinu.

— Ambii. Sunt unul şi acelaşi lucru.

Conversaţia e determinată de intrarea lui Silas în casă, pe trei cărări. Vorbeşte singur, deschide şi închide uşile cu zgomot, se loveşte de lucruri. Gesturile lui au exagerarea caracteristică a cuiva care se luptă nu doar împotriva efectelor alcoolului, ci şi împotriva valului de emoţii care însoţesc starea de beţie.

Michael îl observă pe Silas din locul său favorit, de lângă chiuveta din bucătărie, bând apă şi privind miop în zare. Oare ce vede în oglinda propriilor săi ochi? O viaţă trăită aşa cum putuse, deci risipită prin definiţie. Michael rezistă valului de simpatie pe care îl simte pentru Silas, tatăl care i-a dat numele, care îl întreţine şi e mentorul lui în multe privinţe. Din când în când, ochii lui Silas devin sălbatici, plini 240 de o dorinţă care-1 salvează, o dorinţă pentru ceva mult superior simplei existenţe.

Cu gesturi aproape caste, Michael îşi soarbe în linişte ceaiul.

— Cum o să-ţi rezolvi problema?

— Problema?

— Cu tatăl tău.

Vinu refuzase paharul de vin oferit, atrasă de ritualul ascetic pe care Michael îl folosea atunci când făcea ceaiul. Se uită în ceaşcă. Ia o înghiţitură, plimbă lichidul prin gură.

— Doar moartea, moartea lui ar rezolva problema. Eu n-am de gând să mă sinucid.

Zâmbeşte.

— Aş putea să te rog să-1 omori tu pentru mine. Michael Răzbunătorul. Ţi se potriveşte numele.

Şi pactul e făcut. Mental. Inconştient. Vinu îl priveşte pe Silas întorcându-se de la fereastra bucătăriei, îşi aduce aminte de felul în care se aplecase spre ea la petrecere. Fusese flatată, dar acum simţea repulsie când îşi aducea aminte ce acru îi mirosea respiraţia a whisky, exact cum mirosea tatăl ei. Nu, nu voia ca Johan să moară; să-1 pedepsească, da, dar nu să-1 omoare. Adevărata pedeapsă ar fi să-1 privezi pe cineva de viaţa lui, fără să-1 omori. Poate că cei vinovaţi ar trebui să ajungă în limburi, într-o zonă crepusculară, unde ar fi conştienţi de păcatele lor pentru totdeauna? Asta e pedeapsa pe care o merită taţii care abuzează de copiii lor.

Acum ar dori ca Michael s-o roage să facă sex, să poată sta unul lângă celălalt, scăldaţi într-o transpiraţie curată, tinerească. Dă pe gât ultima înghiţitură de ceai, la fel cum fac adulţii disperaţi cu băuturile tari şi amare, conştientă că Michael nu-i va oferi decât o abstinenţă puritană în noaptea asta. E prea departe de noi, se gândeşte Vinu, de toate femeile acum, prin stilul lui diferit de viaţă. Chiar şi de mama lui. O trece un fior rece.

— Cineva îmi calcă pe mormânt, spune ea.

— De-a lungul coloanei vertebrale, aşa se zice.

— Doamne, eşti pervers!

Partea a treia PLATA.

Ai trăit; celor nemulţumiţi arată-le că am luptat corect pentru cauza mea.

William shakespeare, Hamlet.

Kate aranjase să se vadă cu Julian şi cu Silas la prânz, pentru a discuta planurile pentru aniversarea a cincizeci de ani a lui SilaS. Îl cooptase şi pe Julian în echipă şi aveau să-i organizeze o „petrecere cu adevărat minunată”. Simţea că Julian avea nevoie de „o nouă direcţie în viaţă”, acum că mariajul lui se destrămase. Val îl părăsise brusc, fără să aibă măcar amabilitatea de a-i lăsa o scrisoare sau de a-i trimite un mesaj. Nu-i plăcuseră niciodată justificările. L-a lăsat pe avocat să-1 anunţe pe Julian de intenţia ei de a intenta divorţ şi de condiţiile în care va putea să-şi vadă fiul. „E mai bine aşa”, spusese avocatul, imitând tonul mieros al lui Val.

Acum, Julian petrecea ore întregi la serviciu fără să facă nimic, încercând să formuleze o „politică pentru abordarea problemei SIDA”, strategie care avea să fie oricum inutilă în curând, având în vedere faptul că preşedintele avea să se pensioneze, iar succesorul lui avea propriile păreri despre cum trebuia să fie abordată problema.

Julian alesese un local numit Creuzet, un restaurant şic şi decadent, spunea el. Era unul din acele locuri scumpe care promitea atât „stil” cât şi „un aer african”, ca şi cum cele două noţiuni ar fi fost ‘ncompatibile. Bucătărie de top în tufişuri. La o oră de mers cu maşina de Pretoria, Creuzet era ca o mătuşă bătrână, dar iubitoare, spunea Julian, care stătea pe o margine de deal şi se uita peste valea în care se spunea că s-ar fi născut Omul.

— O să-ţi placă, ai să vezi!

Kate se înfioară la gândul că aveau să ia prânzul încon-jutaţi de o clientelă formată din oameni de afaceri, bărbaţi în costume care se credeau încă stăpânii lumii. Puteau să-şi permită să plece din oraş pentru câteva ore, pentru a petrece, a se îmbăta, a se înviora arătând o înţelegere plină de milă faţă de un guvern care „pur şi simplu nu putea să facă nimic bine”. Ea sugerase un alt loc, ceva mai aproape, un loc unde Silas mai ales nu s-ar fi simţit străin. Julian ar trebui să ştie că Silas n-ar fi în largul lui printre oamenii care frecventau… cum îi zice? Creuzetul?

— Nu, dragă, Creuzet. E o mică diferenţă, ştii? Poţi să stai sub un copac şi să te bucuri de umbră şi de căldură, să auzi zumzetul insectelor, plescăitul apei. E un râuleţ alături. E o frumuseţe, un colţ de rai!

În orice caz, locul reprezenta noua ordine democratică; era condus de foşti duşmani – un fost poliţist şi un soldat care lucrase în MK şi pentru care noul guvern nu găsise nici un post.

— Nu-i aşa că e minunat?

Kate se lăsă convinsă de entuziasmul lui Julian în cele din urmă.

— Locul e lângă Krugersdorp şi dă spre o rezervaţie de vânat sau cam aşa ceva, îi spuse ea lui Silas când îl luă cu maşina.

Îi mai spuse şi că mariajul lui Julian se terminase în fine şi că soţia lui se mutase de acasă.

— Dar să nu arăţi că ştii, lasă-1 pe el să-ţi spună.

Silas era preocupat de grija pe care o avea ea pentru Julian, chiar iritat. Dar mai era ceva care îl îngrijora. Ea se uită la el, văzu că îşi muşca buzele şi că avea o faţă lungă, trasă, de parcă s-ar fi luptat să găsească răspunsul 246 la o întrebare. Un om cu inteligenţa lui Silas să nu poată să afle rezolvarea?!

— Kate!

— Da.

Îi fusese teamă de momentul acesta. De câte ori îl vedea pe Silas, se aştepta să-i ceară socoteală în legătură cu relaţia ei cu Mikey, deşi expresia „să-i ceară socoteală” era prea dură pentru modul lui de adresare. Avea s-o întrebe, s-o pună în încurcătură, dându-şi răspunsurile singur, deşi o va întreba pe ea: „Era inevitabil, eşti frumoasă, iar el e un tânăr atât de senzual…”

Se foi pe scaun, se aşeză mai bine, gata să răspundă întrebărilor lui cât mai direct şi mai cinstit posibil. Da, am avut o aventură cu băiatul tău, îmi asum întreaga responsabilitate, dar s-a terminat, a fost un moment de nebunie, o mare greşealĂ. Lartă-mă, dacă poţi. Nu mai are rost să întrebi de ce, cum şi unde. Detaliile sunt nesemnificative, chiar sordide. Sper că putem să rămânem prieteni, chiar dacă n-o să ne mai vedem.

Văzură firma restaurantului abia când aproape trecuseră de el, iar ea trebui să frâneze brusc şi să se întoarcă. Erau pe un drum cu pietriş şi se concentra să nu derapeze, încetini, lăsă praful să se depună ca să aibă din nou vizibilitate. Locul era mult mai aproape de oraş decât crezuse.

— Drace! spuse Silas, apucându-se de marginea scaunului.

Mergeau încet acum, având în faţă un şir de copaci şi de peluze îngrijite, iar în depărtare, restaurantul adăpostit de umbra răcoroasă a unui arbore imens. Sute de păsări ciripeau zgomotos, dar nu supărător.

— Voiai să mă întrebi ceva? spuse Kate.

— Nu, nu era important.

— Dacă vrei să întrebi ceva, te ascult.

— Ce planuri ai pentru anul viitor?

— Anul viitor? Nu m-am gândit încă atât de departe. De-abia am trecut de perioada de luptă.

— Bine, bine, ce înseamnă asta?

— Nu ştiu. Vrei să ştii ce-o să fac după ce se pensionează Bătrânul?

— Da.

— Nu crezi că noul Preşedinte îmi va găsi un loc?

— Nu, are propria lui echipă, propriul lui consilier juridic şi, probabil, şi propriul lui consilier pe probleme de securitate.

— Toţi negri? Toţi veniţi din exil?

— Ar fi prea simplu.

— Aşa vorbeşte lumea. Nu răspunse.

Era bucuroasă de diversiune, de tactul de a-şi retrage întrebarea pe care voia s-o pună. Oare era despre ea şi Mikey? El se retrăsese dintr-un interogatoriu ale cărei urmări nu le putea bănui. Subiectul trebuia deschis într-o zi dar nu azi, nu în ziua asta perfectă, fără nori, acum când erau atât de aproape de un vin rece şi de o petrecere ca între prieteni vechi. Problema greoaie a moralităţii, perversitatea unei femei mature care se culcase cu un tânăr mai trebuia să aştepte.

Când o să vină vremea, o să trebuiască să-1 convingă că fusese ceva nepremeditat, că nu îl alesese pe Michael pentru că era fiul lui Silas. Se convinsese singură, şi asta fusese destul de dificil. Toată viaţa ei fusese învăţată să rezolve problemele, să le depăşească şi să le înlăture, niciodată să nu le abandoneze, mai ales ceva atât de personal ca o relaţie sexuală. Acum, spera că putea să amâne cât mai mult posibil momentul când ar fi trebuit să se confrunte cu problema, făcând ca revelaţia senzaţională de azi să devină bârfa puţin şocantă de ieri. Spera că nu va trebui s-o discute niciodată cu Silas, sau cel puţin nu singură. Niciodată 248 nu realizase ce greu era să spui adevărul, să mărturiseşti, să spui „Am…”

Dar toate relaţiile ei cu ceilalţi, cu fiica ei Ferial, cu iubita ei Janine, cu Silas şi cu Julian, cu acei oameni buni, al dracului de

buni, depindeau de Mikey. Ea era secretul lui, fărâmitura pe care el o aruncase. Ce înjosire, să trebuiască să te duci după un tânăr, să-1 aştepţi la porţile universităţii, să-1 vezi oprindu-se la vederea ta, fugind şi dispărând în mulţime cu o mişcare evidentă de a te evita!

Fusese o vreme când îl sunase la telefon de nenumărate ori, ştiind că Silas era plecat cu treburi, iar Lydia era ocupată să se pregătească pentru noua slujbă. Nemernicul refuzase să răspundă la telefon. Ea stătea în faţa casei lui, cu mobilul la ureche, iar el o privea printre perdele şi lăsa telefonul să sune. Oare ce gândea când se uita la ea, la trăsăturile ei încordate, la expresia ei disperată de femeie în vârstă, părăsită? Indiferenţă, dispreţ, oare simţea ceva? O folosise şi apoi o aruncase, măgarul ăsta tânăr, cu ochii lui frumoşi şi corpul lui mortal. Se terminase totul.

Dar la ce avea să-i folosească informaţia pe care i-o dăduse despre Du Boise? Sper că n-o să facă vreo prostie, se gândea ea, sper că n-o să-1 atace. Oare ştia el că Du Boise o violase pe mama lui? îşi dăduse seama că ea, Kate, ştia? Că Silas avusese încredere în ea şi-i mărturisise pentru că erau prieteni şi tovarăşi de arme? Ce demodat de nostalgic devenise cuvântul acum, în era scepticismului, când a crede în camaraderie şi în loialitatea faţă de o cauză deveniseră lucruri care trădau slăbiciune şi sentimentalism.

Parcă maşina sub un copac şi-i strânse mâna lui Silas. Un gest neşteptat. Slavă Domnului că nu eşti fiul tău! Dar asta îl aduse pe Silas la întrebarea pe care voia s-o pună.

— Doar o clipă, Kate.

Un alt moment de groază.

— Iţi mai aduci aminte de Du Boise?

— O, Silas, credeam că 1-ai uitat.

— Ştii că e bolnav de cancer şi că e pe moarte?

— Cum ai aflat? N-are importanţă, nu vreau să ştiu.

— Nu-i aşa că dreptatea e poetică?

— Ce fel de cancer?

— Cel mai rău, cancer de piele, care te mănâncă încet, încet, până rămâi doar came vie.

Vorbea de parcă îşi imagina o fotografie pe care o descria în cele mai mici detalii.

— O, nu înainte de masă!

— Am crezut că vrei să ştii.

— Am una şi mai bună.

— Care?

— Van Jaarsveld, căpitanul Van Jaarsveld.

— Duiwel?

— Da, are SIDA.

— Dumnezeule, asta da dreptate poetică!

— Hai să-1 căutăm pe Iulian, vreau să beau ceva.

Îl găsiră pe Julian aşezat la o masă în capătul terasei din piatră, desfăcut la cravată şi deschis la cămaşă până la jumătatea pieptului. Nici măcar picioarele, pe care le ţinea desfăcute şi relaxate, nu puteau să-i ascundă oboseala, poziţia cuiva care era disperat să se relaxeze. Din spatele unor ochelari de soare prea mici, prea moderni pentru faţa lui scofâlcită (deja se vedeau semnele bătrâneţii), se uita spre pajiştea lină din faţa lui. Un aspersor se rotea aruncând stropi înjur, iar el îi urmărea mişcarea intermitentă, fermecat de mecanismul lui precis, neluând în seamă faptul că vântul ducea stropii spre haina lui, pe care o atârnase pe balustrada de fier forjat.

Julian se ridică imediat când se apropiară Kate şi Silas, îi îmbrăţişa pe rând şi îi sărută pe obraji. Era plin de ritualurile 250 exuberante ale libertăţii pe care tocmai şi-o câştigase. Acum putea să fie homosexual pe faţă. Mirosea deja a alcool.

— Eşti aici de la micul dejun? glumi Kate.

— Nimic nu se compară cu un gin după ouă, răspunse el. Pusese o sticlă de vin la rece în frapieră pentru ei.

— Drace, spuse Julian, când Kate îi puse haina udă pe spătarul unui scaun liber.

Sorbiră vinul pe care li-1 turnase un chelner cu o eleganţă căutată, râseră de încercările lui Julian de a-i prinde privirea să vadă dacă era homo şi dacă era „liber”. Apoi căzură într-o tăcere profundă, captivaţi, ca şi Julian înaintea lor, de exactitatea aspersorului. Chelnerul reveni.

— Roverul albastru e al dumneavoastră, domnule?

— Da, de ce?

— Aţi uitat farurile aprinse, domnule.

— Te urăsc, spuse Julian, jucăuş, încercând să-1 necăjească, ceea ce-1 făcu pe Silas să-i arunce o privire încruntată.

Nu se relaxase destul pentru a-1 vedea pe Julian cum cochetează („E doar glumă, aşa se cheamă”, îl educase Julian). Silas îl prefera pe Julian cel tăcut, chiar dacă era acru acum, pe Julian pe care-1 ştia, întotdeauna logic şi reţinut. Julian se împiedică şi păru ridicol după toate cuvintele pe care i le spusese chelnerului. Se împrăştie vraja, începură să se audă vocile altor invitaţi (Creuzet nu avea „clienţi”, le spuse chelnerul), zgomotul tacâmurilor atinse de farfurii, clinchetul paharelor, scrâşnetul scaunelor pe podeaua de teracotă. Undeva, un bărbat râdea, iar o femeie se apăra de ceea ce păreau a fi nişte avansuri. Se auzea o amestecătură de voci din interiorul restaurantului, ca o muzică voluptuoasă. Venea

sezonul petrecerilor, sfârşitul de an care aducea sfârşitul grijilor, o ţară întreagă pregătită să lase anul anterior să dispară.

Silas se întreba câte inhibiţii pieriseră în valurile de râs şi de vin, câte infidelităţi se construiseră azi? Simţi că îi urăşte pe aceşti oameni fericiţi, neştiutori în hedonismul lor strâmt. Julian se întoarse, plângându-se că îl anunţaseră prea târziu, bateria era deja descărcată. Dar asta nu conta, unde era vinul ăla şi de ce veniseră azi aici?

Brusc, Silas fii fericit de faptul că Julian era acolo şi că era bine dispus.

— Ne-am adunat aici ca să punem la cale petrecerea lui Silas, îţi aduci aminte? spuse Kate.

— Împlineşti cincizeci de ani, nu-i aşa?

Apoi se lăsă pe spate şi, legănându-se periculos pe două picioare de oţel ale scaunului, începu să recite:

Douăsprezece şi jumătate.

Ce repede a trecut timpul

De la ora nouă, de când am aprins lampa…

Se opri, se uită la cei doi prin ochii pe jumătate închişi.

— Ştiţi poemul?

— Nu, spuse Kate.

O cadenţă cunoscută, precisă în intermitenţa ei, ca jeturile de apă din soarele după-amiezii. Dar nu putea să identifice nici poemul, nici poetul. Julian, trimfător prin faptul că ştia multă literatură, continuă să recite, cu o voce perfect modulată; erau versuri pe care se vedea că le mai spusese. Termină:

Douăsprezece şi jumătate. Ce-a mai trecut timpul. Douăsprezece şi jumătate. Ce-au trecut anii.

Se uită la ei întrebător.

— Nu? Constantine Cavafy, marele poet din Alexandria. Cel mai mare poet din Alexandria.

Bineînţeles, îşi spuse Silas. Când îţi pierzi memoria pentru poezii, îţi pierzi mintea.

Veni mâncarea, salate şi pui afumat cu sos malayez, stridii namibiene, păstrăv prăjit cu migdale, o masă festivă „demnă de Zeus sau de fiica lui, Afrodita, care-i era concubină”.

Julian, inspirat de amintirile despre poemele greceşti, comandă încă o sticlă de vin. Silas urmări un cârd de raţe trecând, apoi se uită din nou la aspersorul ai cărui stropi străluceau în soare ca nişte perle. Era fericit că era acolo, fără nici un scop, în ciuda încercărilor lui Kate de a-1 face să se concentreze. Uşor ameţit, împăcat cu lumea lui interioară pentru prima oară în toate aceste luni, se putea chiar gândi să facă sex cu cineva, chiar mai tânăr, cineva a cărui vitalitate a minţii şi a trupului ar fi putut să-1 învioreze.

— Deci, ce facem cu petrecerea? întrebă Julian.

— Puteţi veni la mine, spuse Kate.

— Nu, spuse Silas, apoi încercă să îndulcească duritatea refuzului, adică…

— Ce nu-ţi place la casa mea? întrebă ea, glumind A rămas aceeaşi Kate, gândi Silas.

— De ce nu la mine? spuse el.

— Ştiţi ce nu e în ordine la casele voastre? Sunt locuite, au prea multă lume şi mobilă. Sunt suprapopulate, numai dacă te gândeşti la câinii lui Kate, la iubitele ei, la oamenii pe care-i găzduieşte… iar a ta, Silas…

— Julian!

— Nu, serios, amândoi aveţi case făcute pentru familii, case al căror spaţiu e compromis. La câţi oameni v-aţi gândit?

— Cincizeci, poate şaizeci.

— Mamă! zise Kate.

— Fiţi atenţi, spuse Julian, aplecându-se. Puteţi să veniţi la mine. Casa mea e goală, jumătate din mobilă nu mai e, toate lucrurile inutile au fost luate de nevastă-mea. Spaţiul rămas e destul de auster pentru a găzdui o petrecere. Se poate sta pe jos, în picioare, poţi chiar şi să faci sex. E destul de bună pentru o orgie. Serios, haideţi la mine. Julian vorbea serios. I se evaporase toată ameţeala.

— Ziceţi da, vă rog. Mai avem şi alte lucruri mai importante de discutat.

— E destul de mare, spuse Kate.

— Mulţumesc, zise Silas, un pic întristat.

— Bine. Acum, ştiţi că o să fim toţi daţi afară.

— De unde?

— Din serviciu, de la guvern, din clădirile uniunii.

— Ce tot spui acolo? întrebă Silas.

— Poate că nu şi pe tine. Dar cine ştie? Nu eşti cu adevărat alb. Eu sunt în echipa de tranziţie. Preşedintele pregăteşte locul pentru noul Preşedinte. Analizează toate posturile şi toţi oamenii. Criteriile primite sunt foarte clare. Oamenii lui…

— E în ordine, ne aşteptam, spuse Kate.

— Da, presupun că da, spuse Julian. De ce am crezut că o să avem parte de un tratament diferit? Sunt doar un alb de vârstă mijlocie, un nou-venit, expus acum că îmbătrânesc. Soţia m-a

părăsit, o să-mi pierd poziţia privilegiată, apropierea de putere şi tot ce decurge din asta. De ce să mă plâng?

Se uită la Silas, apoi la Kate.

— O, nu mai fiţi aşa de virtuoşi. Iertaţi-mă pentru amărăciune. N-am mai făcut sex de veacuri, spuse el vehement.

Cei de la masa de alături îngheţară, le aruncară priviri dezaprobatoare şi comentară ofensaţi.

— Dă-i la naiba, zise Kate.

— Da, dar mai întâi hai să mai bem ceva. După-amiaza se sfârşea, lumina se strecura pieziş prin frunzele copacilor, anunţând seara, care venea cu o uşoară nuanţă indigo a cerului. Se simţea miros de ploaie în aer. Un tânăr de la masa vecină, care avea să îmbătrânească şi ea într-o zi, dar care acum arăta seducător, îl evalua pe Silas, grizonat, dar suplu pentru vârsta lui. Era distins, i se 254 părea cunoscut, poate de la televizor, poate aparţinea elitei, îi zâmbi cu un gest timid, apoi îşi ascunse roşcata feţei lăsându-şi pletele pe faţă. Silas îi zâmbi şi el, deşi se simţea iritat. Cum îndrăznea să-i stârnească simţurile? Un eu plictisitor lupta împotriva imaginilor de trupuri goale care îi apăreau în minte.

— Pentru cincizeci de ani, spuse Iulian, cu paharul ridicat.

— Pentru că suntem în viaţă, spuse Kate.

— Pentru sex, spuse Silas, bravând.

Platoul cu homari de la masa vecină scotea aburi, iar femeia râdea în spatele pletelor buclate. Kate luă o gură de vin, Julian aplaudă, pronunţând un „Bravo!” triumfător. Chelnerul le aduse nota la masă, fără ca ei s-o fi cerut. Proprietarii, cel alb şi cel negru, duşmani uniţi în spiritul de a face afaceri demne, se uitau la ei cu o dezaprobare îngheţată.

Michael negociază preţul pentru o armă, sau cel puţin vrea să facă un schimb. Vrea o armă care să nu poată fi identificată

contra unei arme foarte scumpe pe care o furase de la profesorul Graham. O luase din sertar, unde o văzuse la vizita anterioară, şi o strecurase în rucsac, în timp ce Shirley se dusese la baie să se îmbrace. Pentru a-şi ascunde urmele vârstei, pentru a şterge din minte amintirea bucuriei şi ruşinii care urmase orgasmului în timpul căruia ţipase. Trebuia să plece, avea ore după-amiază. Michael trebuia să se îmbrace şi el.

Avea nevoie să-1 ducă ea cu maşina?

Nu, nu mergea la universitate.

Îi dăduse obrazul pentru un sărut cast, apoi îl îmbrăţişase strâns, iar amintirea partidei de sex o făcuse să se mfioare.

Acum, arma este evaluată în spatele unei uşi închise. Michael stă în livingul minuscul al apartamentului în care 1-a adus Sadrodien. Era singurul spaţiu în care puteau sta laolaltă toţi locuitorii casei; restul, dormitorul, baia, bucătăria, toate erau încăpătoare doar cât să adăpostească o singură persoană. Cineva, cu mult timp în urmă, spusese că nu era nevoie de camere separate în perioada apartheidului, aşa citise Michael undeva. „Cei de culoare sunt obişnuiţi să locuiască foarte aproape unul de celălalt”, scrisese un 256 membru al comitetului pentru politica de stabilire a standardelor de locuit, ca justificare.

Unul dintre aceşti oameni ar fi putut explica toate abuzurile, violurile, bolile care nu erau ale albilor. Nu s-ar fi temut să înregistreze toate ororile din mintea lor. Cum să explici toate relaţiile incestuoase între afrikaneri? Cum să justifici ceea ce-i făcuse lui Vinu propriul ei tată? Bineînţeles! Ea e de culoare, ea a provocat violul. Un păcat dublu al celor condamnaţi de două ori.

„Michael Răzbunătorul”.

Un concept hazliu, o idee pentru o carte de benzi desenate. Şi Vinu nu fusese serioasă atunci când vorbise. De fapt, vocea ei trădase o altă intenţie în noaptea aceea: să-1 atragă pe un alt tărâm, să-1 momească afară din acea stare lipsită de senzualitate provocată de imaginea lui Silas care se clătina, beat. Vinu voia să facă sex, un sex atletic, tineresc, fizic. Da, ce diferit ar fi fost sexul făcut cu lumina aprinsă, fără adăpostul umbrelor. A doua zi s-ar fi trezit lângă ea, i-ar fi mângâiat pielea netedă.

Dar Vinu era o martiră, o victimă a „dragostei tatălui ei", asta n-ar fi rezolvat nimic.

Sadrodien iese din dormitor singur.

Gasant se pricepe la arme. Ştii, fiecare armă are identitatea ei, chiar personalitatea ei.

Michael râde, un gest care îi trădează nesiguranţa. Sadrodien ştie totul. O definiţie foarte bună pentru schizofrenie. Oare ştie la ce mă gândesc, nu sunt oare clarvăzători toţi aceşti profeţi nebuni? Gasant apare în cele din urmă din „camera de consultaţii". Şi el vorbeşte la fel ca Sadrodien, ca şi cum ar fi învăţat o lecţie. Schimbarea se poate face, dar e o concesie; de obicei, el ia bani. Face o excepţie pentru că Sadrodien i-a spus că Michael (aşa îl chema, nu?) este un frate. Arma pe care i-a adus-o va fi trimisă în altă parte, la fel cum arma pe care o va primi vine din altă parte, în felul acesta, e foarte greu să le urmăreşti. Michael ia arma în mână şi i se pare frumoasă, aşa cum o ţine în palmă. Strălucirea mortală a metalului.

— Simte-i greutatea, îi spuse Gasant, şi Michael cântăreşte arma, dă din cap realizând parcă semnificaţia greutăţii ei, sau poate a lipsei ei de greutate?

Gasant îi dă o cutie de cartuşe, destul cât să umple magazia de trei ori, dar pentru astea trebuie să plătească.

— Bineînţeles, spune Michael, şi-i plăteşte cu hârtii noi de o sută. Darul lui Oupa Jackson, bani pentru zile negre.

Refuză oferta lui Sadrodien de a-l conduce până la staţia de taxiuri, se gândeşte la el ca la un văr „nelegitim”, se opreşte să-l vadă cum se aşează la loc pe canapeaua de piele a lui Gasant. Gasant scoate un oftat conspirativ.

În microbuz, se gândeşte la drumul armelor. De unde vin, din Palestina, din Kosovo, din Kaşmir, din alt cartier din nordul oraşului Johannesburg? Se mai întreabă de ce l-o fi ajutat Sadrodien. Pentru a-i demonstra imamului Ismail puterea frăţiei? Nu va trebui să plătească într-o zi serviciul făcut?

Şi, în cele din urmă, se întreabă: de ce oare fac asta? Nu pentru a o răzbuna pe Vinu. Faptul că o să-l omor pe tatăl ei nu-l va absolvi de păcat sau de complicitatea ei, voită sau nu.

Michael nu vrea să recunoască faptul că „e o repetiţie” pentru misiunea cealaltă, cea mai importantă. Mângâie cu degetul cicatricea lăsată de piatra Kaaba în palmă şi se întreabă dacă nu cumva ăsta e semnul lui Dumnezeu. Apoi se lasă pe spate şi aţipeşte. E foarte cald în Johannesburg în decembrie. Microbuzul se opreşte brusc şi trage pe dreapta. Se aud voci, iar mişcarea trupurilor îl trezeşte. Un tânăr alb stă pe marginea banchetei. Ceilalţi pasageri sunt intrigaţi de prezenţa lui, şoferul este amuzat, dar se concentrează asupra traficului. Tânărul se întoarce şi îi zâmbeşte, ca şi 258 cum ar fi vrut să găsească pe cineva cu care să se identifice. Michael se uită la el cu răceală, la ochii lui albaştri, la zâmbetul lui emoţionat. Pare că vrea să spună: „Am şi eu nevoie să merg cu microbuzul, ca toată lumea.”

Michael se uită la buzele lui palide, prea senzuale pentru un bărbat, şi-i vizualizează faţa lui Johan Viljoen, se uită în jos şi se imaginează cu arma în mână, ridică din nou privirea pentru a-i analiza pielea puţin bronzată (îi place soarele, nu va supravieţui în Europa, geografia i-a alterat genetica) şi-şi imaginează cum faţa aceea ar exploda la primul glonţ. Ochii i se dau peste cap, corpul se prăbuşeşte şi cade în faţă.

Iar Du Boise va face la fel.

Cineva de la universitate sună şi spune că vrea cu domnul Aii.

— E la serviciu, spune Lydia, şi se oferă să îi dea numărul lui Silas.

— Sunteţi doamna Aii?

— Da.

— Aş putea vorbi cu dumneavoastră, e în legătură cu Michael. Sunt doctor Priscilla Johnson.

Ce nume elegant, sonor are Mikey arunci când e pronunţat aşa, cu profunzime, cu o intimitate care o face pe Lydia să fie bănuitoare. Doamna Johnson este de la Catedra de engleză a Universităţii Wits. E vorba de comportamentul lui Michael. Nu, nu pot vorbi la telefon despre asta, ar fi mai bine dacă s-ar întâlni.

Lydia merge cu maşina până la universitate, trecând în revistă toate tipurile de „probleme" pe care le-ar fi putut crea Mikey. Ce ar fi putut fi atât de grav încât să fie nevoie de prezenţa părinţilor? Universitarii se laudă că pot rezolva singuri problemele studenţilor. Speră că nu e ceva mai grav decât faptul că a lipsit de la ore sau că nu şi-a ţinut colocviile. Ceva obişnuit, de rutină, uşor de corectat prin intervenţia părinţilor. Orice ar fi, e conştientă că va fi foarte dificil. Nu se mai simte în stare să-1 abordeze pe Mikey, va trebui să-1 roage pe Silas să intervină. Conduce expert, rece, cu o 260 pricepere de care e foarte mândră, prin circulaţia infernală din Johannesburg, şi îşi îndreaptă gândurile spre un alt subiect pe care trebuie să-1 discute cu Mikey: relaţia ei cu el, pângărită de comportamentul ei, acea îmbrăţişare, acel sărut, acea intenţie carnală, un act pe care tot nu şi-1 poate explica, probabil un moment de „nebunie".

Ştie că asta e doar o raţionalizare; că nu îndrăzneşte să analizeze sursa acelei dorinţe sexuale pentru fiul ei, reprimată

acum, o amintire care a devenit o îngrijorare intelectuală care o face să agonizeze. Speră că problemele pe care le are Mikey la universitate sunt de natură academică, nu sexuală, că n-a făcut nimic mai mult decât să încalce nişte condiţii şi principii.

Parchează maşina în zona rezervată pe care i-a indicat-o doamna Johnson şi se gândeşte care-i va fi reacţia dacă avea să-i spună că Mikey se încurcase cu vreo profesoară, o femeie mai în vârstă, poate chiar ea. Lydia şi-o imaginează pe femeia care o sunase: peste treizeci şi cinci, poate chiar patruzeci, înaltă şi musculoasă, cu părul blond presărat cu şuviţe albe, plină de energie, la o vârstă când realizările profesionale nu compensează situaţia de celibatară, sau de divorţată, sau de concubinaj cu un partener lipsit de pasiune.

E genul de pradă pentru Mikey.

În lift, Lydia îşi dă seama, cumva uimită, că asta e şi descrierea ei, cu excepţia carierei şi a părului blond. De ce Mikey atrage mai mult blondele? îl găsesc exotic, crede ea, şi apoi se gândeşte cât de insultător este gândul ei faţă de femeile albe. Dar prejudecata e mult prea puternică: femeilor albe le plac bărbaţii negri pentru senzualitatea lor înnăscută, picături de sudoare pe pielea lor de abanos. Femeile albe îi doresc pe bărbaţii negri doar pentru că sunt diferiţi. Oare nu suntem şi noi la fel, toate femeile, ca Priscilla Johnson?

Doaman Johnson o primeşte în biroul secretariatului catedrei. Lydia e surprinsă cât de exactă era imaginea pe care şi-o crease despre această femeie. Dar avea ceva de oţel în ea, un simţ al respectului care ar face-o în stare să reziste farmecului diabolic al lui Mikey.

Se aşează într-o cameră obişnuită, una în faţa celeilalte. Secretara le aduce ceai pe o tavă pe care o aşează pe o măsuţă pentru cafea, apoi se retrage şi închide uşa în urma ei. Doamna Johnson toarnă ceaiul în timp ce-i comunică Lydiei că problema e foarte delicată.

— Să nu mă înţelegeţi greşit, doamnă Aii, fiul dumneavoastră e un student foarte bun, chiar eminent. A scris un eseu despre originile romanului, absolut remarcabil, şi nu numai pentru un student.

Ia un dosar de pe masă, se uită la Lydia şi vede agitaţia care i se citeşte pe faţă, buzele crispate, ochii negri care parcă abia aşteaptă veştile proaste.

— Să trecem la subiect. Problema e inteligenţa lui. L-a făcut arogant, 1-a făcut să creadă că e perfect. L-a făcut să aibă acces la diverse persoane şi locuri la care alţi studenţi nici nu ar visa. Pe scurt, a profitat de aceste avantaje. Problema e foarte sensibilă. Am putea, bineînţeles, să o rezolvăm printr-o anchetă oficială, dar asta ne-ar afecta reputaţia.

Lydia pune jos ceaşca de ceai, de care nu s-a atins, şi îşi netezeşte fusta.

— Vă vorbesc în numele unei colege, în mod confidenţial, pentru moment. A început cu vizitele pe care Michael i le făcea fiicei ei, o fată de şaptesprezece ani. L-a dus acasă, i-a cunoscut familia, şi aşa mai departe. Lucrurile au evoluat, iar colega mea, mama ei, 1-a invitat pe Michael acasă când era singură, fata era la universitate, iar soţul era plecat. Ce s-a petrecut între ei nu mă interesează. Ce e mai important e că Michael se pare că a luat, fără să-i fie permis, ceva din casa lor.

— Vreţi să spuneţi că a furat ceva? întreabă Lydia.

— Da, a furat, îmi pare bine că mă înţelegeţi. Problema e că nu e primul lucru care dispare. Mai e şi o carte.

— O carte?

— Da, o carte rară. Prima ediţie din Străinul lui Albert Camus, semnată de autor.

— În franceză?

— Ştiţi cartea?

— Nu în franceză.

— E traducerea engleză, o ediţie copertată cumpărată în 1946 de Hamish Hamilton, mi-a spus colega mea.

— Şi colega dumneavoastră vrea cartea înapoi. Doamna Johnson o priveşte pe Lydia, care se uită la buzele ei strânse cu un uşor dispreţ.

— Mai e ceva, doamnă Aii. După ultima vizită a lui Michael, a observat că lipseşte arma soţului ei. A fost luată dintr-un sertar din birou.

— Dacă înţeleg bine, aveau o armă într-un sertar care nu era încuiat?

— Da, dar asta nu explică furtul.

— De unde ştiţi că Michael 1-a luat?

— A fost acolo când servitoarea era liberă, soţul era plecat, iar fiica ei era în vizită la nişte prieteni din Cape Town. El a fost ultima persoană din casă, în afara colegei mele…

— Era singură cu Michael în casă?

— Da. Faptul că Shirley şi-a pierdut capul pentru un moment nu justifică…

Doamna Johnson tace şi îşi soarbe ceaiul. E evident iritată că este implicată într-o astfel de situaţie.

— Doamnă Aii, n-o să mă hazardez să întreb de ce o femeie respectabilă, de succes, importantă, ar face un asemenea lucru, de ce s-ar implica într-o asemenea relaţie cu un student. Problema e că nici sexul, nici măcar acela nepotrivit, între un student şi un profesor, nu justifică exploatarea.

— Credeţi că Michael a exploatat-o?

— Da. I-a exploatat vulnerabilitatea de femeie mai în vârstă, singură…

— Prostii.

Lydia, surprinsă şi ea de vehemenţa cuvintelor ei, se sprijină de spătarul scaunului.

Ca doi părinţi demodaţi, Lydia şi doamna Johnson oftează la unison, împărtăşesc aceeaşi problemă. S-ar lipsi bucuroase de aceste momente.

— Doamnă Aii, soţul lui Shirley este colecţionar, îşi va da seama că lipseşte cartea, sau cărţile – nu e sigură – şi pistolul. Cartea e foarte rară, iar arma e letală. Michael trebuie să fie convins de cineva să nu se laude cu faptul că o are, sau cu modul în care a obţinut-o, dacă îi place să achiziţioneze trofee. Ştiţi cum sunt tinerii. Nu trebuie să distrugă vieţile altora doar pentru că s-a întâmplat să fie prin preajmă.

În cele din urmă, Lydia îşi soarbe ceaiul rece, iar înţelegerea ei pentru Priscilla Johnson începe să dispară. Se ridică.

— Spuneţi-i colegei – lui Shirley – că voi încerca să găsesc cartea şi arma şi să le înapoiez. Mai spuneţi-i şi că pe viitor ar trebui să aibă relaţii cu bărbaţi de vârsta ei.

Lydia stă în grădină, în linişte, într-un loc la fel de verde cum îşi închipuie că sunt parcurile din Europa. Se întreabă cine-o fi construit casa. Grandoarea viselor lor se vedea peste tot. Fuseseră probabil negustori cu bani, cărora le era teamă de dezrădăcinare, dar atenţi la averea lor.

Încă nu-i trecuse furia după întâlnirea cu Priscilla Johnson. Şi-o imaginează pe femeia aceea, doctor în literatură, încă aşezată în încăperea aceea comună, multă vreme după ce plecase ea. Cu umbre întunecate pe faţă. Prissy Priscilla, care nu putea să fie nici şocată, nici pătrunsă, în sens sexual. Nu ca prietena şi colega ei, Shirley. Doamne, ce nume. Shirley nu era singura pe care Michael o sedusese, pe care o redusese la un obiect sexual.

Oare de ce face asta? Ca s-o şocheze pe ea, pe mama lui, ca să demonstreze că poate să aibă femei de toate vârstele, că n-are nevoie de 264 ea, că incestul e atât de inutil şi de obositor? Nu, asta ar fi însemnat să demonstreze mult prea evident eliberarea de mama lui, de tatăl lui şi de tot ceea reprezintă familia: conformitatea cu religia, cu politica.

Bea ceaiul pe care şi 1-a făcut – ca într-un ritual, încălzind ceainicul, punând cantitatea necesară de frunze verzi, inhalând mirosul de iasomie – şi apoi recunoaşte că de fapt fusese furioasă pe ea însăşi când îi spusese doamnei Johnson: „Mai spuneţi-i şi că pe viitor ar trebui să aibă relaţii cu bărbaţi de vârsta ei.” Ea însăşi ar face sex cu cineva mai tânăr acum, dacă el – sau ea – şi-ar oferi trupurile ca pe un instrument de eliberare. O atingere uşoară a locului rănit şi lipsit de culoare în care îşi închisese senzualitatea, foamea de sex, cu ani în urmă. Nu mai simte nevoia să se protejeze de violator, de dorinţele sălbatice, dar trecătoare, ale soţului ei. Vrea să se cufunde într-un abis al cărnii, fără întrebări, să coboare ca şi cum s-ar îneca, vrea moartea fiinţei sale sexuale, şi crede că acest lucru nu se poate întâmpla decât în mod dramatic, păcătos, sacrificată ca Sora Catherine pe crucea poftei lipsite de trup a lui Cristos.

Sună telefonul, stricând liniştea primordială a acestei după-amieze. Nu se deranjează să răspundă. Nu poate fi nimeni altcineva decât soţul ei sau Michael. Sau poate cineva din familie care vrea să întrebe, „Dumnezeule, Lydia, ce mai faci? Nu te-am mai auzit de luni!” E redusă la starea de aşteptare a vocilor oamenilor de care s-a săturat, un soţ care n-o mai iubeşte şi un fiu pe care îl iubeşte prea mult.

Aude declicul aparatului şi îşi aude propria voce spunând „Nu putem să vă răspundem...”, şi apoi vocea lui Mikey care o anunţă că nu va veni acasă câteva nopţi, o să stea la nişte prieteni, dar se va întoarce la timp pentru „petrecerea tatei”. O concesie pe care o face, îi anunţă că e bine. Vrea ca ei să nu se îngrijoreze. Intră şi îşi dă seama că aştepta o ocazie ca să intre în camera lui Mikey. Refugiul lui Silas devenise acum citadela lui MikeY. Încuiat şi baricadat de ochii iscoditori ai părinţilor.

Ia mănunchiul de chei din dulapul de unelte al lui Silas, înşirate la întâmplare pe un inel de oţel. Ca un gardian, se duce spre camera lui Mikey, să vadă care cheie se potriveşte. Cât praf s-o fi strâns de când se mutase acolo, ce dezordine o să găsească? Când uşa se deschide într-un final, e surprinsă de ordinea din cameră, de simţul aproape spartan al ordinii. Cărţile lui Silas sunt îngrămădite într-un colţ al bibliotecii, aranjate în ordine alfabetică şi uşor de găsit. Munţii de hârtii au fost puşi în cutii etichetate, aranjate frumos pe un perete al camerei. Ce mulţumit avea să fie, probabil, Silas de felul metodic în care erau păstrate comorile sale intelectuale!

În spaţiul eliberat e un raft de cărţi total diferite, mai ales romane şi poezie. O atrage simplitatea neobişnuită a unora dintre cotoarele cărţilor, splendoarea incrustaţiilor aurii. E un exemplar din Ulysses al lui James Joyce, un exemplar din Briefingfor a Descent into Hell, a lui Doris Lessing, The Tree of Mân de Patrick White şi Străinul lui Camus. Ia cartea încet din raft, surprinsă de cât de bine e întreţinută, ca şi cum n-ar fi citit-o nimeni. O deschide, o apropie de nas şi inhalează mirosul de vechi şi de praf. Vede semnătura, care i se pare aproape copilărească. Scrie „Albert Camus”, dar n-are cum să-i aprecieze autenticitatea. Ia un exemplar din The Native Sun a lui Richard Wright şi strigă de uimire când vede eticheta dinăuntru: Prima ediţie – Proprietatea Bibliotecilor Statului – A nu se scoate din incinta bibliotecii.

Una câte una, scoate toate cărţile, citeşte inscripţiile, care arată apartenenţa clară la o bibliotecă, şi apoi le pune la loc. Una e un cadou de la Nadine Gordimer pentru Nelson Mandela, semnată şi datată. Lydia se uită la expoziţia de cărţi furate, majoritatea serii scurte, ediţii foarte rare. Toate au un singur lucru în comun: aparţin altor oameni, 266 persoane fizice, biblioteci şi muzee. Deci fiul ei e hoţ. Fură cărţi rare, de dragul lor, pentru plăcerea de a poseda ceva frumos şi interzis, doar pentru îndrăzneala actului?

Caută prin restul lucrurilor, cămăşi, lenjerie, şosete aranjate ordonat în rucsacuri care stau pe lângă perete. Ca şi cum ar fi

fost pregătită pentru a găsi lucruri ascunse, caută metodic prin lucrurile lui Silas, scoate cărţile încă o dată şi caută compartimente secrete în spatele cotorului cărţilor.

Nu e nici urmă de pistol. Poate că nu 1-a luat ca pe un trofeu, poate că vrea să-i dea altă întrebuinţare? Se aşează, cu Străinul în mână. Pentru moment nu ştie ce să facă. Lydia cea hotărâtă, cea incisivă, la care venea toată familia când aveau vreo problemă, chiar şi Silas.

Putea să afle unde era Mikey. Putea să sune la Johan Viljoen sau la Premula. Sunt despărţiţi, dar ştiu unde e Vinu. Mikey pare să fie cu ea mereu. Dar îşi imaginează expresia impenetrabilă cu care va primi el întrebările ei: „Mikey, ai luat un pistol din biroul lui Shirley Graham? Mikey, am văzut cărţile... Mikey?" va fi redusă la tăcere, la cuvintele banale pe care le spun de obicei părinţii, cât de mult o îngrijora soarta lui, cât de mult îi păsa. Nu, nu voia să se înjosească, să-i ofere o îmbrăţişare pe care el s-o primească cu răceală de faţă cu Vinu, surprinsă şi excitată de apropierea fizică. Simpla forţă a perversităţii ar fi de-ajuns să o facă pe Vinu irezistibilă pentru Mikey. „Fă sex cu mine la fel cum faci cu mama ta." Nu, nu voia să devină fantezia unei fete.

Putea să-1 sune pe Silas, să-1 roage pe el să-1 găsească pe Mikey, să-1 roage să-i vorbească. Dar Mikey nu e copilul lui Silas. Poate că ştie, poate amândoi ştiu că nu există nici o legătură de sânge între ei. Şi ce dacă? Ce importanţă ar avea asta? Probabil Silas a ghicit asta cu mulţi ani în urmă.

De ce să acţioneze? Mikey are nouăsprezece ani, e bărbat, seducător de femei în vârstă; mai demult, tinerii în vârstă de optsprezece ani erau spânzuraţi dacă erau găsiţi vinovaţi de crimă, în cazul lui Mikey, nu există circumstanţe atenuante.

Telefonul sună iar. De data asta răspunde. E Iulian, care vrea să discute despre petrecerea lui Silas.

— Îţi aduci aminte, am fost de acord să-i pregătim ceva special. Te-ai gândit la ceva?

— Da.

— Ce bine!

— Un jurnal.

— Un jurnal?

— Foarte preţios. Jurnalul tatălui lui. E remarcabil, mi 1-a lăsat mama lui. Spunea că Silas nu 1-ar aprecia.

— Grozav!

— Deci…

— Să ne vedem şi să hotărâm cum i-o dăm.

Lydia urcă la etaj şi ia cartea. Ascunzătoarea e sigură spaţiul liber de după sertarele biroului, cine s-ar gândi să caute acolo? îşi aduce aminte momentul când Angelina mama lui Silas, Ouma Angel a lui Mikey – i-a dat jurnalul lui Aii Aii să-1 păstreze. „E o întreagă istorie între paginile astea”, îi spusese bătrâna. „Lui Silas n-o să-i placă modul în care tatăl lui îşi mărturiseşte păcatele.”

Numai femeile, care poartă copiii în pântece, pot duce cu ele tragedia istoriei din jurul lor. Istoria e un cur de măgar. Cine a zis asta? Cu siguranţă nu Biblia. Cum îl cheamă? Kazantzakis. Zorba grecul. Un rahat macho.

E fericită că are ceva de făcut. O să împacheteze cadoul cu grijă şi dragoste, o să găsească hârtia potrivită, demnă, dar sărbătorească, auriu cu o fundă stacojie. Culori imperiale, o să-i dea cadoul, moştenirea, o să spună ceva scurt, dar profund, o să-1 sărute pe obraz, şi apoi o să plece eliberată de el şi de trecutul lui.

E uşor să tragi cu armA. Îndrepţi arma către ţintă şi apeşi pe trăgaci. Şi un copil poate s-o facă. De fapt, copiii o fac mereu, cu arme de jucărie, cu mâinile – cu arătătorul şi degetul mare – aşa cum au văzut în filme şi în jocurile pe computer.

Dar nu trebuie să credem că acţiunile lui Michael – modul în care strânge trăgaciul în loc să tragă de el, modul în care ţinteşte spre inimă, nu spre cap, ştiind că nu va fi niciodată în stare să tragă dacă imaginea fragmentelor de piele şi de os o să-1 obsedeze – se datorează filmelor violente de la televizor despre care tot vorbesc psihologii. Nu, acţiunile lui sunt foarte bine gândite, planificate, cu premeditare logică şi rece, unde, când, de ce. A repetat modul în care o să apară în faţa lui Johan Viljoen, cum o să ridice arma, o să ţintească în mijlocul pieptului, o să tragă o singură dată. Numai dacă omul n-o să cadă o să tragă şi al doilea foc.

Ştie că Viljoen e singur în fiecare după-amiază, pentru că are o menajeră care stă doar jumătate de zi. La sfârşitul zilei de lucru, întotdeauna se ridică de la birou – scrie o carte, încă o relatare a luptei sale – şi se duce până la marginea grădinii. Cam pe la cinci, cinci şi jumătate. Se opreşte să inspecteze tufa de trandafiri care creşte pe lângă gardul de metal. E una dintre puţinele case fără ziduri şi fără bariere electrice. Se apleacă să examineze petalele sau să pipăie o frunză, să atingă tulpina, minunându-se de capacitatea lui de a supravieţui.

Michael va sta sub palisandru, la umbră, şi-1 va aştepta să ridice capul, apoi îl va împuşca.

Cu puţin noroc, nu-1 va vedea nimeni. E o stradă tăcută într-un cartier liniştit. Amortizorul va reduce sunetul bubuiturii. O să plece fără prea multe probleme, o să meargă în jos pe stradă ca şi cum ar fi ieşit la o plimbare prin parc. Poate aparţine oricăreia din familiile de pe strada aceea. Nu va ieşi în evidenţă ca „o persoană neobişnuită”, aşa cum e descrierea pe care o fac poliţiştii criminalilor.

Bineînţeles, Du Boise va fi un alt tip de provocare. El locuieşte într-o altă parte a oraşului, mai aglomerată, şi se plimbă pe un drum care e rareori pustiu. Dar, pentru moment, e de ajuns pentru el să afle dacă poate ucide pe cineva.

Corpul lui Viljoen cade în spate, nu în faţă, aşa cum se aşteptase Michael, şi rămâne întins pe iarbă, ca şi cum ar fi fost doborât şi lăsat acolo după ce fusese jefuit de un trecător.

Silas auzi de moartea lui Johan Viljoen într-una dintre pauzele unei întruniri de la minister.

— Soţul lui Premmie?

— Fostul. Erau pe punctul de a divorţa, spuse cel care adusese vestea.

— Dumnezeule, fiica lui, Vinu, şi fiul meu… Oamenii îl priviră, aşteptând să continue propoziţia.

— Sunt prieteni, spuse el, ridicând din umeri, şi luă un exemplar din Star pentru a citi amănunte.

Corpul lui Viljoen fusese descoperit de cineva care făcea jogging, la şapte, seara trecută. Nu se ştia dacă mobilul crimei era unul politic, spunea un poliţist, sau dacă era o „crimă obişnuită”.

Mare parte a raportului era devotată carierei politice a lui Viljoen – închisoarea pe care o făcuse pentru sabotaj, anii de exil în Olanda, lectoratul său la Universitatea Leiden. Erau comentarii care veneau de la vecinii lui, surprinşi să descopere că acest „om liniştit”, care părea că petrece mult timp în grădină, era atât de bine cunoscut în cercurile politice. Pentru ei, era doar un alt afrikaner care „se căsătorise cu persoana nepotrivită” şi fusese destul de norocos să se pensioneze tânăr.

Silas chemă o secretară şi o rugă să trimită flori şi să se intereseze despre înmormântare. Ar fi vrut să participe şi ministrul. Preşedintele Mandela însuşi trimisese un mesaj personal familiei îndoliate şi promisese o anchetă.

Tocmai se uita pe articolul din Mail & Guardian – era mai mult o diatribă împotriva crimei şi a lipsei de „voinţă politică” din partea guvernului care nu voia să lupte împotriva ei decât un omagiu adus omului în sine.

Trebuiau pregătite o listă întreagă de dosare. Trebuiau să anticipeze o schimbare în minister şi să se asigure că avea să meargă cât mai lin posibil. Ministrul actual arăta cât de generos e în sacrificiul de sine. Oare chiar nu-1 interesa faptul că era debarcat din cabinet sau dat într-un post mai puţin important, se întreba Silas, era atât de generos încât să fie gata să le lase locul celor ce asigurau „un suflu proaspăt", sau erau nişte calcule la mijloc? Poate că Preşedintele auzea de modul conştiincios în care pregătise trecerea şi îi oferea ceva mai bun. Speculaţiile lui Silas despre motivele ministrului şi identificarea sarcinilorfaptul că trebuia să se asigure că întregul proces TRC avea să fie corect documentat, din punctul de vedere al ministrului – îl făcură să uite de îngrijorarea creată de vestea morţii lui Johan Viljoen.

Întrunirea ţinu toată după-amiaza.

În seara asta era petrecerea. Curios, se gândea la ea ca la un „chin". Cumva, îşi schimbase sensul. Era mai mult decât o aniversare, era un fel de petrecere de rămas bun. Acest an era ultimul din secol; erau într-o perioadă tulbure, o trecere între un secol şi altul, între prima perioadă de speranţă politică şi noua perioadă de „management al miracolului", în multe privinţe, mariajul lui cu Lydia părea că se dizolvase. Să fie aceasta ultima noastră noapte de intimitate, de adevărată prietenie?

Când ajunse acasă, casa era pustie. Era un bilet lângă telefon: „Veşti groaznice despre Johan Viljoen. Am plecat să-i spun condoleanţe lui Premmie şi apoi mă duc direct la Julian. Mi-a cerut să-1 ajut." Nota se termina brusc, cu semnătura ei, 272 în acelaşi stil eliptic. Nu era nici o dovadă de afecţiune. „Să-i spun condoleanţe." Această nouă Lydia, atât de dură, vorbea o limbă ciudată. Avea propria ei maşină acum, era liberă să facă ce voia. Ce ciudat era că un obiect putea să grăbească înstrăinarea a doi oameni. Nu mai avea nevoie de el, nici măcar pentru simplul motiv că trebuia s-o conducă la întâlnirile pe care le avea – „având în vedere că tot mergea în direcţia aceea."

Decise să nu se grăbească, să facă o baie caldă, să bea un pahar de vin rece. Nu era nevoie să se grăbească. De ce suntem atât de nerăbdători să ne sărbătorim mortalitatea?

Pentru a ajunge la Julian, pe strada Linksfield Ridge, oaspeţii trebuiau să treacă printr-un post de observaţie, unde le erau scanate numerele maşinilor. Era o zonă de securitate maximă, cu o singură intrare, de care răspundea o companie de securitate. Aici, după lăsarea întunericului, orice negru era suspect, un potenţial infractor, iar violul era văzut ca un lucru îngrozitor. Ca să se asigure că n-aveau să existe incidente neprevăzute, Julian le ceruse celor de la compania de securitate (albi, bineînţeles!) să stea de pază peste noapte. Cei de la companie fuseseră de acord. Domnul Solomon era un cetăţean respectabil, locuia acolo de mulţi ani. Oricum, plătea serviciile suplimentare.

O procesiune de maşini se opri la barieră, apoi o luă pe drumul cotit. Alţi locuitori ai zonei ieşiră pe balcoane ca să urmărească maşinile conduse de negri care invadau zona cea mai exclusivistă din ţară. Auziseră de petrecere, la Julian Solomon, era dintr-o familie bună, care îşi făcuse banii din minerit. Tatăl era de încredere. Julian, fiul, era un pic ciudat. Auziseră că-1 părăsise soţia. Lucrează pentru Mandela. La ce te poţi aştepta? Multe maşini Mercedes şi BMW. Probabil era o întâlnire guvernamentală. Ia uite! Nu-i ăsta ministrul securităţii? Ce n-aş da să-1 văd, dacă aş avea şansa!

Era un loc în care se trăia după clişee. Vederea asupra oraşului era panoramică, în zilele senine, puteai vedea dunele 274 albastre de la Magaliesberg. Când ploua, erai aproape în nori, înconjurat de nori, de ceaţă şi de mister.

În seara asta nu erau nori şi era cald pe veranda acoperită („Uneori e foarte frig aici seara”). Chelnerii serveau băuturile pe tăvi, dar era şi un bar cu autoservire, unde se adunaseră toţi bărbaţii. Le plăcea să stea în picioare, cu băuturile în mână, umplându-şi paharele de mai multe ori. Părea atât de elitist, şi cumva inhibant, să fii servit permanent.

Julian şi Kate îi întâmpinau pe oaspeţi, le spuneau unde să-şi lase hainele, gentile mai voluminoase („îmi car toată viaţa cu mine!”). Celor care aduseseră cadouri le spuneau să le pună pe masa de la intrare. Saluturile erau călduroase, toată lumea se îmbrăţişa, se săruta (pe fiecare obraz, ca în Europa). Se spuneau şi numele, dar numai la cerere.

Ce mai faci?

Bine, mulţumesc.

Ce mai face ministrul, Preşedintele, arhiepiscopul?

O naţiune care se simţea bine într-un fel superficial, aşa cum cereau convenienţele. Asistentul arhiepiscopului nu îndrăznise să-şi trădeze îngrijorarea şi să spună: „Bietul arhiepiscop are cancer, va trebui să înceapă un tratament, chimioterapie. Ştiţi ce groaznic e.”

Silas o găsi pe Lydia, se îmbrăţişară, statură unul lângă celălalt un timp, apoi se despărţiră ca să întreţină invitaţii.

— A, Silas Aii! Cum de-ai ajuns la cincizeci de ani? Nu te-a omorât războiul, dar TRC-ul e cât pe-aci să te ucidă, nu-i aşa? spuse unul.

— Ar trebui să faci la fel ca Tutu, să te duci în America sau în altă parte, acum că ai adus pisica lângă porumbei, adăugă altul.

— Hei, Silas, până la urmă aţi făcut o treabă foarte bună, jonglând cu acei comisionari din TRC, cu foştii lucrători din securitate şi cu propriii voştri oameni.

Se făceau comentarii la adresa Comisiei pentru Adevăr, la adresa raportului controversat şi la rolul pe care-1 jucase Silas. Dar asta era o petrecere de aniversare, nu vorbeau serios, nu încă, oricum. Mulţi dintre invitaţi erau fericiţi să uite „afacerile de stat” care-i preocupaseră până atunci.

Iulian le dădu timp să-şi bea paharele, să-şi revadă prietenii, să-şi îmbrăţişeze foştii colegi, să-şi sărute fostele soţii, şi apoi îi

chemă la ordine, întotdeauna făcea furori cu simţul umorului pe care-1 avea. „Ne-am adunat aici, spuse el, pentru a ajuta un vechi prieten să se pregătească pentru întâlnirea din Samara.” Ţinu un scurt discurs, urmat de Kate; amândoi vorbiră puţin, pentru că se înţelese-seră să lase greul pe Silas şi pe Lydia. Silas şi Lydia făcuseră un armistiţiu nedeclarat. Mai devreme, chiar discutaseră cât de obosiţi erau toţi, cât de mult îşi doreau o vacanţă, bine că venea Crăciunul. Apoi primi cadourile pe care le cumpăraseră în comun. Colegii îi dăduseră o copie a raportului TRC, tot setul de cinci volume. Un cadou ironic, spuse cineva.

Apoi veni surpriza. Silas era un om al istoriei şi…

— Ciudat cum oamenii care fac istoria uită de multe ori propria lor istorie… spuse Julian, şi continuă: Ştii la ce mă refer.

Totuşi, Silas trebui să fie încurajat pentru a-şi aduce aminte de propriul său trecut bogat. Lydia apăru şi Julian îi înmâna jurnalul împachetat cu fundă roşie pe care îl ţinuseră ascuns. Puseseră totul la cale dinainte. Silas nu trebuia nici măcar să fie lăsat să ghicească.

— Mama lui Silas, spuse Lydia, pe care o cunoşteam sub numele de Mă Angel, dar pe care, de fapt, o chema Angelina, mi-a lăsat ceva deosebit…

Se opri, ca şi cum ar fi fost asaltată de un gând, şi începu să-şi caute cuvintele. 276

— E un fragment de istorie, personală, extrem de personală în multe privinţe, dar ea ne aparţine şi nouă. Am să-1 las pe Silas să vă prezinte cadoul singur.

Silas luă pachetul de la Lydia, începu să-1 desfacă încet, dar, brusc, îl rupse. Nu ştia dacă era nerăbdare sau iritare. Ţinu jurnalul departe de el pentru un moment, spunând ca pentru el:

— E jurnalul tatălui meu, Dumnezeule, de unde ai asta? Lydia îi văzu faţa, faţa cenuşie a unui om care se simţea deodată stânjenit în faţa privitorilor. Ce fac aici? se întreba el. Cunoştea

privirea aceea: era în pericol de a-şi pierde controlul. Tatăl meu nu a dat un ban pe mine decât pe patul de moarte. Să declar în faţa tuturor că sunt un bastard, legat de el doar prin acest oximoron?

Pentru un moment, păru că Silas se încovoaie de umilinţă, că vru să înmâneze cartea Lydiei şi să fugă, un bastard din Newclare, refuzând un dar nedorit, dispreţuind tot setimentalismul spectacolului. Dar, chiar în momentul în care oaspeţii începuseră să se foiască, stânjeniţi, îşi reveni.

— E mult prea mult pentru mine. Nu sunt decât un om simplu. Şi iată-mă aici, deasupra lumii, printre prieteni, tovarăşi, colegi. Trebuie să-i mulţumim lui Julian, lui Kate şi, bineînţeles, soţiei mele, Lydia.

O trase spre el şi o sărută pe buze. Apoi, cu mâna în jurul taliei ei, se uită în jur şi întrebă:

— Michael e aici?

Lydia îngheţă în timp ce el se uita prin mulţime.

— L-am văzut acum un moment.

Michael ridică braţul, cu sfială. Stătea undeva lângă piscină, în umbră. Oamenii îl îndemnară să se ducă la părinţii lui, şi el se îndreptă către partea din faţă. Se îmbrăţişară toţi trei, tatăl sărbătorit, fiul mândru şi mama iubitoare, pentru un moment. Apoi, Silas spuse cu o voce răguşită:

— Hai, gata cu sentimentalismele, vreau ceva de băut!

În aplauzele celor din jur, se despărţiră, fiecare încercând să găsească un colţ în care să se ascundă, în care să-şi poată găsi echilibrul pierdut.

Petrecerea se împărţi, inevitabil, în dansatori şi băutori. Cei din urmă se adunară pe verandă, sub stelele învăluite de ceaţă, şi începură să bea straşnic. Nu mai era nevoie să soarbă din pahare cu înghiţituri mici, delicate, cum făcuseră la începutul

petrecerii. Vorbeau tare despre lucrurile care-i preocupau. Politica, viitoarea conferinţă despre mişcarea de eliberare.

Toată lumea ştie cine-i va urma Bătrânului. Dar el nu putea să conducă o ţară singur, avea nevoie de oameni în jurul lui, loiali şi competenţi, oameni cărora nu le e teamă să-şi asume riscuri, cărora nu le e frică să-şi murdărească mâinile. Mai presus de toate, cu dorinţa de a schimba lucrurile, să transforme ţara în „substanţă şi formă". E un timp al pasiunii, al speranţei.

— Noi ne-am pus de acord: acum trebuie să construim! spune cineva vehement, atrăgând pentru un moment admiraţia celor din jur.

În mod inevitabil, discuţiile se învârt în jurul raportului TRC care tocmai apăruse.

— După tot acest timp, ne-am ales cu un raport voluminos, dar nu suntem deloc mai aproape de adevăr.

— Asta pentru că întotdeauna am avut încredere în preoţi. Nu pot să menţină echilibrul.

— Da, e aceeaşi poveste veche, ne trebuie echilibru, înăuntru, dansatorii se învârteau pe muzica eclectică a lui Julian şi a lui Kate. Pionierii jazz-ului, Sting, Erykah Badu, chiar Boom Shaka. Toată lumea era pe ring, încercând să imite mişcările sexy pe care le perfecţionaseră copiii lor – cu şoldurile mişcându-se foarte uşor, aproape tremurând – într-un val de râsete. Dansul era o plăcere în sine, 278 indiferent dacă te mişcai pe ritmurile unei muzici necunoscute. Chiar dacă nu cunoşteai mişcările sau dacă erai mai în vârstă, conta mai mult să te mişti. Dansul cere disciplină, anticipare a mişcărilor, tempo. Şi ce dacă? Nu e o competiţie, e o petrecere, petrecerea tovarăşului Silas. Sim-ţiţi-văbine!

Pentru unii dintre participanţi dansul era o căutare, deşi aveau rar ocazia. Erau vizibil mai buni decât ceilalţi, în acord cu muzica şi ritmul, capabili să-şi „citească" partenerul cu o mână pusă uşor pe şolduri. Lydia era una dintre aceştia, era o bună

dansatoare, în special la dansurile în care partenerii erau apropiaţi. Se pregătise încă din copilărie, în familiile de culoare, se spune că toţi copiii învaţă să danseze înainte de a citi sau de a înota. Era o aptitudine necesară, plină de toată graţia de care aveai nevoie în viaţă.

În ultima vreme, Lydia nu prea dansase. Ultima dată o făcuse la petrecerea în care Mikey şi Mireille dansaseră pe ring şi îşi trădaseră intimitatea profundă care-i lega. Dansul cerea o apropiere pe care o găsea descurajantă. Mai ales atunci când dansa cu străini.

Fu încântată când apărură în cele din urmă Gracie şi Alee. Mam Agnes şi Jackson rămăseseră acasă; Jackson nu se simţea bine. De ce nu mai trecuse Alee pe la ei? îi acceptase răspunsul superficial („Am fost foarte ocupat, cu vacanţa care se apropie"), nu pentru că 1-ar ii crezut, ci pentru că voia să evite o discuţie lungă despre „schimbările prin care trecea". Cineva, undeva, întotdeauna „trece prin ceva". E legea dezvoltării umane.

Când Gracie se duse să-1 caute pe Silas ca să-1 felicite, Lydia îi propuse lui Alee să danseze în felul acela al lor, demodat.

— Poţi? Adică, nu te mai dor picioarele? Ea îi zâmbi şi întinse braţele către el.

— Hai să încercăm.

Brusc, intrară în mulţimea de dansatori, dansând în paşi de foxtrot cu un ritm înnăscut, chiar dacă muzica nu era chiar potrivită. Alee se împiedică o dată, dar era ceva atât de graţios în modul în care se mişcau, încât ceilalţi se opriră şi le făcură loc. Când muzica se opri, ei stăteau în mijlocul ringului, râzând şi gâfâind. Ceilalţi începură să-i aplaude spontan.

Pe când se îndreptau spre locurile lor, şi se apropiau de pianul pe care Alee îl lăudă ca un cunoscător, Lydia observă un tânăr care o urmărea insistent cu ochii lui verzi strălucind pe faţa de culoare închisă, îşi întoarse privirea şi încercă să se concentreze

la conversaţia dintre Alee şi GraciE. Între timp, Julian, inspirat de dansul precedent, schimbase muzica: un dans latino foarte rapid.

Cuvântul „pulsaţie” avea să-i vină în minte lui Silas, deşi nu-şi aducea aminte dacă se dansa o rumba sau o samba. Intrase ca să scape de grupul băutorilor, care-i tot umpleau paharul ca să ciocnească, şi văzu un tânăr apropiindu-se de Lydia, o văzu cum refuză şi apoi pe Alee şi pe Gracie care o încurajau să accepte.

Apoi o văzu pe ring, dansând cu acel tânăr, curios de modeşti în mişcările corpurilor apropiate. Nu-ţi permiţi să faci asta decât dacă ai un simţ perfect al ritmului, abilitatea să te contopeşti cu mişcările partenerului, iar dacă eşti femeie, să te abandonezi ritmului pe care-1 impune bărbatul. Acest fel de a dansa e foarte răspândit în societăţile macho, îşi aminti Silas un text pe care-1 citise undeva.

Dar Lydia se simţea bine.

— Mă cheamă João, spuse tânărul. João Dos Santos Honwana.

— E un nume cam lung. Eu sunt Lydia.

— Poţi să-mi spui João.

Dansează natural, mişcându-şi şoldurile şi umerii într-un fel care li se pare dificil multor bărbaţi sud-africani. Această 280 mişcare arată o deschidere, o imposibilitate de a-şi ascunde adevăratele intenţii. Bărbaţii pe care-i cunoaşte sunt rigizi în mişcarea şoldurilor şi a umerilor. E un fel de anticipare, aşteaptă să vadă dacă le simţi mişcarea. Şi e foarte dificil să-ţi dai seama care va fi mişcarea următoare. Dansul cu ei e un dezastru.

Dansează foarte apropiaţi, nu numai pentru că încăperea e aglomerată, ci şi pentru că aşa o cere dansul, să fii aproape de partener pentru a-i simţi muzica interioară, să rămâi potrivit cu eL. Îşi repetă cuvântul în gând, iar sunetul lui o face să zâmbească.

João zâmbeşte şi el. O trage şi mai aproape, apoi ea îi distrage atenţia prin faptul că schimbă ritmul, ştie că îl face să-şi piardă controlul. Ea îl conduce acum, iar mişcările i se fac mai lente, în acelaşi timp menţinând o distanţă potrivită între ei. Această bătălie subtilă a ritmurilor lor interioare îi încântă pe amândoi. Când muzica se opreşte, se îmbrăţişează spontan.

— Eşti frumoasă, doamnă Aii, şopteşte el.

Ea îl împinge discret. E conştientă că Silas îi priveşte. João o duce până la locul ei. Ce maniere! Nu mai trăise asta de când era fată şi mergea la cluburile de dans din DurbaN. Îi dă voie să o conducă, din politeţe şi curiozitate.

O mai invită la dans încă de două ori, încercându-i abilitatea de a dansa pe mai multe ritmuri. Samba nu e la fel ca un quickstep. Reuşesc cu brio şi se relaxează, râd la paşii pe care-i greşesc, ea se trezeşte sprijinindu-se de el când muzica e mai lentă.

— Hei, ce se întâmplă? întreabă Gracie.

— Gracie! E doar un copil!

— Fii atentă, toţi sunt aşa.

Lydia se uită înjur, vede privirea de piatră a lui Silas, care stă alături de Kate, care-i oferă toată solidaritatea ei tăioasă. Ce femeie urâtă, gândi Lydia, oare cum o fi putut Mikey să se culce cu ea? Apoi Julian se decide să se joace de-a maestrul de ceremonii.

— E timpul petru un joc, spune el. Să vedem cine poate să danseze pe asta. Cine face o greşeală iese. Eu o să fiu arbitrul. Cei care rămân ultimii sunt învingătorii!

Pune Bolero de RaveL. Îşi aleg partenerii, intră pe ring, unii împiedicându-se deja. Lydia se uită la Silas, invitân-du-1, provocându-1 să danseze cu ea, dar el se întoarce şi dispare. Ea dă din umeri, îi demonstrează lui Gracie şi lui Alee că de fapt

Silas o evită, îl caută pe João. El o aşteaptă la marginea ringului, pe care e mare înghesuială.

Încep să danseze, departe unul de celălalt, aduşi aproape de muzică, încet, improvizând paşii sinuoşi, semănând cu paşii din dansurile ţigăneşti, pe care-i cred cei mai potriviţi pentru ritmul Bo/ero-ului. Faţă în faţă. El o priveşte drept în ochi.

— Lydia?

— Da.

— Te doresc.

— Chiar aşa?

— Da.

— Aici?

— Da.

Ritmul muzicii se accelerează, nu mai au timp să-şi termine conversaţia. Niciunul nu se mai poate concentra, se împiedică, cineva îl atinge pe Joâo pe umăr ca să-1 anunţe că sunt eliminaţi.

— Ne pare rău. Regulile sunt reguli, iar voi tocmai aţi făcut o greşeală.

Joâo şi Lydia se îndepărtează, continuând să danseze. Afară e destul de răcoare. Băutorii stau întinşi în scaune, în cerc, continuându-şi dezbaterea pe tema raportului TRC.

— Soţul meu e aici, Joăo.

— Nu vă înţelegeţi prea bine. 282

— Să nu îndrăzneşti să judeci relaţia noastră, spune ea şi se îndepărtează.

Soarbe din paharul cu apă, stă de vorbă cu invitaţii, apoi iese încet pe verandă. João stă sprijinit de balustrada de piatră şi se uită la cerul înnorat.

— João, murmură ea. El se uită în jur.

— Vino, spune ea, făcându-i semn din cap.

Îl duce într-o cameră pe care o observase mai devreme, un spaţiu ciudat, gol, cu excepţia unei mese de biliard acoperită cu o pânză împotriva prafului. Probabil fusese o cameră de recreere cândva. Ce jucau oare, biliard, când aveau invitaţi?

Se sprijină pe masa de biliard şi îl trage pe João spre ea.

— Câţi ani ai?

— Contează? Douăzeci şi cinci.

Simte că ea începe să se îndoiască, şi o sărută uşor, trecându-şi degetele peste pleoapele ei închise.

La sfârşitul petrecerii, Silas era prea beat ca să poată conduce până acasă, sau cel puţin aşa părea. Iulian îl găsi pe scările care duceau către grădina tropicală. Julian cel modest. Era singurul lucru care îi făcea plăcere, grădina tropicală. Casa asta grandioasă, cu priveliştea ei grozavă, extravaganţa care domina totul: de la spaţiile de dormit până la grădini şi spaţiile de relaxare, spaţiul care izola „familia” de „spaţiul public”, unde erau primiţi oaspeţii. Asta fusese viziunea lui Val, să creeze spaţii de linişte, modelate, spunea ea, după arhitectura maură din Spania. „Iar tu eşti atât de tipic evreică”, spunea Julian vulgar, când ea îi descrisese conceptul pentru casa pe care voiau s-o construiască.

— Sunt banii mei, spusese eA. Într-o zi, dacă o să obţii vreo moştenire, poţi să-ţi faci un spaţiu propriu.

Ei bine, venise moştenirea şi el putuse să-şi construiască această mică grădină.

— Ştii, Silas, că sunt plante aici care au nevoie de cantitatea potrivită de umiditate, de soare la timpul potrivit, în perioada potrivită.

Silas zâmbise, cu un zâmbet obosit.

— Şi cum ai ajuns aici? ar fi vrut să întrebe Iulian. Trebuia să treci prin labirintul mental al lui Val pentru a găsi acest colţ. Locul meu de exil. Ea a avut grijă să fie aşa.

În cele din urmă, îl ridică pe Silas şi spuse:

— Petrecerea s-a terminat, hai acasă. Kate îl duse înapoi în Berea.

— Mă simt bine, spuse el, anticipându-i întrebarea. Lydia era o prezenţă despre care nu se vorbea. Kate o văzuse dispărând cu João în spatele casei. Dacă el n-ar fi închis subiectul, Kate i-ar fi spus – drept consolare – că îl văzuse pe João mai târziu singur, bând vin din sticlă, deşi ar fi ţinut doar pentru ea privirea lui goală, o singurătate insuportabilă care vine din lipsa tandreţei (oamenii se detaşează unul de altul: ce repede se pierde intimitatea).

— O, Doamne!, zise Kate, doar ca să zică ceva.

— De ce te vaieţi? o întrebă Silas, apoi tăcu şi căzu într-o ameţeală provocată de alcool.

Ea ştia că se preface, îl mai văzuse beat înainte. Era plin de viaţă, vorbea mult, era chiar agresiv. Nu arăta ca acum, un om învins, resemnat cu soarta, cu bârfa umilitoare, cu înţelegerea tuturor.

„Stai aşa, îşi spuse ea, nu fi ipocrită. Şi tu ai făcut acelaşi lucru cu alţii, inclusiv cu Mikey. Dar nu când partenerii erau în aceeaşi casă, şi nu când mai erau încă cincizeci de oameni înjur. Ce curaj, ce tupeu”, gândi Kate, cu admiraţie pentru îndrăzneala Lydiei, supărătoare, dar irezistibilă.

Se opriră în faţa casei lui Silas.

— Silas… 28

El ieşinăfăbun ră.

— Măpuse el, şău pe strada pustie.

Luminile erau stinse. Tot ce-şăul săintunericul din oraşi săume pe furişeles. Dar tot ce vedea, iar şdia goală Joă în mâpicioarele ei desfă?zuse genunchii îin care se sprijinise de el, de pielea lui atâ îa aproape albastrămăem imaginile noastre rasiste, îe Joăa şa aproape, pe câ de plălumina razelor lunii, făoste – fusese sex, nu dragoste, pentru Dumnezeu – şe pe masa de biliard se strâca aşe pat. Pe o masăla o petrecere, la petrecerea lui de aniversare, î.

Îurilor disperate ale minţşlibera de imaginea care-1 urmă transforma scena î, nu putea s-o considere o tâ?. Era ceva atâ în modul îrăea, îcare î?işele ei de culoarea mă trebui săască ea î eliberarea de demonii care o ţ?: Du Boise ş?i. Acum nu avea săăat ca pe un violator.

Dimineaţilalul cheamăne.

Michael auzise expresia de la Sadrodien, un amestec de arabăăa chemarea pe care o face bilalul la fiecare dintre orele fixate pentru rugăl îăprimii credincioşui Mahomed era un om de culoare numit Bilal (un servitor credincios, un sclav eliberat?). Pentru viziunea şjul lui – erau timpuri periculoase, primii musulmani aveau mulţ lui Bilal i-a fost acordată-i chema pe credincioşune. Azi, peste tot înci ori pe zi, un om – ghidurile europene îuezin” – urcăin spiralăn vâ, şu-se cu mânchi, ca săa adănt suplimentar ritualului veneraţ? lumii: Allah u Akbar! Dumnezeu e Mare. Omul Bilal a fost transformat de timp şr-o persoanăncept.

Nu toţt negri, gâael. Dar aici, îineî e negru, un emigrant somalez, să. Michael stărţde pe Griffith Street, cân Newclare cheamăcum vin credincioş indulgent: deci ă risipitor pe care imamul Ismail î?-1 aducăl drept! 286

CâMoulana, se arată – Aş îii spune el lui Michael.

Michael se aş, cu genunchii strâept. Este extenuat, aproape ameţnesomnului. Locul şfluenţemenea, î stare de euforie.

Înte: luase un taxi de la Julian, cu mult îe termina petrecerea, coborâ în Berea. Dar lumea de dincolo de uşea liliputanăgina cum casa devenise un labirint de tuneluri î de curse, cu trape prin care putea săatorul neatent. Alice înilor lui Mandela. De ce Mandela? Explicaţa mai avea de aşise din casăndu-se î cum ar fi îpotoleascărivitor suspicios.

Mersese pâ Botha Avenue, apoi pâod, unde avea loc o petrecere de stradăăradăre, pahare ciocnind, o veselie nebunăţm ar fi avut permanent un zâe faţ?i aduce aminte: Lydia pe masa de biliard, cu mozambi-canul cel tâ, peste ea, ca o pasăâuit de negru, îie ciudatăUmbre argintii luminâea actului: verde peste culoarea ei mătru profund peste spatele lui negru. Ea î?işlt, î ş fost teamădisparău, îul cu mâii şeche, ca ş educat îsexului, îparte a camerei, îi, stătâa un voyeur. Apoi plecase î-se ca şost beat.

Înte: a plecat de pe Great Avenue, departe de zgomotul de pe străa ajuns din nou îde linişa sătul foş copacilor, dâţ?i singurăcâduse de un convoi de maş?geau î case. Era cineva important îes. Maşănsese girofarul câ? se uite. I se spuse să departe. Dar el răat, privind la maş?teptau să? porţe persoana importantăă?or de asasinat. Nu erau buni de nimic altceva decâ?. Mercedesul avea ferestre fumurii. Devin celebri ca săă

Apoi se deschise o fereastăMandela î – Ce faci aici atâ, tinere, şFu uimit, ră cuvinte. Probabil mersese pâedinţ din Houghton. Vru sămâ1 salute; apoi, brusc înte de arma din buzunar ş inapoi.

Preşitäebăi-e fricăNu, domnule.

— Ai nevoie de ajutor?

— Nu sunt prea departe de casăse el aminte bâ, î face cu mâtelui şlui de corp, şe autostradăist se oprise, uitâcu atenţsăsăă, aş, ş credeau inofensiv).

Tot restul nopţient de existenţuzunar, î-1 scoată ateva ori, pentru căa săe pe Du Boise, avâe căultă. Oare ar fi avut puterea săe pe Mandela, se îm, cum îoce interioarăd se oprise maşeschisese fereastra?

Zgomot de paşne. Imediat intrăl şş dormind, cu capul pe genunchi. 288

Ismail îoba ş umeri. Trebuie sătru cărai e un drum pe care-1 parcurgi singur.

Michael se trezeş î roba de pe umeri, simte mirosul ciudat de tăum. Imamul Ismail se ridicăou.

— Singurul lucru care îa. Ce mai face refugiatul meu azi?

— Puteţeţ

— Alta? Michael, cum o săzi?

Michael ia un disc din buzunar şi Moulana Ismail.

— Toate listele cu programele legislative ale guvernului, cu măeroriste, crearea unei unită pentru monitorizarea grupurilor extremiste, şeriri la agenţzaţafla cine sunt printr-un simplu proces de eliminare.

Ismail aratăă at pot să moment.

— Cred că. Dar ceea ce mă sunt cuvintele tale.

— Cuvintele?

— Tinere, dacăa ei, o săintre ei. Toţ, aceştăă, şţcuvinte. Ei, ce favoare vrei?

— Să?i sădia.

— Poftim?

— Am aflat de Societatea Kacholie, au un program pentru schimbul de studenţiar î?arăă?iat de la ţ că în direcţicei.

— Va fi doar temporar.

— Şp?

— Î loc unde să 289

— Să

— Da, Moulana.

— Şlucrul acela care te obligănzi?

— Parţlaltăte fi amâulatăDa, am un loc pentru tine pâe trimitem î8

Silas stăş?, î descle-iat, unul din puţ pe care le aduseserăaş a trecutului. Nici veranda nu arăE un fel de galerie, verandele nu existau decâ ca Linksfield, unde locuia Julian.

Î de supăenţîa şetectat ceva îîa băfapt era doar din cauza suferinţsentiment de pierdere căă niciodatăpă cele din urmă era parcatătiut, sub băsandru, care va trebui tăa dintre zilele astea pentru căt prea mult. Maşadevăent al libertăi dătatea de a acoperi distanţajutorul lui.

Unde era ea? Ei bine, nu putea decâcăre putea săo caute sub pretextul căorat? Nu, era prea tâase, acea scenăe biliard, atâcăaraţ? de libertate. Era bucuros căegru ca mediu de expresie, chiar dacăe tâ de tâletic. Involuntar, îrta. Dumnezeule, ar trebui să Poate să sală? acolo şire îceilalţimina surplusul de grăacumulase de-a lungul anilor.

Auzi un zgomot care venea din casădia acasă?ăel. Asta era noaptea câNewclare ca să? pe fraţvea doar o singurăăhael o văpe Lydia cu Joâule, trebuia săădeascăi înii dupăsurprins de preocuparea pe care o avea pentru rase. Poate cămult prea

multărea ne determină Băa culcat cu soţmbican, fiul unui diplomat, se pregău a deveni doctor î pleacă săperienţsese un atotş cânsau. Cum putea el să?ăin Johennesburg, funcţ bă burtos, contra lui Joâş

Ar fi fost el mai puţcă culcase cu Lydia ar fi fost alb? Albii nu pot săFemeile albe, pe de altă

— Gata! spuse el tare.

Uş lui se deschise îse miş?, o femeie, se auzea foş.

— Lydia?, spuse el, ridicâieş şl.

— Nu te-am rugat s-o faci!, spuse cu voce joasău pumnii. Nu ţo faci!

— Hei!

Cineva de pe stradănezeule, ce-or săcuitori tipici din Berea, melodramă noapte. O apucături.

— De ce, Michael, de ce?

Se uităluă aş fi luat propria fiică işacăael. O conduse îi o ajutăeze pe canapea. Se duse să? un ceai. Fierbinte şentru cei ce au suferit o traumăCe fă

Luăun pachet de biscuiţntoarse îVinu stă? pe o parte, uitârele lunii care erau de un galben murdar î Poluarea devenise intolerabilăeasul? Dar mai conta? Voia să a făDar mai îa săi oferi un biscuit, pe care ea îîil ciugulească, ia nişa se ridică? la el. Ochii î?i. Nu mai avea lacrimi, dar buzele î and îlâe rog săn braţ

Se aş? ea şn braţector, sim-ţcăute cu o îare caldăcăe mâ? ăadusese aminte căe câaminase burta. Mâ?coroasă Probabil adormiserăsprijinită mâl lui. Probabil căin goliciunea ei auritănii. Are o piele a naibii de frumoasăucitoare.

Câfu bucuros că.

Michael se dă învenue, la ceva distanţl din Killarney. Merge îce a calculat câ drumul pâ săcel puţe îBoise săSe opreşmpere un ziar, nu vrea săaşsă? suspiciuni. Pare o persoană?, un pasager al microbuzelor. Nu, nu văormal azi, nimic nu era diferit de celelalte zile, ceilalţm să aminte de el.

Dar cine este Fran9ois Du Boise? Are el o identitate, e oare el mai mult decâ?nuit, un fost poliţtălator şnar? îi vine î, î alunge. Nu-şte săîea moment. Omul e un violator, tatăl care m-a zăcesta e doar un detaliu biologic. Pentru a alunga imaginea unui băuşate, răcancerul de piele pe care-1 ascunde prin hainele mult prea căru anotimp, cu o şapp trasă îrevistăafice, ca pe o listăeîNăilie 1936 lârg, statul Orange Free. Fiul unui fermier scăsubîucatăt pe parcela peste care fusese stă?ţsburg, după se mutase, mai îemfontein, apoi la Vereening îTată lucru la o mină? el, apoi devenise maistru. Un fost fermier care progresa î pe care nu o cunoşrea negrilor pe care-i supraveghea.

Fran9ois urmase şi luase de lucru îăse uşnastii de nepotisme care erau ca o plagăăişpecializarea prin corespondenţ intreprinzărase îîd avea deja douăProbabil că stingher printre tovarăpuşzece ani cu feţcoşuse doi ani de pregăcrase ca agent trei ani şţase criminalistica politicăasta – cu jumă?. Se transferase îecurită65. Şea „şu cei mai buni oameni îe securitate. Staţl Headquarters pâ9, apoi se transferase la filiala din Soweto.

Îi nouăâ?ptuise, oare? – ca sămama. Avea atunci patruzeci ş ea doar optsprezece. Se că o fatăunăeschisese multe uşopii, unul lucra ca avocat la Curtea de Apel din Bloenfontein. Nu era ră unul poliţitate. Fiica era casnicătorise cu un om de afaceri. Locuia î

Fratele meu vitreg ştregă-văse sprijinăp la intrarea îţţl ar fi putut crea o colonadă?i misterioasăzitatea astA. ÎBoise mergâre parcare, urcâl etaj al mall-ului. Michael iese din umbră aflăui.

Du Boise se uităîapca pe ceafăst reflex, îana streaş. E ca ş ar fi dat un semnal, ca ş e o execuţla care condamnatul are ochii legaţel ridicăii vede oroarea din ochi, apoi recunoaşpta acest

moment de multăre să?, chiar zâ colţFaţefiresc de albăn cauza cremei îerului. Michael vede pielea descuamatăii, obosiţ amar, se vede îre-i acoperăatăoglindăca la bă (slăalb).

Moşspune î nedoritătovestea mea, îele.

Michael trage – de două îui, uitâcare ş să inimăţ să puţ Vrea să? faţargă triumfău lase î at aşşe piele.

Apoi fuge. Nu mai aş vadăo săl. La colţă?i Riviera sunt o mulţi. Ia unul că?i apoi merge cincisprezece minute pe jos pâburg. Trebuie sătal Piaza la 6,30. Trebuie săla Bazaar Moola Silk.

— Salaam u alikum, sunt Noor. Lumina Profetului. Unul dintre cei mai devotaţ

O săeva pâia, o sărul Islam Hali. De acolo, va fi transportat la un refugiu de lâstroom îe nord-vest. India mai tâi tâce va fi î? devină Michael nu se uită nu aşpăl, prima voce care dăOmul acela sâare e mort? O, Dumnezeule, uitaţ?a lui. Chemaţ

Michael ş el o săi o săintruchipat îe ca adevăel să după

Lydia aflăui Du Boise de la şr-o cameră Kimberley, la vreo cinci sute de kilometri de Johannesburg, pe drumul spre Cape Town. Tocmai a venit de la o cină? la Steers Diner, un restaurant care aparţi hotelier. Camera, cu imitaţexan, pereţă?tat, era goalătăcuri cer zgomot, voci, sociabilitatea celor ce discutămbrie, toatăă „oise a fost în parcarea mall-ului Killarney, îi, î de oameni erau îercial, făultimele cumpăru Crăse pare că incidentul şat nici o arestare. Du Boise a fost identificat ca fiind un fost poliţcrat îşt amnistie. Nu se ştru ce crime.”

Lydia îîzorul, se aştă afarăcare trec, oamenii care vorbesc, bâlui condiţte cald, cam 25 de grade seara.

Sunăă? sune ş îand Silas răLydia!

— Bună Eş97

— Da, Silas. Du Boise…

— Ştiu.

— Mikey, unde e Mikey?

Ea îi ascultă oftatul, îşi imaginează oboseala lui, modul cum se scarpină în cap. -Aplecat, cred…

— Unde, Silas?

— N-am idee.

Simte cum devine dur.

— Ascultă, Lydia, nu ştiu unde eşti sau cum te simţi, şi n-am nevoie de interogatorii…

— Îmi pare rău.

— În ordine. O să încerc să-1 caut mâine.

— Îl caută?

— Adică poliţia? Nu, adică nu încă. Nu înseamnă că e implicat, nu-i aşa?

Vrea să-i spună despre pistol, despre Shirley, despre Priscilla Johnson şi vocea ei răguşită vrea să-1 avertizeze: or să audă de uciderea lui Du Boise, or să asculte descrierea lui Mikey şi or să raporteze poliţiei. Cu acea conştiinţă liberală de a spune adevărul întotdeauna, chiar dacă asta înseamnă să-ţi trădezi propriul secret. Dar Silas are alte preocupări slavă Domnului.

— Lydia, în legătură cu noaptea trecută… – Ce?

— Eram acolo, am văzut, probabil a văzut şi Michael.

— O, Dumnezeule, nu!

— Lydia, putem aranja lucrurile. Trebuie să vorbim. Nu, n-are de gând să-i asculte confesiunile sordide, întotdeauna intră în detalii.

— Silas, s-a terminat, e mai bine aşa.

Tace, speră că tăcerea ei va fi un semn al hotărârii de a termina relaţia lor, această căsătorie care devenise o farsă.

— Unde eşti? 298

— Sunt bine, te rog anunţă-i pe Mama Agnes şi pe Jackson.

— Bine.

— Silas, îmi pare rău.

— E mai bine aşa.

Îi e teamă mai ales de platitudinile lui. Clişeele lui o fac să nu mai reziste, îl fac foarte uman, vulnerabil.

— La revedere, Silas, o să te sun.

Pune telefonul jos şi se întinde în pat. Are nevoie de odihnă dacă vrea să-şi continue drumul. Ori ar putea să se ridice acum şi să se întoarcă acasă. Se dezbracă, se bagă în pat, apoi aruncă păturile, e prea cald. E transpirată. Apoi îşi aduce aminte de João, de şoaptele lui, „Te iubesc, cât te iubesc, Lydia!” Doar după o partidă de sex, o iubeşte. Doamne!

Se scoală, îşi pune lucrurile în geantă, se decide să plătească şi să plece.

Ar putea fi în Cape Town până la zece sau unsprezece. Trebuie să plătească pentru toată noaptea. Lydia dă din umeri. Plăteşte în numerar. E surprinsă că Silas n-a între-bat-o dacă are bani. Silas protectorul. Poate ştie că a scos din cont toate economiile lor comune. Oricum, o mare parte din bani sunt ai ei. El n-a ştiut să facă nici o economie. Dar, din punct de vedere material, e un generos.

La benzinăria non-stop întreabă ce alte benzinării mai sunt deschise 24 de ore.

— Mergeţi spre Victoria West. Ar trebui să vă ajungă rezervorul. Omul rânjeşte. Nu mergeţi spre Beaufort West. E prea departe. Şi încercaţi să nu vă opriţi în locuri singuratice.

Îi mulţumeşte pentru amabilitate.

Luminile din Kimberley rămân în urmă. Drumul e liniştit. Bate un vânt uşor dinspre vest. Trebuie să se concentreze ca să nu adoarmă, în curând posturile de radio se amestecă, muzica se întrerupe. Pune caseta care e în locaşul caseto-fonului. E o compilaţie de hituri. Paul Simon şi Ladysmith Black Mambazo, „Diamante pe tălpile pantofilor ei…" începe să-şi facă griji cu privire la distanţă, încearcă să calculeze câţi litri la kilometru consumă conform cărţii. Karoo e un loc singuratic. E foarte frig noaptea, chiar şi vara. Un semi-deşert.

Se gândeşte la ultima dată când au trecut pe aici, imediat după exilul din 1990. Avusese o scurtă vacanţă combinată cu întâlnirea politică a lui Silas. Mikey dormea în maşină, Silas conducea. Ea era responsabilă cu distracţia. Căuta posturile, schimba casetele, prindea ştirile, le dădea cafea, dulciuri, banane. Se apleca şi-1 învelea pe Mikey.

Acum se gândeşte din nou la Mikey. Unde eşti, fiule? Ţi-e bine? Ţi-e cald? Are din nou tentaţia să încetinească şi să se întoarcă. O depăşeşte o maşină. O familie în vacanţă. Un BMW, rapid ca diavolul. Apoi dispare. Apar din nou stelele. Şi vocea lui Leonard Cohen.

Ploaia cade pe omul care fusese acum un an

A trecut o oră

Şi nu şi-a mişcat mâna

Apasă pe acceleraţie. Cartea zice că trebuie să meargă cu nouăzeci pe oră. Se va concentra acum să iasă din Karoo şi să ajungă la Victoria înainte de dimineaţă. O să treacă prin Beaufort West pe la opt, o să treacă prin tunelul Hottentots

Holland pe la prânz. Nu e un loc pe care să-1 traversezi singură, chiar dacă e de o frumuseţe deosebită.

Timpul şi distanţa o vor ajuta să-şi recapete libertatea. Povara mamelor. Mamă, viaţă, soţie, iubită, mamă neiubită. Neiubită, cu excepţia acelor momente minunate, Mikey, Silas şi apoi João. Nici măcar Du Boise nu mai contează.

Dar lumina cerului e ca o piele pe o tobă pe care n-o s-opot repara niciodată Şi toată ploaia cade, amin Pe omul care fusese acum un an 300

Duceţi-vă poverile, Dragii mei domni.

Fredonează, râzând de abilitatea ei de a parafraza versurile. Amin, amin.

SFÂRŞIT